Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Shakespeare, William.; Oversatte paa Dansk efter de engelske Originaler af N. Rosenfeldt.
Titel | Title:	William Shakspear's Skuespil
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 1
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kiøbenhavn : trykt hos Christian Frederik Holm, 1790-92
Fysiske størrelse | Physical extent:	1-2 i 2 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

56,- 150-8° Kongl. bibl
Kbhvn

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 56 8°
1 1 56 0 8 01027 4

+Rex.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

William Shakspear's

Skuespil,

oversatte paa Dansk

efter

de Engelske Originaler.

af

N. Rosenfeldt.

Første Deel.

Kiøbenhavn.
Trykt hos Christian Frederik Holm,
1790.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Til

Herr

Christian Colbiørnsen,

Hans Kongelige Majestets Etatsraad,

General Procureur,

Deputeret i det Kongelige Danske Cancellie,

Assessor i Høieste Ret. &c. &c.

BIBLIOTHECA REGIA · HAFNIENSIS

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Høiædle og Velbaarne!

De tilgive, at jeg tager mig den Frihed at tilegne Dem dette Værk, som jeg vilde ønske at kunne have givet en større Fuldkommenhed, for at blive Deres Opmærksomhed værdigere, der daglig er anvendt paa vigtigere Gienstænder, end at bedømme Smagens Værker, omendskiønt vel ingen skulde dertil være bequemmere end De selv, som med den fineste Følelse forbinder den meest oplyste Forstand. Det er og allene Original-Forfatterens Genie og overordentlige Naturgaver, af hvis hældige Anvendelse til Menneske-Kundskabs Befordring og Sædernes Forbedring hans Skrivter indeholde saa mange Prøver, der paa nogen Maade kunde berettige mig til at tilskrive Dem samme, hvis ædle og lykkelige Bestræ-

velse det saa længe har været selv at opvække Følelser for Dyd og Retskaffenhed, forsvare Menneskelighedens Rettigheder, og tale Sandhedens Sag. Men da jeg føler, at jeg herved allene har efterkommet min Skyldighed, skulde det paalegge mig en nye Forbindtlighed, om De vilde have den Godhed tillige at anse samme, som et Beviis paa den Høiagtelse og Ærbødighed, hvormed jeg har den Ære at skrive mig

Deres

Underdanige Tiener,

N. Rosenfeldt.

Fortale.

Det Bifald, hvormed denne Engellands yndede Skuespildigters Værker have været læste og forestillede hos adskillige fremmede Nationer, bestyrkede mig i den Formodning, at en Oversættelse af samme vilde ligeledes hos os blive optaget med Velbehag, saafremt den ei ved alt for mange Feil og Ufuldkommenheder giorde sig uværdig til den Danske Læsers Opmærksomhed. Hvorvidt jeg nu har været heldig til at overvinde de Vanskeligheder, som et Arbeide af denne Art medfører, og opnaaet min Hensigt, overlades til den skiønsomme Læsers Bedømmelse: Og jeg tør haabe, at man ei ganske vil miskiende den Flid, som er anvendt paa at give den den Grad af Fuldkommenhed, som efter mine ringe Evner var mue-

ligt. Mit Ønske skulde være opfyldt, om den kunde læses med Fornøielse, og dens gunstige Optagelse vilde tillige være den kraftigste Opmuntring til, saasnart som mueligt, at befordre de følgende Deles Udgivelse. — Nogle ville maaskee legge mig til Last, at hvad der i Originalen er forfattet i Vers ei er blevet oversat i bunden Stiil, men da vi ikke hos os ere vandte til den sælsomme Blanding af Vers og Prosa uden i vore Syngestykker, holdt jeg det for bedst og naturligst at oversætte alt i Prosa, da mange Stykker maaskee derved kunde blive tienligere til at opføres paa vort Theatre, om man hos os efter andre Nationers Exempel eengang skulde finde det for godt, hvilket med ganske faae Forandringer let kunde blive mueligt. Hvad nogle andre Stykker angaaer, som Skuespillene Stormen og St. Hans Nats Drømmen, da haver jeg forsøgt at oversætte metrisk de Steder i samme, som i Originalen vare forfattede paa Vers, da de ellers vilde have tabt alt for meget af deres væsentligste Skiønheder, uden derved at vinde noget i Sandsynlighed. — Adskillige Udtryk hist og her har jeg

søgt

søgt efter Tidernes Smag at forandre, og sielden udeladt noget, uden hvor den største Nødvendighed udfordrede det, hvilket dog i denne Deel haver været meget ubetydelig, af Frygt for at man skulde bebreide min Udgave en alt for stor Ufuldstændighed, og at jeg havde tiltaget mig Friheder, som i hele Omarbeidelser allene burde være tilladelige. — A. Popes Fortale har jeg befundet at indeholde en saa rigtig Bestemmelse af denne hans værdige Landsmands Fortieneſter og saa skiønsom en Bedømmelse over hans Feil og Skiønheder, uden derved alt for meget at forringe de første eller forhøie de sidste, at jeg ei har taget i Betænkning her at indføre den, i Haab om at den ville læses med Fornøielse. — Ligesaalidet vil jeg formode at man vil ansee Professor Eschenburgs Anmærkninger for overflødige, hvilke jeg meget mere har troet nødvendige til det Heles Oplysning og bedre Forstaaelse, da man derved ligesom legges for Øine Udkastet af Grundtegningen, hvorefter disse herlige Bygninger ere blevne opførte. — Min Original

Forfatters Fortieneſter vil jeg her forbigaae uberørte, da jeg troer de bedre lader ſig føle end beſkrive, og desuden ei i mindſte Maade trænge til min Berømmelſe, ligeſom at beſtemme ſamme vilde være et Arbeide, der overgik mine Kræfter; Jeg vil derfore allene have Læſeren henviiſt til Hr. Popes Fortale, hvor jeg formoder, at han i denne Henſende nogenlunde ſkal faae ſit Forlangende tilfredsſtillet — I øvrigt ſkal jeg, hvad min Overſettelſe angaaer, optage enhver Betænkning og Erindring, ſom ſigter til Forbedring og er underſtøttet af antagelige Grunde, med den Agtelſe ſamme fortiener, uden at lade mig døve eller blende af Magtſprog og Ophævelſer, ſom intet bevirke uden unyttige Stridigheder og en Mistilliid, ſom ſelv undertiden bliver Sandheden og den gode Sag ſkadelig.

Alexan-

Alexander Popes Fortale.

Det er ikke min Hensigt at indlade mig i nogen kritisk Bedømmelse over denne Forfatter; om end et saadant Forsæts grundige Udførelse skulde give en god Skribent den bedste Leilighed til at danne sin Nations Smag og Dømmekraft. Thi man maae tilstaae, at af alle Engelske Digtere er Shakspeare den skiønneste og fuldstændigste Gienstand for Kritiken, og som frembyder de fleste og klareste Exempler saavel paa Skiønheder som Feil af alle Slags. Men dette vilde langt overskride en Fortales Grændser, hvis eneste Bestilling det er, at give nogle Efterretninger om hans Værkers Skiebne og den ufordeelagtige Tilstand, hvori de ere komne til os. Herved vil mange Feil forringes, som han har begaaet, og vi tillige frikiende ham for mange, han ei har begaaet: et Forehavende, som vel ikke kan give tilkommende Kunstdommere nogen Anledning til at lade ham vederfares Ret i den første Henseende, men som dog i det mindste maae tiene til at forhindre Dem fra at giøre ham Uret i den anden.

Imid-

Imidlertid kan jeg ikke undlade, at meddele noget om hans fornemste og karakteristiske Fortrinligheder, i Betragtning af hvilke han, uagtet sine Feil, almindeligen af enhver, og det med de bedste Grunde, bliver ophøiet over alle andre Dramatiske Forfattere. Dette siges ei, fordi at her var et bequemt Sted til at berømme ham, men for at jeg ikke gierne vil lade mig en Leilighed forbigaae, uden at giøre det.

Dersom nogensinde en Forfatter har fortient Navn af original, saa var det Shakspeare. Homer selv hentede ei sin Kunst saa umiddelbar af Naturens Kilde; den løb igiennem Egyptiske Render og Kanaler, og kom allerede med nogen Tilsætning af Lærdom, eller med en vis Smitte af hans Forgiengeres Mønstere til ham. Shakspeare's Poesie var virkelig Begeistring. Han er ei saameget Naturens Efterligner, som dens Redskab; og man udtrykker sig rigtigere, naar man siger, at den har talet af ham, end han ved den.

Hans Karakterer ere selv saa meget Natur, at det var en Slags-Fornærmelse at kalde dem med saa langt forskiellige et Navn, som Kopier af den. Andre Digteres Karakterer have en fuldstændig Liighed, som beviser, at den ene har borget dem af den anden, og at det er det samme Billede blot mangfoldiggiort. Ethvert Malerie er lig en Reben-Regnbue, allene et Gienskin af et Gienskin. Men hos Shakspeare er enhver Karakteer ligesaa selvstændig som i Livet; det er umueligt iblandt dem alle at finde tvende lige, og de, som formedelst deres Forbindelse og Forvandtskab i visse Maader synes ganske at være Tvillinger,

vil

vil dog ved anstillet Sammenligning befindes at være mærkelig forskiellige. Til dette Karakterernes Liv og deres Mangfoldighed maae vi endnu føie sammes beundrinsværdige Vedligeholdelse, som igiennem alle hans Stykker er saaledes beskaffen, at, om endog alle Personers Tale var bleven trykt uden deres vedsatte Navn, jeg enda er forsikkret om, at man med Vished kunde vide, hvilken Person de burde tillegges.

Aldrig har nogensinde en Forfatter besat den Magt over vore Lidenskaber i en høiere Grad, eller viist det ved saa forskiellige Anledninger end som han; og dog bliver man med alt det ingensteds vaer noget Arbeide, nogen Bemøielse for at opvække dem, ingen Tilberedelse for at lede vor Formodning til Udfaldet, eller som formærkes at føre derhen. Hiertet svulmer, Taarerne bryde frem paa samme Sted, hvor det skal skee; vi overraskes af dette Øieblik, og forundres over at vi græde, og dog billiger vi siden efter ved Eftertanke saa meget denne vor Følelse, at vi ligeledes maatte forundre os, om vi ikke havde grædt, og det just i selvsamme Øieblik.

Hvor høist forunderlig bliver det paa den anden Side, at Bevægelser, der ere hinanden ganske modsatte, som Traurighed og Latter, have ligemeget staaet ham til Tieneste! at han just er ligesaa stor Mester i det høie som det latterlige i den menneskelige Natur, ligesaavel i hvad der henhører til vore ædelste ømme Følelser, som til vore daarligste Svagheder, vore hæftigste Bevægelser saavel som til vore flygtigste Fornemmelser.

Han er ikke allene fortreffelig i hvad Lidenskaberne angaaer: han er ligesaa beundringsværdig i Overlæggets og Betragtningens Kulde. Hans Tanker ere i Almindelighed ei blot de passeligste og meest udkaarne, som man kan have over en Gienstand, men ved en ham ganske egen Naturgave — en Mellemting imellem Skarpsindighed og Lykketræf — rammer han altid den bestemte Punkt, hvorpaa enhver Fornuft-Slutnings Styrke hviler og dreier sig, eller hver Bevægegrunds Kraft beroer. Dette er noget ubegribeligt hos en Mand af slet ingen Opdragelse eller Erfaring i det menneskelige Livs store og offentlige Optrin, som i Almindelighed ere hans Tankers Gienstand; saa det synes, at han har kiendt Verden ved umiddelbar Beskuelse, med et Blik giennemskuet den hele menneskelige Natur, og at han er den eneste Forfatter, som bestyrker en ganske nye Formodning, at Philosophen og den verdslig Vise selv ligesaavel maae fødes, som Digteren.

Man maae tilstaae, at han med alle disse store Fortrin besidder næsten ligesaa store Feil; og at, ligesom han vist nok har skrevet bedre, han maaskee og paa den anden Side har skrevet slettere end nogen anden. Men mig synes, at jeg paa en vis Maade kan udlede Grunden til disse Feil af forskiellige tilfældige Aarsager, uden hvilke det var vanskeligt at begribe, hvorledes saadant kunde være en saa vidt omfattende og opklaret Forstand mueligt. At alle disse Tilfældigheder skulde foreene sig til hans Skade, synes mig bestandig ligesaa besynderlig ulykkeligt, som det var overordentligt og lykkeligt at saa forskiellige,

ja

ja endog stridige Talenter skulde findes samlede hos en og den samme Mand.

Man maae tilstaae, at den dramatiske Digtekunst har mere, end alle øvrige, den særdeles Hensigt at behage Almuen, og at dens Lykke beroer umiddelbarere paa den almindelige Mands Bifald. Man bør altsaa ikke forundre sig over, at Shakspeare, hvis eneste Hensigt ved sin første Indtrædelse var intet andet end at forskaffe sig Underholdning, allene giorde sig Umage for at treffe og rette sig efter deres Smag og Lune, som paa den Tid havde Overvægten. Hans Tilhørere bestode for største Deel af Folk af de lavere Stænder, hvorfore og Afbildningerne paa det menneskelige Liv maatte være tagne af Personer i de samme Klasser. Overeenstemmende hermed finde vi, at ei allene vor Forfatter, men for det meeste alle gamle Komedieskrivere bestandig satte Scenen blandt Handelsmænd og Haandværkere; ja endog i deres historiske Stykker have de paa det nøieste fulgt de gamle Historiebøger og almindelige Sagne, som iblandt det Slags Folk vare antagne. I Sørgespillet kunde intet bedre overraske dem og sikkrere opvække Beundring, end de allersælsomste, meest uventede og følgelig unaturligste Begivenheder og Forfald, De meest overspænte Tanker, de ordrigeste og svulstigste Udtryk, klangfulde Riim, og den meest tordnende Versification. I Lystspillet var der intet, som sikkrere behagede, end pøbelagtig Skiemt, utugtige Indfald, Harlekiners og eenfoldige Tossers uanstændige Narrestreger. Men heri opsvinger vor Forfatters Vid sig over sin Gienstand: hans Genie har i disse lave Roller

ler Liighed med en Prinds i en Ridder-Krønike, der er forklædt i en Hyrde- eller Bonde-Dragt; en vis Høihed, en vis Aand straaler nu og da frem, som forraader hans høiere Stand og Fortrin.

Hertil kan man føie, at ei allene den største Hob af Tilhørere intet Begreeb havde om Reglerne for en god Skrivemaade, men endog meget faae af en bedre Sort giorde Fordring paa en større Grad af Indsigt eller finere Smag i saadanne Ting, indtil Ben Johnson antog sig Skuepladsen, og indførte kritiske Undersøgelser. Hvor mange Vanskeligheder han derved forefandt, kan man slutte sig til af de hyppige Forerindringer, eller snarere Afhandlinger, som han var nødt til at sette foran sine første Skuespil, deels og legge sine handlende Personer og Choret m. fl. i Munden, for at bortrydde Tilhørernes Fordomme, og danne deres Dømmekraft. Indtil den Tid vare vore Forfattere ikke faldne paa de Tanker at tage de gamles Skrivter til Mønster. Deres Sørgespil vare intet uden Historier i Samtaler, og i deres Lystspil fulgte de en af deres Novellers Ledetraad, ligesom de forefandt dem, og med ikke mindre Nøiagtighed end om de havde været sande historiske Begivenheder.

Derfore, at bedømme Shakspeare efter Aristoles's Regler, er ligesom at dømme en Mand efter et Lands Love, der haver handlet efter et andets. Han skrev for Folket, og skrev allerførst uden at have nogen af de bedre Klasser til Velyndere, og derfore uden Hensigt at behage dem: uden Hielp og Anviisning af de Lærde, ligesom ganske uden en saadan Opdragelses Fordele, eller mindste Bekiendtskab med dem; uden

Kund-

Kundskab om de gamles bedste Mønstere, som kunde have begeistret ham til Kappelyst, med et Ord, uden nogen Hensigt til at erhverve Roes og Berømmelse, eller hvad Poeterne finder for godt at kalde Udødelighed — hvilke Fordele, enten hver især eller alle tilsammentagne, have tient til at opflamme andre Skribenteres Forfængelighed, eller besiele deres Ærgierrighed.

Dogalligevel maae man legge Mærke til, at da hans Arbeide havde erhvervet ham hans Fyrstes Beskyttelse, og at Hoffets opmuntrende Bifald foreenedes med Byens, han da og sienspynlig vidste at hæve sin modnere Alders Værker til en større Fuldkommenhed, end de foregaaende. Stykkernes Aarstal bære tilstrækkelig Vidnesbyrd om, at hans Arbeider forbedredes i Forhold til hans Agtelse for sine Tilskuere. Og jeg tvivler ingenlunde paa, at denne Anmærkning vilde blive befunden rigtig i alle Dele, dersom vi ikkun havde de første Udgaver, hvoraf vi kunde nøiagtig underrettes om Tiden, hvorpaa ethvert Stykke blev forfattet, og om det var Hoffet eller Byen bestemt.

En anden Aarsag, ei mindre vigtig end den foregaaende, maae udledes af vor Forfatters Stand som Skuespiller, og hans første Dannelse efter et Selskabs Domme, hvoraf han selv var Medlem. De har bestandig fulgt deres egen Fane, og langt andre Grundsætninger, end de Aristoteles har foreskrevet. Eftersom de leve ved Mængden, kiende de ingen anden Regel, end at tilfredsstille det nærværende Lune og at stemme sig i den nyemodige Vittigheds Tone; en

Omstændighed, der setter deres Dømmekraft meget snevre Grændser. Skuespillerne ere ligesaa gode Dommere over hvad der er ret, som Skrædderne over hvad der klæder vel. I Betragtning heraf kan man gierne tilstaae, at de fleste af vor Forfatters Feil ere hans slette Dømmekraft som Poet mindre at tilskrive, end hans rette Dømmekraft som Skuespiller betragtet.

Disse Folk ansaae det som noget, der geraadede Shakspeare til Berømmelse, at han næsten aldrig udstrøg en Linie af hvad, han havde skrevet. Dette har de omhyggelig søgt at udsprede, som tydelig kan mærkes af hvad vi underrettes om hos Ben Johnson i hans Opdagelser, som og af Heminges og Condells Fortale til den første Folio-Udgave. Men i Sandhed, hvor almindelig dette Sagn end har været, saa gaves der aldrig et mere ugrundet Foregivende, ei heller fandtes Beviserne til at stadfæste det modsatte mere unægtelige. Hertil kan vi anføre som Exempler Komedien: De lystige Koner i Windsor, som han fra nye ganske omarbeidede; Henrik den Siettes Historie, som først blev udgivet under Titel af Stridigheden imellem York og Lancaster, og Stykket: Henrik den Femte, som blev overmaade meget forbedret. Hamlet blev forøget med næsten eengang saameget til, som den fra først af bestod, og saaledes mange andre. Jeg troer tillige, at den almindelige Meening om hans Mangel paa Studeringer ei hviler paa bedre Grunde. Dette bliver endog af nogle regnet ham til Roes, og af andre igien anseet som Aarsagen til hans Feil; thi saameget er vist, at om det end saaledes forholdt sig, kunde det ikkun angaae en liden Deel af samme, da de fleste

ere

ere saadanne, at de egentlig ei kan kaldes Feil, men vilde Udskud, og komme ikke af Mangel paa Kundskaber og Læsning, men af Mangel paa Eftertanke og Bedømmelse: eller snarere, for ei at være alt for ubillig imod vor Forfatter, af Fjielighed mod disse Feil hos andre. Hvad derimod Materiernes urigtige Valg, adskillige Tilfældes upasselige Anbringelse, falske Tanker og svulstige Udtryk m. m. angaaer; da, om disse Ting ei kan henregnes til de omtalte tilfældige Aarsager, maae de skrives paa Digterens egen Regning, dette kan ei anderledes hielpes. Men jeg tænker at de tvende Uhæld, hvorom jeg allerede har mældet, nemlig: at være forbunden til at behage den nederste Hob af Mennesker, og befinde sig i det sletteste Selskab, saafremt samme betragtes saameget mueligt er i sin hele Omfang, vilde synes tilstrækkelige til at forvirre og undertrykke det største Genie i Verden. Jo mere Beskedenhed en saadan Person var begavet med, jo større Fare vilde han staae for at danne sig efter andre, og underkaste sig dem imod egen bedre Skiønsomhed.

Men hvad hans Mangel paa Studeringer angaaer, er det nødvendigt at sige noget mere. Der er visselig en stor Forskiel imellem grundig Lærdom og Sprogkundskab. Hvor meget ukyndig han var i det sidste, kan jeg ei bestemme; men det er klart, at han i det mindste var meget belæst, om man ei vil kalde ham lærd. Det ligger og liden Magt paa, naar en Mand besidder Kundskaber, om han har hentet dem fra et Sprog eller fra et andet. Uimodsigeligt er det, at han ikke har været ukyndig i Philosophie, Mekanik, saavel den gamle som nye Historie, poetisk.

Læsning og Mythologie. Vi finde ham vel underrettet om Alderdommens Sædvaner, Skikke og Sæder. I Koriolan og Julius Cæsar er ei allene den Romerske Aand men endog deres Sæder nøiagtigen skildrede; ja man bliver og en finere Forskiel vaer imellem Romernes Sæder i den førstes og seeneres Tider. Hans Belæsenhed i den gamle Historie er ei mindre klar og øiensynlig paa mange Steder, hvor han har sigtet til besynderlige Begivenheder i samme: og de Taler i Koriolan, som findes afskrevne efter Plutark, maae, tænker jeg, ligesaavel afgive et Beviis paa hans Lærdom, som de Steder i Katilina efter Cicero, ere det paa Ben Johnsons. Andre Nationers Sæder i Almindelighed, saasom de Egypters, Venetianers, Franskes m. f. ere skildrede med samme Livagtighed. Hvilkensomhelst Gienstand i Naturen eller Fag af Videnskaberne han omtaler eller beskriver, tilkiendegiver han alletider tilstrækkelige om ikke udstrakte Kundskaber. Hans Beskrivelser ere altid nøiagtige; alle hans Metaphorer passende og kiendelig tagne af samme Gienstands sande Natur og iboende Egenskaber. Naar han berører enten moralske eller politiske Sager, mærker man bestandig en beundringsværdig Rigtighed i Bestemmelserne, saavel som hans Begreebs store Omfang. Ingen er større Mester i den poetiske Historie, eller har ideligere Hentydninger til adskillige Dele af den. Hr. Waller, som er blevet berømt for dette sidste i Besynderlighed, har ei heri viist større Kyndighed end Shakespeare. Vi have Oversættelser af Ovid, udgivne i hans Navn, iblandt de Poesier, som tilskrives ham, hvorom, hvad nogle angaaer, vi have tilstrækkelig Vished, da de af ham selv ere udgivne og tilskrevne

hans

hans ædle Velynder, Greven af Southampton. Ligeledes viser det sig aabenbare, at han har været beløbet i Plautus, af hvilken han har taget Stoffet til et af sine Stykker; i andre igien følger han de Græske Skribentere, og besynderlig Dares af Phrygien, endskiønt jeg ei tiltroer mig at kunne sige med Vished, i hvilket Sprog han har læst dem. De nyere Italienske Novel-Skribentere har han umodsigelig og været bekiendt med; og vi kan slutte os til, at han ei har været mindre bevandret i sit eget Lands gamle Forfatteres Skrivter, efter det Brug han har giort af Chaucer i Troilus og Cressida og i de to beslægtede Adelsmænd, om samme er af ham, som Rygtet gaaer; og virkelig bærer det faae Mærker af Fletchers Haand, men flere af vor Forfatters, end nogle af dem, som under hans Navn er antagne for ægte.

Jeg er tilbøielig til at troe, at denne Tanke fra Begyndelsen reiste sig af vor Forfatters og Ben Johnsons Tilhængeres Nidkierhed; saasom de bestræbede sig for at ophøie den ene paa den andens Bekostning. Det er altid Partiers Natur, at overdrive alting. Og intet er saa rimeligt som, fordi Ben Johnson var meget lærdere, at man strax paa den anden Side sagde, at Shakspear slet ingen Lærdom besad: og fordi Shakspeare havde langt mere Vid og større Indbildningskraft, dreiede man det tilbage paa Ben Johnson og paastod, at han manglede begge Dele. Eftersom Shakspearee aldrig borgede noget, sagde man at Ben Johnson borgede alt. Fordi Johnson ei skrev hastig og uden Forhaling, bebreidede man ham, at han sad et heelt Aar over et Stykke; og fordi Shakspeare skrev med Lethed og Hurtighed, raabte man

paa, at han aldrig udstrøg et eneste Ord. Ja Modsigelses Aanden gik saavidt, at de Bebreidelser, som det ene Partie udsendte mod det andet, bleve optagne i Løbet og forvandlede til Berømmelser med ligesaa liden Skiønsomhed, som deres Modstandere tilforn havde giort Bebreidelser deraf.

Digterne ere altid bange for Misundelsen, men de have virkelig ligesaameget at befrygte af andres Beundring. Disse ere Forfatternes Scylla og Carybdis; de som undgaae lykkelig det ene, falde gierne i det andet — Pessimum genus inimicorum laudantes — siger Tacitus: og Virgil ønsker, at man baer et Tryllemiddel mod dem, som rose en Digter uden Maade og Billighed.

— Si ultra placitum laudârit, baccare frontem cingito, ne vati noceat —

Men hvorvidt end Stridighederne maae drives af Partiegiengerne paa begge Sider, saa kan jeg dog ei andet end forestille mig, at disse to store Digtere vare gode Venner og levede i god Forstaaelse og selskabelig Omgang med hverandre. Det er en bekiendt Sag, at Ben Johnson fik Adgang til Skuepladsen ved Shakspeares Hielp, og at han gav hans første Værker sit opmuntrende Bifald. Af det, som denne Forfatter skriver i sit Digt efter Shakspeares Død: Til Erindring om hans elskede Hr. William Shakspeare, synes det, som deres Venskab havde vedvaret deres hele Liv igiennem. Jeg for min Deel finder intet misundeligt eller forbeholdende i disse Vers, men maae undres over at Dryden var af den

Mee-

Meening: Han ophøier ham ei allene over alle hans Medlevende, men endog over Chauser og Spenser, som han ingenlunde vil tilstaae, fortiene at settes i Ligning med ham; og han opfordrer en Sophocles, Euripides og Æschylus, ja paa engang hele Grækenland og Rom for at maale sig med ham, og søger udtrykkelig at frikiende ham, hvilket især er at mærke, fra den Beskyldning, at han manglede Kunst, ei fordragende at alle hans Fortrinligheder skulde tilskrives Naturen allene. Ligeledes er det mærkeligt, at den Roes, han giver ham i hans Opdagelser, synes at udspringe af en naturlig Godhed for ham; han beretter os, at han elskede Manden ligesaameget, som han ærede hans Erindring. Han berømmer hans retskafne, aabne og redelige Gemyt; og skielner allene, som han og med Billighed bør, imellem hans virkelige Fortieneste som Skribent, og Skuespillernes usle forringende Lovtaler. Ben Johnson maae vist nok have været sparsom paa Roes, endskiønt han visselig ei er det i denne Anledning, deels af Naturen, deels og i Følge af hans gode Dømmekraft. Thi Folk af Skiønsomhed troe, at de giøre andre større Tieneste med at roese dem efter Billighed end som med Ødselhed. Jeg siger, jeg vil gierne troe, at de have været Venner, endskiønt deres Tilhængeres og Smigreres Hidsighed og slette Opførsel var nok til at foranledige et modsat Rygte. Jeg vil haabe at det forholder sig med Partier saavel i Vittighedens som Politikens Rige, ligesom med de Vanskabninger, der findes beskrevne af Poeterne, at deres Hoveder i det mindste maae besidde noget menneskeligt, omendskiønt Legemerne og Halerne ligne vilde Dyr og Slanger.

Ligesom jeg troer at det, jeg haver anført, maae have givet Anledning til den Meening at Shakspeare manglede Studeringer, saaledes troer jeg og, at hans Værkers første Udgiveres mange Sprogfeil og store Ukyndighed har forplantet samme Meening ned til os. Deres tykke Uvidenhed fremskinner næsten paa enhver Side af disse Udgaver; intet er mere almindeligt end: Actus tertia, exit omnes, De tre Troldqvinder komme ind solus. Med deres Fransk er det næsten ligesaa ilde fat som med deres Latin, baade i Sammenføining og Retskrivning; endog deres Velsk er urigtig. Intet er mere rimeligt end at disse grove Bommerter, som at Hector anfører Aristoteles tilligemed andre af samme Art, have sit Udspring fra samme Kilde: da det ikke i mindste Maade er troligt, at nogen kunde begaae slige Vildelser, der havde allermindste Forsmag af Skolevidenskaber, eller mindste Omgang med Personer, der havde det. Ben Johnson, som ingen mistænker for heri at være partiisk, nægter ingenlunde, at han maae have havt nogen Kundskab i det latinske Sprog, hvilket aldeles ikke kan bestaae med slige Feiltagelser. Ja de bestandige Vildelser i Personers og Steders Navne ere af den Natur, at de maae være komne fra en Mand, der ei havde saameget som læst nogen Historie i noget Sprog, og dette var ei Tilfældet med Shakspeare.

Jeg skal nu forelægge Læseren nogle af disse næsten utallige Feil, der komme fra en og samme Kilde, nemlig Skuespillernes Uvidenhed, baade for saavidt de have opført hans Stykker, som og fordi de have været hans Udgivere. Naar disses Natur og Beskaffenhed ere opregnede og overveiede, tør jeg sige,

at

at ei allene Shakspeare, men endog en Aristoteles og Cicero selv, om deres Værker havde været samme Skiebne underkastede, maatte synes at have manglet baade Lærdom og sund Fornuft.

Det er uvist, om noget af hans Skuespil blev udgivet af ham selv; I den Tid, han tilbragte ved Skuepladsen, bleve adskillige af hans Stykker trykte hver for sig i Qvart. Det som fører mig paa den Tanke, at de fleste af dem ei vare udgivne af ham selv, er Trykningens yderste Skiødesløshed; enhver Side er saa skammelig slet bogstaveret, og for det meste alle lærde og ualmindelige Ord saa utilgivelig lemlæstede, saa det er klart, at der var enten slet ingen Korrekteur ved Aftrykningen, eller og at den samme har været en ganske ustuderet Person. Dersom noget af dem haver været overseet af ham selv, skulde jeg troe det maatte være, de to Dele af Henrik den Fierde og St. Hans Nats Drøm, eftersom jeg ei finder andre, der ere aftrykte med nogen Nøiagtighed; og i alle de følgende Udgaver af samme — hvilket forholder sig modsat med de øvrige — bliver man vaer meget faae Forandringer. Der gives to Fortaler til den første Qvart-Udgave af Troilus og Cressida fra Aar 1609 saavelsom og af Othello, hvoraf kan sees, at det første var udgivet uden hans Vidende og Samtykke, ja endog før det blev opført, syv eller otte Aar førend han døde; og at det sidste ikke blev trykt førend efter hans Død. Det hele Antal af ægte Skuespil, som vi have været i Stand til at forefinde trykte i hans levende Liv, beløber sig kun til elleve, og af nogle af disse finde vi to eller flere Udgaver fra forskiellige Bogtrykkere, hvoraf enhver indeholder endeel Skrab, ganske for-

selv er intet Ophold, men hvor de fandt det tienligt at afbryde, allene for Musikkens Skyld, Dands af Masker og andre besynderlige Tings Anbringelse.

Undertiden ere Scenerne omsatte og trukne enten frem eller tilbage; noget, der ei kunde hænde, uden ved at tage dem af forskiellige og sammenblandede udskrevne Roller. Mange Vers ere ganske udeladte, og andre omsatte; hvoraf en uigiennemtrængelig Dunkelhed haver reist sig, langt over enhver Fortolkers Forhaabning at kunne opklare, uden netop, hvor et tilfældigt Glimt af en gammel Udgave oplyser os.

Nogle Karakterer ere blandede og forvirrede i hinanden, eller vel to giorte til en af Mangel paa et tilstrækkeligt Antal Skuespillere. Saaledes i Qvart-Udgaven af St. Hans Nats Drømmen, (5te Act,) indfører Shakspeare en Forstander for de offentlige Forlystelser ved Navn Philostrat, hvis hele Rolle er i de følgende Udgaver givet til en anden Person, nemlig Egeus: Ligeledes og i Hamlet og Kong Lear. Dette giør det og rimeligt, at Soufleurens Haandbog var det, de kaldede originale Afskrivter.

Ved adskillige saadanne Friheder hændte det, at mange Taler bleve lagte de urette Personer i Munden, hvor nu Forfatteren synes at burde lastes, fordi han ei lader dem blive sin Karakteer troe. Eller undertiden maaskee hændte det af ingen gyldigere Aarsag, end fordi en myndig Skuespiller, for selv at kunne

kunne fremsige et eller andet yndet Sted, bortsnappede det fra en Underordnets uværdige Læber.

De kunde ei skielne imellem bunden og ubunden Stiil; og følgelig lode de det ene trykke for det andet hele Bogen igiennem.

Da jeg har været nødsaget til at sige saa meget om Skuespillerne, tænker jeg det og maae være billigt at erindre, at de Personers Smag samt Vilkaar, som hører til denne Klasse, var da meget slettere end samme er i vore Tider; ligesom de bedste Skuespil-Huse vare Vertshuse og Viinhuse, saasom: Jordkuglen, Haabet, Den Røde Oxe, Fortunen, m. f. Saaledes vare de fornemste af Lauget blot Komediantspillere, og ei Theater-Herrer (gentlemans of the Stage). De bleve af Huushofmesteren geleidede til Spisekammeret, og ei anviiste Plads ved de Fornemmes Borde, og Damernes Toiletter, og følgelig vare de ganske udelukkede fra de Fordele, som de nu nyde ved en fortrolig Omgang med vor Adel og ved en venskabelig, for ei at sige, kierlig Forstaaelse med Personer af første Stand.

I Følge det, som jeg nu haver sagt, kan man ei kalde i Tvivl, at om Shakspeare selv havde udgivet sine Værker, besynderlig i hans sidste Levetid, og efter at han havde forladt Skuepladsen, vi da ei allene med Vished skulde sige, hvilke der vare ægte, men vi skulde endog have frifundet dem, vi have, for nogle tusende Feil. Dersom jeg skal dømme efter alle Kiendetegn ved hans Stiil, og den ham egne Maade at

tænke

tænke og skrive paa, maae jeg frit tilstaae, at de mislykkede Skuespil: Pericles, Locrinus, Sir John Oldcastle, Tragedien i Yorkshir, Lord Cromvel, Puritanerinden og den Londonske Forsøder, ei bør tillegges ham. Ligeledes skulde jeg formode, hvad nogle andre Stykker angaaer, i Besynderlighed Kierlighedens forlorne Arbeide, Vinter-Eventyret og Titus Andronikus, at allene visse Karakterer, enkelte Scener, eller maaskee nogle faae Steder deri ere fra hans Haand. Det er ganske rimeligt, at hvad der foranledigede at visse Stykker tillagdes Shakspeare, var allene dette, nemlig at de vare skrevne af ubekiendte Forfattere, eller indrettede for Theatret, imedens det var under hans Bestyrelse: og da ingen tilegnede sig dem, bleve de ham tildomte, ligesom man overgiver Godsherren det omvankende Qvæg, som man optager; en Vildfarelse, som man kan forestille sig, det ei var Selskabets Fordeel at rydde af Veien. Dogalligevel lode Skuespillerne Heminges og Condel Shakspeare siden vederfares den Ret at udelade disse otte Stykker af deres Udgaver; endskiønt de den Gang vare trykte i hans Navn, ja allerede i alles Hænder og opførte med nogenlunde Bifald, hvilket Ben Johnson i en Ode *) underretter os om i Henseende til Pericles. At Titus Andronikus ligeledes er en af denne Klasse forledes jeg desto snarere til at troe deraf, at jeg finder samme Forfatter udtrykkelig tilkiendegive sin Foragt derover **), endnu i Aaret

*) Ode on the new Inn.

**) In the Induction to Bartholomew-Fair.

Aaret 1614. da Shakspeare enda levede: og man finder ingen større Beviislighed for de af den sidste Klasse, end for de forrige, som ligeledes bleve udgivne i hans Levetid.

Antage vi nu denne Meening for gyldig, hvormange lave og feilfulde Steder og Karakterer vil da ei længere fordunkle dette store Genie, men blive anseede, som ham ganske uforskyldt paabyrdede? Ja endog i dem, som virkelig ere fra ham, hvor mange Feil maae ikke ubilligen være blevet skrevne paa hans Regning ved tilfældige Tilføielser, Udslettelser, Omsætninger af hele Scener og Linier, Karakterers og Personers Forvexling, visse Stykkers urigtige Tillæggelse til urette Personer, utallige Steders Forfalskning af Ukyndige, og paa nye igien disse sammes forkeerte Rettelser formedelst hans første Udgiveres Dumdristighed? — En eller anden af disse Betragtninger bringer mig virkelig til at troe, at den største og groveste Deel af de Feil, som tiltænkes ham, vilde forsvinde, og hans Karakteer settes i et ganske andet end det ufordeelagtige Lys, hvori den nu sees af os.

Til Slutning vil jeg endnu tilføie dette angaaende Shakspeare: at med alle hans Feil og Stykkers Uregelmæssighed man dog maae betragte hans Værker, i Sammenligning med dem, der ere mere polerede og regelmæssige, som en gammel majestetisk Bygning af Gothisk Kunst, sammenlignet med en net nymodig Bygning. Den sidste er zirligere og mere skimrende, men den første standhaftigere og høitideligere. Man maae tilstaae, at i en af disse ere

Ma-

Materialier nok til at gisre mange af den anden Sort. Den har flere Afvexlinger og meget prægtigere Vævelser at fremvise, endskiønt vi ofte blive indførte til dem igiennem mørke, underlige og trange Tilgange. Ikke destomindre slaaer det ei Feil, at det Hele vil bevirke større Erbødighed hos os, endskiønt mange af dens Dele ere barnagtige, slet ordnede og uforholdsmæssige med dens Størrelse.

William Shakspear's Levnetsbeskrivelse.

Da Læseren, ved at gjøre Bekiendtskab med denne overordentlige Skuespil-Digters Skrivter, uden Tvivl vil have fattet saa megen Ynde for Forfatteren selv, at han ønskede noget nøiere at underrettes om hans Historie og Levnetsløb, eftersom endog de mindste Træk i en Persons Karakteer, vi agte og elske, i Almindelighed blive os mærkværdige, saa haver jeg bestræbet mig for at samle, hvad jeg desangaaende hos de troværdigste Forfattere haver forefundet, hvilket jeg her efter Evne i mueligste Korthed vil søge at meddele. — Beklageligt er det allene, at vi ei ere tilstrækkelig forsynede med Efterretninger, som i denne Henseende ganske kan fyldestgjøre vort Forlangende, da adskillige af det ringe Antal, vi have, ere lidet nøiagtige eller tilforladelige; en Skiødesløshed, der er saameget mere utilgivelig, som Mandens fortrinlige Egenskaber synes at indbyde til at gjøre slige Undersøgelser, som virkelig skyldedes hans ærefulde Minde, og som Efterslægten vist ikke uden med Taknemmelighed vilde have modtaget. Men først i disse seenere Tider have adskillige Lærde og berømte Mænd, som kiendte hans

hele Værd, giort sig Umage for at efterſøge og oplede alt, hvad ſom herom kunde give nogen Oplysning, hvis Beſtræbelſer ei heller have været ganſke frugteſløſe. Endog en Biſkop og Dr. Warburton troede, at vor Forfatters Skrivter fortiente en fortrinlig Opmærkſomhed; thi, ſiger han, under alle ſkrivtlige Arbeider af ſpeculative Hoveder, enten de ſaa have til Diemeed at ſtifte Nytte eller Fornsielſe i Verden, ere ingen vigtigere, ingen, ſom mere angaae os ſelv, og ſtaae i nsiere Forbindelſe med vor egentlige Interreſſe, end de, ſom lede os til Kundſkab om vor egen Natur. Alle andre kan vel ove Fornuften eller forlyſte Indbildningskraften; diſſe allene kan forbedre Hiertet og danne Sielen til Viisdom. Nu holdes det for afgiort, at Shakſpeare tilkommer den overſte Plads i denne Videnſkab, enten vi ſaa tage i Betragtning den forunderlige Skarpſindighed, hvormed han har opdaget de menneſkelige Handlingers forborgneſte Hiul og Drivefiædre, eller og den lykkelige Maade, hvorpaa han meddeler os denne Videnſkab i de rigtige og næſten levende Malerier, ſom han har givet os af alle vore Lidenſkaber, Lyſter og Tilbøieligheder. Diſſe give os en Lære, der aldrig for ofte kan blive igientaget og indſkierpet. — Jeg tvivler ikke heller paa, at man og hos os vil underſkrive denne oplyſte Kienderes Dom, og lade vor Forfatter, der vel ſelv er ſit bedſte Forſvar, vederfares den Ret, ham tilkommer — En anden ligeledes beromt Mand, Dr. Young, haver de ſamme fordeelagtige Tanker om vor Digter. Shakſpeare, ſiger han *), gav os ſig ſelv, og den meeſt

*) I ſin Afhandling om Original Værker; hvoraf og haves en Tydſk Overſættelſe med Titel: Young über den Geyſt der original Wercke.

meest berømte Skribent af Alderdommen skulde vanskelig have givet os noget mere. — Thi hvad beundrer man hos de gamle? sikkerlig ei det ringe Antal af deres Feil, men Mængden og den fulde Glands af deres Skionheder; og ved det, som vi beundre hos de gamle, er han ligesaa stor som de, da vi ei kan tilskrive hans Feil nogen Mangel paa Genie, men langt andre Aarsager. — Dog Engellænderne selv agte det overflødigt at holde Lovtaler over ham, men troe, at enhver, der finder Smag i hvad der er stort, skrækkeligt eller rørende, skal finde en fuldkommen Tilfredsstillelse i hans Værker, ligesaavel som den, der er Elsker af Spøg og Munterhed. — William Shakspeare *) blev født til Verden i Stratford ved Floden Avon, i Warwickshire, den 16de **) April 1564. og var den ældste Søn af en formuende Uldhandler sammesteds ved Navn John Shakspeare, hvilken skal have beklædt en Øvrigheds Bestilling i samme Bye, eftersom man erfarer af et Document, udstedt af Herolds Archivet i London, ligeledes og i Betragtning af hans Oldefaders Fortieneste og Giftermaal med en Robert Ardens Datter af Wellingcote være blevet bevilget Brugen af adeligt Vaaben ved et lovformelig udstedt Patent. Denne vor Digters Fader

*) Saaledes troer man nu, at hans Navn rettest bør skrives, i Følge hans egenhændige Underskrivt under sit Testamente; endskiønt han ei altid skrev sit Navn ligedan.

**) Hans Fødselsdag kan man dog ei med Vished bestemme. Hr. Backer i sin Companion to the Playhouse angiver den 16de April. Hr. Steevens, der har giort et Udtog af Kirkebogen i Stratford betreffende Shakspear's Familie, anfører den 26de April, som vor Digters Døbedag.

havde en talrig Familie af ti Børn at forsørge, hvorfore han ikke kunde anvende meget paa denne ene Søns litterariske Opdragelse, men holdt ham allene nogen Tid i en Friskole der paa Stedet, hvor han blev noget bekiendt med de Romerske og Græske Skribentere, og lærte det lidet af det latinske Sprog, som han siden vidste; thi med Vished veed man ikke, om han nogensinde havde nogen tilstrækkelig Indsigt deri, og af disse Skolers maadelige Beskaffenhed kan man let slutte sig til den Undervisning, man der kunde vente. Desuden varede det ikke længe, førend hans Fader saae sig nødsaget til at tage ham tilbage fra Skolen for at være sig behielpelig i sine Forretninger til den øvrige Families Underholdning, hvorved han nu tillige blev berøvet al Leilighed til at giøre videre Fortgang i sine Studeringer, og blive nøiere bekiendt med de gamles Værker, for i Tiden at kunne have dannet sig efter deres Mynstere; derfore bliver man ei heller vaer nogen kiendelig Efterligning af dem i hans Skrivter. Men om det har været ham til Skade, eller meget hellere maae geraade ham til Berømmelse, vil uden Tvivl blive vanskeligt at bestemme. — Det er mere end blot Formodning, siger Hr. Wieland, at vi skylde denne lille Omstændighed, nemlig Mangel paa en klassisk Opdragelse, at vi have en Shakspeare. Vist nok vilde en tidlig og fortrolig Omgang med deres uforbederlige Værker, der blomstrede i August's og Perikles's Tidsalder, have dannet hans Forstand, fyldt hans Phantasie med Mynstere, med idealiske Skiønheder, luttret hans Smag og befæstet den, og have meddeelt hans Værker en Regelmæssighed, en Korrection og Fuldstændighed, som de nu mangle. Men med alle disse Fordele

dele skulde han ikke have blevet den Mand, han er, ikke det original Genie, den Fantasiens Søn, som Milton kalder ham, hvis vilde Toner, lig den frie Nattergals Slag, berører vort Hiertes gienlydende Strenge hastigere og eftertrykkeligere, end den indsluttede Kanariefugls lærte og kunstlede Toner — Hvem veed, siger Dr. Young, om Shakspeare ikke selv skulde have tænkt mindre, om han havde læst mere? — Maaskee havde han og tilstrækkelige Kundskaber for sin Sphære; thi manglede det ham end paa anden Læsning, saa kiendte han to Bøger desto bedre, Bøger, som ere fremmede for mangen grundlærd Mand, og som den sidste Brand allene kan ødelegge — Naturens og Menneskets Bog — Dem vidste han udenad, og udskrev deraf mange herlige Sider i sine udødelige Skrivter; og disse allene ere de kastaliske Kilder, hvorfra de sande original Værker udflyde.

Efterat Shakspeare havde forladt Skolen, meener man da, at han har antaget sin Faders Haandværk; og allerede i sit 17de Aar giftede han sig med en Pige 25 Aar gammel, som var en Datter af en i Nærheden af Stratford boende bemidlet Landmand, ved Navn Hathaway. I dette Ægteskab avlede han 2 Døttre, Susanna og Judith; og en Søn, Samuel, der døde i sit tolvte Aar. Alle disse 3 Børn, hvoraf de 2de sidste vare Tvillinger, bleve i Stratford fødte til Verden i Aarene 1583 og 1584.

Herefter tilbragte han ei megen Tid i sin Fædrene Stad, thi han blev omsider formedelst en Udsvævelse nødt til at forlade Provindsen, og tage sin Tilflugt til London. Han var, siger Hr. Rowe, ved en

Ulykke, som unge Mennesker ofte er udsat for, geraadet i Selskab med nogle slette Personer, og blandt andre Skielmsstykker, hvormed de formodentlig forlystede sig, begik de og en Forbrydelse, hvilken et ungt letsindigt Hoved ei agter for at være nogen saa halsbrækkende Gierning, som en over sin Vildbanes Rettighed misundelig Landjunker; kort, han blev Vildskytte af det Slags, der anseer Jagtfrihed som en Deel af Naturens almindelige Rettighed, og holdt for, at en Hare eller Hiort, hvor den end løber, tilhører den Person, der bemægtiger sig samme. Han blev da i Selskab med andre forledet til at jage i en Dyrehauges Eenemærker i Cherlecot, som tilhørte en Sir Thomas Lucy, der optog denne Opførsel saa ilde, at han fordrede den strengeste Tilfredsstillelse for Retten, og paastod deres Afstraffelse; den unge Shakspeare, fortørnet herover, forsvarede og hævnede sig paa ham som Digter i en temmelig bitter Ballade, der ei nu mere findes. Derved blev Adelsmandens Forbittrelse endnu mere opirret, saa at Digteren blev tilsidst nødsaget til at forlade Huus og Hiem, og begive sig til Hovedstaden, alle Ulykkeliges Tilflugtsted, der ei kan leve med Sikkerhed i Provindsen.

Efter hans Ankomst til London har han vist nok i Førstningen havt nogen Understøttelse af sine Forældre, men da samme vel ei kunde være uden meget ubetydelig og utilstrækkelig, blev det en Nødvendighed for ham desto før at vælge en Nærings Vei. Derfore er det at formode, at hans Bekiendtskab med Thomas Green, en allerede den Gang berømt Skuespiller, der var fra samme Stad, som han selv,

maae

maae næstefter hans eget store Genie, som vel var den største Drivefiær, have foranlediget ham til at vælge Skuepladsen, som det Sted, hvor hans Talent bedst kunde udvikle sig; hvorfor man med Rette anseer den Anecdote for en Fabel, som ellers desangaaende fortælles. Nemlig paa den Tid, siger man, vare Kareter ikke meget Brug, og endnu mindre Hyrevogne; derfore pleiede Folk, som enten vare for formuende, for svage eller for magelige til at gaae til Fods, i Almindelighed at ride. Man reed da og til Skuespilhuset: og Shakspear's første Bestilling skulde det have været at staae uden for Indgangen for at imodtage og holde, saalænge Skuespillet varede, deres Heste, som selv ingen Betiente havde, saa at de ved Stykkets Slutning strax kunde vare ved Haanden. Hans Omhyggelighed og Paapassenhed giorde ham saa yndet, at man ei gierne anbetroede nogen anden end ham sin Hest, hvorfore han saae sig nødsaget til at tage nogle Drenge i Tieneste, som naar man kaldte paa hans Navn, komme løbende og sagde: Jeg er Shakspear's Dreng, min Herre! Endogsaa siden efter, foier man til, saalænge det var Brug at ride til Skuespilhuset, bleve de Drenge, som sammesteds holdte Folkes Heste, gemeenlig kaldede Shakspear's Drenge — Men det er endnu ikke gotgiort, at det tilforn var Sædvane at ride, men vel at fare til Vands derhen, da det, som havde den største Søgning, laae ikke langt fra Vandet.

Tilforladelig derimod er det, at han blev antaget som Skuespiller ikke længe efter sin Ankomst til Hovedstaden, da man finder hans Navn paa Listerne blandt de andre Skuespilleres; hvoraf tillige kan sees, at

han i Forsiningen maatte bequemme sig til at spille blot ubetydelige Roller. I den følgende Tid veed man, at han forestillede Duncan i Macbeth og spillede Henrik den Fierdes og Siettes Roller, m. f. Overalt holder man for, at hans Fortieneste som Skuespiller ei har været saameget stor; men omendskiønt det ei er fuldkommen afgiort, at han har besat nogen stor Færdighed i den udsvende Deel af Skuespilkunsten, saa maae dog Prinds Hamlets Forberedelses-Scene med Anføreren for Skuespillerne afgive et tilstrækkeligt Beviis for, at han vel vidste, hvad der udfordredes til denne Kunst, som og i Besynderlighed hvormeget han foragtede og misbilligede hiin Svulst og unaturlige Ophævelser i Foredrag og Forestillings-Maade, som dengang var brugelig.

I hvilket Aar Shakspeare begyndte at skrive for Skuepladsen bliver ei mueligt nøie at bestemme, ligesaalidt som, hvilket var det første Skuespil, han forfattede. Dog har man beviist at han allerede for Aaret 1592 maae have udgivet noget, som opvakte saavel manges Beundring som og adskilliges Misundelse imod ham, hvorfore man formoder, at han henimod Midten af Aaret 1591 — da han ei kunde være mere end 27 Aar gl. — har viist de første Prøver paa sin Duelighed, som Skuespil-Digter; for hvilken Tid ei nogen Anmeldelse i mindste Maade gisres om ham. Men besynderligt er det, at efterat han havde forfattet sine udødelige Værker, han dog siden drog ingen Omsorg for at forplante dem til Efterslægten; thi man finder intet Spor til, siger Dr. Johnson, at han holdt dem Efterkommernes Opmærksomhed værdige, eller søgte at affordre dem den ringeste idealske Tribut, men lod sig allene nøie

med

med sine Medborgeres Bifald og andre Fordele, de kunne indbringe ham. Dog derfore bleve ikke hans store Fortieneſter ubemærkede af hans Tidsalder; den offrede ham baade Bifald og Beundring. Han stod i Bekiendtskab med sin Tids fornemste Personer og havde Adgang til de bedste Selskaber; thi, foruden det Fortrin, som han i Henſigt til sit Vid besad frem for alle andre, forsikkres, at han tillige eiede et saa mildt, venskabeligt og fromt Gemyt, og var en saa behagelig Selskabsbroder, at alle de, som kiendte ham, agtede ham høit baade som Ven og som Digter. Saavel Dronning Elisabeth som hendes Efterfølger Kong Jacob I. skal have beæret ham med adskillige Naadesbeviisninger, ja denne sidste endog have tilskrevet ham et egenhændigt og venskabeligt Brev. Man veed, hvormeget Falstafs Karakteer i de 2de Dele af Kong Henrik IV. har behaget Dronningen, saa at hun selv befalede vor Digter at giøre samme Person til Helten i et nyt Skuespil, og deri at forestille ham forelsket; hvilket skal have givet ham Anledning til at forfatte det moersomme Stykke: De lystige Koner i Windsor. Ligeledes er det og bekiendt, at Greven af Southampton skienkede vor Digter en fortrinlig Yndest; ja han skal engang have giort ham en Foræring af 1000de Pund Sterl. for at sette ham i Stand til at slutte et Kiøb, hvortil han havde yttret nogen Tilbøielighed. Kong Jacob den 1ste meddelede ham og hans Selskab Frihed til at oprette et eget Skuespilhuus, endskiønt der paa hans Tid gaves ti andre, hvoraf dog de fire vare private Theatre, og de øvrige sex offentlige Skuespilhuse; to af disse vare i Besynderlighed mærkværdige, nemlig: The Globe og Blak-Friars, hvor de fleste og maa-

skee alle Shakspear's Stykker ere blevne forestillede. Paa disse opførtes sædvanlig Musik, førend Stykkerne toge sin Begyndelse, da man pleiede at give tre musikalske Satser, Flourishes eller Soundings, ligesaavelsom og imellem Acterne; men deres Orchester var ikke saa vel besat, thi flere end fem eller sex Musici spillede ikke, og disse sadde gemeenlig i en ophøiet Balcon. De almindeligste og fornemste Instrumenter vare paa den Tid Trompeter, Horn og Hoboer.

Det var i Begyndelsen af det 16de Aarhundrede at man i Engelland blev noget bekiendt med de gamles dramatiske Værker, og foretog sig at efterligne dem; men hermed giordes ingen Fremgang førend under Dronning Elisabeths Regiering, og før Aaret 1570 forsikkres, at man ei har vidst noget af ordentlige Theatre eller bestandige offentlige Skuepladse. Dryden synes derfore at have Ret, naar han siger: at Shakspeare ei har forefundet nogen Skueplads i Engelland, men selv maatte skabe en; thi naar Mysterierne og de Moralske Skuespil undtages, har man ei treffet for flere end 34 Skuespil, som alle have været forfattede for Aaret 1592, da Shakspeare begyndte at skrive for Skuepladsen, og som alle befindes at være saa elendige, at man ei nok kan forundres over, hvorledes vor Digter har kunnet erlange en saadan Fuldkommenhed, og opsvinget sig til den Høide, hvortil ingen efter ham har kunnet naae.

Man har Aarsag til at troe, at han tilbragte 20 Aar som Skuespiller, i hvilken Tid han forfattede sine udødelige Værker: hvorpaa, efterat have for-

forsikkret sig paa den roesværdigste Maade en anstændig Underholdning, han forlod Skuepladsen, og forføiede sig til sin Fædrenestad Stratford. Hans Omstændigheder vare nu ikke ubetydelige; han kiøbte sammesteds faste Eiendomme, hvilke med hans endnu staaende, og i den store Ildebrand 1614 reddede Huus bleve kaldte den nye Plads. Her levede han nogle Aar i Roelighed og fortrolig Omgang med sine Beslægtede og Venner, hvis Fornøielse han udgiorde, ligesom hans redelige Sindelaug, ædle Aabenhiertighed og gode Karakteer, som Ben Johnson meget berømmer ham for, her, som tilforn i Hovedstaden, forskaffede ham alles Ynde st. — Men at hans satiriske Lune, der havde tildraget ham i sin Ungdom Sir Thomas Lucies Forfølgelse, endnu ei havde forladt ham, derpaa anføres af Hr. Rowe et Exempel, hvis Sandhed grunder sig paa en i samme Egn endnu vedblevet Tradition. Det hændte sig engang, at Shakspeare kom i Selskab med en vis Adelsmand ved Navn John Combe, som besad store Rigdomme, og var meget berygtet for sin Aager. Denne spurgte iblandt andet Shakspeare — uden Tvivl af en utidig Ærgierrighed — om han ei, ifald han overlevede ham, vilde forfatte hans Gravskrivt; og da han ikke kunde vide, hvad Folk efter hans Død vilde sige om ham, saa bad han Shakspeare strax paa Stedet at ville giøre ham den Tieneste at forfatte den; hvorpaa denne og uden lang Betænkning strax skrev følgende fire Vers:

Ten

Ten in the hundred lies here ingrav'd,
'Tis a hundred to ten his Soul is not sav'd.
If any Man ask, who lies in this Tomb?
Oh! oh! qvoth the Devil, 'tis My John —
a Combe.

Eller:

Ti udaf hundrede er her nedlagt i Jorden,
Mod hundred' settes ti, han er ei salig vorden.
Om nogen spørger, hvem man da begravet har?
Oh! svarer Fanden ham, det min John Combe
var.

Selskabet loe deraf, og John Combe selv maatte lee med saa godt, som han kunde, men var dog ei i Stand til at fordøie eller nogensinde tilgive vor Digter Bitterheden i dette Indfald. Dette satyriske Vid undtagen, hvis Udbrud man kan tilskrive et spøgefuldt, lattermildt Lune, forsikkres, at han var den redeligste, godhiertigste og venskabeligste Mand i Levnet og Omgang.

I Martii Maaned Aar 1616 giorde han sit Testamente, hvis Fuldbyrdelse han overdrog sin yngste Datter Susanne Hall og hendes Mand, som han og indsatte til Arvinger af hans faste Eiendomme; og ikke længe derefter, nemlig den 23de April samme Aar døde han, 52 Aar gammel.

Hans

Hans Enke levede endnu 7 Aar efter ham: hans ældste Datter Judith avlede i sit Ægteskab tre Sønner, som alle igien døde uden Børn; og den anden Susanne, hvilken han høist elskede, efterlod en Datter, som blev to Gange gift, men som og døde uden Livsarvinger.

Han blev begravet i den nordre Side af Choret i Hovedkirken i Stratford, og ovenover hans Gravsted blev opreist et Monument i Muren, som forestiller ham siddende, med en Pude foran sig, en Pen i den høire Haand, og under hans venstre et oprullet Papiir. Neden under Puden staae de to latinske Vers:

Jngenio Pyladem, Genio Socratem, arte Maronem:
Terra tegit, populus moeret, Olympus habet.

Og paa Gravstenen findes:

Good Friend, for Jesus sake forbear
To dig the dust incloſed here.
Bleſt be the Man, that ſpares theſe Stones,
And curſt be he, that moves my Bones.

Eller:

For Jesus Skyld, o kiære Ven! tilsted
Mit Støv ursørt at hvile her i Fred.
Velsignet han, som skaaner denne Steen,
Forbandet den, som flytter mine Been.

Paa

Paa Monumentet finder man endog under hiint latinske Distichon:

Stay passenger, what dost thou go so fast?
Read, if thou canst, whom envious Dead hath plac'd
Within this Monument: Shakspeare, with whom,
Qvick Nature died, whose Name doth deck
the Tomb
Far more then cost; since all, that he hath writ,
Leaves living art but Page to serve his Wit.

Eller:

Stands Vandringsmand, hvi slig Jilfærdighed?
Læs, hvem misundlig Død her lagde ned
I dette Monument: Shakspeare, med hvem
Naturens Lyst forsvandt. — Nu ziirer den
Hans Navn, langt meer end Pragt; thi hvad han skrev
For slavisk Kunst følgværdigt Mønster blev.

Ei førend i Aaret 1741 erholdt vor store Digter i Westmynster Abbedie et offentligt ham værdigt Ereminde. Omkostningerne ved samme bleve tilveiebragte ved en offentlig Subscription, som Greven af Burlington, Dr. Mead, Hr. Pope og Martin paatoge sig at besørge. Tegningen, udkastet med megen Smag, giorde udført den bedste Virkning. Digterens Billedstøtte i Legemsstørrelse blev udhugget af meget fiin og hvid Marmor; Draperiet er efter hans Tids Kostume. Med den høire Arms Albue stytter han sig, noget til Siden hældende, paa nogle

Bøger,

Bøger, som ligge paa et med allegoriske Attributer i halv ophøiet Arbeide udziiret trekantet Fodstykke, udover hvis forreste Spidse nedhænger et Stykke af en Bog-Rulle, hvorpaa findes disse smukke Vers af Skuespillet Stormen:

The cloud-capt Towers, the gorgeous Palaces,
The solemn Temples, the great Globe itself,
And all, wich it inherit, shall dissolve,
And like the baseless Fabrick of a Vision
Leave not a wreck behind — —

Eller:

De skyetækte Taarne, prunkende Paladser,
Høitidelige Templer, selv Jordkloden,
Med al dens Eiendom, skal engang opløses:
Lig Luftsyns grundløs' Bygning efterlade
Sig ei engang et Spor — —

Oven over Hovedet af Støtten er anbragt en liden langagtig firkantet Tavle af sort Marmor, paa hvilken staaer med forgyldte Bogstaver:

Gvilielmo Shakspeare
Anno post Mortem CXXIV.
*Amor *) publicus posuit.*

Det

*) Dr. Mead gjorde mod det i denne Linie anbragte Ord, Amor, den Indvending, at det ei forekommer i gamle Overskrivter; men Pope og de øvrige paastode, at det skulde blive staaende. Endelig gav Dr. Mead efter og sagde: Omnia vincit Amor, & nos cedamus Amori.

Det betydeligste Bidrag til dette Eremindes Oprettelse gav Theatret i Drurilane, hvis Bestyrere allerede i April 1738 havde i denne Hensigt bestemt en Forestilling af Julius Cæsar.

Men en særdeles udmærket, og i sin Art uhørt Forherligelse, var den i September Maaned 1769 af Skuespilleren Garrick til Shakspear's Ære anstillede Jubelfest i Stratford. Den første Anledning til samme gave denne Stads Øvrigheds Personer, som meddelede Garrick Borgerrettighed til deres Stad, og overbragte ham, tilligemed et forbindtligt Brev, det udstædte Document i en kunstig udarbeidet Kapsel, som var forferdiget af et Stykke af det samme Moerbærtræe, hvilket Shakspeare selv skal have plantet. Garrick, rørt af Erkiendtlighed herover, besluttede at offre Digterens Minde en glimrende Fest, og tillige derved bevise hans Fødebye sin Taknemmelighed. Efter en offentlig Bekiendtgiørelse forsamlede sig en Mængde anseelige Personer af alle Stænder og Kiøn for at bevidne denne Festes Gienstand deres Høiagtelse. Om Morgenen tidlig den 6te September, som var denne Jubelfestes første Dag, blev uden for de fornemstes Huse opført Serenader af de bedste Musici fra Hovedstaden, som alle vare masqverede, og adskillige Vers bleve affyngede, hvori Damerne og besynderlig enhver Skiønhed opfordredes til at zire denne Fest med sin Nærværelse og erlægge Digteren den skyldige Tribut. Siden efter begav man sig i Processíon, hvilken blev anført af Garrick, hele Høitidens Marskalk, til Hovedkirken i Stratford, hvor et musikalsk Oratorium, Judith, blev opført. Fra Kirken gik Toget hen til et i den Hensigt oprettet

Am-

Amphitheater, der var forsynet med et stort Orchester, hvor alting paa det skiønneste var indrettet, og med megen Smag udziret: her spiste man, og Selskabet blev henimod Aftenen underholdt med Instrumental-Musik, hvortil blev afsyngt forskiellige i den Anledning forfattede Sange. Om Aftenen var Staden og Amphitheatret illumineret, og et Bal blev aabnet i Overværelse af et meget talrigt Selskab.

Den følgende Dags Regnveir forhindrede det høitidsfulde Optog igiennem Byen, som adskillige masqverede Personer, hvis Klædedragt var indrettet efter forskielliges i de Shakspeariske Skuespil, skulde foretaget, og hvorved man vilde have ledsaget hans Billedstøtte paa en Triumphvogn til Amphitheatret. Men i det Sted viiste Garrick sig henimod Klokken elleve om Formiddagen paa Theatret, omgivet af et Chor Sangere og Sangerinder, og fremsagde sin til denne Høitidelighed forfattede Ode, som afvexlede med Sange og Chor. Da Oden var til Ende fremførte Garrick en meget beskeden og forbindtlig Kompliment i Prosa, hvorefter fulgte Miltons panegyriske Vers til Shakspear's Berømmelse og en Epilog til Damerne. Endelig opfordrede han enhver, som havde Lyst, til at tale, hvilket den berømte Skuespiller King antog, hvis Tale var et ironisk Angreeb af Shakspear's Fortieneste; herpaa tog Garrick igien Ordet og vendte sig til Damerne med Begiering, at De ville paatage sig Digterens Skyts imod disse Angreeb, og med Vers af samme Indhold sluttede han sin Tale.

Iblandt de ved denne Leilighed lige over for Amphitheatret anbragte Udziringer udmærkede adskillige sig paa en fordeelagtig Maade: F. Ex. Tiden som fører Shakspeare til Udødeligheden, og paa begge Sider af samme den tragiske og komiske Muse. Ligeledes og fem i Raadhusets Vinduer opstillede Malerier, hvoraf det midterste forestillede Digteren selv, og de fire øvrige Lear, Kaliban, Fallstaf og Pistol. Foran Vinduerne til det Værelse, hvor Shakspeare var født til Verden, saaes paa et oplyst Malerie den igiennem Skyerne frembrydende Soel. Ved denne Leilighed blev og slaget en Medaille, paa hvis ene Side saaes Shakspear's Brystbillede med Overskrivt:

We shal not look upon his like again.

Hans Lige faae vi aldrig meer at see.

Og paa den anden en Engelsk Paaskrivt til Erindring om denne Fest; enhver bar den i et blaat Baand paa Brystet.

Samme Aften blev foranstaltet et meget kunstigt og sindrig indrettet Fyrværkerie, og Beslutningen paa denne Festdags Forlystelser giorde et masqveret Bal, meget glimrende, riigt og afvexlende; til allersidst igientog Garrick nok engang sin Ode, indviede derved Shakspear's Tempel og kronede hans Stytte.

Den tredie Dag anstilledes Veddeløbe til Hest, og Gevinsten var en til denne Jubelfest forferdiget Sølvskaal, af halvhundrede Punds Værd; samme

Aften

Aften gaves atter et Fyrværkerie og derefter et masqveret Bal, hvormed hele Festen tog Ende.

Hvad man meest beklagede var Opsettelsen af det allegoriske Optog af de fornemste Shakspeariske Karakterer, hvorpaa Garrick havde anvendt saa megen Møie og mange Omkostninger. Dogalligevel blev dette Skuespil den følgende Vinter ved Portrait-Maleren Wilsons Forsorg opført paa Theatret i Drurylane, og med det største Bifald igientaget mere end halvfemsindstyve Gange. Det blev kaldet The Iubelée; Scenen var i Stratford, og Stykkets Indhold bestod i en Mængde contrasterende Optrin, som medens Jubileet varede enten virkelig havde tildraget sig, eller som det dog var mueligt at kunne have gaaet for sig. Snart var Scenen i en Bondehytte, snart paa Gaden, snart paa Torvet, hvor man da saae alle de Optrin forenede, som indtreffe paa de aarlige Markedsdage: Kræmere og Jøder, som falbøde og anpriste deres Vahre, dandsende Hunde og Aber, Æqvilibristet til Hest ꝛc. ꝛc. hermed vare forbundne lunefulde og underholdende Optrin, hvilke alle tilsammentagne dog udgiorde et Heelt. Et Antal Drikkebrødre istemmede Sange til hans Ære, og med megen Høitidelighed udtømmede et Bæger, som de ansaae for en Helligdom, hvilket var giort af det samme Moerbærtræe, vor Digter selv havde plantet. Nogle gamle Kiellinger tilkiendegave de i samme Bye værende Indvaaneres billige Bekymringer over at denne, en Komedieskriver til Ære, anstillede Høitid vist ei ville undlade at drage strænge Straffedomme og haarde Landeplager over dem. Endelig forestillede Theatret det store Torv i Stratford og i Baggrunden en stor

Kirke, af hvis Kuppel hørtes en stærk Lyd af en stor Klokke, hvormed der ringedes; herved blev Theatret opfyldt med allehaande Folk, som man lod indkalde fra Gaden, for at Afbildningen paa Markedet kunde blive desto livagtigere; og nu tog en af de prægtigste Processioner sin Begyndelse, som nogensinde er seet paa noget Theater — den samme, som i Stratford skulde have været Festens største Zier. Optoget aabnedes af et Antal Dandsere, som vare iførte rige og prægtige Klæder, og allene med en høitidelig Dands droge forbi Tilskuernes Øine. Dem fulgte Nympher, som bestrøede Veien med Blomster, efter hvilke igien komme sexten Personer med Tambourins, som atter bleve efterfulgte af tvende andre, der bare Fahner, som havde den Paaskrivt: Veluti in speculo, og Totus Mundus agit histrionem; Nu kom en Troup Musikantere og endelig Hovedpersonerne i Shakspear's Lystspil, som gik i Procession bagefter Fahner, hvorpaa Stykkernes Titler vare anbragte. Komediernes Tog sluttedes med en Triumphvogn, hvorpaa Thalia sad, som blev draget af Satyrer og ledsaget af adskillige groteske Figurer. Efter disse saae man de andre Muser, Venus med Gratierne, Chore af Elskovsguder, Nympher, Dryader, Fauner ꝛc. hvilke alle syngende ledsagede Shakspear's Billedstøtte. — Nu kom Sørgespillene med deres Fahner og Herolder, og ei allene de fornemste Personer i samme, men endog andre dertil hørende Ting forekomme i denne Triumph.—Man saae Geisten i Hamlet trine frem i sin Rustning og vise sig for Prindsen, som var i den heftige Samtale med hans Moder; den fantaserende Ophelia, ꝛc. — Fremdeles Romeo og Julie i Begravelsen: den første saaes at tage

Gift

Gift i samme Øieblik Julie opvaagnede og reiste sig i Kisten. Hvergang Personerne nærmede sig Proscenium, forestillede de ved Geberder et Hovedtræk i Stykket, hvorved det Hele fik ualmindelig meget Liv. Forestillingerne, Julies Begravelse, Feldtherren Koriolans med Vaaben zirede Telt bleve ved Maskiner ganske uformærkt skudte fremad, saaledes at man saae Handlingen udvikle sig og fuldendes uden at Toget derved det ringeste blev opholdt. En Mængde Romerske Matroner med Slør for Ansigterne blev man vaer at ligge for denne Seierherres Fødder. — Kong Lear imellem Kent og Kordelia viiste Tegn paa sin Afsindighed. — Macbeth lod sig see med den blodige Dolk, og hans Gemahlinde i sin Nathabit med et Lys i Haanden; fremdeles Hecate og Troldqvinderne med den kaagende Kiedel. — I Julius Cæsar, Lictores og Tribuner, Cæsar selv og en Augur ledsaget af Brutus og Kassius; Saaledes og alle de øvrige. — Dernæst kom Apollo med sin Lyre og efter ham den tragiske Muse, staaende opreist med en Dolk i Haanden i en Triumphvogn, som blev draget af Helte. Dette Skuespils sidste Scene forestillede Udødelighedens Tempel; her saae man Digterens fornemste Stykker i transparante Malerier opstillede paa Templets Altere. I Midten stod Shakspear's Billedstøtte i samme Stilling, som den sees i Westminster. Her forsamledes nu ogsaa Muserne, Gratier og Nympher, som kronede Digteren med Blomsterkrandse: de anstillede høitidelige Dandse omkring den og istemmede Jubelsange til dette guddommelige Genies Forherligelse, saaledes at man kunde kalde det en ordentlig Apotheose, ei anstillet for Overtroen, men til det overordentligste Talents Ære. Nationens

Høiagtelse, beretter man og ved denne Leilighed, var tilforn allerede meget stor, men ved dette Jubilæum steeg den til en Enthusiasme, som ingen Grændser erkiendte.

Saaledes bærede den Engelske Nation denne store Skuespildigter ei allene med en fortrinlig Agtelse i Livet men hædrede ham efter Døden paa den meest udmærkede Maade: og om hans Værdighed dertil give hans efterladte Skrivter det bedste Vidnesbyrd, som i deres Overgang fra en Generation til en anden, efter at have igiennemgaaet saa mange Smagens Afvexlinger og Sædernes Forandringer, dog altid have vedligeholdt om ikke forøget deres Forfatters Anseelse og Ære. — Man kan desuagtet ikke nægte, at man jo i hans Skrivter forefinder mange Feil og Urimeligheder, men som tildeels vel af andre ere ham uforskyldt paabyrdede, deels og allene blive hans Tidsalders maadelige Oplysning, slette Smag og Fordomme at tilskrive. Jeg maae tilstaae, siger Dryden, at han er sig ei altid selv liig, thi han er ofte falsk og smagløs; hans komiske Vittighed falder ofte plat, og hans alvorlige Scener ere ofte svulstige. Men han er altid stor, saa ofte en stor Leilighed tilbyder sig, og ingen kan bebreide ham, at han nogensinde har havt en for sit Genie passende Gienstand, og da ei hævet sig saa høit over andre Digtere, qvantum lenta solent inter viburna Cupressi.

Hvad nu hans Skuespils Inddeeling og adskilliges Form og Indretning videre angaaer, troer jeg det ei overflødigt endnu at anføre følgende. — Skuespillerne Heminge og Condell, som besørgede

den

den første Udgave af Shakspear's samtlige Skuespil, inddelede samme i Komedier, Historiske Skuespil og Tragedier, hvilken Inddeling gemeenlig siden er blevet fulgt; dog maae man derfore ei forestille sig, at de ere forfattede efter rigtige og bestemte Begreeb om disse tre forskiellige Skuespilarter, eller at Grændserne for enhver nøiagtig ere blevne iagttagne, thi han har ofte i Følge Tidernes Smag og Tænkemaade behandlet det ene efter det andets Maade, Sørgespillet ganske som det Historiske Skuespil, og ligeledes omvendt. Saaledes have vi endog hos Alderdommens klassiske Digtere Exempler paa, at de ei altid bleve noget Poesiens Fag ængstlig troe, men toge noget af det ene og overførte i det andet — Efter Folkes almindelige Meening i de Tider, paa hvilke Shakspeare levede, kaldte man det Skuespil en Komedie, hvis Handling havde en lykkelig Udgang for Hovedpersonerne, om endog alle andre indløbende Forfald vare nok saa sørgelige — Tragedien var efter deres Begreeb intet Digt af høiere Værdighed eller større Høitideelighed end Komedien, den udfordrede allene et ulykkeligt Udfald, hvorfor gierne meget lystigt og muntert kunde indløbe det hele Stykke igiennem, og hermed tog denne Tidsalders almindelige Kritik til Takke — Det Historiske Skuespil var en Rekke af Tildragelser, hvilke allene ved Tidsfølgen vare forbundne, men ellers uafhængige af hinanden. Imidlertid var denne Skuespilart lidet forskiellig fra det egentlige Sørgespil, ligesom de historiske Digte ere det fra Epopeen, og Pharsalia fra Æneiden; men en Historie lod sig fortsette igiennem flere paafølgende Skuespil, da den havde ingen vis Plan, saa havde den og ingen Grændser. — Dette Slags Skuespil

 synes

synes i Engelland at skylde de gamle Religions-Skuespil eller Mysterier sit Udspring, i hvilke ogsaa en heel Række af historiske Begivenheder, blot efter Tidsfølgen uden Hensigt til andre dramatiske Regler, blev bragt paa Skuepladsen; og den nærmere Anledning til, at den dramatiske Poesie tog denne Vending hos Engellænderne, troer man at være følgende. Strax efter Mysteriernes Afskaffelse udkom i London en anseelig Samling af poetiske Fortællinger *), hvori adskillige af de meest berømte Personer i den Engelske Historie indførtes talende og saaledes selv fortalte deres Uhæld og ulykkelige Hændelser i Verden; de bleve læste med Bifald og vare i alles Hænder. Denne Bogs Forfatter vare de første, som giorde en poetisk Brug af de dengang for ikke længe siden udkomne Krøniker af Fabyan, Hall og Holingshed, og derved udbredede Kundskaber af denne Art iblandt Folket; hvorfore den Tids Skuespildigtere fandt det baade tienligt og let deraf at laane Stoffet til sine Stykker, da desuden sammes hele Form var dramatisk. Med Grund troer man derfore at de fleste Sujets til Skuespil bleve hentede fra denne Kilde, ligesom at man i Henseende til den øvrige Indretning toge de gamle Mysterier til Mynstere. Den samme Brug af denne Bog have adskillige Kunstdommere og tilstrækkelig beviist at Shakspeare haver giort, og at han har udarbeidet mange Scener i sine Skuespil derefter.

I Henseende til Ordenen, hvori hans dramatiske Værker have været forfattede eller ere udgivne, da

*) Sammes Titel var: The Mirrour for Magistrates.

da kan samme vel ei ganske nøiagtig bestemmes; men for nogenlunde at afhielpe Mangelen paa sikkre Efterretninger herom, har Hr. Steevens uddraget Angivelserne af de Shakspeariske Skuespils første Aftryk, der findes i Forlags-Registeret, som holdes af det saakaldte Stationers Compagnie eller Papir-Handler Selskab i London, til hvilket og Boghandlerne høre, hvor enhver Bog, som skal trykkes, chronologisk bliver indført tilligemed Forlæggerens Navn; dette er igien nøiere blevet undersøgt af Hr. Malone og med megen Indsigt bedømt i et eget Forsøg over de Shakspeariske Skuespils Tidsfølge *), hvorefter Ordenen holdes for at være denne †):

1.	*Titus Andronikus.	1589
2.	Kierligheds forlorne Arbeide.	1591
3.	Kong Henrik VI. 1 Deel.	1591
4.	K. Henrik VI. 2 Deel og	
5.	K. Henrik VI. 3 Deel.	1592
6.	*Perikles.	1592
7.	*Locrin.	1593
8.	De to Veronesiske Adelsmænd.	1593
9.	Vinter-Eventyret.	1594
10.	St. Hans Nats Drøm.	1595
11.	Romeo og Julie.	1595
12.	Feiltagelserne.	1596
13.	Hamlet.	1596

*) An attemt to acertain the Order, in wich the Plays attributed to Shakspeare were written.

†) De Skuespil, som ei holdes for at være ægte, og som ikke med nogen Vished kan tillegges vor Forfatter, ere syn i Tallet og findes paa efterfolgende Liste betegnede med en Stierne.

14. Kong Johan. 1596
15. Kong Richard II. 1597
16. Kong Richard III. 1597
17. Kong Henrik IV. 1 Deel. 1597
18. Kiøbmanden af Venedig. 1598
19. Ende god, alting godt. 1598
20. *Sir John Oldcastle. 1598
21. Kong Henrik IV. 2 Deel. 1598
22. Kong Henrik V. 1599
23. *Puritanerinden. 1600
24. Stor Stoi for ingen Ting. 1600
25. Som man behager. 1600
26. De lystige Koner i Windsor. 1601
27. Kong Henrik VIII. 1601
28. *Lord Cromvels Levnet og Død. 1602
29. Troilus og Cressida. 1602
30. Lige for Lige. 1603
31. Cymbelin. 1604
32. Den Londonske Forsøger. 1605
33. Kong Lear. 1605
34. Macbeth. 1606
35. Skiendegiestens Betæmmelse. 1606
36. Julius Cæsar. 1607
37. Sørgespillet i Yorkshire. 1608
38. Antonius og Cleopatra. 1608
39. Coriolan. 1609
40. Timon af Athenen. 1610
41. Othello. 1611
42. Stormen. 1612
43. Hellig tre Kongers Aften, eller hvad I vil. 1614.

Af disse foranførte udkom 16 i hans Levetid, hvoraf 13 allerede vare skrevne før Udgangen af Aaret 1600, og syv Aar efter hans Død foranstaltede Heminge og Condell en fuldstændig Udgave i Folio, som indeholdt de 36 ham tillagte og for ægte antagne Skuespil; siden besørgedes igien deraf trende Oplag, og i de to sidste bleve tillige indførte de øvrige syv Skuespil, hvortil man ei med Vished kan udgive ham at være Forfatter. I den følgende Tid have mange fortiente Mænd besørget korrecterè og meget forbedrede Udgaver af hans Skrifter, nemlig: en Rowe, Pope, Warburton, Johnson, Steevens o. m. fl.; saa at denne sidste regner i det Hele, med Indbegreeb af alle Eftertryk og igientagne Oplag indtil hans egen anden Udgave, 35 Editioner og 35000 Exemplarer af hans samtlige Værker, de mange Aftryk af enkelte Skuespil uberegnede. — Boghandleren John Bell i London har og i disse senere Tider giort sig noget fortient af vor Digter ved sine tvende meget fortreffelige Udgaver af hans Værker. Den første indeholder Shakspear's Skuespil, saaledes som de for nærværende blive opførte paa den Engelske Skueplads *). Men en større udvortes Skiønhed og Zirlighed end alle de foregaaende har han givet sin anden **) Udgave af vor Digters Vær-

*) Bell's Edition of Shakspear's Works, printed complete from the Text of Samuel Johnson and George Steevens.

**) Dens Titel er: Shakspear's Plays, as the are now performed at the Theatres Royals in London: regulated from the Prompt Books of each House, by Permission. With

Værker, som begyndte at forlade Pressen 1785. Johnsons og Steevens's Udgave er derved lagt til Grund, og ethvert Skuespil udkom i et særskildt Hæfte med smukke Kobbere fra nogle af de første Mesteres Haand.

With Notes criticals and illustratives. By the Authors of the Dramatic Censor. Lond. 1774. 8. Voll. 8vo. Hvorefter fulgte et 9de Bind, som indeholdt hans Tegnetsbeskrivelse og øvrige Digte.

Macbeth.

Personerne.

Duncan, Konge af Skotland.
Malkolm, Donalbain } Kongens Sønner.
Macbeth, Banqvo } Generaler i Kongens Krigshær.
Lenox, Macduf, Rosse, Menteth, Angus, Kathnes } Skotske Adelsmænd.
Fleance, Banqvo's Søn.
Sivard, General over de engelske Tropper.
Sivard den Yngre, hans Søn.
Seyton, en Officier i Macbeths Følge.
Macdufs Søn.
En Doktor.
Lady Macbeth.
Lady Macduf.
En Kammerjomfrue hos Lady Macbeth.
Hekate, og tre andre Troldqvinder.
Kavalierer, Adelsmænd, Officierer, Soldater, Opvartere.
Banqvo's Geist, og forskiellige andre Gestalter.

Scenen er i Slutningen af fierde Act i Engelland, den øvrige Deel af Stykket i Skotland, og i Besynderlighed paa Macbeths Slot.

Første Act.

Første Scene.

(Skuepladsen forestiller en aaben Plads.)

Torden og Lynild. Tre Troldqvinder komme ind.

1ste Troldqvinde.

Naar skal vi tre sees igien?
I Torden, Lynild eller Regn?

2den Troldqvinde.

Naar Stormens Bulder sig har lagt,
Naar Slaget vundet er og tabt.

3die Troldqvinde.

Det vil skee inden første Nattevagt.

1ste Troldqvinde.

Hvor, sig mig det?

2den Troldqvinde.

Paa Heedens Slet.

3die Troldqvinde.

Derhen jeg gaaer at møde Macbeth.

1ste Troldqvinde.

Strax jeg komme skal — Grimalkin —

2den Troldqvinde.

Tys, Padock kalder — afsted, gesvind!

Alle.

Smukt er stygt, og stygt er smukt.
Giennem Taage og Luft, huy, styr vor Flugt.

(De hæve sig i Veiret og flyve bort.)

Anden Scene.

(Skuepladsen forandres til et Palais i Foris.)

Kongen, Malkolm, Donalbain, Lenox med Følge, møde en blødende Officier.

Kongen.

Hvem er denne blodige Mand? Han kan efter al Anseelse give os Efterretning om Urolighedernes nærværende Forfatning.

Malkolm.

Det er den samme Kriger, der som en retskaffen og behiertet Soldat tilfegtede mig Frihed. Held være dig, kiekke Ven! Giv nu vor Konge Underretning om, hvorledes det stod med Slaget, indtil da du forlod det.

Officeren.

Det stod længe tvivlsomt og vaklende, ligesom tvende udmattede Svømmere, der kæmpende brydes, og endelig tilsidst opfordre, hvad Konst og Kræfter formaae. Den uforsonlige Macdonel — en værdig Oprører, thi til dette Maal vrimler det hos

ham

ham af alle Vanartigheder i Naturen — fik Undsetning fra Vesterverne af Kerner og Gallovglasser (*); og Lykken, smilende til hans fordømte Partie, saae ud som en Rebellers Skiøge. Det hialp ham dog ikke; thi den kiekke Macbeth — og vel fortiener han dette Navn — trods Lykkens Gudinde, banede sig Vey, under Tapperheds Varetægt, med ødeleggende Pallask, der rygede af blodige Bedrivter, hen til Forræderen, og lod ikke af eller agtede noget, førend han havde klovet ham fra Issen til Hagen; derefter fæstede han Hovedet paa vore Forskandsninger.

Kongen.

O, tappre Fetter! værdige Adelsmand! —

Officeren.

Men ligesom undertiden fra det Sted, hvor vi glimte Solens første Straaler, ødeleggende Stormvinde og skrækkende Tordenveyr udbryde, saaledes udstrømmede fra den Kilde, hvorfra vi forventede Trøst, lutter Engstelser. Hør videre, Skotlands Konge! Retfærdighed, med Styrke udrustet, havde ikke saasnart drevet de hurtige Kerneser paa Flugten, førend den nordiske Konge, der beopagtede Leyligheden, med forstærket Mandskab og blinkende Kaarder begyndte et nyt Angreb.

Kongen.

Skrækkede det ikke vore Feldtherrer, Macbeth og Banqvo?

(*) Hine vare let- og disse svær-bevæbnede Fodfolk hos de gamle Irlands Indvaanere.

Varburton.

Officeren.

Jo, ligesom Spurrene Ørnen, eller Haren Løven. I Sandhed, de forekom mig som Kanoner, der ere forladede med dobbelt Torden, saaledes huggede de med fordoblet Iver løs paa Fienden: om de meente, at bade sig i Blodet af deres rygende Vunder, eller forevige et nyt Golgatha, kan jeg ikke sige — Men jeg bliver afmægtig, mine Vunder raabe om Hielp —

Kongen.

Dine Ord saavelsom dine Saar ere begge talende Beviser for din Ære. Skaf ham i Hast en Vundlæge hentet.

Rosse og Angus.

Kongen.

Men hvem er det der kommer?

Malkolm.

Den hæderbare Than (*) af Rosse.

Lenox.

Hvilken Forvirring straaler ud af hans Øyne! Saaledes seer den ud, der har besynderlige Ting at berette.

Rosse.

Gud bevare Kongen!

Kongen.

Hvorfra kommer De, værdige Than?

Rosse.

Fra Fife, store Konge! hvor de norske Fahner prunke mod Skyerne, og vifte vore Folk kolde: Norge selv

(*) Than var en Værdighed i Skotland udi forrige Tider, der betydede omtrent saa meget som Baron i vore Tider.

selv, ved sit Antal forskrækkelig, og undsat ved den høyst forræderske Than af Cavdor, begyndte en ødeleggende Trefning; indtil Bellonas Brudgom, efter mange Mandoms Prøver, fremstillede sig og gav ham sin fortiente Løn; med Kaarde mod Kaarde og Arm mod Arm, spægede han denne Forvovnes overmodige Siel; kort at fortælle, Seyeren blev vores.

Kongen.

En stor Lykke for os!

Rosse.

Nu tilbyder Sveno, Norges Konge, Fredsvilkaar; men vi vil ei tillade ham at begrave sine Døde, førend han erlegger paa Den St. Colmeskill 10000 Rdlr. til det Almindeliges Bedste.

Kongen.

Efter denne Dag skal Thanen af Cavdor ei være i Stand til oftere at bringe os et saa empfindtligt Stød. Gaae hen og forkynd ham sin Død; og med hans forrige Værdigheder ønsk vor Macbeth til Lykke.

Rosse.

Jeg skal besørge det efterlevet.

Kongen.

Hans Tab skal blive den tappre Macbeths Gevinst.

(De gaae ud.)

Tredie Scene.

(Skuepladsen forestiller en Heede.)

Torden. De tre Troldqvinder.

1ste Troldqvinde.

Hvor har du været, Søster?

2den Troldqvinde.

Jeg dræbte Sviin.

3die Troldqvinde.

Og, Søster! hvor kommer du fra?

1ste Troldqvinde.

En Skipperkone, som med Nødder i Skiødet sad,
Hun smattede og aad. Giv mig, jeg bad.
Skam der giør, du Troldhex! — skreeg den mædskede Soe.
Men hendes Mand med Skib og Gods er henreist til Aleppo —
Derhen i et Sold jeg seile vil,
Som en stumphaled Rotte ham komme til.
Ja jeg vil — ja jeg vil — ja jeg vil.

2den Troldqvinde.

God Vind jeg giver dig.

1ste Troldqvinde.

Derfor jeg betakker mig.

3die Troldqvinde.

En anden dig sende skal jeg.

1ste Troldqvinde.

Dertil jeg trænger ey.
De frygter alle min Villie, adlyder mit Vink,
Og stormer og blæser alt efter mit Blink
Saa mange som findes paa en Søemands Kort.
Og jeg vil plage ham maver og mat,
Søvn skal han hverken faae Dag eller Nat,
Ey et Øyebliks Hvile paa hans Øyne skal boe,

Thi

Thi jeg vil ey give ham Rast eller Roe.
Tunge Nætter og Dage syv gange ni
Skal han omtumles og pines udi;
Saa, skiønt hans Skib kan ei forgaae,
Skal Storme og Bølger det dog forslaae.
See, hvad jeg har her.

2den Troldqvinde.

Lad see, lad see.

1ste Troldqvinde.

Det er en Søemands Tommelfing,
Der strandede paa hans Reyse herind.

(Der trommes uden for.)

3die Troldqvinde.

En Tromme røres,
Macbeth os i Møde føres.

Alle.

Trold-systrene alle Hand i Hand
Sendebud over Søe, over Land,
Dandser nu lystig i en Ring
Tre gange rundt og tilbage sving,
Og endnu tre gange til vi saae ni!
Holdt! — kraftig er nu vort Tryllerie.

Fierde Scene.

Macbeth og Banqvo, med Soldater og Følge.

Macbeth.

En saadan Dag, saa hæslig og tillige saa skion som denne, har jeg aldrig seet.

Banqvo.

Hvor langt er det herfra til Foris? Hvem kan disse vel være, der har saa gustent og vildt et Udseende, og som ikke ligne denne Klodes Indbyggere, endskiønt de opholde sig paa den? Ere I levende Skabninger, og noget, et Menneske kan gisre Spørgsmaale? I synes at forstaae mig, da enhver især paa eengang legger sine skrumpne Fingre paa de indfaldne Læber; — Qvindespersoner skulde I vel være, men eders lange Skieg forbyder mig endog at formode dette.

Macbeth.

Tael, om I kan, hvem ere I?

1ste Troldqvinde.

Held dig, Macbeth! Held dig, du Than af Glamis!

2den Troldqvinde.

Held dig, Macbeth! Held dig, du Than af Cavdor!

3die Troldqvinde.

Held dig, Macbeth! der i Tiden skal blive Konge!

Banqvo.

Hvorfor forbauses De? Bedste Ven! lad ei Ting, der klinge saa behagelig, gisre Dem bange. (Til Troldqvinderne.) Siger mig oprigtigen, ere I kun Luftbilleder, eller virkelig i Sandhed det, som I synes at være? Min ædle Medbroder hilser I med nærværende Fortrin og Herligheder og i eders Spaadomme give ham Haab om Kongelig Ære, der synes at bringe ham i stsrste Henrykkelse; men mig tiltaler I ey. Dersom I kan kige ind i Eftertidens Forraadskammer, da siger mig, hvad Kierner der vil spire,

spire, og hvilke, der ikke vil; tael dog til mig, der hverken tigger eders Gunst eller frygter eders Had.

1ste Troldqvinde.

Held!

2den Troldqvinde.

Held!

3die Troldqvinde.

Held!

1ste Troldqvinde.

Mindre end Macbeth og større.

2den Troldqvinde.

Ikke saa lykkelig, dog meget lykkeligere.

3die Troldqvinde.

Konger skal udstamme fra dig, skiønt du ey selv bliver Konge.

Held være med eder, Macbeth og Banqvo!

1ste Troldqvinde.

Macbeth og Banqvo al Held!

Macbeth.

Bliv staaende, I utidige Sendebud, siger mig endnu mere. Ved Sinels (*) Død veed jeg, at jeg bliver Than af Glamis; men hvorledes af Cavdor? Thanen af Cavdor, denne Lykkens Yndling, lever endnu; og til at blive Konge har jeg ei sikrere Udsigter, end til at faae Cavdor. Siger mig, hvorfra have I disse Kundskaber, og hvorfor I her paa denne Heede komme os i Møde med saa prophetiske Tidender? — Tael, jeg besværger eder.

(Troldqvinderne forsvinde).

Banq-

(*) Sinel var Macbeth's Fader. Pope.

Banqvo.

Jorden har Bobler ligesaavel som Vandet, og disse ere af det Slags; hvor foer de hen?

Macbeth.

I Luften, og hvad der syntes legemligt, forsvandt som Damp for Vinden. Jeg ønsker, de ey endnu havde forladt os!

Banvqvo.

Vare disse Ting virkelig her, som vi staae og tale om? eller have vi spiist af den gale Rod, der bringer Fornuften i Forvirring?

Macbeth.

Dine Børn skal blive Konger.

Banqvo.

Du selv skal blive Konge.

Macbeth.

Og dertilmed Than af Cavdor; var det ikke saa?

Banqvo.

Saa lød deres Tale Ord til andet. Hvem er det der kommer?

Femte Scene.

Rosse og Angus.

Rosse.

Vor Konge har bekommet, Macbeth, de lykkelige Tidender om din Seyer; og naar han læser dine personlige Bedrivter i Trefningen med Oprøreren, geraader hans Beundring og Lovtaler i Strid om hvad der tilkommer dig og ham selv. Taus overseer han derpaa, hvad som videre forefaldt samme Dag, og finder dig iblandt de tiekke Norges Krigere, uforfærdet hvor du toeg frem, endskiønt omrin-

ringet af Dødens skrækfomme Billeder. Saa hastig og tyk som Hagel kom Post paa Post, der medbragte ærefulde Tidender om Rigets tappre Forsvar, og udstømmede dine Bersømmelser i Hobetal for ham.

Angus.

Vi ere udsendte fra Kongen, vores Herre, for at frembære hans Taksigelser: og allene, som Herolder, at indbyde dig til hans Throne, ey at belønnne dig —

Rosse.

Og som en Prøve af større Æresbeviisninger, bad han mig i sit Navn at hilse dig som Than af Cavdor; med hvilken Værdighed jeg nu ønsker dig til Lykke, værdigste Than! thi den tilhører dig allerede.

Banqvo.

Hvad! kan Helvedes Aander og sige sandt?

Macbeth.

Thanen af Cavdor lever endnu; hvorledes kan man da trænge ham ud af sine Rettigheder, for at giøre Plads for mig?

Angus.

Den, som var Fyrste, lever vel, men under Byrden af en Dødsdom slæber han paa et Liv, som han fortiener at miste. Enten han nu stod i Forbindelse med Norge, eller han med hemmelig Hielp og Anslag understyttede Oprøreren, eller og om han i begge Henseender arbeydede paa sit Lands Undergang, kan jeg ikke sige. Nok, han er overbeviist om Landsforræderie, som han selv har tilstaaet, og dette har fældet ham,

Mac-

Macbeth (for sig).

Glamis og Than af Cavdor! det vigtigste er tilbage. (Til Angus) Jeg takker eder for Umagen. (Til Banqvo) Haaber du nu ikke ogsaa, at dine Børn skal blive Konger, da de, som giorde mig til Than af Cavdor, lovede dem intet mindre?

Banqvo.

Forsikringen herom maae nu opflamme dit Haab om at bestige Thronen; ey engang at tale om Cavdor. Dog alt dette forekommer mig underligt: thi, for at lokke os til vor Fordærvelse, forebringe Mørkhedens Redskaber os mange gange Sandheder, og indtage os med uskyldige Smaating, men i de skrækfomste Følger opdage vi siden Bedrageriet. (Til Rosse og Angus) Et Ord, om De saa behage, mine Fættere.

Macbeth (for sig).

To Sandheder ere berettede som lykkelige Fortaler til den høytidelige Act af det Kongelige Skuespil — (Til Rosse og Angus) Jeg takker eder, mine Herrer. (For sig) I denne overnaturlige Opmuntring kan der ey være hverken Godt eller Ondt. Betydede den noget Ondt, hvorfor har jeg da allerede faaet det første Pant paa en lykkelig Opfyldelse, hvis Sandhed Udfaldet bekræfter? Jeg er jo og blevet Than af Cavdor. Men nu sætter jeg, deri var noget godt; hvi skulde jeg overlade mig til disse Indskydelser, hvis gyselige Billeder komme Haarene til at reise sig paa mit Hoved, og bringer mit faste Hierte til at slaae Slag i Slag paa mine Ribber imod Naturens Orden? Den nærværende Skræk

er

er mindre gyselig, end den forfærdede Indbildningskrafts Forestillinger. Min Tanke, som er svanger med et Mord, der kun endnu er et Hjernespind, ryster saaledes min legemlige Bygning, at Livsgeisterne standse i deres Løb ved Betragtningen allene; og intet er den saa meget som det der ikke er.

Banqvo.

See, hvor henrykt vor Medbroder der staaer!

Macbeth (for sig).

Vil Skiebnen, jeg skal blive Konge, maae Skiebnen og krone mig; jeg vil være roelig.

Banqvo.

De nye Værdigheder, han er iført, passe ikke strax, ligesom fremmede Klæder, førend man har baaret dem en Tidlang.

Macbeth.

Hænde hvad hænde vil; Tiden og Timerne løbe og igiennem den fortredeligste Dag.

Banqvo.

Bedste Macbeth, vi staae her og vente paa, naar det skal være Dem beleiligt.

Macbeth.

Forlad mig, mine Herre. Mine Tanker stræbte at finde Sporet af nogle besynderlige Ting, der vare gangne mig i Forglemmelse — Ædle Venner, De maae forlade Dem til, at Deres Fortienester ere antegnede paa et Sted, hvor jeg hver Dag vender Bladet og overlæser dem — Lad os nu begive os til Kongen — (Til Banqvo) Tænk paa, hvad der er hændet, og lad os imidlertid overveye det,

det, indtil Leylighed gives, og da vil vi frit aabne vort Hiertes Meening for hverandre.

Banqvo.

Heller end gierne.

Macbeth.

Altsaa nu nok talt derom. Kom med, mine Venner.

(De gaae.)

Siette Scene.

(Skuepladsen forandres til Palaiet i Foris.)

Trompeter. Kongen, Malkolm, Donalbain, Lenox og Følge.

Kongen.

Er Dommen allerede fuldført paa Thanen af Cavdor? eller ere de Befuldmægtigede endnu ikke komne tilbage?

Malkolm.

Ney, Deres Majestæt, de ere ey endnu ankomne. Men jeg har talt med En, der saae ham døe, og som berettede, at han fritud tilstod sine Forbrydelser, anraabte Deres Kongelige Høyhed om Naade, og viiste en alvorlig Fortrydelse. I hans heele Liv klædede ham intet bedre, end Maaden, hvorpaa han bortgav det. Han døde som en, der havde studeret til Døden, og henslængte det dyrebareste, han eyede, som enhver anden Ubetydelighed.

Kongen.

Ingen Konst lærer os nu af Ansigtstræk at kiende, hvad der boer i et Menneskes Gemyt; det var

var en Mand, til hvilken jeg satte en uindskrænket Tillid.

Macbeth, Banqvo, Rosse og Angus.

Kongen.

O, er det dig, dyrebareste Fetter! Min Utaknemmelighed Synd laae nu just som en tung Byrde paa mig. Du har saa langt et Forspring, at Belønningen i dens bevingede Flugt er alt for langsom til at indhente dig. Havde dine Fortieneſter været mindre, skulde jeg have haabet, at Forholdet af Tak og Vederlag var blevet iagttaget paa min Side. Jeg maae nu allene tilstaae, at jeg bliver dig mere skyldig, end meer end alt kan betale.

Macbeth.

Den Tieneste og Troeskab, jeg viser, er sin egen Belønning. Det tilkommer Deres Kongelige Høyhed at imodtage, hvad vi ere Dem skyldige; og vore Pligter ere Kronens og Statens Børn og Tienere, der gisre hvad de bør, naar de gisre alt, hvad der har deres Kierlighed og Ære til Formaal.

Kongen.

Vær velkommen her. Jeg har nu giort Begyndelse med at plante dig, men jeg vil og stræbe efter at bringe dig i en blomstrende Vext. Ædle Banqvo! dine Fortieneſter ere ikke mindre, og det skal vise sig, at vi og har skiønnet derpaa. Lad mig omfavne dig, og trykke dig til mit Hierte.

Banqvo.

Den Næring, jeg derfra drager, giver Dem Rettighed til Frugterne.

Kongen.

Min grændselose Glæde, kaad af Overflod, søger at skiule sig selv i Sorgens Taarer. Mine Børn, Fettere, Thans og I som ere os nærmest, vider, at vi har bestemt vor ældste Søn Malkolm til vor Thronfølger, og udnævner ham for Eftertiden til Prinds af Cumberland; denne Ophøyelse skal ey ugeleydet allene tilfalde ham, men alle fortiente Mænd skal komme til at bære Æresstegn, ligesaa glimrende som Stiernerne — Nu til Invernes, og bliv ved at giøre dig os endnu mere forbunden.

Macbeth.

Al Roe er Plage, der ey anvendes til Nytte for min Konge. Jeg vil selv reise som Forbud, og bringe min Kone den glædelige Tidende om deres Ankomst; jeg anbefaler mig i dybeste Underdanighed.

Kongen.

Jeg takker dig, værdige Cavdor!

Macbeth.

Prinds af Cumberland! (For sig selv, i det han gaaer) Det er et Trin, hvorpaa jeg enten maae falde, eller løbe over, thi det ligger just paa min Vey. Stierner! hold eders Skin tilbage! Lad intet Lys see mine sorte og skiendige Anslag; Øyet ikke see Haanden. Ja, lad det skee, som Øynene frygte for at skue, naar det er fuldbragt.

(Han gaaer.)

Kongen.

Troefaste, værdige Bangvo; han er den sande Helt, og jeg bliver aldrig keed af at berømme ham;

jeg

jeg er stolt af den Skat, jeg eyer i ham. Vi vil begive os efter ham, hvis Omhu er gaaet i Forveyen, for at see os til gode og imodtage os. Det er ret en uforlignelig Mand.

Syvende Scene.

(Skuepladsen forestiller et Gemak paa Macbeths Slot i Invernes.)

Lady Macbeth allene med et Brev i Haanden.

Lady Macbeth (læser).

"De kom mig i Mode samme Dag jeg seyrede, og siden er jeg bragt i sikker Erfaring om, at de besidde meer end menneskelig Kundskab. Da jeg meest brændte af Begierlighed efter at udfritte dem nøyere, forvandledes de til Luft, og forsvandt. Jeg stod endnu fordybet i Forundring herover, da nogle Befuldmægtigede fra Kongen ankom, der alle ønskede mig til Lykke som Than af Cavdor, med hvilken Titel Trold-systrene tilforn og havde hilset mig; og anbefalede mig den tilkommende Tid, med disse Ord — Held dig, der i Tiden skal blive Konge! Dette har jeg fundet for godt at berette dig, min Bedste, som jeg veed saa oprigtig deeltager i min Lykke, paa det at du ikke skulde tabe din Andeel af Glæden, ved Uvidenhed om den dig belovede Høyhed. Leg det paa Hiertet, lev vel.—" Allerede Than af Glamis og Cavdor — og skal endnu blive, hvad der er dig lovet. Men jeg frygter dit gode Gemyt; der er alt for fuldt af menneskelig Godhedigheds Melk, til at tage den nærmeste Vey. Du vil gierne blive mægtig; er og ikke uden

Ærgierrighed, men aldeles fremmed for Træskhed, der skulde være dens Haandtlanger; din Fromhed ydmyger dit stolte Ønske. Du vil gierne vinde med Uret, og dog spille redelig. Du vil have, store Glamis, hvad der raaber, "saa maae du gisre, om du vil have det; og det, som du hellere bør frygte for at iværksette, end ønske skulde være ugiort." Nøl ey længere, men skynd dig at komme til mig, saa at jeg kan indgyde min Geyst igiennem dine Øren, og med min Tunges Vælde aabne dig igiennem alle Hindringer Adgang til den gyldne Krands, hvormed Skiebnen og overnaturlige Magter synes at ville krone dig. (Et Sendebud kommer ind.) Hvad Tidender bringer du?

Sendebudet.

Kongen kommer her i Aften.

Lady Macbeth.

Jeg troer, du er ey klog. Er ikke din Herre hos ham? Han skulde vist, i det Fald, have underrettet mig derom, saa at jeg kunde belavet mig paa at imodtage ham.

Sendebudet.

Det er, med Deres Tilladelse, Sandhed, jeg siger. Vor egen Herre er underveys, og ikke langt herfra. En af mine Kammerater blev i al Hast sendt i Forveyen, der næsten død og aandeløs, neppe har meer end behøves for at frembringe sit Budskab.

Lady Macbeth.

Gaae hen og see ham tilgode. Han medbringer betydeligt Nyt. (Budet gaaer.) Ravnen selv maatte

maatte blive hæs, der skreeg mig Duncans Ankomst i Mode inden mine Volde. Kommer nu, I Geyster alle, der indaande mordiske Tanker, og omstab mig her; fyld mig fra Hovedets Isse til Taaen topfuld af Grusomheder; stærkne mit Blod, og tilstop alle Adgange for Fortrydelsen, paa det intet angerfuldt Besøg af Naturen maae rokke mit fæle Forset, og megle Fred imellem Fuldbyrdelsen og samme. Kommer hid til mit qvindelige Bryst, og tag min Melk for Galde, I mordiske Haandtlangere, hvorsomhelst I, som usynlige Gestalter, staae og lure paa Naturens Fordærvelse. Kom, skumle Nat! og indhyl dig i Helvedes mørkeste Dunster, saa at min skarpe Dolk ey seer de Vunder, den gior, og at ey heller Himlen kan kige igiennem Mørkhedens Dekke og raabe, holdt! holdt! (Macbeth kommer ind.) Store Glamis! værdige Cavdor! (omfavner ham) større end begge ved den Lykke, dig i Tiden skal vederfares! Dit Brev har henrykt mig paa hiin Side af denne uvidende Tid, og jeg føler allerede det Tilkommende i det Nærværende.

Macbeth.

Duncan, min Bedste, kommer her i Aften.

Lady Macbeth.

Og naar tager han igien herfra?

Macbeth.

I Morgen har han foresat sig.

Lady Macbeth.

O, aldrig skal Solen see den Morgen! Dit Aasyn, min Fyrste, er ligesom en Bog, hvori man kan læse sig til underlige Ting — for at bedrage Tiden,

hold gode Miner med den; bær Velkomst i dit Øye, i din Haand, og paa din Tunge; see ud som et uskyldigt Blomster, men vær som Slangen, der ligger skiult derunder. Nu maae vi gisre de behørige Anretninger for vor ankommende Giest: men til min Bestyrelse maae du overlade denne Nattes vigtige Foretagender, der skal krone alle vore tilkommende Nætter og Dage med uindskrænket Magt og Herredømme.

Macbeth.

Vi vil tale videre derom.

Lady Macbeth.

Paatag dig allene en munter Mine; dens Foranderlighed er Tegn til Frygt — lad mig kun sørge for det øvrige.

(De gaae.)

Ottende Scene.

(Indgangen til Macbeths Slot.)

Hoboer og Fakler. Kongen, Malkolm, Donalbain, Banqvo, Lenox, Macduf, Rosse, Angus, og Følge.

Kongen.

Dette Slot har en angenem Beliggenhed; den reene og friske Luft anpriser sig selv vore milde Sandser.

Banqvo.

Sommerens Giest, den Kirke-søgende Svale, beviser ved sin yndede Boelig, at den himmelske Luft aander Velbehag paa dette Sted. Der er ingen udstaaende Bielke, forragende Pille, eller bequem

qvem Krog, hvor jo denne Fugl har anbragt sit Reede og Foster-vugge; der, hvor de helst bygge og holde til, har jeg anmærket, at Luften altid er fortræffelig.

Lady Macbeth.

Kongen.

See, see! vor ærede Vertinde! Den Kierlighed, der følger vor Person, foraarsager os ofte Uroe, hvorfor vi dog skyldigst takker, da den fødes af Kierlighed. Jeg lærer Dem herved, hvorvidt De bør ønske os velkommen, da det er paa Deres Roeligheds Bekostning, og takke os for den Uleilighed, vi foraarsage Dem.

Lady Macbeth.

Alle vore Tienester, enhver for sig to gange giort, og siden fordobblet, vare ikkun fattige og uformuende til at erkiende de store og anseelige Æresbeviisninger, hvormed Deres Kongelige Høyhed har udmærket vort Huus. For disse sidste Værdigheder, som krone de forrige, maae taus Undseelse forklare vor Taknemmelighed.

Kongen.

Hvor er Thanen af Cavdor? Vi hastede i Hælene efter ham, og havde foresat os, at være hans Forlobere, men dertil rider han for vel, og hans store Kierlighed — ey mindre slov end hans Spore — bragte ham hiem for os; vi agte at være Deres Giester i Nat.

Lady Macbeth.

Deres Tienere ønske intet hellere, end at De selv, med alt hvad Dem tilhører, som De har De-

res Naade at takke for, maatte have den Lykke at finde Deres Majestæts Velbehag.

Kongen.

Giv mig Deres Haand, og føer mig til vor Vert; han er mig meget kier, og jeg skal ikke lade det blive ved de Beviser paa min Naade, som han allerede har imodtaget. Med Deres Tilladelse, Vertinde.

(De gaae.)

Niende Scene.

(Skuepladsen forandres til et Gemak paa Macbeths Slot.)

Hoboer. Fakler. Adskillige Tienere gaae over Skuepladsen med Tallerkener og Retter. Derefter kommer Macbeth.

Macbeth.

Dersom alt var afgiort, naar det er giort, da vilde jeg ønske, det nu snart var giort; kunde Drabet allene vinke Følgerne til sig, og indhente Fordelene; kun at dette Dolkestik maatte her være alt, og ende alt, kun her, saa vilde jeg paa dette Tidens Skiær modig springe det tilkommende Liv forbi. — Men i slige Tilfælde have vi allerede her vor Dom, saasnart vi ikkun give andre blodige Anslag, vende de ufortsvet tilbage, for at plage Opfinderen. Den strenge Retfærdighed tvinger os til at uddrikke Bærmen af vort eget Giftbæger. Her burde han have dobbelt Beskyttelse: først, da jeg baade er hans Beslegtede og Undersaat; tvende stærke Grunde imod denne Handling. Saa og som hans Vert, burde jeg holde Morderne ude, og ikke selv

selv gribe Dolken. Duncan har desuden udviist saa megen Mildhed, forholdt sig saa himmelreen paa sin vigtige Post, at hans Dyder, lig Engle, vil udbasunere dyb Fordømmelse over hans Ombringelse. Ja, Medynk selv, i Skikkelse af et nyefødt nøget Barn vil bestige Stormen, eller og Himlens Cheruber ride paa Luftens usynlige Løbere, for at blæse denne afskyelige Gierning i enhvers Øyne, indtil Vinden selv skal drukne i Taarer. Jeg har ingen Raad, hvormed jeg kan anspore mit Anslag, uden den tøylelose Ærgierrighed, der forspringer sig selv, og falder ind paa en anden — Nu, hvad Nyt!

(Lady Macbeth kommer ind.)

Lady Macbeth.

Lady Macbeth.

Han har næsten afspiist; hvorfor forlod du Værelset?

Macbeth.

Spurgte han efter mig?

Lady Macbeth.

Ja, er det ikke bleven dig sagt?

Macbeth.

Vi vil ey gaae videre i den Sag; nu nylig har jeg modtaget Æresbeviisninger, og indkiøbt kostbare Agtelses Tegn af alle Slags Folk, som nu maae bæres i deres nyeste Glands og ikke kastes bort saa hastig.

Lady Macbeth.

Var da Haabet drukken, som den gang besielede dig? Er det siden faldet i Søvn, og vaagner nu, for at blegne og forfærdes over, hvad det giorde

saa frimodigen? Fra dette Øyeblik af haver jeg samme Tanker om din Kierlighed. Frygter du for i Gierningen at vise den samme Behiertighed, som i dine Ønsker? Vil du erholde det, som du agter for Livets største Klenodie, og dog i dine egne Tanker leve som en Kujon, ladende — jeg tør ikke — vente paa — jeg vilde, ligesom Katten i Ordsproget (*).

Macbeth.

Kiære, tael ey meer derom. Jeg tør giøre alt, hvad som tilkommer en Mand; den er ingen, der vover at giøre mere.

Lady Macbeth.

Hvad var det da for et Dyr, der kom dig til at aabenbare mig et saadant Foretagende? Torde du iverksette det, da var du en Mand; og blev du noget endnu mere, end hvad du var, skulde du saa meget mere være Mand. Den gang var hverken Tiden eller Stedet beleyligt, men du vilde selv forskaffe dig begge Deele: de har heldigen foreenet sig af sig selv, og deres Bequemhed giør dig det nu ubeleyligt. Jeg har selv givet Die, og veed, hvor øm den Kierlighed er, vi bær til det Barn, der ligger ved vort Bryst; men om det endog laae og venligen smilede for mine Øyne, skulde jeg have revet Vorten ud af dens tandløse Gummer, og slaget det Hiernen af Hovedet, ifald jeg tilforn havde svæget derpaa, som du har giort.

Mac-

(*) Catus amat pisces, sed non vult tingere plantas. Katten er Elsker af Fisk, men vil ikke gierne væde sine Labber.

Macbeth.

Men om det mislingede os?

Lady Macbeth.

Mislingede? Nei, opskrue ikkun dit Mod til den behørige Høyde, og det vil ikke mislinge. Naar Duncan er faldet i Søvn — hvortil denne Dags besværlige Reyse kraftigen vil bidrage — skal jeg saaledes overlade hans Kammerherrer med Viin og stærke Drikke, at Hukommelsen, Hiernens Skildvagt, skal blive vaabenløs, og Fornuften drukne i Dampe; naar da deres berusede Natur i en beestisk Søvn ligger som i Dødens Dvale, hvad kan du og jeg ikke foretage med den ubevogtede Duncan? Hvad skal vi ikke kunde paahyrde hans beskienkede Betiente, som vi vil give Skylden for denne vor Misgierning?

Macbeth.

Hvilken Kone! Bring mig aldrig uden Drengeborn til Verden: thi af dit hærdede Metal maae intet kunne dannes uden hvad mandigt er. Ja, skulde enhver ikke troe, naar vi har besmurt de to, som sove i hans Kammer, med Blod, og brugt deres egne Dolke, at de maae være Giernings-mændene?

Lady Macbeth.

Hvem vilde vel tænke andet, saaledes som vi skal hyle og klage over hans Død?

Macbeth.

Macbeth.

Nu er jeg opsat, og enhver legemlig Drivefier er anspændt til denne gyselige Forretning. Kom, og lad os bedrage Tiden under en smuk Maske. Et falskt Aasyn maae være Skiulet for et falskt Hierte.

(De gaae.)

Anden Act.

Første Scene.

(Skuepladsen forestiller Macbeths Slot.)

Banqvo og Fleance, der bær en Fakkel for ved ham.

Banqvo.

Hvor langt er vi vel ude paa Natten, Dreng?

Fleance.

Maanen er gaaet ned; jeg har ikke hørt Klokken slaae.

Banqvo.

Den er vist henimod Tolv.

Fleance.

Jeg troer, det er sildigere.

Banqvo.

See der, tag min Kaarde. De ere gode Huusholdere deroppe i Himmelen, deres Lys ere allerede slukkede — tag det med. En tung Dosighed ligger som Blye paa mig, og dog vilde jeg ikke gierne sove. Barmhiertige Magter! forjag langt bort fra mig alle gyselige Billeder, som den indslumrede Natur saa ofte indlader! (Macbeth og en Tiener, bærende en Fakkel.) Giv mig min Kaarde. Hvem er der?

Macbeth.

En Ven.

Ban-

Banqvo.

Hvad! endnu har De ikke forføyet Dem til Hvile, min Herre? Kongen er allerede i sin Seng. Han har i Aften været ualmindelig munter, og deres Folk har han sendt store Foræringer. Denne Diamant lader han skikke Deres Frue, haabende at hans smukke Vertinde ikke vil forsmaae den, sagde han, og forlod os overordentlig glad og fornøyet.

Macbeth.

Da vi ikke har havt Tid til at berede os, maatte vor gode Villie underkaste sig Nødvendighedens strenge Bydende, der ellers vilde have handlet frit og efter Ønske.

Banqvo.

Alt er jo meget vel. Jeg drømte forgangen Nat om Troldqvinderne. Dem har de temmelig vel holdt sit Løfte.

Macbeth.

Jeg tænker ey meer derpaa; dog, kunde vi faae en Times Frist, vil vi forslaae den med at tale et Par Ord desangaaende. Om De har Tid, at sige.

Banqvo.

Jo, naar De selv behager.

Macbeth.

Dersom De vil antage mit Anslag, saa troer jeg, Deres Ære skulde vinde derved.

Banqvo.

Saasnart jeg ey mister noget af den i det jeg søger at forøge samme, men kan beholde min

Sam-

Samvittighed og Pligt fri og ubesmittet, skal jeg ey være vanskelig at overtale.

Macbeth.

Jeg ønsker, De imidlertid maae sove vel.

Banqvo.

Tak, min Herre! jeg ønsker Dem ligeledes en god roelig Nat.

(Banqvo og Fleance gaae.)

Macbeth.

Gaae til min Kone, og beed hun vil ringe paa Klokken, naar min Drik er færdig; og gaae du saa siden i Seng. (Tieneren gaaer.) Er det en Dolk, jeg der seer for mig, med Skaftet mod min Haand? vel, lad mig gribe dig. Hvordan, jeg har dig ikke, og seer dig dog. Kan Følelsen da ey fornemme dig, du gyselige Billede, ligesaavel som Synet? eller er du kun en Sindets Dolk, en febrisk ophidset Hiernes bedragende Foster? Jeg seer dig i legemlig Skikkelse saa tydelig, som den, jeg nu drager. — Du viser mig just den Vey, jeg vilde gaae, og et saadant Redskab behøvede jeg. Mine Øyne ere enten blevne de andre Sandsers Giek, eller og ere de saa meget værd som alle de øvrige. — Jeg seer dig alt; og paa dit Blad og Haandgreb Bloddraaber, som ey vare der tilforn — Det er dog intet virkeligt — ikkun mit blodige Forset foreholder mine Øyne det. Over den halve Klode synes Naturen at ligge død, og skrækkende Drømme liste sig uformerkt bag Søvnens Teppe. Nu helligholder Troldene Hecates gyselige Offerfest. Og det gruelige Mord — opvækket af dens Vægter, Ulven — stieler

sig

sig som en Aand med vaersomme Skridt, saa uformerkt som den skiendige Tarqvin, hen til sit Foretagende. — Du, grundfæstede Jord, hør ey mine Trin, hvorhen de gaae, paa det at ikke Stenene selv skal udsladdre mine Hensigter, og fratage Tiden dens Gyselighed, der nu forenet følger den. — Men imedens jeg staaer her og truer, lever han — (Klokken ringes.) Ord af Luft ere for kolde i Handlingens Heede. Afsted! det er besluttet. Klokken opfordrer mig. Hør den ey, Duncan! dens Ringen kalder dig enten til Himmelen eller Helvede.

(Han gaaer.)

Tredie Scene.

Lady Macbeth.

Lady Macbeth.

Hvad der giorde dem rusende, har giort mig forvoven. Det, som opflammede min Ild, har udslukt deres. Tys! hør! det var en tudende Ugle, denne hæslige Nattevægter, der udhyler sin Godnat — Nu er han i Ferde dermed — Dørene ere aabne, og de beskienkede Bevaagtere spotte snorkende deres Pligter. Jeg har saaledes krydret deres Drik, at Døden og Naturen tvistes om de ere levende eller døde.

Macbeth.

Macbeth.

Hvem er her? — Ah! —

Lady Macbeth.

O! jeg er bange for de ere opvaagnede, og at det ey endnu er fuldført. Forsøget, ey Gierningen,

er

er det, som bringer os i Fordærvelse — Tys — Dolkene lagde jeg paa reede Haand, dem kunde han ey gaae feyl af — havde han ikke lignet min Fader, da han sov, skulde jeg selv have giort det — Min Mand!

Macbeth.

Gierningen er da fuldført — hørte du ey et Bulder?

Lady Macbeth.

Intet, uden en Ugle, som tudede, og Faarekyllingens Piben. Mig syntes, jeg hørte dig tale.

Macbeth.

Naar?

Lady Macbeth.

Just nu.

Macbeth.

I det jeg gik ned?

Lady Macbeth.

Ja.

Macbeth.

Hør! — Hvem ligger i det andet Kammer?

Lady Macbeth.

Donalbain.

Macbeth
(seende paa sin Haand).

Det er et traurigt Syn.

Lady Macbeth.

Hvilket tosset Snak, at kalde det et traurigt Syn.

Macbeth.

Der var en, som loe i Søvne, og en anden raabte: Mord! Mord! de vækkede hinanden, og jeg stod og hørte paa dem; de læste derefter deres Aftenbøn, og lagde sig igien til Hvile.

Lady Macbeth.

Der ere to i det Værelse, som ligge sammen.

Macbeth.

Den eene raabte, Himlen bevare os! og den anden, Amen! som om de havde seet mig med disse Bøddelhænder, lyttende efter hvad de i deres Angest talte, og jeg var ey i Stand til at sige Amen, da de sagde, Himlen bevare os.

Lady Macbeth.

Saadant maae man ey betragte saa nøye.

Macbeth.

Men hvorfor kunde jeg ey faae det Ord, Amen, fremført? Jeg trængte selv meest til Velsignelse; men det Ord Amen standsede midt i min Hals.

Lady Macbeth.

Slige Ting maae man ey gruble for meget over; de vil ellers gjøre os forrykt i Hovedet.

Macbeth.

Det forekom mig som jeg hørte en Stemme, der raabte: sov ey mere! Macbeth myrder Søvnen, den uskyldige Søvn; Søvnen, som letter Bekymringernes Byrde, og er Døden af enhver Dags Liv, stønnende Møysommeligheders Forfriskning, saarede Hjerters Balsom, den store Naturs andet Bliv, ypperste Fostermoder i Livets Fest.

Lady

Lady Macbeth.

Hvad tænker du paa?

Macbeth.

Det raabte lydelig: "sov ey mere! Glamis har myrdet Søvnen." — Og derfor skal Cawdor ey sove mere; Macbeth ey sove mere!

Lady Macbeth.

Hvem var det, som saaledes raabte? Hvorfor, min værdigste Fyrste, svækker du din ædle Tænkekraft, med at gruble over slige underlige Ting? Gaae ud, faae noget Vand, og toe dette hæslige Vidne bort af din Haand. Hvorfor tog du og disse Dolke med dig? De skulde blevet liggende der. Gaae tilbage, og leg dem paa deres Sted, og overstænk de sovende Bevaagtere med Blod.

Macbeth.

Ney, der kommer jeg ikke mere. Jeg skrækkes over at tænke paa, hvad jeg har giort. Jeg er ikke i Stand til at see det igien.

Lady Macbeth.

Skrøbelige Mand i alle dine Forsetter! giv mig Dolkene; de Sovende og de Døde ere kun at ansee som Skilderier; Børn allene lade sig skremme af en afmalet Djevel. Bløder han endnu, vil jeg bestænke Bevaagternes Ansigter dermed, thi det maae hede, at de har giort det.

(Hun gaaer. Man banker uden for.)

Macbeth.

Hvad er det for en Banken? (springende i Veiret) Det er besynderligt med mig, at den mindste Bevægelse indjager mig Skræk — Hvad for Hænder

ere disse? — Ha! de saarer mine Øyne. Kan vel Neptuns det heele Hav vaske denne Plet af min Haand? Ney, den vil før gisre alle dine Vande blodrøde.

Lady Macbeth.

Lady Macbeth.

Mine Hænder har nu samme Farve som dine; men jeg skammer mig ved at bære et Hierte saa bleegt. Jeg hører nogen banke paa den søndre Port. Lad os begive os til vort Kammer; nogle Draaber Vand renser os fra den heele Gierning: hvor let er det ikke bestilt? Din Standhaftighed har forladt dig — Hør, man banker igien (det banker) — Gaae hen og ifør dig din Slaaprok, at vi ikke, om Leylighed kalder, skulde røbe at vi have været vaagne. Vær ey slig en Stymper, og staae saa fordybet i Griller.

Macbeth.

Jeg vilde ønske, jeg kunde glemme mig selv, for tillige at glemme, hvad jeg har giort — vaagn op, Duncan, ved denne Banken — ingen skal see det hellere end jeg.

(De gaae.)

Fierde Scene.

Det banker udenfor. En Portner kommer ind.

Portneren.

Her er og en Evigheds Banken, der aldrig faaer Ende. Var En endog Dørvogter i Helvede, kunde man ikke gisre ham det værre. (Man banker.) Klap,

Klap, klap. — Hvem er der i Beelzebubs Navn? — — En Forpagter hængte sig i Forventning af bedre Tider: kom ind, og vær velforsynet med Lommetørklæder, thi her vil I svede derfor. (Det banker.) Klap, klap. Hvem er der da i selve Fandens Navn? Min Troe! en Lurendreyer (*), der uden Forskiel kunde sværge paa, Hvidt var Sort, og Sort var Hvidt, som begik Forræderier nok for Guds Skyld, og dog ikke ved sine Tvetydigheder har kundet snige sig ind i Himmelen: o, kom ind, du Tvetyder! (Det banker.) Klap, klap, klap. Hvem er der? I Sandhed, en engelsk Skræder, der er skikket hid, fordi han stial noget af et Par franske Beenklæder. Kom ind, Skræder, her kan du faae din Gaas steegt. (Det banker.) Klap, klap, Aldrig nogensinde Roe. Hvem ere I da? Dog, for et Helvede er denne Plads for kold. Fanden være Portner her længer; jeg tænkte, at have indladt nogle af alle Professionister, som vandre den blomstrende Vey til den evige Lystild. (Det banker.) Strax paa Timen; jeg beder, hav Portneren i Erindring.

Macduf og Lenox.

Macduf.

Gik I saa silde til Sengs, min Ven, eftersom I sover endnu saa langt ud paa Dagen?

(*) I Originalen, an Eqvivocator, det er, en Jesvit. Denne Orden foraarsagede under Elisabeths og Jacob den Forstes Regiering mange Uroeligheder.

Varburton.

Portneren.

I Sandhed, min Herre, vi svirede en god Deel af Natten bort; og Drik, veed Herren, er en stor Befordrere af tre Ting.

Macduf.

Hvilke tre Ting befordrer da Drik fornemmeligen?

Portneren.

Røde Næser, Søvn og Urin. Den befordrer Løsagtighed, og dæmper den tillige. Den opflammer Lysten, men forebygger Fuldbringelsen. Derfor kan man sige, at et Ruus spiller Giek med Løsagtighed. Det opvækker og forhindrer den. Det ansporer, og holder den tilbage; det tillokker, og betager Modet, det opreyser, og nedslaaer. Til Slutning narres man i Søvn, og naar man vel er bleven fixeret, forlader det os.

Macduf.

Jeg troer, at et Ruus har saaledes spillet Giek med dig i Nat.

Portneren.

Ja, saa giorde det, Herre, og det lige op i mine Øyne. Men det maatte undgielde Leegen. Og da jeg var ham, tænker jeg, alt for overlegen, endskiønt det undertiden giorde sig til Mester over mig, vandt jeg dog endelig Seyer tilsidst.

Macduf.

Er din Herre allerede opstaaet? Vor Banken har vækket ham, der kommer han.

Lenox
(til Macbeth, der kommer ind).
God Morgen, ædle Herre.

Macbeth.

Macbeth.
Jeg ønsker Dem Begge en god Morgen.

Macduf.
Er Kongen allerede paa Ferde, ædle Fyrste?

Macbeth.
Endnu ikke.

Macduf.
Han befalede mig, at kalde betids paa ham. Jeg frygter for at jeg kommer for sildig.

Macbeth.
Jeg vil føre Dem til ham.

Macduf.
Endskiønt jeg veed, De paatager Dem gierne Ulevligheden, bliver det dog altid en Ulevlighed.

Macbeth.
Det Arbeyde, hvori vi finde Behag, godtgiør os fuldkommen vor Møye. Der er Døren.

Macduf.
Jeg vil være saa drifftig og kalde paa ham, thi saavidt gaaer kun mine Ordre.

(Han gaaer.)

Lenox.
Reyser Kongen herfra i Dag?

Macbeth.
Ja, han har foresat sig det.

Lenox.

Det var en uroelig Nat i Nat. I samme Kammer, hvor vi laae, blev Skorstenen nedblæst, og mange sige, de hørte en jamrende Hylen i Luften, gyselige Skrig som af Døende, frygtelige Spaadomme om Oprør og ødeleggende Uroeligheder, alle nybaarne Fostere af en skrækfuld Tid. Natuglen tudede den heele Nat igiennem. Nogle sige endog, at Jorden havde feberagtige Rystelser.

Macbeth.

Det var tilvisse en fæl Nat.

Lenox.

Jeg er endnu for ung til at kunne erindre mig dens Mage.

Macduf.

Macduf.

O, Skiendsel! Skiendsel! Skiendsel! som ingen Tunge, intet Hierte kan fatte eller udtale.

Macbeth og Lenox.

Hvad er da paa Ferde?

Macduf.

Fordervelsen har nu fuldført sit Mesterstykke, det vanhelligste Mord har giort Indbrud i vor Herres indviede Tempel, og udstiaalet Livet af Helligdommen.

Macbeth.

Hvad siger De? Livet?

Lenox.

Mener De Hans Majestæt dermed?

Mac-

Macduf.

Gaae hen til hans Kammer, og I skal see et gorgonisk Syn, der vil berove eder Sandserne — Beed mig ey tale; seer, og taler saa selv. Vaagn op, vaagn op! (Macbeth og Lenor gaae.) Lad Stormklokken blive ringet! Mord! Forræderie! Banqvo og Donalbain! Malkolm! vaagn op! afryst den dunnblode Søvn, Dødens Forbillede, og skue Døden selv — op, op at see et Forspil paa den store Dom — Malkolm! Banqvo! reys eder op som af eders Grave, og svæv, liig Aander, hen at bivaane denne Afskyelighed —

Femte Scene.

Klokken ringes. Lady Macbeth.

Lady Macbeth.

Hvad er paa Ferde, eftersom denne hæslige Trompet opfordrer alle Husets Folk fra deres Natteleye? Tael.

Macduf.

O, min bedste Lady, det er ey for Dem at høre, hvad jeg kan berette. Igientagelsen i et Fruentimmers Øre vil bringe Mord og Død i Følge med sig — o, Banqvo! Banqvo!

Banqvo.

Macduf.

Vor Konge er myrdet.

Lady Macbeth.

Ach! o, Himmel! og det i vort Huus?

Banqvo.

O, alt for afskyeligt, hvor det endog var! Kiere, kald dine Ord tilbage igien, bedste Macduf, og sig, det forholder sig ey saaledes.

Macbeth, Lenox og Rosse.

Macbeth.

Havde jeg kun levet til en Time før denne Tildragelse, saa havde jeg levet en lykkelig Tid. Thi fra dette Øyeblik af er der intet Agtværdigt i Verden; alt er kun Gøglerie; Ære, Naade er uddød; Livets Viin er udtappet, og den blotte Bærme praler af at have beholdt Pladsen.

Malkolm og Donalbain.

Donalbain.

Hvad er det for en Ulykke?

Macbeth.

Din egen, Prinds, og veed det ey selv: eders Blods Udspring er tilstoppet; den sande Kilde selv er tilstoppet.

Macduf.

Deres Kongelige Fader er myrdet.

Malkolm.

O, Gud! af hvem?

Lenox.

Hans Bevaagtere, der laae i hans Kammer, ere efter al Anseelse Gierningsmændene. Deres Hænder og Ansigter vare badede i Blod, ligesom og deres Dolke, hvilke vi endnu fandt uaftørrede paa deres Hovedpude. Forvirrelsen stirrede ud af deres Øyne, ingens Liv var sikkert for dem.

Mac-

Macbeth.

O, nu fortryder jeg allerede min Hidsighed, som bragte mig til at dræbe dem.

Macduf.

Hvorfor giorde De det?

Macbeth.

Hvo kan vel være viis og forbauset, sindig og rasende, tro og ligegyldig i samme Øyeblik? — Ingen. — Min hidsige Kierlighed kunde ikke oppebie Fornuften, sin nølende Raadgiver. Her laae Duncan; hans sølv-hvide Huud med Purpurblod bebræmmet, og hans gabende Vunder lignede en Sprekke i Naturen, der staaer aaben for Ødelæggelsens Indbrud. Hisset Morderne, i deres Haandværks Farve, med det levrede Blod paa deres Dolke — Hvem kunde have styret sig, der havde et Hierte der slog af Kierlighed, og i dette Hierte Mod nok til at vise Prøver derpaa?

Lady Macbeth.

Hielp mig ud herfra! — oh! —

(Lader som hun besvimer.)

Macduf.

Hav et Øye med Lady Macbeth.

Malkolm.

Men hvorfor staae vi her og tie, der har den største Andeel i denne Sag?

Donalbain.

Hvad skal vi vel sige paa et Sted, hvor vor Skiebne ligger paa Luur i det forborgneste Hul, og kan springe frem at overfalde os? Lad os skynde

os

os herfra. Vore Taarer ere endnu bange for at flyde.

Malkolm.

Vor Sorg er ey heller fuldkommen opvaagnet af sin Dvale.

Bangvo.

Vær omhyggelig for Lady Macbeth; (Lady Macbeth bliver baaret ud.) og naar vi have skiult vore nøgne Skrøbeligheder, som undsee sig ved at blottes, saa lad os mødes, og anstille Undersøgelser over denne blodige Handling. Frygt og Mistanke ryster os. Jeg underkaster mig den Almægtiges Haand, og derfra vil jeg trodse alle Bagvaskelsens forræderske Beskyldninger.

Macbeth.

Det samme vil og jeg.

Alle.

Det vil vi alle.

Macbeth.

Ingen af os vise nogen qvindagtig Tilbageholdenhed, men lad os møde hinanden i Salen.

Alle.

Det lover enhver af os.

Malkolm.

Hvad agter du at gisre? Vi vil ikke være i Selskab med dem; at vise en ufelt Sorg er en Forretning, Hykleren uden Møye paatager sig. Jeg vil til Engelland.

Donal-

Donalbain.

Og jeg til Irland. Adskilte skal vi mindre være udsatte for Skiebnens Anfald. Her, hvor vi ere, saarer Folkes Smiil hemmeligen med Dolkestik. Jo nærmere ved Blodet, jo farligere.

Malkolm.

Den mordiske Piil, der dræbte vor Fader, har ey endnu rammet os, og det sikkerste bliver at flye Maalet. Derfor til Hest! og lad os ey giøre os Skrupler over at liste os afsted uden Afskeed. Det er et forsvarligt Tyverie, at stiele sig selv bort, naar der ey er nogen anden Redning tilbage.

(De gaae.)

Siette Scene.

(En Plads uden for Macbeths Slot.)

Rosse og en gammel Mand.

Den gamle Mand.

Tre og et halv Snees Aar kan jeg endnu erindre mig tilbage, i hvilken Tid jeg har oplevet mange skrækfulde Timer og sælsomme Ting; men denne fæle Nat har giort alt det foregaaende til Smaating.

Rosse.

O, min gode gamle Mand, du seer Himlen hænge ligesom truende over denne blodige Skueplads. Efter Klokken skulde det være Dag, og dog alligevel qvæler Nattens Mørke den vandrende Lampe. Det er enten Nattens Triumf, eller og

Da-

Dagens Skiendsel, at denne skumle Dunkelhed endnu begraver Jordens Ansigt, da det oplivende Lys skulde kysse det.

Den gamle Mand.

Det er unaturligt, liig den Gierning, der er fuldbragt. Sidste Tirsdag blev en Falk, der sad stolt paa sit høye Sæde, overfaldet af en omstreyfende Ugle, og dødet.

Rosse.

Duncans Heste — hvilket er saa vist, som det er besynderligt — ligesaa smukke som raske, ja ret en Zier for det hele Slags, blev paa eengang rasende, brød ud af Stalden, og løb bort; de vare saa aldeles ubændige, saa de syntes at ville giøre Opstand mod alle Mennesker.

Den gamle Mand.

Man sagde endog, de aad hinanden.

Rosse.

Ja, jeg var selv nærværende, og saae det til min egen største Forundring. Der kommer den gode Macduf. Hvordan gaaer det?

Macduf.

Macduf.

Hvad, seer I det ikke ligesaa godt som jeg?

Rosse.

Veed man allerede, hvem der giorde den meer end blodige Gierning?

Mac-

Macduf.

De samme, som bleve dræbte af Macbeth.

Rosse.

Elendige! Hvad kunde vel have bevæget dem dertil?

Macduf.

De vare bestukne uden Tvivl. Malkolm og Donalbain, Kongens to Sønner, har hemmelig stiaalet sig bort, og derved paadraget sig Mistanke.

Rosse.

Alt tvertimod Naturen. Ubetænksomme Herskesyge, der tør sønderbryde dit eget Livs Redskaber. Nu er det høyst rimeligt, at Kronen vil tilfalde Macbeth.

Macduf.

Ja, han er allerede udnævnt, og gaaet til Scone, for at hyldes.

Rosse.

Hvor er Duncans Legeme?

Macduf.

Det er bragt til Colmeskill, dette hellige Oplagssted for hans Fædre, og som har alle deres Been i Forvaring.

Rosse.

Reyser De og til Scone?

Macduf.

Ney, Fetter, jeg agter mig til Fife.

Rosse.

Rosse.

Godt, jeg tænker selv at komme derhen.

Macduf.

Gid De maae træffe alting der efter Ønske; Farvel! — ellers passer vor gamle Klædning os bedre end den nye.

Rosse.

Farvel, min gode Mand.

Den gamle Mand.

Guds Velsignelse være med Dem, og med enhver, der vil gjøre Godt af Ondt, og Fiender til Venner.

(De gaae.)

Tredie Act.

Første Scene.

(Skuepladsen forestiller et Værelse paa Macbeths Slot.)

Banqvo.

Banqvo.

Nu har du det da! Konge, Cavdor, Glamis, alt hvad Troldqvinderne lovede dig; men jeg befrygter, at du ikke saa rigtig er kommen dertil: de sagde dog alligevel ey, at det skulde forblive hos dine Efterkommere, men at jeg derimod skulde blive en Rod og en Stammefader til mange Konger. Saafremt som der er noget virkeligt i deres Udsagn — hvilket Udfaldet paa dig, Macbeth, synes at bevidne — skulde de da ikke ogsaa være mine Orakler, og opflamme mit Haab? Men tys! ikke mere derom.

Lyd af Trompeter. Macbeth som Konge. Lady Macbeth. Lenox. Rosse. Kavalierer og Følge.

Macbeth.

Her treffer vi vor fornemste Giest.

Lady Macbeth.

Ja, havde vi forglemt ham, skulde der være bleven et Gab i vor Fest, og noget, der havde manglet os.

Macbeth.

I Aften, tænker vi, at have et prægtigt Taffel, og jeg udbeder mig Deres Nærværelse.

Banqvo.

Efter Deres Kongelige Høyheds Befaling; hvortil mine Pligter ere knyttede med det uopløseligste Baand.

Macbeth.

Rider De bort i Eftermiddag?

Banqvo.

Ja, naadige Herre.

Macbeth.

Vi skulde ellers have ønsket os Deres Betænkning — som altid viis og gavnlig — i det Raad, vi i Dag vilde holde; men vi kan og opsette det til i Morgen. — Rider De langt bort?

Banqvo.

Saa langt som Leyligheden vil tillade det fra nu af indtil Spisetid i Aften. Og er min Hest ikke desto raskere paa Foden, kommer jeg til at borge en Time eller to af den morke Nat.

Macbeth.

Kom endelig betids til Maaltidet.

Banqvo.

Det skal jeg, Herre.

Mac-

Macbeth.

Vi hører, at vore blodtørstige Fettere have begivet sig, den ene til Engelland og den anden til Irland; de blive ved at nægte det grusomme Fadermord, og udspreder sælsomme Opdigtelser iblandt Folket; men derom i Morgen, da vi desuden skal have Statssager for, der kræve vor foreenede Opmerksomhed. Nu til Hest. Farvel indtil i Aften. Tager De Deres Søn Fleance med?

Banqvo.

Ja, naadige Herre. Og nu er det allerede paa høy Tid.

Macbeth.

Jeg ønsker, at Deres Hest maae være hurtig og sikker paa Foden, og at den maae bringe Dem i god Stand tilbage Farvel. (Banqvo gaaer.) Enhver maae gierne være Mester af sin Tid til Klokken Syv i Aften; og for at Selskabet skal blive mig desto mere kierkommen, vil jeg være eene. Imidlertid anbefaler jeg eder Gud.

(Lady Macbeth og Kavaliererne gaae.)

Anden Scene.

Macbeth, som bliver tilbage, og en Tiener.

Macbeth
(til Tieneren).

Hør, et Ord. Har de to bestilte Mænd allerede indfundet sig?

Tieneren.

Ja, de staae ved Slotsporten og vente.

Macbeth.

Lad dem komme herind — At erholde det, er ingen Sag, men at forblive i Sikkerhed bagefter — Jeg har en inderlig Frygt for Banqvo, og i hans Kongelige Siel herſker, jeg veed ikke hvad, der vil være frygtet. Ligeſaa uforfærdet ſom Løven foreener han med denne uforſagte Behiertighed en Fornuft, der kan ſtyre hans Mod til med Tryghed at udføre ſine Planer. Jeg frygter ingen Dødelig mere end ham, og min Geyſt er underkuet ved hans, ſom man beretter Antonius's var ved Cæſars. I en alvorlig Tone tiltalte han Troldſøſtrene, da de førſt tillagde mig Kongenavn, og bad dem tale til ſig; hvorpaa de ligeſom beſielede af en prophetiſk Aand tilønſkede ham Held ſom Stamfader for en lang Række af Konger. Paa mit Hoved ſatte de kun en ufrugtbar Krone, og gav mig et viſſent Zepter, ſom en fremmet, ey nogen fra mig udſtammende Søn, ſkal vriſte mig af Hænderne. Skal dette ſkee, ſaa har jeg beſlekket min Siel til Fordeel for Banqvo's Afkom, og aabnet Engſtelſer og Qvaler Adgang til mit fredelige Hierte, bortgivet mit uforgiengelige Klenodie til hele Menneſkelighedens ſvorne Fiende, og det allene for at giøre dem til Konger, Banqvo's Efterkommere til Konger! — Ney, før det ſkal ſkee, lad Skiebnen indfinde ſig paa Pladſen, og udfordre mig til Kamp paa Livet! — Hvem er der?

En Tiener. To Mordere.

Macbeth.

Gaae uden for, og forbliv der indtil jeg kalder. (Tieneren gaaer) Var det ikke i Gaar vi talte med hinanden?

Mor-

Morderen.

Det var saa, naadigste Herre.

Macbeth.

Nu vel, har I overveyet, hvad jeg sagde? — I veed da nu, at det var ham, der i forrige Tider holdt eder tilbage fra at giøre Lykke, hvilket I tiltroede mig, skiønt uskyldig; derfor retfærdiggiorde jeg mig i vor sidste Samtale, hvori jeg søgte at beviise, hvad Konstgreb man brugte, hvilke Hindringer man lagde eder i Veyen, de Redskaber man benyttede sig af. Kort alt, hvad der maatte sige den svageste Siel og den meest indskrænkede Forstand: "Det giorde Banqvo."

1ste Morder.

Sandt nok, derom overbeviste De os.

Macbeth.

Det giorde jeg; og vil gaae videre til Hovedsagen i dette vort andet Møde. Finde I, at Taalmodighed har saa stor en Overvægt i eders Natur, at I kan lade det saaledes hengaae? — Ere I saa hellige, at I kan bede for denne gode Mand og hans Slægt, hvis tunge Haand nedtrykkede eder til Graven, og giorde eder for evig Tid til Betlere?

1ste Morder.

Vi ere Mennesker, naadige Herre.

Macbeth.

Ja, paa det almindelige Register staae I vel alle for Mennesker, ligesom Jagthunde, Vindhunde, Pudelhunde, Kistere, Mopse, Skiødehunde, Bullenbidere, ere alle indbegrebne under Benævnelsen

af Hunde; men den nøyagtigere Bestemmelse giør Forskiel imellem den hurtige, langsomme, den listige; den der holder sig roelig hiemme, og den der søger Skovene; enhver i Følge den Drivt, Naturen har nedlagt hos ham, hvorved han udmerkes fra alle de andre Arter paa den almindelige Liste. Saaledes og med Menneskene. Altsaa, ere I Mænd, og ikke af dem, der have den nederste Rang i Menneskelighedens Klasse, saa sig frem: og jeg vil betroe eder et hemmeligt Anslag, hvis Fuldbringelse skal rydde eders Fiende af Veyen, fortiene eder en bedre og kierere Plads i vort Hierte, som ikkun er sygeligt saa længe han lever, men ved hans Død skulde faae sin fuldkomne Helbred igien.

2den Morder.

Jeg er en af dem, som bestandig Modgang i Verden og mange Hiertestød har bragt i den Forfatning, at jeg ikke agter paa at foretage mig hvad det skal være af Had til Verden.

1ste Morder.

Og jeg er ligeledes en Mand, saa træt af Uheld og mishandlet af Skiebnen, at jeg gierne setter mit Liv paa Spil, for at formilde den, eller og ganske at befries fra dens Kloer.

Macbeth.

I veed begge, at Banqvo var eder Fiende.

Morderne.

Jo, naadige Herre.

Macbeth.

Ligeledes er han og min, og det i saa utaalelig en Grad, at mit Liv føler Smerte ved ethvert

Puls-

Pulsslag af hans Tilværelse. Omendskiønt jeg vel kunde med aabenbar Magt skaffe ham bort fra mit Ansigt, saa vil jeg dog ikke giøre det for nogle visse Personers Skyld, der baade ere hans og mine Venner, og hvis Venskab jeg ikke vil forspilde; men jeg maae begræde dens Fald, jeg selv nedstyrter: deraf kommer det at jeg tager min Tilflugt til eder, for at holde Gierningen skiult for hver Mands Øyne, og det af adskillige vigtige Grunde.

2den Morder.

Vi skal, naadige Herre, giøre alt, hvad De befaler os.

1ste Morder.

Om end vort Liv —

Macbeth.

Nok, eders Aand fremskinner igiennem eder. Inden en Time, i det høyeste, skal jeg give jer nøyere og fuldstændigere Underretning om Stedet, I skal stille eder paa, hvorfra I selv kan udspeyde det beleylige Øyeblik; thi det maae skee i Aften, og noget fra Slottet; dog saaledes, at jeg ikke bliver mistænkt; og med ham maae tillige hans Søn, der giør ham Selskab, og som det er mig ligesaa magtpaaliggende at faae af Halsen, deele denne mørke Times Skiebne. Gaae nu bort, og fat eders Beslutning i Eenrum; jeg skal komme strax igien.

Morderne.

Den er allerede fattet, naadige Herre.

Macbeth.

Jeg vil strax lade eder kalde. Hold eder imidlertid uden for. (Morderne gaae.) Det er besluttet,

— Banqvo, skal din Siel finde Vey til Himmelen, maae det skee i Aften eller aldrig.

(Han gaaer.)

Tredie Scene.

(Et andet Kammer paa Slottet.)

Lady Macbeth og en Tiener.

Lady Macbeth.

Er Banqvo allerede reyst fra Slottet?

Tieneren.

Ja han er, naadige Frue, men han kommer i Aften tilbage igien.

Lady Macbeth.

Siig Kongen, jeg vilde gierne, om det var ham beleyligt, tale nogle faa Ord med ham.

Tieneren.

Det skal skee.

(Han gaaer.)

Lady Macbeth.

Alt er forloren, og intet vundet, naar vi naae vore Ønskers Maal paa vor Roeligheds Bekostning. Det er meget bedre at være det, som vi vil ødelegge, end som efter Ødeleggelsen at nyde en Glæde fuld af Tvivl og Bekymringer.

Macbeth.

Lady Macbeth.

Hvad nu, min bedste Gemahl, hvorfor søger du altid Ensomhed? Du giør de traurigste Forestillinger til dit fortroelige Selskab, og omgaaes med Tanker, der burde være døde med dem de tænke

ke paa; Ting, som ikke kan ændres, bør man ey gruble over. Hvad der er giort, er giort.

Macbeth.

Vi have kun hugget Snogen over, ey dræbt den — den vil igien foreene sig og blive hvad den var; imedens vor usle og uformuende Ondskab endnu staaer Fare for at saares af den samme Tand. Ney, før lad begge Verdener adsplittes, og alting forderves, førend vi vil spise vor Mad i Frygt, og i vor Søvn forstyrres af skrækfomme Dromme, der alle Nætter martre os. Meget hellere da hos de Døde, som vi har neglagt til Roe, for at bemægtige os deres Plads, end saaledes see vort Leye omringet af tusende Sieleplager, der uafladelig omsvæve og beængstige os — Duncan ligger i sin Grav; efter Livets feberagtige Anstød sover han roelig. Forræderie har bragt sin Konst til det yderste. Hverken Dolk eller Gift, hemmelige Efterstræbelser, eller fremmede Magters Tilrustninger, intet anfegter ham mere!

Lady Macbeth.

Nu, min bedste Gemahl, fordriv de mørke Skyer, der omtaage dine Øyne; lad dem opklares, og straale Glæde rundt om dine Giester i Aften.

Macbeth.

Det vil jeg, min Bedste, og lad see du ogsaa gior dig Umage derfor. Overalt lad Banquo ey unddrages din heele Opmerksomhed. Lad dine Øyne saavelsom din Tunge bevidne ham en udmerket Agtelse. Endnu tillader Tiden, at vi tilsidesette noget af vor Værdighed, og nedlade os til Smigre-

rier, gjørende vore Ansigter til smilende Masker for vore Hierter.

Lady Macbeth.

Lad nu det fare.

Macbeth.

O, dyrebare Gemahlinde! min Siel er fuld af Skorpioner. — Du veed, at baade Banqvo og hans Søn Fleance leve endnu.

Lady Macbeth.

Naturen har dog ikke vævet deres Legemer af uforgiengeligt Stof.

Macbeth.

Det er en Trøst; den kan sønderslides. Vær du derfor ved godt Mod. Førend Flagermusen har endt sin eenlige Flugt, inden Skarnbassen, udkrøben af Steengruset, har paa den grimme Hecates Vink med sin døsige Brummen indringet den gispende Nat, skal en Gierning, fuld af Gyselighed, blive fuldbragt.

Lady Macbeth.

Hvad er det da der skal foretages?

Macbeth.

Bliv heller, min Bedste, i en uskyldig Uvidenhed, indtil du kan tilklappe Handlingen dit Bifald; kom, skyggefulde Nat! tilluk den medlidende Dags venlige Øye; og med din blodige og usynlige Haand sønderriv det store Gieldsbrev, der kommer mig til at blegne! Lyset aftager allerede, og Kragerne begive sig paa Veyen til Skoven. Alle Dagens gode Foretagender begynde at slappes og indslumre, medens Rattens sorte Hælere reyse sig af

deres

deres Øye, for at jage efter Rov. Du falder i Forundring over, hvad jeg siger, men vær kun roelig. Ting, som have en ond Begyndelse, kan ikke fuldføres, uden derved at der fremtures i det Onde. Følg nu med mig.

(De gaae.)

Fierde Scene.

(Skuepladsen forandres til en Park, beliggende i nogen Afstand fra Slottet.)

Tre Mordere.

1ste Morder.

Hvem bad dig komme i vort Selskab?

3die Morder.

Macbeth.

2den Morder.

Vi behøve ey at mistroe ham; han har vist nok betroet den rette Mand vor Hensigt og det vi have paataget os at gisre.

1ste Morder.

Bliv altsaa kun hos os. I Vesten seer man endnu nogle Blink af Dagen; den forsinkede Vandringsmand fordobler sine Skridt, for endnu betids at naae Herberget; og snart nærmer sig Gienstanden for vor Aarvaagenhed.

3die Morder.

Tys! jeg hører nogen komme ridende.

Banqvo (udenfra).

Heyda! giv os Lys!

2den Morder.

Saa, det er ham. De øvrige, som vare ventede, ere allerede paa Slottet.

1ste Morder.

Hans Heste gaae udenom.

3die Morder.

Ja, henimod en Miil. Men han, saavel som enhver anden, tager denne Vey lige til Slotsporten.

Banqvo og Fleance med en Fakkel.

2den Morder.

Et Lys! et Lys!

3die Morder.

Det er ham.

1ste Morder.

Giør eder nu ferdig.

Banqvo.

Der vil komme Regn til Natten.

1ste Morder.

Ja, lad falde.

(De overfalde Banqvo.)

Banqvo.

O, Forræderie! Flye, Fleance, flye, flye, flye! Min Søn! hevn mig — oh! du Nedrige —

(Han dør. Fleance undviger.)

3die Morder.

Hvem slukkede Lyset?

1ste

1ste Morder.

Var det ikke saa, det skulde være?

3die Morder.

Her er ey meer end een falden. Hans Søn undkom.

2den Morder.

Da er det endnu kun halvgiort Verk.

1ste Morder.

Godt, lad os gaae og berette, hvor meget der er giort.

(De gaae.)

Femte Scene.

(En prægtig Spisesal paa Slottet, hvor Taffelet er anrettet.)

Macbeth, Lady Rosse, Lenox, Kavalierer og Opvartere.

Macbeth.

De veed selv Deres Rang, mine Herrer. Lad os tage Sæde. Enhver fra den første til den sidste, hiertelig velkommen!

Herrerne.

Vi takke Deres Majestæt underdanig.

Macbeth.

Jeg vil tage Sæde midt imellem Selskabet, og opføre mig som en tienstferdig Vert. Vor Vertinde haandthæver endnu sin Ære; men hun skal snart faae Leylighed til at lykønske sine Giester.

(De sette sig.)

Lady

Lady Macbeth.

Du maae giøre det for alle vore Venner paa mine Vegne, min Gemahl; thi mit Hierte siger mig, at de alle ere mig høyst velkomne.

(Den første Morder kommer ind.)

Macbeth.

See, de stræbe alle at udtrykke dig deres hiertelige Taksigelser. Begge Sider ere besatte, jeg vil tage Plads her i Midten. Lad nu eders Munterhed slaae sig løs; vi vil snart drikke en Skaal, der skal gaae heele Bordet rundt — (Han bliver Morderen vaer, og i det han gaaer til Døren, siger han sagte) Der er Blod paa dit Ansigt.

Morderen.

Det maae være Banqvo's altsaa.

Macbeth.

Bedre, at see det uden paa dig, end ham herindenfor. Ere I blevne ferdige med ham?

Morderen.

Struben blev skaaret over paa ham; og det var jeg Mester for.

Macbeth.

Du er en fortreffelig Operatør. Dog den er mig og meget kier, der giorde hans Søn Fleance samme Tieneste; var det dig, saa er du en magelos Karl.

Morderen.

Fleance undløb, naadigste Konge.

Macbeth.

Da vaagner alle mine Qvaler paa nye; jeg havde ellers været i fuldkommen Stand: glat som

Mar-

Marmoret, urokkelig som Klippen; saa vild og indskrænket som den alt omgivende Luft: men nu er jeg indsluttet, beklemt, indknebet, og igien overladt til Sorger og Engstelser. Banqvo er dog vel rigtig forsørget?

Morderen.

Ja, naadigste Herre, han ligger ganske roelig i en Grøvt med tyve dybe Vunder i Hovedet, hvoraf den mindste er dødelig.

Macbeth.

Derfor takker jeg dig; her ligger da den gamle Hugorm; men dens Yngel, som sneeg sig bort, er af samme giftige Natur, skiønt dens Tand for Tiden ey saarer. Nu kan du gaae: i Morgen vil vi tales nøyere ved derom.

(Morderen gaaer.)

Lady Macbeth.

Min bedste Konge, du bekymrer dig ikke meget om dine Giester; det Maaltid taber al sin Behagelighed, hvor Værten under Nydelsen ikke ofte tilkiendegiver, at de ere ham velkomne. At spise sig mæt, det kan man giøre ligesaa vel hiemme; men vore Venners Munterhed og Omgang sette Krydde paa Maden, uden hvilket Selskaber vare smagløse.

(Banqvo's Geyst reyser sig, og setter sig paa Macbeths Plads.)

Macbeth.

Søde Sladdermund! Nu, lad da Fornøyelse være Appetitens Befordrer, og Sundhed begges!

Lenox

Lenox.

Behager Deres Kongelige Høyhed ikke at tage Sæde?

Macbeth.

Her havde vi vort heele Lands Ziir forsamlet, om vort Selskab var formeret med vor Banqvo's angenemme Person, som jeg ikke veed, om jeg har Aarsag til at beskylde for Uartighed, eller bør formedelst Uheld beklage.

Rosse.

Hans Fraværelse, min Fyrste, giør hans Løvte ingen Ære. Behager det nu ikke Deres Majestæt at bære os med Deres Kongelige Selskab?

Macbeth.

Alle Pladser ere betagne.

(Trinende forbauset tilbage.)

Lenox.

Her er endnu een ledig for Dem, min Konge.

Macbeth.

Hvor?

Lenox.

Her, naadigste Herre. — Hvad er det, der setter Deres Majestæt saa i Bevægelse?

Macbeth

Hvem af eder har giort det?

Herrerne.

Hvad, naadigste Herre?

Macbeth.

Du kan ey sige, at jeg giorde det. Fest ikke dine stirrende Øyne paa mig.

Rosse.

Rosse.

Lader os staae op, mine Herrer: Hans Kongelige Høyhed befinder sig ey vel.

Lady Macbeth.

Bliv De kun siddende, bedste Venner; min Gemahl er ofte saaledes, og har bestandig været det fra sin Ungdom af; jeg beder Dem, bliver paa deres Plads. Det er et Anstød, som i et Øieblik gaaer over, og paa Timen er han vel igien. Jo mere De agte paa ham, jo mere forlænges derved hans Onde, og gior ham kun værre. Set Dem til at spise, og bekymre Dem ey om ham. (Afsides til Macbeth) Er du en Mand?

Macbeth.

Ja, og endda en behiertet Mand, der tør see paa det, som vilde bringe den onde Aand selv til at blegne.

Lady Macbeth.

O! en dygtig Karl! Det er dine sædvanlige Skrækkebilleder; det er hiin i Luften dragne Dolk, der, som du sagde, førte dig til Duncan. O! denne Forbauselse, disse Syner som ere blotte Indbildninger, vilde være ret vel anbragte i en gammel Kiellings Eventyr en Vinteraften, for at moere sin Bedstemoder. Skam dig dog! Hvad er det for et Ansigt du setter op? — Naar alt er forbi, seer du dog kun en Stoel.

Macbeth.

Kiære, see der — betragt! — skue! — hvad siger du? — hvorledes? (pegende paa Gyslen) hvad angaaer det mig? — kan du vinke, saa tael og?

Gender Beenhuse og Gravene de begravede tilbage igien, saa skal Ravnenes Maver være vor Begravelse.

(Gysten forsvinder.)

Lady Macbeth.

Hvad? ganske forrykt af Galskab.

Macbeth.

Saa sandt, som jeg staaer her, saae jeg ham.

Lady Macbeth.

Fy, skamme dig!

Macbeth.

Blod har været udøst før nu, i de forfarne Tider, førend borgerlige Love rensede Staterne; ja siden endog er Mord bedreven, som Øret gyser ved at høre: det har altid været saa, at, naar Hiernen var af Hovedet paa et Menneske, da var han død, og dermed var det ude. Men nu opstaae de igien med tyve dødelige Vunder i Hovedet, og skremmer os bort af vore Stole, hvilket er endnu besynderligere, end saadant et Mord selv.

Lady Macbeth.

Min dyrebare Gemahl, dine Venner savne dit Selskab.

Macbeth.

Jeg tænkte paa noget andet — agt mig ey, mine ærede Venner; jeg har en egen Svaghed, som har intet at betyde for dem, der kiende mig — Nu kom, Hilsen og Sundhed tilønsker jeg Dem alle! Jeg vil da sette mig ned — skienk i mit Glas, fuldt, indtil Bredden! — Jeg drikker det heele Selskabs almindelige Velgaaende, og ligeledes vor

kiere

kiere Ven Banqvo's, hvis Person vi her maae savne. Jeg ønsker, at han var her, og venter ham med Længsel! Alles Skaal! — paa hans og alles Sundhed! enhvers især.

Herrerne.

Vi ere Deres underdanige Tienere.

(Geysten kommer frem igien.)

Macbeth.

Vek! bort fra mine Øyne! Lad Jorden skiule dig! — Dine Been ere marvløse, dit Blod er koldt; du har ingen Forestillingskraft i dine Øyne, hvormed du stirrer paa mig.

Lady Macbeth.

Anseer det ey for andet, mine Herrer, end noget ganske sædvanligt, intet videre; det værste er, at det forstyrrer vor nærværende Fornøyelse.

Macbeth.

Alt hvad en Mand tør, det tør og jeg — Kom enten i Lignelse, som en barsk russisk Biørn, som det bevæbnede Rhinoceros, eller som en Hyrkaniens Tyger, i enhver anden Gestalt end denne, og mine stærke Nerver skal ikke zittre. Eller og, bliv igien levende: fordre mig ud for en Kaarde i en Udørken. Dersom jeg da søger Udflugter, saa skield mig ud for en Kiellingunge — Vek med dig, forfærdelige Luftsyn, forstilte Skyggebillede. Bort! — Saa, ret saa! — (Geysten forsvinder.) Saasnart den er borte, er jeg en Mand igien — Jeg beder Dem, bliv kun siddende.

Lady Macbeth.

Du har med din høist underlige Adfærd forstyrret vor Munterhed, og tilintetgiort vort Selskabs heele Glæde.

Macbeth.

Kan slige Ting forekomme os, og svæve os forbi som Skyggen af en Regnskye, uden at sette os i Bestyrtelse. Jeg forundrer mig ligesaa meget over, naar jeg ret eftertænker det, at du kan betragte et saadant Syn, uden at det forjager Rosen farven af dine Kinder, naar den blege Skræk staaer afmalet i mine.

Rosse.

Hvilke Syner, naadigste Herre, taler De om?

Lady Macbeth.

Jeg beder Dem, tiltael ham ey; han bliver derved ikkun værre. Ethvert Spørgsmaal opirrer ham; for at undgaae dette, maae jeg nu ønske Dem alle en god Nat, mine Herrer. — Vie ikke efter Ordre til at staae op; men det er bedst de alle samtlig forlade os.

Lenox.

Vi ønske Hans Majestæt en god Nat og bedre Helbred.

Lady Macbeth.

God Nat, mine Herrer alle.

Macbeth.

Det vil have Blod — Blod, siger man, vil have Blod — Steene skal have bevæget sig, og Træer talet. Spaaemænd, der forstaae sig paa Tegns Udleggelse, have ved Hielp af Ravne og Kra-

ger

ger bragt den forborgneste Morder for Lyset — Hvor langt har vi tilbage af Natten?

Lady Macbeth.

Den er nu i Strid med Morgenen, saa man ey kan sige, hvilket er hvilket.

Macbeth.

Hvad siger du dertil, at Banqvo har undslaaet sig for at komme, uagtet vor høytidelige Indbydelse?

Lady Macbeth.

Har du da ladet ham bede?

Macbeth.

Jeg har faaet det at vide saa underhaanden; men jeg vil skikke ham Bud. Der er ingen Than af dem alle, i hvis Huus jeg jo holder en Tiener i min Sold. I Morgen ganske tidlig vil jeg begive mig hen til Troldsystrene. De maae sige mig endnu mere, thi nu er jeg opsat til at vide det værste ved de værste Midler. For at naae mit Maal, vil jeg betiene mig af alle muelige Drivefiedre. — Jeg har steeget saa langt ud i Blod, at om jeg ikke skulde gaae videre, var det ligesaa betænkeligt at vende tilbage, som at vade over. Forfærdelige Ting har jeg i Hovedet, der fordre Hielp af min Haand, og som maae være udførte, førend nogen formoder det.

Lady Macbeth.

Du trænger til Søvn, alle Væseners Forfriskning.

Macbeth.

Kom, lad os gaae i Seng. Disse bedragelige Foreſtillinger reyse sig af en utidig Frygt, der

ey endnu er hærdet ved Øvelsen. I slige Ting ere vi endnu kun Børn.

(De gaae.)

Siette Scene.

(Skuepladsen forestiller en Heede.)

Torden. De tre Troldqvinder komme ind, mødende Hecate.

1ste Troldqvinde.

Hvad, Hecate! hvi nu? hvorfor saa mørkt dit Aasyn?

Hecate.

Har jeg ey Grund, I Spøgelser!
Da I saa frek og dristig er,
Paa Macbeth Troldom at udøve,
Og for ham legge Snarer prøve:
Mens jeg, al Troldoms Øverste,
Gienvordigheders Fuldbringere,
Ey kaldes, mindste Deel at have
I Æren af jer Verk, den I jer selv belave;
Og hvad er værst, al eders Konst
Er spildt paa en Rebel omsonst,
Der listig efter Midler leder,
At naae sit Maal, utroe mod eder.
Besind jer nu, og her ey noel,
Men mød mig snart ved Acherons Pøel:
I Morgen tidlig før Soel skal opgaae,
Han kommer sin Skiebnes Dom at faae.

Var

Vær betænkt paa Kiedler og Signerie,
Og alt hvad behøves til Tryllerie.
Jeg svæver i Luften den ganske Nat
Til grumme Hensigter at faae fuldbragt.
Inden Middag maae skee mange vigtige Ting;
Der hænger øverst paa Maanens Ring
En uddunstet Draabe, før den synker ned,
Som jeg maae have, og flyve afsted.
Den samme, tillavet ved Tryllerie,
Skal mægtig ophidse hans Fantasie
Og anfalde hæftig hans Tænkekraft,
Som til Undergang ham vil føre med Magt.
Han skal trodse Skiebnen, foragte Død,
Ingen frygte, meer haabe end Viisdom bød.
Og I veed alle, at Tryghed især
Menneskenes farligste Fiende er.
Tys! — man mig kalder, min liden Geyst staaer

(Man hører Musik og Sang.)

I den tykke Skye, ham i Møde jeg gaaer.

(Der høres nogle synge udenfor: Kom med, kom med ꝛc.)

1ste Troldqvinde.

Kom hurtig, kom snart; hun er strax her igien.

(De gaae.)

Syvende Scene.

(Skuepladsen forandres til et Værelse.)

Lenox og en anden Herre.

Lenox.

Hvad jeg hidindtil har talt, var ikkun for at bringe Dem paa Spor til at tænke videre: jeg maae allene bekiende, Sagerne har en underlig Gang — Macbeth selv beklagede den fromme Duncan — rigtig nok, han var jo død — og den tappre retskafne Banqvo var for sildig ude, hvilken man kan sige, om man behager, at Fleance ombragte, thi Fleance tog Flugten. Man skulde ikke reyse saa silde ud paa Aftenen. Hvo indseer ey, hvor afskyeligt Malkolm og Donalbain handlede, i det de dræbte deres goddædige Fader? Fordømte Handling! Hvor smertede det ikke Macbeth! — Dræbte han ikke strax i et helligt Raserie de tvende Gierningsmænd, som laae fængslede af Vin og Søvn? — Var det ikke ædelt giort? og viiseligen tillige? thi det havde skaaret enhver levende i Hiertet, at høre dem siden nægte det. Han har altsaa, som sagt, giort alting paa det bedste. Og jeg troer, at dersom han havde Duncans Sønner i sin Magt, som Himlen forbyde nogensinde at skee, saa vilde han vist ladet dem føle, hvad det var, at myrde sin Fader; ligeledes og Fleance. — Men tys! thi over nogle frie Udtryk, og fordi han unddrog dem sin Nærværelse ved Tyrannens sidste Fest, hører jeg, at Macduf er faldet i Unaade. Kan De ikke sige mig, min Herre, hvor han opholder sig?

Kava-

Kavalieren.

Duncans Søn, som denne Tyran udelukker fra sin retmæssige Arvepart, lever ved det engelske Hof, og er saa naadigen bleven imodtaget af den fromme Edvard, at Lykkens Ugunst intet har berøvet ham af sin høye Anseelse. Macduf har og begivet sig derhen, for at bede Kongen opfordre Northumberland og den tappre Sivard til sin Hielp, at vi ved deres Bistand, under den Almægtiges Beskyttelse, maae igien forskaffe vore Borde Mad, og vore Nætter Søvn og Hvile, holde blodige Dolke ude fra vore Fester og Sammenkomster, tiene en retmæssig Herre, og imodtage ærefulde Belønninger, hvorfor vi nu maae plage os omsonst. Denne Efterretning har saa forbittret Kongen, at han allerede lader gisre adskillige Krigsudrustninger.

Lenox.

Sendte han Bud til Macduf?

Kavalieren.

Ja, han giorde; og med et afgisrende "Sir, jeg ikke" vender det suurseende Sendebud Ryggen, og mumlede, ligesom han vilde sige: I vil fortryde den Tid, I skikker mig tilbage med et saadant Svar.

Lenox.

Det vil vist tiene ham til en Erindring, at holde sig saa langt borte, som hans Forsigtighed byder ham. Himlen sende nogen formaaende Engel til det engelske Hof, og bekiendtgisre hans Ansøgning for hans Ankomst, paa det at en ha-

stig Redning maae vende tilbage, og ophielpe vort synkende Fædreneland, der lider under en forbandet Haand!

Kavalieren.

Jeg vil sende mine Bønner med ham.

(De gaae.)

Fierde Act.

Første Scene.

(Skuepladsen forestiller en mørk Hule, i hvis Midte staaer en stor Kiedel paa Ilden, og kaager.)

Torden. De tre Troldqvinder komme ind.

1ste Troldqvinde.

Den spragled' Kat har eengang miavet.

2den Troldqvinde.

Een meer end togang Pindsviin hviint.

3die Troldqvinde.

Harper raaber — paa Ferde! nu er det Tid!

1ste Troldqvinde.

Om Kiedlen gaae alle, gaae udi Ring.
Den giftige Indmad enhver kast ind.

(De gaae rundt omkring Kiedlen, og nedlegge i den de forskiellige Sorter til deres Troldoms Fuldførelse.)

Tudse, der i Dvale under kiølig Steen
I tredive Jevndøgn har hviilt dine Been,
Og tærende Gift indaandet har;
Kaag du først i det tryllede Kar.

Alle.

Sprager, brager, syd og fraad,
Luerne heede Kiedlens Sod.

1ste

1ste Troldqvinde.

Nyrer af moradsig Snog
I Kiedlen vældig skum og kaag,
Been af Frøe, Firsissels Lunge,
Flaggermuus-Duun, og Hunde-Tunge,
Hugorms Braad, og Slangesting,
Ogle-Laar, og Ugleving.
Vort Tryllerie give sin skræksomme Kraft,
Liig Dievle-Sod fraade af Helvedes Magt.

Alle.

Sprager, brager, syd og fraad,
Luerne heede Kiedlens Sod.

2den Troldqvinde.

Drage-Skiel, og Ulve-Tand,
Vom af Sælhund i salten Vand,
Trold-Mumie, Redder af Bregne, som
Ved Midnat opgravet, af Jorden kom.
Lever af Jøde, Gud spottede,
Geede-Galde, Qviste af Taxus-Træ,
Skaarne i Maaneformørkelse.
Finger af Barn, i Fødslen dræbt,
Og i en Hule af Moderen hensløbt.
Næse og Læbe af Tyrk og Tartar,
Giøre Suppen baade saftig og klar.
Kraasset af en Tiger leg og dertil,
Derved den dygtig forbedres vil.

Alle.

Sprager, brager, syd og fraad,
Luerne heede Kiedlens Sod.

2den Troldqvinde.

Afkiol det med en Diendes Blod,
Saa bliver vor Konst baade stærk og god.

Hecate og tre andre Troldqvinder.

Hecate.

O, ret vel! Jeg priser jer Konst:
Ingen skal have arbeydet omsonst;
Og nu om Kiedlen syngende sving,
Liig Aander og Spøgelser i en Ring,
Forhexende alt hvad I kastede ind.

Musik og Sang.

Sorte Aander og hvide,
Blaae Aander og graae,
Blander, blander, blander,
I som blande maae.

2den Troldqvinde.

Det stikker i min Tommelfing,
Der nærmer sig nogen forbandet Ting.
Luk op i Hast, du som banker saa fast.

Anden Scene.

Macbeth kommer ind.

Macbeth.

Hvad nu, I hemmelighedsfulde, grimme, midnatlige Spøgelser! hvad foretage I eder her?

Alle.

Alle.

En Ting foruden Navn.

Macbeth.

Jeg besværger eder ved eders sorte Konster, hvilke Midler I end maae bruge for at faae det at vide, saa svarer mig. Endskiønt I skulde løslade Vindene, der vilde kæmpe imod Kirkerne, skulde endog de skummende Bølger ødelegge og opsluge den heele Skibsfart, alt voxende Korn forbrænde, og Træerne blæse omkuld; Slotte nedstyrte paa deres Bevaagteres Hoveder, Paladser og Pyramider nedbøye sine Toppe til Grundvoldene; omendskiønt Naturens heele Bygning skulde falde sammen, indtil at selv Ødeleggelsen trættes, saa svarer mig paa, hvad jeg spørger.

1ste Troldqvinde.

Tael.

2den Troldqvinde.

Spørg.

3die Troldqvinde.

Vi vil svare.

1ste Troldqvinde.

Siig, vil du hellere høre det af vor Mund, end af vore Mestere?

Macbeth.

Kald dem, lad mig see dem.

1ste Troldqvinde.

Held ind Blod af Soe, der har opædet
Hendes ni Grise; Fit, i Galgen udsveedet

Af

Af Morderes Hals; alt tilsammen gesvind
I Luen kast ind.

Alle.

Kom, høy og lav,
Hvad du er og formaaer, leg trolig for Dag.

Torden. Første Gestalt som et bevæbnet Hoved, viser sig.

Macbeth.

Sig mig, du ubekiendte Magt —

1ste Troldqvinde.

Den veed, hvad du vil,
Merk dens Ord, vær taus, tie stil.

Gestalten.

Macbeth! Macbeth! Macbeth! for Macduf tag dig i Agt!
Tag dig i Agt for Thanen af Fife — lad mig fare — nok sagt.
(Forsvinder.)

Macbeth.

Jeg takker dig, hvem du endog maae være, for din gode Advarsel; min uvisse Frygt fik derved et Glimt af Lys. Men endnu et Ord —

1ste Troldqvinde.

Den lader sig ey befale. Her er en anden, mægtigere, end den første.

Torden

Torden og Lynild. En Gestalt som et blodigt Barn stiger op.

Gestalten.

Macbeth! Macbeth! Macbeth!

Macbeth.

Havde jeg havt tre Øren, skulde jeg have hørt dig.

Gestalten.

Vær blodtørstig, forvoven, trods al menneskelig Magt,
Uforfærdet og modig; thi ingen, af Qvinde frembragt,
Skal gjøre Macbeth Fortred.

(Forsvinder.)

Macbeth.

Saa leve da Macduf! Af hvad Aarsag skulde jeg frygte dig? Dog — jeg vil gjøre Sikkerheden dobbelt tryg, og tage Pant af Skiebnen; dø skal du; paa det at jeg kan sige den bleeghiertede Frygt, den lyver, og sove rolig i Torden.

(Det tordner.)

En Gestalt, som et kronet Barn, med et Træe i Haanden, stiger op.

Macbeth.

Hvad er det, der lig en af Kongelig Herkomst reyser sig, og hvis barnlige Isse prydes af den Kongelige Krands?

Alle.

Hør, men tael ikke.

Gestal-

Gestalten.

Vær løvegrum, rovgierrig, stolt, og agt ey paa,
Hvem der end fnyser og knurrer og sammenrotte sig
maae:
Macbeth overvindes ey kan, før Birnams Skov
skal
Ved Dunsinan's Høy ham møde, og true med
Fald.
(Synker ned.)

Macbeth.

Det kan aldrig skee. Hvo kan befale Træerne, at oprykke deres dybe Rødder af Jorden? Angenemme Sendebud! — godt — ingen Rebeller skal reyse Hovedet i Veyret, før Birnams Skov forlader sin Plads, og den høyt ophøyede Macbeth ey døe, førend han naaer Naturens fastsatte Maal, og erlegger Tiden og Dødelighedens almindelige Skiebne sit Liv — Men endnu slaaer mit Hierte af Begierlighed efter at vide en Ting; sig mig — om eders Konst strækker sig saa vidt — skal Banquo's Afkom nogensinde beherske dette Kongerige?

Alle.

Søg ey at vide mere.
(Kiedlen synker ned i Afgrunden.)

Macbeth.

Jeg vil, at man tilfredsstiller mig heri. Afslaaer I mig dette, saa lad en evig Forbandelse falde paa eder! Lad mig faae det at vide — Hvorfor sank denne Kiedel? og hvad er det for Toner, jeg hører?
(Hoboer høres.)

1ste Troldqvinde.

Kom frem!

2den Troldqvinde.

Kom frem!

3die Troldqvinde.

Kom frem!

Alle.

Hans Øyne mæt, hans Hierte piin!
Kom, liig Skygger, saa forsvind.

Otte Konger

lade sig see, og gaae i en Rad over Skuepladsen; Banqvo er den sidste, med et Speyl i Haanden.

Macbeth.

Du ligner for meget Banqvo's Geyst. Bort med dig! Din Krone saarer mine Øyensteene — og din Mine, du anden med Guld bekrandsede Pande, ligner den første — den tredie atter liig den anden — Afskyelige Troldhexer! hvorfor viser I mig alt dette? — Endnu den fierde? — Forferdelige Syn! Hvad! Skal denne Rad strække sig lige indtil Dommedag? — Nok een? — den syvende! Jeg vil ingen see mere — Men der kommer endnu den ottende, der bærer et Speyl, hvori han viser mig mange flere; nogle seer jeg deriblandt, som bære dobbelte Rigsæbler, og tredobbelte Zeptere — gyselige Billeder! Ney, nu seer jeg, det er sandt; thi den saarede Banqvo smiler til mig, og peeger paa dem, som sine — Hvad? er det og saa?

1ste Troldqvinde.

Ja, det er saa. Men sig, hvorfor
Ar Macbeth saa forbauset staaer?
Kom, lad os forjage hans Sorrig og Qval,
Og frembringe noget, der opmuntre skal.
Fra Luften lad høres en smuk Symfonie,
Som, til jer gamle Dands, opføret skal blie!

(Musik.)

Saa vor store Konge maae trolig tilstaae,
At vi har giort alt hvad vi formaae.

(Troldqvinderne dandse, og forsvinde.)

Macbeth.

Hvor ere De? — Borte. — Lad denne forderlige Time staae for evig forbandet i Kalenderen! Kom ind, du, der udenfor!

Lenox.

Lenox.

Hvad befaler Deres Majestæt?

Macbeth.

Saae du Troldhexerne?

Lenox.

Ney, min Konge.

Macbeth.

Foer de ey dig forbi?

Lenox.

Ney, i Sandhed ikke, naadigste Herre.

Macbeth.

Forpestet være Luften, hvorpaa de reed, og fordømt enhver, som troer dem! Jeg hørte en

Stampen af galloppverende Heste. Hvem var det, der reyste her forbi?

Lenox.

Det var to eller tre Personer, der medbragte den Efterretning, at Macduf er flygtet til Engelland.

Macbeth.

Flygtet til Engelland?

Lenox.

Ja, naadigste Herre.

Macbeth (for sig).

O Tid! du berøver mine frygtelige Anslag deres Offer. Det flygtige Forset indhentes ikke, med mindre Gierningen følger den i Hælene. Fra dette Øyeblik af skal mit Hiertes Affødninger umiddelbar overleveres min Haand. Og nu, for at krone mine Tanker med Gierninger, lad det herefter være eet, at tænke og iværksette. Jeg vil overfalde Macdufs Slot, indtage Fife, og lade hans Kone, hans Børn, og alle de ulykkelige Siele, der høre til hans Stamme, springe over Klingen; dette er intet Pralerie; Gierningen skal blive fuldført, førend Beslutningen kiølner. Men ingen Syner meer — Hvor ere de andre Herrer? Kom og før mig til dem.

(De gaae.)

Tredie Scene.

(Macdufs Slot i Fife.)

Lady Macduf, hendes Son og Rosse.

Lady Macduf.

Hvad havde han da giort, at han maatte flygte ud af Landet?

Rosse.

Rosse.

De maae have Taalmodighed, naadige Frue.

Lady Macduf.

Han havde ingen; hans Flugt var Galenskab: vor Frygt gior os til Forrædere, naar vore Handlinger ikke giøre det.

Rosse.

De kan ey vide, om det var hans Viisdom, eller hans Frygt.

Lady Macduf.

Viisdom? At forlade sin Kone, sine Børn, sit Landgods, og sine Værdigheder, paa et Sted, hvorfra han selv flygter! Han elsker os ikke, der mangler ham al naturlig Følelse, endog den usle Fuglekonge, den allermindste blandt Fuglene, vil kæmpe paa Reedet for sine Unger imod Uglen. Frygten har bemestret sig ham, og Kierlighed har han ey mere; ja, ligesaa lidet Klogskab, hvor Flugten løber saa ganske imod al Fornuft.

Rosse.

Stil Dem tilfreds, min Naadige, jeg beder Dem; Deres Gemahl er ædeltænkende, forstandig, skiønsom, og veed allerbedst, hvad Tiden fordrer. Meget mere tør jeg ikke sige; men Tiderne ere høyst slemme, naar vi blive holdte for Forrædere, uden selv at vide deraf; naar vor egen Frygt skaber Formodninger, og veed dog ikke selv, hvorfor vi frygte, men ligesom omtumlede paa et vildt og stormende Hav føres allevegne omkring — Jeg maae nu forlade Dem; det skal ikke vare længe, inden jeg kommer tilbage. Naar Sagerne ere paa det

værste, maae de enten ganske ophøre, eller og arbeyde sig frem til hvad de tilforn vare — Gud være med Dem, min elskværdige Fetter!

Lady Macduf.

Han har vel en Fader, men er dog faderløs.

Rosse.

Jeg er saa daarlig, at om jeg skulde opholde mig her længere, vilde jeg skamme mig over min Svaghed, og gisre dem mere trøstesløs. Jeg maae paa eengang slide mig los.

(Han gaaer.)

Lady Macduf.

Stakkels Dreng, din Fader er død, og hvad vil du nu foretage dig? Hvorledes vil du kunne leve?

Sønnen.

Som Fuglene, Mama.

Lady Macduf.

Hvordan, af Fluer og Maddiker?

Sønnen.

Af hvad jeg kan faae, mener jeg; saa gisre jo de.

Lady Macduf.

Arme lille Fugl! du vil hverken frygte Liimqviste, Falstrikker eller Snarer.

Sønnen.

Hvorfor skulde jeg det, Mama? Man legger dem ikke ud for saadanne arme Fugle, som jeg er. Min Fader lever endnu, omendskiønt de sige ham død.

Lady

Lady Macduf.

Vist nok er han død; hvor vil du faae dig en Fader igien?

Sønnen.

Og hvor vil De faae Dem en Mand igien?

Lady Macduf.

O, jeg kan kiøbe mig et heelt Snees paa hvilket Marked det skulde være.

Sønnen.

De vilde da kiøbe, for at sælge dem igien.

Lady Macduf.

Du viser ret al den Klygt, du har, og dog taler du ikke uvittig for en paa din Alder.

Sønnen.

Var min Fader vel en Forræder, Mama?

Lady Macduf.

Ja, det var han.

Sønnen.

Hvad er en Forræder?

Lady Macduf.

Det er enhver, der sværger og lyver.

Sønnen.

Ere de alle Forrædere, som giøre det?

Lady Macduf.

Enhver, der det giør, er en Forræder, og skal hænges.

Sønnen.

Skal da alle de hænges, der sværge og lyve?

Lady Macduf.

Ja, enhver.

Sønnen.

Hvem lader dem da hænge?

Lady Macduf.

Ih nu, de ærlige og skikkelige Folk.

Sønnen.

Da ere de Godtfolk, der lyve og sværge, store Narre; thi der ere saa mange af dem, at de gierne kunde slaae og ophænge alle de ærlige.

Lady Macduf.

Gud hielpe dig, min arme Dreng! Men hvorledes vil du faae en Fader igien?

Sønnen.

Dersom han var død, vilde De nok græde over ham, og giorde De ikke det, saa var det et godt Tegn for mig til at jeg skulde faae en anden Fader igien.

Lady Macduf.

Lille Sladdermund! hvor du snakker!

En fremmed Mand kommer ind.

Den fremmede Mand.

Gud være med hende, smukke Dame! — Hun kiender ikke mig, endskiønt hun og hendes Stand er mig fuldkommen vel bekiendt. Jeg frygter for, der svæver hende nogen stor Fare over Hovedet. Men dersom hun vil antage en saadan ringe Mands Raad, som mit er, saa lad ingen finde hende her: begiv sig bort herfra med sine Smaa. Jeg er maaskee alt for uartig, i det jeg saaledes kommer og forskrækker hende; det skulde være umenneskeligt, om jeg ikke giorde det, da Faren er hende saa nær. Himlen bevare dem! Jeg tør ikke opholde mig her længer.

(Han gaaer.)

Lady

Lady Macduf.

Hvorfor skulde jeg flye? Jeg har jo intet ondt giort? — Men jeg befinder mig nu, at jeg er i en Verden, hvor det ofte er roesværdigt at giøre Ondt; og hvor det undertiden regnes for en farlig Daarlighed, at giøre det Gode. Ach! hvorfor vil jeg da søge Forsvar bag dette qvindelige Skiold: jeg har intet Ondt giort! — Hvad er det for Ansigter?

Nogle Mordere komme ind.

Morderen.

Hvor er jer Mand?

Lady Macduf.

Jeg haaber, paa intet saa vanhelligt Sted, at du kunde møde ham.

Morderen.

Han er en Forræder.

Sønnen.

Du lyver, du lurvede Spitsbub.

Morderen.

Hvad siger du, Grønskolling! (dræber ham.) Du forræderske Yngel.

Sønnen.

Han har ombragt mig, Mama. Skynd Dem, for Guds Skyld, løb bort.

Lady Macduf
(gaaer ud, raabende).

Mord! Mord!
(forfulgt af Morderen).

Fierde Scene.

(Skuepladsen forandres til Kongen af Engellands Pallads.)

Malkolm og Macduf.

Malkolm.

Lad os udsøge et skyggefuldt afsides liggende Sted, og der græde vore kummerfulde Hierter tomme.

Macduf.

Lad os heller holde fast paa vore hvæssede Sverd; og som kiekke Mænd forsvare vor borttagne Arvedeel. Med enhver Morgen hører man nye Enkers Veeklager, nye Fader- og Moderløses Skrig; nye Sukke trænge sig op og bestorme Himmelen, saa at den, ligesom følende Medynk for Skotland, giver Gienlyd i samme klynkende Toner.

Malkolm.

Hvad jeg troer, vil jeg begræde; hvad jeg veed, det vil jeg troe; og hvad jeg kan ændre, det vil jeg, naar Leyligheden viser sig gunstig. Hvad du for sagde, det kan maaskee vel saa være. Denne Tyran, hvis Navn allene vor Tunge udtaler med Smerte, var eengang holdt for en ærlig Mand. Du elskede ham i en god Tid, han har ikke heller rørt dig endnu. Jeg er vel ung; men du kunde dog ved mig skaffe dig en Fortieneste mere i hans Øyne; det er Klogskab, at opofre et svagt uskyldigt Lam, for at tilfredsstille en fortørnet Gud.

Macduf.

Jeg er ingen Forræder.

Mal-

Malkolm.

Men det er Macbeth. En god og dydig Karakteer er udsat for Fordervelse paa den Kongelige Throne. Men forlad; mine Tanker kan ikke forandre deres Sind. Der ere endnu mange skinnende Engle, endskiønt de meest skinnende ere faldne; men omendskiønt alt hvad der er ondt, vil gierne paatage sig det Godes Udseende, saa maae dog det Gode alletider beholde sit eget.

Macduf.

Jeg har tabt alle mine Forhaabninger.

Malkolm.

Maaskee just der, hvor jeg fandt mine Tvivl. Hvorledes, de skulde være saa ubetænksom og forlade Kone og Børn, disse dyrebare Kierligheds Pant, uden eengang at tage Afskeed med dem? — Lad ikke, jeg beder dem, min Omhue ansees som Fornærmelse, da min egen Sikkerhed er dens Maal. De kan være en retskaffen Mand, i hvad jeg endog tænker.

Macduf.

Saa blød, blød da, elendige Fædreneland! Mægtige Tyrannie, befæst din Grundvold, thi Retskaffenhed tør ikke forstyrre dig! — Hans Navn er en Skræk, hvilket enhver underkaster sig — Lev vel, Prinds! Jeg vilde ikke være den Redrige, hvorfor du anseer mig, for alt det Land, Tyrannen holder i sine Klør, ja om jeg endog kunde vinde alle Østens Skatte.

Malkolm.

Bliv ikke vreed; jeg siger det ey af nogen Mistillid til dem. Jeg tænker paa, hvorledes vort Fædreneland

neland synker under Aaget; det græder, det blöder, og med enhver Dag legges nye Wunder til de øvrige. Jeg troer gierne, at adskillige Hænder vilde hæve sig i Veyret til Forsvar for min Ret; og her byder endog Engelland mig venskabeligen nogle tusinde Mand. Men med alt dette, naar jeg end skulde træde paa Tyrannens Hoved, eller bære det paa Spidsen af min Kaarde, saa skulde dog mit arme Fædreneland oversvømmes med større Laster, lide mere, og paa forskielligere Maader, end tilforn, under hans Efterfølger.

Macduf.

Hvem skulde det da være?

Malkolm.

Det er mig selv jeg mener, mig, hos hvilken alle Laster i Besynderlighed ere saa indpodede, at om de skulde komme for Dagen, vilde den sorte Macbeth synes saa hviid som Snee, og den elendige Stat ansee ham som et uskyldigt Lam i Sammenligning med min grændseløse Ondskab.

Macduf.

Ikke af alle det græsselige Helvedes Legioner kan fremkomme en skiendigere Dievel end Macbeth.

Malkolm.

Jeg tilstaaer det, han er blodtørstig, overdaadig, gierrig, falsk, rænkefuld, hidsig, ondskabsfuld, stinkende af enhver Synd man kan nævne. Men min Vellyst har ingen Grændser, slet ingen; eders Koner, eders Døttre, eders Mødre og unge Piger kunde ikke opfylde mine Lysters Psel. Mine Begierligheder vilde overspringe alle optænkelige Hin-

drin-

dringer, som man vilde sette i Veyen for min Villie. Bedre da, at Macbeth regierer, end saadan en.

Macduf.

Umaadelig Attraae er et Slags Tyrannie; det har giort saa mangen Throne tom for Tiden, og været mange Kongers Fald. Men frygt dog ikke for at imodtage, hvad der tilhører dig; mæt du kun din brændende Lyst efter Fornøyelser, du kan endda synes at være kold; Verdens Øye lader sig let blende. Vi have ingen Mangel paa villige Fruentimmere; din Natur kan ey være saadant et Rovdyr, at den skulde sluge alle dem, som gierne vil give sig til Priis for Høyhed, saasnart de spore denne Lyst hos samme.

Malkolm.

Dertilmed ligger der forborgen under mine uordentlige Sindslidelser saadan en uslukkelig Gierrighed, at dersom jeg var Konge, skulde jeg udrydde alle Herremænd, for at anmasse mig deres Godser; jeg skulde attraae hiins Ædelsteene, og en andens Huus og Gaard; min daglige Tilvext vilde være som et Kryderie, der alt mere og mere opvækkede min Hunger; jeg skulde opdigte og skaffe skikkelige Folk tusinde Bryderier paa Halsen, og giøre dem ulykkelige allene for deres Rigdoms Skyld.

Macduf.

Denne Gierrighed stikker dybere, og slaaer forderveligere Rødder, end den hidsige Vellyst i Livets Sommer; og den samme har været det Sværd, som fældede vore slagne Konger. Dog, vær og i den Henseende ubekymret; Skotland har Overflødighed nok

nok for at tilfredsstille din Attraae. Alle disse Feyl ere endnu taalelige, naar de blive opveyede med andre Dyder.

Malkolm.

Deraf har jeg ingen: alle de kongelige Dyder, Retfærdighed, Oprigtighed, Maadelighed, Standhaftighed, Godhed, Forstandighed, Raade Ydmyghed, Fromhed, Taalmodighed, Tapperhed, Mod, deraf har jeg ikke den mindste Følelse; men derimod har jeg alle andre Arter af Laster i Overflødighed, hvilke jeg paa forskiellige Maader bringer i Udøvelse. Ja, stod det til mig, saa skulde jeg øse al Samdrægtighedens søde Melk ned i det brændende Helvede, forstyrre den almindelige Fred, og forjage al Eenighed fra Jorden.

Macduf.

O, Skotland! Skotland!

Malkolm.

Dersom saadan En fortiener at regiere, saa sig. Jeg er saaledes som jeg har sagt dig.

Macduf.

Fortiener at regiere? Ney, ikke engang at leve. O, ulykkalige Nation! der sukker under en uretmæssig Tyrans blodige Zepter, naar skal du faae dine lykkelige Dage igien, eftersom din Thrones berettigede Arving i Landflygtighed hendrager sit Liv under sin egen Forbandelse, og selv besmitter sin hellige Stamme? Din Kongelige Fader var en velsignet Konge; Dronningen, som bragte dig til Verden, oftere paa sine Knæ end Fødder, døde hver Dag i hendes Liv. O! saer da vel! Disse Laster, hvor-

hvorfor du anklager dig selv, har forjaget mig fra Skotland. O! mit Hierte, her udslukkes dit Haab.

Malkolm.

Macduf, dit ædle Hiertes Følelser, Oprigtigheds Fostere, har fordrevet al Mistvivlens Taage af min Siel, forsonet mine Tanker med din Redelighed og Ære. Den dievelske Macbeth har ved adskillige Personer under Venskabs Maske søgt at bringe mig i sin Magt, men beskeden Klogskab har holdt mig tilbage fra en alt for overilende Lettroenhed: Gud i Himmelen skal nu vidne imellem dig og mig! fra dette Øyeblik betroer jeg mig selv til din Anførsel, igienkalder og forsværger alle de Laster og Afskyeligheder, som jeg paabyrdede mig selv, da de ere min Natur gandske fremmede. Jeg er endnu ubevant med Fruentimmer; har aldrig brudt min Eed; og neppe tilladt mig selv at giøre mig tilgode med hvad mit eget var; til ingen Tid handlet mod Troe og Love; kunde ey engang taale at den nedrigste skulde lide, og elskede Sandhed ligesaa høyt som mit Liv. Den første Usandhed, der er gaaet ud af mine Læber, var til min egen Nakdeel. Det, som jeg kan og formaaer, staaer til din og mit arme Fædrenelands Tieneste, hvilket, allerede før din Ankomst, den gamle Sivard er sendt til Undsetning med ti tusinde tappre Krigere, som alle vare vel udrustede. Vi vil nu begive os efter ham, og Gud give, at et godt Udfald maae afgiøre Stridighederne til Fordeel for vor retfærdige Sag! — Nu, hvorfor staaer du og tier?

Mac-

Macduf.

Saadanne velkomne og uvelkomne Ting er det vanskeligt at forlige sammen.

Femte Scene.

En Doktor.

Malkolm.

Vel; mere herom siden. — Med Deres Tilladelse, reyser Kongen snart ud?

Doctoren.

Ja, min Herre; der er en Hob Elendige, der vente Lægedom af hans Haand; deres Sygdom giør alle vor Konstes store Forsøg til intet. Men saasnart han berører dem — thi saadan Velsignelse har Himlen nedlagt i hans Haand — blive de paa Stedet helbredede.

(Han gaaer.)

Malkolm.

Jeg takker Dem, Herr Doktor.

Macduf.

Hvad er det for en Syge, hvorom han talte?

Malkolm.

Den kaldes med Navn "det Onde (*);" en høyst underbar Egenskab hos denne gode Konge, hvortil jeg ofte, efter min Ankomst til Engelland, selv har været Øyenvidne. Hvorledes han har udbedet sig denne Gave af Himlen, maae han bedst vide; men vist er det, at han helbreder Folk, der ere beladte med Bylder og Saar — ret væmmelige for Øyet, og Lægekonstens Fortvivlelse — i det

han

(*) The evil.

han under gudelige Bønner hænger et gyldent Billede om deres Hals: og man siger, at han forplanter denne velgisrende Helbredelses-Kraft paa hans Kongelige Efterfølgere. Foruden denne besynderlige Egenskab, har Himlen og givet ham Indsigter i Spaadomskonsten, og andre Velsignelser, der omgive hans Throne, som talende Beviser paa guddommelig Naade.

Siette Scene.

Rosse.

Macduf.

See, hvem er det der kommer?

Malkolm.

En af mine Landsmænd, endskiønt jeg ey kien der ham endnu.

Macduf.

Min allerbedste Fetter, velkommen hertil.

Malkolm.

Jeg kiender ham ikke. Gode Gud! lad Aarsagen snart forsvinde, der gior os fremmede for hinanden!

Rosse.

Dertil siger jeg Amen, Herre.

Macduf.

Er Skotland endnu i samme Forfatning?

Rosse.

Ach! du ynkværdige Land! det tør ikke mere være sig selv bekiendt. Det kan ey heller længere kaldes vor Moder, men vor Grav; hvor man seer ingen

nogensinde at smile. uden den, som veed af intet; hvor Sukke, Klager og Jammerskrig fylde Luften, uden at nogen agter derpaa; hvor Sorgens Hæftighed ansees for nyemodig Sværmerie, hvor man, naar Liigklokken ringes, neppe spørger for hvem; hvor retskafne Folk affalde hastigere, end Blomsterne paa deres Hatte, og døer, førend de blive syge.

Macduf.

O, alt for omstændelige og dog sande Beretning.

Malkolm.

Hvilke ere nu de nyeste Klager?

Rosse.

Den, der vil fortælle en Ulykke, som er en Time gammel, bliver udpeeben; ethvert Øyeblik gaaer svanger med en nye.

Macduf.

Hvorledes gaaer det min Kone?

Rosse.

O, meget vel.

Macduf.

Og alle mine Børn?

Rosse.

Ogsaa vel.

Macduf.

Har Tyrannen ikke forstyrret deres Roelighed?

Rosse.

Ney, de vare alle i god Roe, da jeg forlod dem.

Mor-

Macduf.

Vær ey saa sparsommelig paa Ord. Siig frem, hvordan gaaer det?

Rosse.

Da jeg begav mig paa Veyen herhid, for at overbringe Efterretninger, hvormed jeg var stærk beladen, gik der et Rygte, at mange retskafne Folk vare ryddede af Veyen; hvilket jeg desto mere har Aarsag til at troe, da jeg saae Tyrannens Folk rykke ud. Nu er Hielp høyst fornsden. Deres Person i Skotland vilde hværve dem mange Krigere, og bringe endog Fruentimmerne til at fegte, for at giøre en Ende paa deres smertelige Elendigheder.

Malkolm.

Lad det være deres Trøst, at vi nu snart komme derhen. Engellands naadige Konge har laant os ti tusinde Mand, tilligemed den brave Sivard, den ældste og største Krigsmand, der findes i hele Christenheden.

Rosse.

Gud give, jeg kunde besvare den Trøst med en anden! Men jeg har Ting at sige, som burde udhyles i den øde Luft, hvor intet Øre kunde fatte dem.

Macduf.

Hvem ere de angaaende? det almindelige? eller er det en Sorg, der tilhører et enkelt Hierte?

Rosse.

Der er ingen retsindig, uden han jo tager en traurig Andeel deri; dog den fornemste Deel tilhører dem allene.

Macduf.

Forhold mig det da ikke, siden det hører mig til; lad mig faae det at vide i en Hast.

Rosse.

Lad ikke min Tunge blive dine Øren evig forhadt, fordi den skal frembringe den utaaleligste Lyd, de nogensinde har hørt.

Macduf.

Ha! — jeg kan allerede giette det.

Rosse.

Dit Slot er anfaldet, din Kone og dine Børn umenneskeligen myrdede. At fortelle Maaden, var at formere Dyngen af disse dræbte uskyldige med dit Liig.

Malkolm.

Barmhiertige Himmel! — Ney, Mand, tryk ikke din Hat saaledes ned i Øynene; lad din Smerte tale; den Sorg, der ey kan udtømme sig i Klager, forraader det overladte Hierte, og byder det at briste.

Macduf.

Mine Børn tillige?

Rosse.

Kone, Børn, Tienestefolk, alt hvad de forefandt.

Macduf.

Og jeg skulde være fraværende! — Er min Kone ogsaa ombragt?

Rosse.

Som jeg har sagt.

Mal-

Malkolm.

Vær ey utrøstelig. Lader os af vor store Hævngierrighed berede os Lægedom for disse dødelige Smerter.

Macduf.

Ah! han har ingen Børn — alle mine nydelige Glutter! var det ikke saa De sagde? Hvad, alle? O, du dievelske Rovdyr! Alle, alle mine smaa Kyllinger, og deres Moder, som een græsselig Mundfuld?

Malkolm.

Hævn dig som en Mand.

Macduf.

Det skal jeg, men jeg maae ogsaa føle som en Mand. Jeg kan ikke forglemme, at der gaves saadanne Ting, som vare mig det dyrebareste af alt i Verden. Kunde Himmelen see derpaa, og endda ikke tage deres Partie? Jeg ulykkalige, de bleve alle ombragte for min Skyld! — Elendige, ikke for deres egne Forseelser, men for mine blev deres Siele opofrede. Himlen lade dem da hvile i Fred.

Malkolm.

Lad det tiene til at skierpe dit Sværd; lad Sorgen forvandles til Hævn; dæmp ey Bevægelserne i dit Hierte; lad dem hellere Frihed til at rase.

Macduf.

Jeg kunde græde som en Kielling, og skryde som en Storpraler. Men, gode Gud! ryd alle Hindringer hastig af Veyen. Bring mig denne Skotlands sworne Fiende Ansigt til Ansigt; før ham saa

nær, at jeg kan naae ham med dette mit Sværd; undløber han da — da forlad du ham og, o Himmel!

Malkolm.

Nu taler du i en mandig Tone. Kom, lad os gaae til Kongen: vort Mandskab er marschferdig, der staaer intet tilbage, uden at tage Afskeed. Macbeth er moden, og de himmelske Magter over os bringe allerede deres Redskaber i Gang. Tag saa megen Forfriskning de kan; den Nat er lang, der aldrig faaer Dagen mere at see.

(De gaae.)

Femte Act.

Første Scene.

(Et Forgemak paa Macbeths Slot.)

En Doktor og en Kammerjomfrue.

Doktoren.

Jeg har nu vaaget to Nætter med hende, men ikke befundet noget, der kan stadfæste hendes Udsigende. Er det længe siden hun sidst vandrede saaledes?

Kammerjomfruen.

Siden Hans Majestæt drog i Feldten, har jeg seet hende staae op af Sengen, tage hendes Morgenkiole paa, oplukke hendes Kabinet, tage Papiir ud, legge det sammen, skrive derpaa, læse, derefter forsegle det, og siden gaae i Seng igien: dog alt dette alligevel i den dybeste Søvn.

Doktoren.

En stor Forvirrelse i Naturen! paa samme Tid at nyde Søvnens Velgierning, og tillige giøre den vaagendes Forretninger! — Foruden det at hun gaaer saaledes omkring, og andre virkelige Bestillinger, hun er beskieftiget med i hendes indslumrede Forfatning, har hun da ikke nogensinde hørt hende tale?

Kammerjomfruen.

Jo, sagdanne Ting, min Herre, som jeg ikke vil igientage efter hende.

Doktoren.

Mig kan De gierne betroe det; det er endog nødvendigt for mig, at vide det.

Kammerjomfruen.

Ney, hverken til dem eller nogen anden, da jeg ikke ved Vidner kan bevise, hvad jeg siger.

Lady Macbeth kommer ind med et Voxlys i Haanden.

Kammerjomfruen.

See! der kommer hun. Saaledes pleyer hun at gaae, og er, saasandt jeg lever, i den dybeste Søvn. Giv nu Agt paa hende, men rør Dem ikke af Pladsen.

Doktoren.

Hvor fik hun det Lys fra?

Kammerjomfruen.

Det stod for hendes Seng: hun har bestandig Lys hos sig; det er hendes egen Befaling.

Doktoren.

See, hendes Øyne ere aabne.

Kammerjomfruen.

Men Fornemmelsen er tillukt.

Doktoren.

Hvad er det hun nu gior? See, hvor hun gnider sin Haand.

Kam-

Kammerjomfruen.

Det er hun gierne vant til at gisre, ligesom hun vilde toe sine Hænder. Jeg har seet hende ikke at foretage andet en heel fierdedeel Time.

Lady Macbeth.

Her er dog endnu en Flek.

Doktoren.

Hor, nu taler hun. Jeg vil opskrive alt hvad hun siger, at intet siden skal gaae mig udaf Hukommelsen.

Lady Macbeth.

Bort! du fordomte Flek; bort, siger jeg — En, to; velan da, saa er det paa hoy Tid at gisre det — Helvede er skummelt. Fy, Mand, fy! en Krigsmand og bange? Hvorledes skulde vi frygte for, at nogen fik det at vide, da ingen er mægtig nok til at fordre os til Regnskab? — Hvem skulde dog have tænkt, at den gamle Mand havde havt saa meget Blod i sig?

Doktoren.

Horer hun det?

Lady Macbeth.

Thanen af Fife havde en Kone, hvor er hun nu? — Hvad, vil disse Hænder da aldrig blive reene? — Ikke et Ord mere derom, min Mand, ey meer derom: du forderver alting med din forvirrede Adfærd.

Doktoren.

Bliv ved, bliv ved; du har faaet Ting at vide, som du ikke burde vide.

Kammerjomfruen.

Hun har sagt noget, som hun ikke skulde, derom er jeg forsikret. Himlen veed, hvad hun maae vide.

Lady Macbeth.

Det lugter endnu altid efter Blod; alle Arabiens vellugtende Sager kan ey fordrive den af denne lille Haand. O! o! o!

Doktoren.

Hvilket Suk var ikke det! Der ligger hende en smertelig Byrde paa Hiertet.

Kammerjomfruen.

Jeg vilde ikke have saadant et Hierte i mit Bryst, for hendes Persons heele Høyhed og Glands.

Doktoren.

Vel, vel, vel —

Kammerjomfruen.

Gud give det saa maatte blive, min Herre.

Doktoren.

Den Svaghed gaaer over min Konst; dog alligevel har jeg kiendt de, der have gaaet i Sovne, og som gode Christne ere døde paa deres Seng.

Lady Macbeth.

Toe dine Hænder, ifør dig din Sloprok, see ikke saa bleeg og forsagt ud — Jeg siger endnu engang, Bangvo er begravet; han kan ikke komme tilbage fra Graven.

Doktoren.

Virkelig?

Lady

Lady Macbeth.

I Seng, i Seng; man banker paa Porten. Kom, kom, kom, giv mig din Haand: det, som er giort, staaer ey til at ændre. I Seng, i Seng, i Seng.

(Lady Macbeth gaaer.)

Doktoren.

Gaaer hun nu ogsaa i Seng?

Kammerjomfruen.

Ja, det gior hun vist.

Doktoren.

Man hvisker hinanden hæslige Ting i Øren; unaturlige Handlinger legge Sæden til unaturlige Uroeligheder. En anstukken Samvittighed betroer den døve Hovedpude sine Hemmeligheder. Hun trænger mere til Præst, end til Læge — Gud, Gud, forlad os alle! See dog efter med hende, skaf alt det af Veyen, hvormed hun kan skade sig, og hold et vaaget Øye over hende. Nu, god Nat. Hun har bragt min Siel og mine Sandser i Forvirring. Jeg tænker, men tør ikke tale.

Kammerjomfruen.

God Nat, min Herr Doktor.

(De gaae.)

Anden Scene.

(En Mark, og en Skov noget afsides liggende.)

Menteth. Cathneß. Angus. Lenox og Soldater.

Menteth.

Den engelske Magt er nær, anført af Malkolm, hans Oncle Sivard, og den tiekke Macduf.

De

De brænde alle af Hævn; thi deres Forurettelse vilde anspore dem, der endog har slaaet sit Sind fra alle verdslige Ting, til blodige og slemme Foretagender.

Angus.

Vi kan allerbedst møde dem henimod Birnams Skov. De komme den Vey.

Cathneß.

Veed nogen, om Donalbain er hos hans Broder?

Lenox.

Ney, det veed jeg vist, han ikke er. Jeg har en Fortegnelse paa alle Standspersoner; Sivards Søn er med, og mange unge Mennesker, som nu vil aflegge sine første Manddoms Prøver.

Menteth.

Hvad gior Tyrannen?

Cathneß.

Han befæster Dunsinane paa det stærkeste. Nogle sige, at han er uden for sig selv; andre, som mindre hade ham, kalde det et heroisk Raserie, men det, som man kan forlade sig til, er at hans Sagers ulykkelige Forfatning tvinger ham til, ikke at erkiende andre Love, end Fortvivlelsens.

Angus.

Nu føler han, hvorledes hans hemmelige Mord opfordrer hans egen Haand til Hævner; ethvert Øyeblik føder Oprørere, der bebreyde ham hans Troeløshed; de, som staae under hans Befaling, lyde ham af Frygt, ikke af Kierlighed;

nu

nu føler han sin Kongelige Titel sat hænge løs paa ham, lig en Kæmpes Kiortel om en tyvagtig Dverg.

Menteht.

Hvem kan vel forundre sig over, at hans forgiftede Sandser ey vil staae ham bi, men bringes i Oprør; da alt det, som er i ham, fordømmer sig selv, fordi det er der?

Cathneß.

Vel, lad os begive os paa Veyen, og underkaste os dem, vi skylde Lydighed. Lad os gaae den syge Stats helbredende Lægemidler i Møde, og opofre enhver Blodsdraabe i os til vort Fædrenelands Redning.

Lenox.

I det mindste saa meget, som behøves til at befugte det Kongelige Blomster, og drukne Ukruder. Lad os nu drage frem imod Birnam.

Tredie Scene.

(Dunsinanes Slot.)

Macbeth, en Doktor, og Følge.

Macbeth.

Bring mig ingen Tidender mere. Lad dem alle tage Flugten; inden Birnams Skov forflytter sig til Dunsinane, kiender jeg ingen Frygt. Hvad er den Dreng, Malkolm? Var han født af en Qvinde? Aander, som kiende Menneskenes tilkommende Hændelser, have saaledes talet: "Frygt ikke, Macbeth; ey nogen, der er født af en Qvinde, skal faae Magt over dig" — Flye kun, falske Thans,

og

og forstik eder iblandt de engelske Vellystlinge. Den Aand, der behersker mig, og det Hierte, der slaaer i mit Bryst, skal aldrig forsage, eller zittre af Frygt. (En Tiener kommer ind.) Fanden tage din Slyngel, og røge dig fort! du Fløde-Gesicht! hvor fik du det Gaase-Udseende fra?

Tieneren.

Der ere ti tusind —

Macbeth.

Gies? Kieltring!

Tieneren.

Soldater, naadige Herre.

Macbeth.

Gaae hen og mal Frygtens bleege Billede i dit Ansigt blodrød, du Dødninge-hoved. Hvad for Soldater, du Spitsbub? Gid Fanden havde dig! Disse dine kalkede Kinder ere smitsomme og anstikkende. Hvad for Soldater, du Melksnude?

Tieneren.

De engelske Tropper, med Deres Tilladelse.

Macbeth.

Bort fra mine Øyne med dit Ansigt — Seyton! — Jeg bliver hiertesyg, naar jeg seer — Seyton, siger jeg! — Dette Stød vil enten foraarsage evig Sundhed, eller pludselig Undergang. Jeg har levet længe nok: af mit Livs Blomster er intet tilbage, uden de gule forvisnede Blade; og det, som skulde geleyde Alderdommen, Ære, Kierlighed, Lydighed, Venner, maae jeg ikke tænke paa; men i deres Sted Forbandelser, ikke kiendelige,

lige, men dybe; Komplimenter, tomme Ord, hvorfor det usle Hierte vilde bede at forskaanes, men tør ikke yttre sig. Seyton!

Seyton.

Seyton.

Hvad er min naadigste Herres Befaling?

Macbeth.

Er der ikke noget Nyt hændet igien?

Seyton.

Alt er bekræftet, som man har berettet os.

Macbeth.

Jeg vil figte, indtil man har hakket mig Kiødet af Benene: giv mig min Rustning.

Seyton.

Det giøres ey endnu nødig.

Macbeth.

Jeg vil føre mig den. Udsend flere Ryttere, lad dem streyfe heele Landet igiennem. Ophæng dem, der tale om Frygt. Giv mig min Rustning. Hvorledes staaer det til med deres Patient, Doktor?

Doktoren.

Hun er ikke saa meget syg, som beængstet af en forvirret Indbildningskrafts Syner, der ikke lade hende nogen Roe.

Macbeth.

Kureer hende derfor. Kan du ikke læge et saaret Sinds Bekymringer, udrydde af Hukommelsen rodfestede Sorger, og udslette Hiernens indgravne

Hva-

Qvaler; eller og med nogen mild drivende Modgift rense det overlæssede Bryst fra den farlige Materie, der ligger som en tung Byrde paa Hiertet.

Doktoren.

I den Henseende maae den Syge meest hielpe sig selv.

Macbeth.

Kast da al din Medicin for Hundene, jeg skiotter ey derom — Kom, hielp mig i min Rustning, giv mig min Stav. Seyton, send, skik ud — Doktor, Thanerne flye fra mig — Kom, min Ven, hurtig — om du kan, Doktor, saa besee mit Riges Vand, udfind dets Sygdom, rens og bring det til sin forrige gode Sundhed igien. Kast det bort tilhobe, siger jeg — Hvad Rhabarbra, Sennesblade, eller rensende Urter kan vel fordrive disse Engelsmænd herfra! Hører du intet om dem?

Doktoren.

Jo, naadigste Herre; deres Kongelige Udrustninger giør, at vi høre adskilligt fra dem.

Macbeth.

Bring det efter mig. Mig kan ingen tifold Død forstrække, indtil Birnams Skov kommer til Dunsinane.

Doktoren.

Var jeg nu denne gang heelskinnet borte fra Dunsinane, skulde Vindelyst ikke saa let drage mig herhid igien.

(De gaae.)

Fierde Scene.

(Birnams Skov.)

Malkolm, Macduf, Sivard den ældre, Sivard den yngre hans Søn, Menteth, Cathneß, Angus og Soldater komme marscherende.

Malkolm.

Fettere, nu haaber jeg den Tid er nær, at vore Sovekamre igien kan blive sikre.

Menteth.

Derpaa tvivle vi ingenlunde.

Sivard.

Hvilken Skov er det, vi have der foran os?

Menteth.

Birnams Skov.

Malkolm.

Enhver Soldat hugge sig en Green, og bære den foran sig; under dem skal vi skiule vor Krigshærs Antal, og derved bringe Vildfarelse i Spionernes Efterretninger.

Soldaterne.

Det skal skee.

Sivard.

Vi høre ey andet, end at Tyrannen søger sin Tryghed paa Dunsinane, og vil udholde vor Beleyring.

Malkolm.

Det er hans største Haab; thi saasnart mindste Leylighed gives, opsiger baade stor og liden ham Huldskab og Troeskab; og ingen forbliver i hans Tieneste, uden de, som ere tvungne dertil, hvis Hierter dog ere ham affpenstige.

Macduf.

Vor retmæssige Adel oppebie endnu Udfaldets Bekræftelse, og imidlertid lader os fegte som tappre Soldater.

Sivard.

Den Tid nærmer sig, der ved en billig Beslutning vil afgiøre, hvad der kan siges at høre os til, og hvad vi skylde Kongen og Landet. Den forskende Tanke beretter sine endnu usikre Forhaabninger, men ved Tapperhed maae det visse Udfald afgiøres; og lader os nu drage det med Moed i Møde.

(De marschere af.)

Femte Scene.

(Dunsinanes Slot.)

Macbeth. Seyton. Soldater med Trommer og Fahner.

Macbeth.

Hæng vore Fahner ud over Voldene: det almindelige Skrig er, de komme. Vort Slot er saa vel befestet, at det trodser enhver Beleyring. Her lad dem blive liggende, indtil Hunger og Sygdomme fortære dem. Vare de ikke blevne forstærkede af disse, som burde have været paa vor Side, saa skulde vi have mødt dem dristigen, Kaarde mod Kaarde, og drevet dem tilbage til deres Hiem igien. (Man hører et Skrig uden for af Fruentimmere.) Hvad er det for Støyen?

Seyton.

Det er Skrig af Fruentimmer, naadigste Herre.

Mac-

Macbeth.

Jeg har næsten tabt al Følelse af Frygt. Den Tid har jeg levet, at en Natugles Skrig vilde have bragt mit hele Legeme til at iisne, da Haarene paa mit Hoved ved enhver Forskrækkelse vilde reyse sig i Veyret og blive staaende, ligesom de havde Liv. Jeg er mæt af Gyseligheder. Ingen Afskyelighed, som jo er mine mordiske Tankers Fortroelige, kan bringe mig i Forvirring. Hvad skulde det Skrig betyde?

Seyton.

Dronningen, naadigste Konge, er død.

Macbeth.

Hun skulde have død en anden gang. En saadan Beretning kunde have kommet paa en beleyligere Tid, end nu — I Morgen — og denne Morgen, denne Morgen kryber med sine korte Skridt fra Dag til Dag indtil den sidste Tøddel af den bestemte Tid; og alle vore Gaars-Dage have lyset Narre paa Veyen til den skumle Grav — ud, ud med dig, du stumpede Lys! Liv er ikkun en vandrende Skygge, en usel Skuespiller, der for en Times Tid brummer og giør sig til paa Skuepladsen, og som man ikke meer hører, naar Dækket er faldet! Det er et Eventyr, fortalt af en eenfoldig Stakkel, fuldt af Klang og Støyen, men uden nogen Betydning!

Et Bud kommer ind.

Macbeth.

Du kommer, for at bruge din Tunge; (til Budet) giør det kort.

Budet.

Min naadigste Herre, jeg skulde sige, hvad jeg har seet, men jeg veed ikke, hvorledes.

Macbeth.

Nu vel, stig frem, min Ven.

Budet.

I det jeg stod paa Vagt oppe paa Høyen, vendte jeg mig imod Birnam, og paa eengang syntes mig, jeg saae Skoven begyndte at flytte sig.

Macbeth.

Du Løgner, Kieltring.

(slaaer ham.)

Budet.

Lad al Deres Vrede udtømmes paa mig, om det ikke er sandt. Paa en Strekning af tre Mile kan man see det komme, som sagt, en vandrende Skov.

Macbeth.

Dersom du lyver, skal du levende blive ophængt i det nærmeste det bedste Træe, saa længe indtil Hungeren har fortæret dig; er det sandt, du siger, agter jeg ikke, om du gior ligesaa meget for mig — Mit Mod begynder at synke, og jeg kalder ligeledes i Tvivl Hexernes Tvetydighed, som klæde Løgnen i Sandhedens Dragt — frygt ey, før Birnams Skov kommer til Dunsinane — og nu kommer just en Skov til Dunsinane. I Vaaben, i Vaaben, og herud! Dersom det er sandt, hvad han siger, saa er det ligesaa sikkert at flye, som at blive; jeg begynder at kiedes af Solens Glands, og ønsker nu, at den hele Verden vilde gaae under! Ring med Stormklokken.

klokken. Stormer, I Vinde! Ødelæggelse, begynd dit Angreb! Skal vi døe, maae det være med Vaaben i Hænderne.

(De gaae.)

Siette Scene.

(Egnen for Dunsinane.)

Malkolm, Sivard, Macduf, og deres Armeer, med Greene i Hænderne.

Malkolm.

Nu ere vi dem nær nok. Kaster nu kun eders løvfulde Skierme, og viser hvem I ere — De, min dyrebare Oncle, maae tilligemed min Fetter, deres agtværdige Søn, anføre den første Trefning Den kiekke Macduf og jeg vil besørge det øvrige, som der er at giøre, efter deres egen Befaling.

Sivard.

Gud være med dem — kan vi ikkun finde Tyrannens Krigsfolk, saa lad os blive slagne, dersom vi ikke kan fegte.

Macduf.

Lad alle vore Trompeter tale, giv dem Luft, disse høyrøstede Opfordrere til Blod og Død.

(De gaae. Man blæser til Angreb.)

Macbeth.

Macbeth.

Jeg er ligesom fastbunden, jeg kan ikke flye; men jeg skal, som en ophidset Biørn, fegte til det

yderste. Hvor er den, der ikke var født af nogen Qvinde? Ham frygter jeg allene, og ingen anden.

Sivard den yngre kommer ind.

Sivard den yngre.

Hvad er dit Navn?

Macbeth.

Du vil zittre, naar du hører det.

Sivard den yngre.

Ney; var det endog hedere, end nogens i Helvede selv.

Macbeth.

Mit Navn er Macbeth.

Sivard den yngre.

Dievelen selv kunde ikke nævne mig et Navn mere utaaleligt for mine Øren.

Macbeth.

Og heller intet frygteligere.

Sivard den yngre.

Du lyver, du skiendige Tyran. Med mit Sværd vil jeg bevise, at du har løyet.

(De fegte, og den unge Sivard falder.)

Macbeth.

Du har da været født og baaren af en Qvinde — Jeg leer til Sværd, og foragter alle de Vaaben, som blive svingede af dem, der ere fødte af Qvinder.

(Han gaaer.)

Feldt=

Feldtskrig. Macduf.

Macduf.

Fra den Kant hører jeg en grumme Støyen. Tyran, kom her frem for mit Ansigt; dersom du falder for nogen andens Arm, end min, saa vil min Kones og Børns Giengangere ey lade mig med Fred. Jeg kan ikke fegte mod de elendige Kerneser, hvis Arme ere leyede til at bære Kaarden. Dig maae det være, Macbeth, eller og jeg stikker mit Sværd i igien Skeden ubrugt og ubesmittet. Der maae du være — Denne store Larm synes at røbe en Person af Betydenhed. O! Lykke. Lad mig finde ham, og jeg forlanger intet mere.

(Han gaaer. Feldtskrig høres.)

Malkolm og Sivard.

Sivard.

Herhen, min Prinds. Slottet er saa godt som indtaget; Tyrannens Folk vakle; de ædle Thans giøre sine Sager godt; Seyeren erklærer sig næsten allerede for os, og der er kun lidt tilbage ugiort.

Malkolm.

Vi have med Fiender at bestille, der fegte til det samme Maal som vi.

Sivard.

Lad os gaae ind i Slottet, Prinds.

(De gaae. Feldtskrig.)

Syvende Scene.

Macbeth, og derefter Macduf.

Macbeth.

Hvorfor skulde jeg være saa naragtig som en Romanhelt, og dø for min egen Kaarde? Saa længe jeg seer levende Skabninger omkring mig, kan jeg giere bedre Brug deraf.

Macduf kommer ind.

Macduf.

Tilbage, Dievel, tilbage.

Macbeth.

Af alle Mennesker har jeg meest skyet dig. Gaae tilbage; min Siel er allerede alt for meget besudlet af dines Blod.

Macduf.

Jeg har ingen Ord. Min Tale er i min Kaarde! Du blodigere Uhyre, end Ord kan skildre dig.

(De fegte.)

Macbeth.

Du spilder Umagen: ligesaa gierne kan du med dit skarpe Sværd saare den følesløse Luft, end som bringe mig til at bløde. Lad din Klinge falde paa dødelige Hovedskaller; jeg bærer et fortryllet Liv, som viger ingen, der er født af en Qvinde.

Macduf.

Saa fortvivle! Lad de samme Engle, du saa længe har tient, fortælle dig, at Macduf blev udskaaren for Tiden af Moders Liv.

Mac-

Macbeth.

Forbandet være den Tunge, som beretter mig det. Thi hermed bortskremmedes den første Deel af Moed fra mit Hierte; og lad aldrig nogen herefter feste Troe til disse dievelske Aanders Gøglerier, som indhylle deres Bedragerie i tvetydige Spitsfindigheder, der holde vort Øre deres Løfte, men bryber det for vort Haab. Jeg vil ey fegte med dig.

Macduf.

Overgiv dig altsaa, feighiertede, og lev for at være Eftertidens Fabel og Skuespil. Du skal blive afskildret, og vi vil føre dig omkring, ligesom andre besynderlige Uhyrer, paa en Stang, og skrive neden under: her seer I Tyrannen.

Macbeth.

Jeg vil ey give tabt, for ikke at kysse Støvet under en saadan Drengs Fødder, som Malkolm, og være et Maal for Pøbelens Forbandelser. Omendskiønt Birnams Skov er kommen til Dunsinane, og du, min Modstander, er ikke født af nogen Qvinde, saa vil jeg forsøge det allersidste. Her holder jeg mit krigeriske Skiold for mit Liv. Fald ud, Macduf; og fordømt være den, som først raaber: holdt.

(De forlade Skuepladsen fegtende. Allarmen vedvarer.)

Ottende Scene.

Der blæses til Afmarsch. Trompeter høres. Malkolm, Sivard, Rosse, Thans og Soldater med Fahner og klingende Spil.

Malkolm.

Jeg vilde ønske, at de af vore Venner, som vi savne, vare komne ubeskadigede tilbage.

Si-

Sivard.

Nogle maae vel gaae i Løbet; og dog, saavidt jeg kan see, er denne Dags Seyer ikke dyrekiøbt.

Malkolm.

Vi savne Macduf, og deres ædle Søn.

Rosse.

Deres Søn, Mylord, har betalt sin Skyld, som Kriger; han levede saa længe, som han var en Mand; og saasnart han havde aflagt tilstrekkelige Prøver paa sin Tapperhed i Kamp, saa døde han og, som en Mand.

Sivard.

Han er da altsaa død.

Rosse.

Ja, og allerede bragt bort fra Valpladsen. Aarsagen til deres Sorg maae de ikke maale efter hans indvortes Værd, thi saa var den uden Ende.

Sivard.

Fik han sit Banesaar forfra?

Rosse.

Ja, paa Panden.

Sivard.

Godt, saa være han Himlens Kriger! Havde jeg saa mange Sønner, som Haar paa mit Hoved, saa vilde jeg ikke ønske dem nogen herligere Død. Og dermed er hans Liigpsalme sunget.

Malkolm.

Han er værd en større Sorg, og den vil jeg bære for ham.

Sivard.

Sivard.

Han er ey mere værd. Man siger, han fegtede som en brav Karl, førend han døde, og betalede sin Regning — Nu, Gud være med ham! — Der faae vi nye Trøst.

Macduf kommer ind med Macbeths Hoved.

Macduf.

Til Lykke, Konge! thi det er du nu. See, her har jeg Forræderens forbandede Hoved. Alt er paa nærværende Tid bragt i Sikkerhed. Jeg seer dig omgiven af dit Kongeriges ædle Mænd, som i deres Hierter igientage min Lykønskning, og som jeg nu beder vil istemme med mig: Længe leve Skotlands Konge!

Alle.

Længe leve Skotlands Konge!

(Der stødes i Trompeter.)

Malkolm.

Der skal ikke gaae megen Tid bort, inden vi giør Afregning med alles eders Kierlighed, og betaler vor store Gield. Thans og Paarørende! værer fra denne Tid af Grever, de første, som Skotland nogensinde kaldede med dette Ære-Navn. Hvad mere som staaer tilbage, der fordrer vor første Omsorg og Agtpaagivenhed, saasom alle vore landflygtige Venners Tilbagekaldelse, der undløbe den listige Forræders Snarer: Opdagelsen af de grusomme Haandtlangere, som denne døde Bøddel benyttede sig af, saavelsom og hans dievelsk-sindede

Dron-

Dronning, der, som man siger, voldsommen har taget sig selv af Dage; alt dette, og hvad andre Nødvendigheder, som trænge til vor Opsigt, skal, med Himmelens Bistand, blive bragt i Stand efter Maade, Tid og Sted. Og hermed takker vi alle over Hovedet, og enhver i Særdeleshed, og indbyder eder til at bivaane vor Kroning i Scone.

(De gaae alle.)

Othello,

Moeren af Venedig.

Personerne.

Hertugen af Venedig.
Brabantio, en Venetianſk Adelsmand.
Gratiano, hans Broder.
Lodoviko, Brabantio's og Gratiano's Fetter.
Othello, Moer, Venetianernes General i Cypern.
Kaasio, hans Lieutenant.
Jago, hans Fændrik.
Rodrigo, en Venetianſk Adelsmand.
Montano, forrige Stadtholder i Cypern, Moerens Formand.
Klaudio, Moerens Tiener.
En Herold.
Desdemona, Brabantio's Datter og Othello's Gemahlinde.
Emilia, Jago's Kone.
Bianka.
Officierer, Adelsmænd, Sendebud, Muſikantere, Matroſer og Følge.

Skuepladſen er i førſte Act i Venedig; den øvrige Deel af Stykket i Cypern.

Første Act.

Første Scene.

(Skuepladsen forestiller en Gade i Venedig.)

Rodrigo, Jago.

Rodrigo.

Fortæl mig aldrig saadant. Det fortryder mig meget, Jago, at Du, der raader over min Pung, som det var Din Eiendom, skulde vide —

Jago.

Men Du vil jo ikke høre mig; har jeg nogensinde drømt om saadan en Ting, saa afskye mig.

Rodrigo.

Du fortalte jo, at Du havde fattet et inderligt Had til ham.

Jago.

Foragt mig, hvis det ei er sandt. Hør engang. Tre af Byens fornemste Folk frembar personlig min Ansøgning om at blive antaget som hans Lieutenant,

de ydmygede sig ofte for ham — og jeg kiender, paa min Ære, min egen Værd, og veed, jeg dog ikke fortiener nogen ringere Plads — men han, der allene har sin Stolthed og Hensigter kier, snoede sig derfra efter mangfoldige Ophævelser i hans skrækkelig martialske Tone, og giver til Slutning mine Underhandlere Afslag; "jeg forsikrer dem til, sagde han, at jeg allerede har valgt mig en Officeer," — og hvem var vel denne? Jo i Sandhed en heel Regnemester, Michael Kassio, en Florentiner, en Karl halvveis fordømt for et smukt Ansigts Skyld: der aldrig førte nogen Sqvadron i Marken, eller veed mere af en Slagtordnings Indretning end en Syepige; der kun har nogen theoretisk Bogkundskab, hvorom vore Raadsherrer i deres lange Kapper kan sladdre ligesaa mesterlig som han; blot Snak, uden al Erfaring, deraf bestaaer hans heele Krigskunst — Denne Person blev mig foretrukket. Og jeg, af hvem han med egne Øine har seet saa mange Prøver, paa Rhodus, Cypern, og i andre saavel kristne som hedenske Lande, skal lade mig afvise og afferdige af en Bogholder med hans Debet og Credit. Han, til al Lykke, maae blive hans Lieutenant: og jeg, — i al Naade, hans Moriske Herligheds Fændrik.

Rodrigo.

Ved Himlen, jeg vilde hellere have været hans Bøddelknegt.

Jago.

Men derfor er nu ingen Redning. Det er Tieneſtens Forbandelse. Befordring beroer paa Anbefalinger og Gunst, og skeer ei som fordum ved gradviis Stigen, da Eftermanden altid arvede Formandens

mandens Post. Dom nu selv, om jeg kan have nogen billig Grund til at elske Moeren.

Rodrigo.

Jeg vilde da ikke være med i hans Følge.

Jago.

O, vær kun ubekymret; jeg følger med, for ved den Leilighed at see mig selv til beste. Vi kan ei alle være Herrer: ei heller kan alle Herrer blive vel betient. Man seer jo mangen tienstgiven, krybende Skurk, som, indtaget i eget lydige Slaverie, slider sin Tid hen, meget lig sin Herres Asen, for ingen anden Ting end det blotte Foer: og naar han bliver gammel, faaer Reisepas; — Prygl skulde slige ærlige Skielmere have. — Der ere igien andre, hvis Ansigter bære alle Ærbødighedens Træk og Miner, men i Hiertet ere dem selv tilgedan, visende deres Herrer et blot Skin af Tienstfærdighed: trives vel hos dem; og naar de have vundet deres Spil, erkiender intet Herskab uden sig selv. Disse Folk have nogen Forstand i Panden, og for en af dem udgiver jeg mig. Thi saavist som De er Rodrigo, jeg vilde ikke, om jeg var Moer, være Jago; i det jeg tiener ham, tiener jeg kun mig selv. Himlen er mit Vidne, at det ei skeer af Kierlighed eller Hengivenhed; men at jeg kun forstiller mig saa til mine egne Hensigters Opnaaelse; thi hvis mine aabenbare Handlinger forraadde mit Hiertes virkelige Skikkelse og Beskaffenhed ved mit udvortes Væsen, da vilde det ikke vaere længe, inden jeg skulde bære mit Hierte paa Ermet, til Priis for Kragerne. Jeg er ikke heller, hvad jeg synes at være. —

Rodrigo.

Hvilken fuldkommen Lykke gior ei den tyklæbede Morian, om han paa den Maade kan vinde hende! —

Jago.

Kald nu op hendes Fader, væk ham, sæt efter ham, forbittre al hans Glæde; raab ham ud paa Gaden: sæt hendes Paarørende i Bevægelse; og endskiønt han boer i en frugtbar Egn, lad ham ingen Roe have for Fluer. Om end hans Glæde er virkelig Glæde, saa anfald den med saa afvexlende Fortrædeligheder, at den dog maae tabe noget af sin Farve.

Rodrigo.

Her er hendes Faders Huus, jeg vil raabe af fuld Hals.

Jago.

Giør det: men med saa frygtelige Toner og græsselige Skrig, som naar man i folkerige Steder om Natten er bleven vaer, at der ved Forsømmelse er bleven Ildløs.

Rodrigo.

Hei! hei! Brabantio! Signor Brabantio! hei!

Jago.

Heida! vogn op Brabantio. Hei, Gevalt! Gevalt! tag vaere paa eders Huus, eders Datter, eders Pengeposer! Tyve og Skielmer!

Anden Scene.

Brabantio i et Vindue, De Forrige.

Brabantio.

Hvad er Aarsagen til denne skrækkelige Raaben? hvad er her paa Ferde?

Rodrigo.

Signor, er Eders heele Familie inden for?

Jago.

Ere alle Eders Dørre lukkede?

Brabantio.

Hvordan, hvorfor gisre I disse Spørgsmaale?

Jago.

For Pokkeren! Herr, han bliver bestiaalet. For Skams Skyld, tag dog en Kiole paa: Eders Hierte vil briste, Eders halve Siel er forloren; just nu, ja just nu bestiger en gammel sort Buk Eders snehvide Faar. Op! op! lad Klokken opvække de snorkende Borgere, eller Fanden vil gisre Jer til Bestefader. Op, op, siger jeg.

Brabantio.

Har I tabt Forstanden Folk?

Rodrigo.

Allerhøistærede Herre, kiender han ikke min Stemme igien?

Brabantio.

Nei, hvem ere I?

Rodrigo.

Mit Navn er Rodrigo.

Brabantio.

Mig desmindre velkommen. Jeg har jo paasagt Dig ingensinde at have din Gang her omkring mine Dørre. Har jeg ikke reent ud sagt Dig, at min Datter er ei for Dig; og nu kommer Du i din Galskab forvildet af Fylderie og hidsende Drikke med din trodsende Ondskab at forstyrre min Roe.

Rodrigo.

Men min Herre! min Herre! min Herre!

Brabantio.

Ja, Du kan sikkert forlade Dig til, at mit opbragte Sind og min Anseelse kan udvirke saa meget, at det skal komme Dig dyrt at staae.

Rodrigo.

Taalmodighed gode Herre.

Brabantio.

Hvad er det Du snakker om Tyverie? Jeg veed, vi ere i Venedig, og mit Huus er dog vel ingen Lade.

Rodrigo.

Ærværdige Herr Brabantio, det er i mit Hiertes Oprigtighed og Eenfoldighed jeg er kommen hid.

Jago.

Herre, han er vist en af dem, der ei vil dyrke Gud, fordi Fanden byder det. Eftersom vi ere hidkomne for at giøre ham Tieneste, tænker han, vi ere

Skiel-

Skielmer. I vil altsaa have Eders Datter bedækket af en barbarisk Hingst, og at Eders Børnebørn skal vrinske ad Jer: I vil have Travere til Fettere, og Følhopper til Paarørende.

Brabantio.

Hvad for en ugudelig Skurk er vel Du?

Jago.

Jeg er en Person, min Herre, som kommer at fortælle Eder, at Eders Datter og Moeren er i Begreb med at udgisre Dyret med de to Rygge. *)

Brabantio.

Du er en Kieltring, er Du.

Jago.

Og I — en Raadsherre.

Brabantio.

Det skal Du staae mig til Ansvar for; Dig kiender jeg, Rodrigo.

Rodrigo.

Jeg vil svare for alt, min Herre; men jeg tager mig dog endnu den Friehed at spørge, om det er med Eders Samtykke og viise Villie — som jeg mestendeels skulde troe — at Eders smukke Datter saa i Utide, midt om Natten, da alting har slaaet sig til Rolighed, bliver, uden bedre Ledsager end en hyret Skurk af en Gondelerer, bortført og overladt en løsagtig Moers vilde Favnetag. Dersom det er Eder bekiendt: og har I tilladt det; saa har vi paa det groveste fortørnet Eder. Men veed I intet deraf:

*) I det Franske Sprog har man og den Talemaade: Faire la bête à deux dos, pour dire: faire l'amour.

saa byder Levemaade mig troe, at Eders Jrettesættelse er upasselig. — Tænk ei at jeg, saa ganske uden al Følelse af Høflighed, vilde spøge og drive giek med den Ærbødighed, Dem tilkommer. Eders Datter, siger jeg nok engang, hvis det ei er med Eders Tilladelse, har begaaet en styg Opsetsighed, dersom hun har opofret Pligt, Skiønhed, Forstand og Formue for en svermende og omstreifende Landstryger, som har ingensteds hiemme. Skaf Jer selv strax Oplysning om Sagen. Dersom hun er i sit Kammer eller i Eders Huus, lad den strenge Retfærdighed selv afsige Straffen, fordi jeg saa skammelig har bedraget Eder.

Brabantio.

Slaae Jld, Heida! skaf mig Lys, kald mine Folk sammen; dette Tilfælde er ikke uligt min Drøm, og denne Forvarsel ængster mig allerede. Lys! Lys! siger jeg.

(Brabantio gaaer bort fra Vinduet.)

Jago.

Farvel; jeg maae nu forlade Dig. I min nærværende Stilling er det ikke raadeligt, ei heller skikker det sig for mig, at blive fremstillet som Vidne, (hvilket vil skee om jeg bliver her) imod Moeren. Thi jeg veed at Staten, om end dette vil skaffe ham bitter Krænkelse, ei for sin egen Sikkerheds Skyld kan afskedige ham. Saa stærke ere de Grunde, som bestemme ham til Anfører i den Cypriske Krig, der nu foresaaer; da de ikke for alt hvad kostbart er, skulde finde en anden af samme Duelighed til at udføre deres Sager. Hvorfore, endskiønt jeg hader ham, som alle Helvedes Plager, jeg dog maae, af

min

min nærværende Forfatning tvunget, udhænge Venskabs Flag og Skildt, som dog ei er andet, end et blot Skildt. For at Du nu kan finde ham, maae Du veilede de Søgende til Skytten *), hvor jeg skal være nærværende, og nu: Farvel.

(gaaer.)

Tredie Scene.

Brabantio i Sloprok, og Tienere med Fakler.

Brabantio.

Min Ulykke er alt for vis; hun er borte! og alt hvad jeg kan vente mig af min øvrige elendige Levetid er Bitterhed og Kummer. Nu Rodrigo, hvor har Du seet hende? — O, ulykkelige Pige! Hos Moeren, siger Du? hvo vil nu være Fader? hvoraf vidste Du at det var hende? Oh, hun har narret mig langt over al Formodning! — Hvad sagde hun til Dig? — Skaf endnu flere Fakler. — Lad min hele Familie blive hentet — troer Du, de allerede ere viede sammen?

Rodrigo.

I Sandhed, det tænker jeg.

Brabantio.

O, Himmel! hvor kom hun ud? o Forræderie mod mit eget Blod! Fædre, troe herefter ikke ebers Døttre, efter hvad I see dem at foretage. Gives der ingen Tryllerier, ved hvis Hielp en ung uskyldig Pige kan blive forført? Har Du, Rodrigo, aldrig læst om slige Ting?

Rodrigo.

*) Et Vertshuus, the sagittary kaldet.

Rodrigo.

Jo, sandt nok, det har jeg, min Herre.

Brabantio.

Væk op mine Brødre. Gid Du havde opsnappet hende! Nogle af eder gaae en Vei, andre en anden. — Kan Du vel sige os, hvor vi skal treffe hende og Moeren?

Rodrigo.

Jeg troer at skulle finde ham, om De behager at forsyne sig med got Følge, og gaae med mig.

Brabantio.

Kiære, veiled os. For hver Mands Huus vil jeg raabe; jeg kan endog befale, om nødig giøres. Heida! man forsyne sig med Vaaben, og lade hente nogle Officerer, som man kan forlade sig paa. Nu afsted: gode Rodrigo, Deres Møie skal ei blive uforskyldt.

Fierde Scene.

(En anden Gade.)

Othello, Jago, Betiente med Fakler.

Jago.

Endskiønt jeg i Feldten har giort Haandværk af at myrde Folk, saa holder jeg det dog for en Samvittigheds Sag at begaae et overlagt Mord: Et mere ondartet Gemyt kunde undertiden giøre mig god Tieneste. — Ni, ja vel ti Gange har jeg tænkt at ville give ham et Puf der under hans Ribber.

Othello.

Det er bedre saadan, som det er.

Jago.

Vel sandt; men han udlod sig i saa skammelige og fornærmende Udtryk mod Deres Ære, saa det var alt hvad min Godhiertighed tillod mig at skaane ham. Men sig mig dog, Herre: er Deres Ægteskab urokkeligt? Thi vær forsikkret om, at Hans Høihed Raadsherren er meget elsket; og hans Stemme, naar det gielder, er dobbelt saa vigtig som Hertugens. Han er sindet at bevirke Skilsmisse, eller gisre Eder alle de Hindringer og Bryderier, som Lovene, med al hans Myndighed foreenet, ville tillade.

Othello.

Lad ham kun styre sin Harme. De Tieneste, jeg har giort Regieringen, skal overlyde hans Besværinger. Nu skal jeg ikke heller dølge, — da min Ære fordrer denne Selv-Roes — at jeg har Folk, af Kongelig Stamme, mit Liv og Herkomst at takke. Og mine Fortieneste kan, uden mit Fodfald, gisre Fordring paa en ligesaa stolt Lykke, som den jeg har opnaaet; thi Du kan troe, Jago, at hvis jeg ikke elskede den skionne Desdemona, skulde jeg aldrig, ei endog for alle Havets Skatte, have paalagt min frie og sorgløse Tilstand Tvang og Lænker. Men see! hvorfra komme disse Lys?

Femte Scene.

Kassio, med andre, der bære Fakler. De Forrige.

Jago.

Disse ere den opbragte Fader og hans Venner. De gjorde bedst, om De gik ind.

Othello.

Oh nei, lad dem kun finde mig. Min Person, min Rang, og mit uforsagte Mod skal nu vise sig. Er det dem?

Jago.

Ved Janus, jeg troer det dog ikke.

Othello.

Hertugens Betiente og min Lieutenant. En god Aften ønsker jeg dem mine Venner! Hvad Nyt medbringer De?

Kassio.

Hertugen lader Dem hilse, Herr General, at De, i største Hast og i Øieblikket, maae indfinde Dem hos ham.

Othello.

Hvad for en Sag, tænker De, det angaaer?

Kassio.

Formodentlig Ting fra Cypern; det maae være Hastværk. Galeierne have nu i Nat udsendt et halvt Snees Sendebud, det ene i Hælene paa det andet; og mange af Raadet, vækkede og tilsagde, ere allerede hos Hertugen; man har ivrig søgt efter Dem. Da

De

De ei var at finde i Deres Huus, har Raadet udsendt mere end tre Partier, for at opsøge Dem.

Othello.

Da er det vel, I kunde finde mig. Jeg har allene et Par Ord at sige her i Huset, og saa skal jeg følge med.

Kassio.

Fændrik, hvad gior han her?

Jago.

Han har min Troe i Nat opbragt en Coffardiefarer; og bliver Prisen erklæret god, er han en holden Mand for altid.

Kassio.

Jeg forstaaer Dig ikke.

Jago.

Han har giftet sig.

Kassio.

Med hvem?

Jago.

Ei! med — kom Capitain, vil De gaae?

Othello kommer tilbage.

Othello.

Nu afsted.

Kassio.

Der kommer atter et Partie, som søger efter Dem.

Siette Scene.

Brabantio, Rodrigo, Officierer, Fakkelbærere, de Forrige.

Jago.

Det er Brabantio, Herr General. Tag sig i Agt, han er vist ikke kommen i den bedste Hensigt.

Othello.

Heida! holdt der.

Rodrigo.

Det er Moeren, Signor.

Brabantio.

Ned med den Røver!

(De trækker Kaarde paa begge Sider.)

Jago.

Ei, Rodrigo! kom, jeg er paa Din Side.

Othello.

Stikker ind igien eders blanke Sværd, hvis de ei skal ruste af Duggen; og De, gode Signor, vil bedre blive adlydet ved Deres Alder end ved Kaarden.

Brabantio.

O, du skiendige Tyv! hvor har Du forstukket min Datter? Du dievelskfindede har forhexet hende; thi enhver, der har mindste sund Fornuft, maae selv dømme, om hun ikke har været bunden ved Troldoms Konster; naar hun, en Pige saa emfindtlig, saa smuk og saa lykkelig: saa ganske indtaget mod Ægteskab, at hun skyede endog vor Nations meest formuende,

muende, og fortrinligste Ynglinge, nogensinde vilde paadrage sig saa almindelig en Spot, og løbe fra sine Foresatte hen i en saadan Skabnings fotede Arme, der er langt mere afskrækkende end tillokkende? Hele Verden maae domme, om det ikke er haandgribeligt, at Du ved Hielp af fortryllende Midler har virket paa hende, og forført hendes spæde Ungdom ved Urter og giftige Ting, der svække Sandserne. Man maae paa det nøieste undersøge det, om det, ikke er rimeligt og sienshynligt. Jeg griber Dig derfore og anholder Dig som en Verdens Forfører, som en der driver forbudne og utilladelige Konster; bemægbemægtiger eder ham, og, gior han Modstand, betving ham til hans egen Skade.

Othello.

Holder inde! saavel, I mine Venner, som enhver anden. Var det min Sag her at fegte, trængede jeg ei til nogens Biestand. Hvor vil I, jeg skal gaae hen for at svare til Eders Beskyldning?

Brabantio.

I Fængsel; indtil ordentlig Lavdag, naar Du for den bestemte Ret skal fordres til Ansvar.

Othello.

Hvad, om jeg adlyder? hvorledes maae Hertugen derved blive tilfreds, hvis Sendebud staae her ved min Side, for i et trængende Stats-Anliggende at kalde mig til ham.

Officieren.

Det er sandt, værdigste Raadsherre, Hertugen er i Raadsalen, og jeg er forsikret, at der allerede er sendt Bud efter dem selv, ædle Herre.

Brabantio.

Hvordan! Hertugen allerede i Raadet? paa denne Tid af Natten? fører ham derhen; min Sag er og af ingen ringe Betydenhed. Hertugen selv, saavelsom alle mine Medcolleger, maae føle denne Fornærmelse, som sin egen; thi skulde saadanne Handlinger gaae ustraffede i Svang, vilde snart Forbrydere og Barbarer opkaste sig til vore Herrer og Overmænd.

(De gaae.)

Syvende Scene.

(Raadhuuset.)

Hertugen og Raadsherrerne, (siddende i Raadet).

Hertugen.

Der er ingen Overeensstemmelse i disse Tidender, som kan gisre dem troeværdige.

1. Raadsherre.

I Sandhed, de ere usammenhængende; mine Breve give Beretning om hundrede og syv Galeier.

Hertugen.

Og mine om hundrede og fyrgetive.

2. Raadsherre.

Og mine om to hundrede; men endskiønt de feile i en nøiagtig Beregning, — som ofte er Tilfældet, naar man skal underrettes af et blot Diesyn — saa dog bekræfte de alle eensstemmig, at der er

en

en Tyrkisk Flode i Søen, som stiller Kursen til Cypern.

Hertugen.

Ja, jeg finder det ganske mueligt ved nøiere Overveielse; den lille Feiltagelse betrygger mig ikke; men jeg frygter for at det er alt for sandt, hvad Hovedsagen angaaer.

Matroser (uden for).

Hei, Holla! Holla!

Officer.

Et Budskab fra Galeierne.

Hertugen.

Nu! — hvad Nyt?

Matrosen.

Jeg har Befaling at melde Raadet, at den Tyrkiske Udrustning stevner hen til Øen Rhodus.

Hertugen.

Hvad siger I til denne Forandring?

1. Raadsherre.

At det ei er mueligt, tilsiger Fornuften; det er et listig Kunstgreeb for at føre os bag Lyset; naar vi betænke Cyperns Vigtighed for Tyrkerne, og overveier, at den er dem langt mere magtpaaliggende end Rhodus, da det vil være dem en lettere Sag at borttage den, som ei er forsynet med saa tilstrækkelig Krigsbehør, men ganske mangle de Fordeele Rhodus besidder. Dersom vi rigtig eftertænke dette, maae vi ikke forestille os at Tyrkerne ere saa ubesindige, at efterlade det tilsidst, hvilket først og fremst er dem

angelegent, og forsømme et lige saa let som betydeligt Foretagende, for at vove sig ubetænksom i en uforudeelagtig Fare.

Hertugen.

Nei, det er tilforladelig ikke Rhodus, de kan have i Sigte.

Officer.

Her faae vi mere Nyt.

Et Bud.

Budet.

Naadige og ærede Herrer! Ottomanerne har holdet deres Kurs lige efter Øen Rhodus, og der foreenet dem med en tilstødende Esqvadre.

1. Raadsherre.

Nu det tænkte jeg vel; hvormange holder I dem for at være?

Budet.

Tredive Seilere; og nu stiller de Kursen tilbage igien til Cypern, som man uden Forstillelse kan see de have i Sigte. Signor Montano, eders troe og tapre Tiener lader eder efter Skyldighed dette saaledes berette, og beder de vil sette Tillid dertil.

Hertugen.

Altsaa er det da vist, det er til Cypern: er Markus Luccico ikke i Byen.

1. Raadsherre.

Han er nu i Florents.

Her-

Hertugen.

Skriv ham til fra os, at han i ſtørſte Haſt forføier ſig hid, og med det ſnareſte.

1. Raadsherre.

Der kommer Brabantio og den tapre Moer.

Ottende Scene.

De Forrige, Brabantio, Othello, Kaſſio, Jago, Rodrigo og Officerer.

Hertugen.

Tappre Othello, vi maae nu ſtrax bruge Dig mod vor almindelige Fiende Ottomanerne. (til Brabantio.) Ei! jeg ſaae Dem ikke. Velkommen Signor! vi favnede Deres Hielp og Raad i Nat.

Brabantio.

Saaledes jeg og Deres; forlad mig, naadige Herre! hverken har mit Embede eller Rygtet om noget Statsanliggende bragt mig til at forlade mit Leie: ei heller er det Omſorg for det almindelige, der driver mig; thi min egen Sorg er af ſaa ſtormende og voldſom Natur, at den opſluger alle andre Bekymringer, og vil ene være ſelvherſkende.

Hertugen.

Hvordan? hvad er da foregaaet?

Brabantio.

Min Datter, o min Datter!

En Raadsherre.

Er hun død?

Brabantio.

Ja rigtig nok for mig. Hun er forført, mig frarøvet, ved dievelske Konster og Qvaksalverier fordervet; thi Naturen kunde aldrig uden nogen Slags Fortryllelse saa skammelig udarte, da hun hverken er blind, eller har mindste Mangel paa Sandserne.

Hertugen.

Hvem han end maae være, der haver berøvet Eders Datter sin Forstand og Dem tillige hende, saa skal Eder selv tilstedes at fortolke den blodige Lovbogs bittre Forskrivter efter eget Skiønnende; endog om Eders Klagemaal angik min egen Søn.

Brabantio.

Jeg takker Dem ydmygst, naadige Herre! Her er Manden; denne Moer, der, efter Ansеende af Deres udtrykkelige Befaling, er hidkaldet i Statens Anliggender.

Alle.

Det gior os inderlig ondt.

Hertugen.

Hvad kan De paa Deres Side sige hertil?

Brabantio.

Intet, uden at det saa forholder sig.

Othello.

Mægtige, anseelige, og ærværdige Forsamling, mine høistædle og særgunstige Herrer! at jeg har bortført denne gamle Mands Datter er ganske sandt; til-

lige

lige sandt, at jeg har ægtet hende. Dette er min Forbrydelses sande Beskaffenhed, og saavit strækker den sig; ei videre. Raae og upyntet er min Tale, ei prydet med Fredens mildere Sprog; thi siden disse Arme sik syv Aars Styrke, indtil nu, ni Maaneder uberegnet, har de fundet deres kiæreste Beskieftigelser i Leirene og paa Feldtpladsene; kun lidt er jeg bevandret i den store Verdens Ting, uden i det allene, der hører til Strid og krigeriske Foretagender; derfor skal jeg ved at tale min egen Sag, kun forskaffe den en ringe Anseelse; men desuagtet vil jeg dog, med Deres Tilladelse, fremføre en frimodig og usminket Tale om mit heele Kierligheds Løb; om hvad for Drikke, Kunster, Besværgelser og mægtig Troldom jeg har benyttet mig for at vinde hans Datter: da man for saadan Omgangsmaade har giort mig Beskyldninger.

Brabantio.

En Pige, aldrig dierv; men af saa stille og roligt et Gemyt at hun rødmede over sine egne Bevægelser, skulde til Trods for Natur, Alder, Fødsel, Værdighed og alt, forelske sig i en Person, hun maatte skrækkes for at see paa — en høist fordervet og ufuldkommen Skionsomhed maatte den besidde, der vilde antage, at Lidenskaben kunde saaledes fare vild imod Naturens Orden; til Helvedes Kunster maatte han tage Tilflugt, om det skulde blive mueligt; og derfore paastaaer jeg endnu, at han ved stærke blodhidsende Drikke, eller andre forbandede Midler, har virket paa hende til dette sit Diemed.

Hertugen.

Beskyldning er dog ikke Beviis, uden at sikkrere og ustrigere Grunde, end disse usle, kun et frisk Anstrøg af Sandsynlighed iførte Formodninger, kan fremføres imod ham.

1. Raadsherre.

Tael, Othello! sig frem, om de har brugt ulovlige Tvangsmidler til at overraske og forgifte denne unge Piges Tilbøieligheder? eller det skeede ved kierligt Andrag, og Tilspørgsel, som imellem Personer, hvis Hierter ere hinanden hengivne?

Othello.

Jeg udbeder mig, De vil lade den unge Brud hente fra Skytten, og lade hende erklære sig om mig i hendes Faders Nærværelse; finder De mig skyldig efter hendes Beretning: da ei allene bersver mig Deres ganske Fortrolighed og de Værdigheder, som jeg har modtaget af Eder; men lad mig endog ved Eders Dom frakiendes Livet.

Hertugen.

Gaaer hen og bringer Desdemona hid.

Othello.

Fændrik, ledsag Dem: Du kiender Stedet bedst. (Jago gaaer.) og indtil hun kommer, vil jeg, for Eders strenge Opmærksomhed, berette min Naturs Skrøbeligheder, saa oprigtig, som for Himlen selv: og hvorledes jeg vandt denne smukke Dames og hun min Kierlighed.

Hertugen.

Fortæl os det, Othello.

Othello.

Othello.

Hendes Fader yndede mig, bød mig ofte til sig: han vilde altid underrettes om mit Levnetshistorie fra Aar til andet, om de Træfninger, Beleiringer og øvrige Hændelser, jeg havde oplevet. Jeg igiennemløb dem endog fra mine Drengeaar, til det Øieblik han bød mig at fortælle dem. Saaledes kom jeg paa Tale om de forfærdeligste Tildragelser, om adskillige rørende Tilfælde, paa Havet og i Feldten; om min Redning fra Undergang, et Haarbred nær, paa Skandsernes frygtelig truende Ruiner; hvorledes jeg blev taget til Fange af en overmodig Fiende, og bortsolgt til Slaverie. Om min Udløsning: og alle mine Tildragelser paa mine Reiser og Omvandringer. I den Anledning forekom Beretninger om umaadelige Huuler, vilde Ørkener, Klipper og Bierge, hvis Toppe hæve sig til Himlen. Jeg talede fremdeles om de Canibaler, der æde hinanden, og andre Menneskeædere; om Folk, hvis Hoveder voxe neden under Skuldrene. Alt dette fandt Desdemona Behag i at anhøre med Opmærksomhed. Men undertiden bortkaldede Huussysler hende, hvilke hun i største Hast besørgede, og kom igien tilbage for med begierlige Øren at opsnappe hvert Ord, jeg sagde; dette bemærkede jeg, og fandt eengang en beleilig Stund, da jeg gav hende Anledning til ret af Hiertet at bede mig fortælle alle mit Pilgrimsskabs Eventyrer; hvoraf hun havde hørt nogle enkelte Stykker, skiønt ei omstændelig. Jeg villigede deri, og aflokkede hende ofte mangen Taare, naar hun hørte noget Modgangsstød havde rammet min spæde Ungdom. Da jeg nu havde endt min Historie, belønnede hun min Møie med talløse Sukke. Hun bevidnede at det

i Sandhed var noget overordentlig, særdeles overordentlig: at det var rørende, inderlig rørende — Hun ønskede ei at have hørt det. — Dog ønskede hun tillige at Himlen maatte have dannet hende til saadan en Mand. Hun takkede mig, og forsikkrede, at dersom jeg havde en Ven, der var forelsket i hende, skulde jeg allene lære ham at fortælle min Historie, og at det vilde indtage hende for ham. Paa dette Vink erklærede jeg mig; hun elskede mig for de Farer jeg havde giennemgaaet, og jeg elskede hende fordi hun yttrede Medlidenhed over dem. Dette er den eneste Troldomskunst jeg har brugt. Der kommer hun selv; hun maae bevidne det samme.

Niende Scene.

Desdemona, Jago, Betiente.

Hertugen.

Jeg troer, han ved sin Tale kunde have indtaget endog min egen Datter — Bedste Brabantio! find dem i denne forstyrrede Sag, saa got som mueligt. Man benytter sig dog hellere af sønderbrudte Vaaben, end de blotte Hænder.

Brabantio.

Nu beder jeg Dem, at give Agt paa hvad hun siger; tilstaaer hun, at hun paa sin Side ligesaameget har bestræbt sig for at vinde hans Kierlighed: saa falde Fordervelse paa mit Hoved, om jeg skulde være saa ubillig at dadle ham! Kom hid, min smukke Pige, sig mig, hvem Du i denne hæderlige Forsamling troer at skylde den største Lydighed?

Des-

Desdemona.

Min ædle Fader! her føler jeg, at mine Pligter ere deelte. Dem skylder jeg Liv og Opdragelse; begge Deele, baade Liv og Opdragelse lærer mig den Ærbødighed, jeg skylder Dem. Mine Pligter hylder Dem som Deres Herre, saavidt jeg er Eders Datter. Men her staaer min Mand; og den Pligt min Moder viiste sig at opfylde, da hun foretrak Dem for hendes Fader, paa denne samme Pligt beraaber jeg mig i det, jeg erkiender i denne Moer min Mand og Herre.

Brabantio.

Gud være med Eder! jeg har intet videre at sige. Lad os igien, naadige Herre! foretage vore Statssager. Jeg vilde heller antage mig en andens Barn som mit eget, end selv avle noget. Moer, kom hid. Jeg giver Dig det nu hermed af mit ganske Hierte, hvilket, om Du ikke allerede havde det, jeg af Hiertet vilde forholde Dig. For Din Skyld, min Skat! glæder det mig i Siælen, at jeg ei haver flere Børn; thi Din Undvigelse vilde lære mig, at begaae Tyrannie, og legge Bolter paa dem. Nu alt nok derom, naadige Herre!

Hertugen.

Lad mig og nu tale saaledes, som det anstod Dem selv; og fremlegge mine Tanker, der igien gradviis kan ophielpe de Forelskede til Eders Gunst. Man maae jo betænke, at naar man er uden Redning, har Sorgerne en Ende, ved at opleve det værste, som sidst grændsede til Haabet. Thi at bejamre en os forbigangen Ulykke, er nærmeste Vei til at paadrage sig en nye. Kan man ei reddes for

Skiebs-

Skiebnens Anfald, saa formaaer dog Taalmodighed at giøre dens Krænkelser til Spot. Ja, den som bestiaalen end smiler, stieler selv noget fra sin Tyv; men den røver sig selv, der forøder unyttige Bekymringer.

Brabantio.

Saaledes kan da Tyrkerne længe nok berøve os Cypern; vi tabe intet, naar vi kun smile dertil. Den er al Trøst velkommen, der ligegyldig ei prøver dens falske Grundsætninger; men den føler Sorgens og Trøstens fordoblende Vægt, der, for at betale sin Smerte, maae borge af fattig Taalmodighed. Saadanne Betragtninger ere paa begge Sider lige stærke og betydelige til at formilde, eller forbittre det Onde. Ord, ere Ord; jeg har aldrig hørt, at det saarede Hierte fik Lægedom igiennem Øret. Men jeg beder, De vil skride til de offentlige Forretninger igien.

Hertugen.

Tyrkerne belaver sig ved store Udrustninger paa at angribe Cypern. Stedets Befestning er Dig, Othello, meest bekiendt; og endskiønt vi have der en Befuldmægtiget, som vi fuldkommen kan forlade os paa; saa dog giver det Almindelige, i sin Indbildning, denne vore Handlingers mægtigere Beherskerinde, Dig med større Tryghed sin Stemme. Du maae derfor lade Dig det befalde, at Nydelsen af Din glimrende Lykke omvexles med de haardere og stormfulde Krigsforetagender.

Othello.

Min tyranniske Skiebne, ærværdigste Raadsherrer! har giort Krigens steen- og staalhaarde Leie til min blødeste Dunseng. Jeg maae tilstaae, at min strenge Levemaade indgiver mig en naturlig og rask Fyrighed; og jeg paatager mig gierne Anførelsen i denne Krig imod Ottomanerne. Men min underdanige Begiering maae jeg forestille Raadet, om at der maae blive giort begveme Indretninger for min Kone, overeenstemmende med hendes Rang og Vilkaar; og saadanne, som hendes standsmæssige Opdragelse kan ansee som passende for hende.

Hertugen.

Ja, i hendes egen Faders Huus.

Brabantio.

Hertil giver jeg ei mit Samtykke.

Othello.

Jeg ikke heller.

Desdemona.

Ei heller vilde jeg der have min Boepæl, for ikke at foraarsage min Fader urolige Tanker, naar jeg var under hans Øine. Naadigste Hertug! jeg beder at mit Forebringende maae blive optaget med velvilligt Øre, og at Deres Bifald maae blive en Støtte for min Undseelse.

Hertugen.

Hvad attraaer vel Desdemona?

Desdemona.

At jeg elsker Moeren, og vil leve med ham, det maae min voldsomme Adfærd og stormende Skiebne udbasune over Verden. Virkelig, min Gemahls Egenskaber allene har indtaget mit Hierte; jeg beskuede Othellos Ansigt i hans Siel, og hans ærefulde udmærkende Fortieneſter ofrede jeg mit Hierte og min Skiebne. Jeg skal altsaa, kiæreste Herrer, om jeg bliver ladt tilbage, som et Fredens Møl, naar han begiver sig til Krigen, blive bersvet den Ret, for hvis Skyld jeg elsker ham; og, i Mellemrummet af hans Fraværelse, kun henleve en traurig og besværlig Tid. Tillad, at jeg følger ham.

Othello.

Bevilger det, mine Herrer! lader hende heri, jeg beder Dem, hendes frie Villie. Jeg ansøger ei derom for at kildre mine Lysters Gane; ei for at følge den fyrige Ungdoms Tilbøieligheder til egne Drifters Tilfredsstillelse; men for godvillig at vise Hengivenhed i hendes Ønske. Himlen forbyde den Tanke, at opstaae hos Eder, at jeg skulde forsømme Eders vigtige og store Anliggender, fordi hun er med mig. Nei! saafremt den bevingede Elskovguds letsindige Væsen skulde med sit kaade Daarskab svække Tænkekraftens udforderlige Evner, — mine Pligters Redskaber — saa at mine Forlystelser bleve mine Forretninger skadelige og fordærvende; da lad Kiellinger giøre af min Hielm en Gryde, og de skiendigste og skammeligste Gienvordigheder foreene sig til min Æres Undergang.

Her-

Hertugen.

Det være Eders egen Bestemmelse overladt, om hun skal reise med, eller blive. Sagerne fordrer Ilferdighed, og de maae hastigen hielpes. Endnu denne Nat maae Du bort.

Desdemona.

I Nat? min Herre! i Nat?

Othello.

Ja, hiertelig gierne.

Hertugen.

Denne Morgen, Klokken ni, vil vi mødes her igien; og Du Othello, maae lade en Officier blive tilbage, som kan bringe Dig vore Anordninger, og hvad ellers angaaer Dit Embede og Værdighed.

Othello.

Det kan min Fændrik, om De saa behager. Han er en retskaffen og paalidelig Mand. Til hans Omsorg overlader jeg min Kone, tilligemed alt, hvad De, naadige Herre! finder fornødent at tilsende mig.

Hertugen.

Lad det blive derved; Nu god Nat, mine Herrer! Dersom Dyden ei mangler nogen Skiønhed eller Ynde, Signor, saa er Deres Svigerson mere hvid end sort *).

Raadsherren.

Farvel, brave Moer, begegne Desdemona vel.

Bra-

*) Fair, betyder paa Engelsk baade lys, blond, og skion, smuk.

Brabantio.

Hold, saameget muligt, et vaaget Øie med hende, Moer; hun har bedraget sin Fader, og kan spille Dig samme Puds.

(gaaer tilligemed alle Raadsherrerne.)

Othello.

Jeg vover mit Liv paa hendes Troskab — til Dig, retskafne Jago, betroer jeg min Desdemona. Mit Ønske er, at Din Kone maae see hende til Gode: og bring hende efter mig naar Leilighed bedst gives. Kom, min Desdemona! jeg har endnu en Time for Kierlighed, og egne Sysler og Anretninger at henbringe med Dig. Vi maae føie os efter Tiderne.

(de gaae.)

Tiende Scene.

Rodrigo og Jago (som blive tilbage).

Rodrigo.

Jago!

Jago.

Hvad siger Du, ædle Siel!

Rodrigo.

Hvad tænker Du vel, jeg vil gjøre?

Jago.

Gaae i Seng og sove.

Rodrigo.

Jeg vil uopholdelig gaae hen og drukne mig.

Jago.

Jago.

Giør Du det, skal jeg herefter aldrig være Din Ven. Hvilket taabeligt Indfald!

Rodrigo.

Det er en Taabelighed at leve, naar Livet er en Plage; og da har vi en Anviisning til at døe, naar Døden er vor Læge.

Jago.

O Skiendsel! jeg har nu i fire Gange syv Aar været Tilskuer her i Verden; og siden jeg kunde skielne imellem Velgierning og Fornærmelse, har jeg ei fundet nogen, der ret kunde elske sig selv. Førend jeg skulde sige, at jeg vilde drukne mig, for en Paahøne, vilde jeg omtuske min Menneske-Natur med en Bavian.

Rodrigo.

Hvad skal jeg giøre? Jeg tilstaaer, det er en Skam at være saa forelsket: men min Dyd er for svag til at ændre det.

Jago.

Dyd? Hvad Snak! det staaer til os selv, om vi skal være saa eller saa. Vore Legemer ere vore Haver, hvis Gartner er vor egen Villie; Saa at, om vi vil lade dem beplante med Nelder, eller besaae med Laktuk; besette med Isop, eller rense for Tymian; forsyne med en Slags Urter, eller berede en Mængde forskiellige Pladsen; enten vi af Ladhed vil lade dem forfalde, eller ved Paapassenhed istandbringe; den forbedrende Magt og Myndighed til alt dette beroer allene paa vor egen Villie. Dersom der ikke, paa vort Livs Vægtskaal, var en Skaale med Fornuft til

at opveie mod en anden af Sandselighed, skulde Blodet og vor Naturs Fordærvelse forlede os til de urimeligste Udsvævelser. Men vi have Fornuft til at kiølne vore rasende Lidenskaber, vore kiødelige Drifter og tøileløse Lyster; hvoraf jeg holder for, at hvad Du kalder Kierlighed, er et Skud eller en Pode.

Rodrigo.

Det er ei saa.

Jago.

Ja, ene og allene Blodets Lyst og Villiens Eftergivelse. Kom, vær en Mand; drukne Dig? drukne Katte og blinde Hvalpe. Jeg har erklæret mig for Din Ven, og jeg bekiender mig at være knyttet til Dine Fortieneſter med de seigeſte Toug. Aldrig kunde jeg bedre staae Dig bie, end nu. Skaf Dig Penge i Pungen; begiv Dig med i Krigen, og lad Dit smukke Ansigt forstikke sig under et antaget Skiæg. Jeg siger: Penge i Pungen. — Det er umueligt, at Desdemona længe skulde vedblive at elske Moeren — kun Penge i Pungen — ei heller han hende. Begyndelsen var hæftig: ligesaa snart skal Du see Dem giøre Afstikkere af sig; — kun Penge i Pungen — Moererne ere ubestandige i deres Tilbøieligheder; — fyld Din Pung vel med Penge. — Den Føde, der nu er ham sød, som Honning *), vil, inden kort Tiid, blive ham bitter som Malurt. Hendes Ungdom vil lære hende Forandring; naar hun engang er mæt af ham, vil hun snart indsee Feilen af sit Valg — derfor brav Penge i Pun-

*) I Originalen staaer: Græshopper — Lucuſtæ, ſvavis valde nec non ſalubris eſt cibus. Ludolfi Hiſt. Æthiop. Lib. 1 Cap. 13.

i Pungen — dersom Du endelig skal Fanden i Vold, saa vælg Dig dog en angenemmere Vei, end at drukne; bring sammen alle de Penge, du kan. Dersom Helligheden selv, og et skrøbeligt Løfte, imellem en Lumpen Barbarier og en giennemsnedig Venetianerinde, ei bliver for svær for min Forstand, og alle Helvedes Hærskarer: saa skal Du stille Din Lyst paa hende; derfore bring Penge sammen. — Fanden drukne sig! det var jo ganske hen i Taaget. Søg Du heller at blive hænget hos hende med Glæde, end drukne og gaae glip af hende.

Rodrigo.

Kan jeg gisre mig Haab om et godt Udfald, ifald Du vil gisre mig Bistand?

Jago.

Paa mig kan Du forlade Dig — gaae, skaf Penge — Jeg har ofte sagt Dig, og igientager igien og igien, at jeg hader Moeren. Min Aarsag ligger mig dybt i Hiertet; og Din er ei mindre grundet. Lad os være sammenholdig i vor Hævn paa ham. Kan Du gisre ham til Hanrei, forlyster Du Dig selv, og skaffer mig Løier. Tiden gaaer frugtsommelig med mange Begivenheder, og snart vil den blive forløst. Afsted! gaae, forsyn Dig med Penge; i Morgen tales vi nærmere ved. Farvel!

Rodrigo.

Hvor mødes vi da i Morgen?

Jago.

Hiemme hos mig.

Rodrigo.

Jeg skal betids være hos Dig.

Jago.

Nu godt. Farvel! men hører Du Rodrigo, tænk ei mere paa at drukne.

Rodrigo.

Jeg vil sælge alle mine Godser.

Ellevte Scene.

Jago (allene).

Jago.

Saaledes gior jeg mine Narre til mine Skatmestere; thi ellers skulde jeg vanhellige mine egne erhvervede Kundskaber, om jeg spildte Tiden med slige Karle uden for egne Løier og Fordeele. Jeg hader Moeren; og Folk mumler om, at han i min Seng har giort mig god Tieneste hos min Kone. Jeg veed ei om det er sandt — Men i denne Sag vil jeg tage den blotte Formodning for Vished — Jeg er vel anskreven hos ham — desto lettere skal mit Forsæt opfyldes; Kassio er efter mit Sind: Lad mig nu engang see — at tilvende mig hans Plads, og befordre mit Ønske; et dobbelt Skielmerie — men hvordan? lad see? — efter nogen Tiid falskelig at hviske Othello i Øret, at Kassio omgaaes alt for fortroelig med hans Kone — Hans Skabning, og milde Adfærd billiger Mistanken; ret dannet er han til at giøre Fruentimmer troeløs. Moeren besidder et troeskyl-

skyldig og aabet Gemyt, der holder alle Folk for ærlige, som blot synes synes saa, og lader sig ligesaa godvillig lede ved Næsen, som Eslet: rigtig! nu har jeg det — det er undfanget — Helvede og Natten maae bringe dette Uhyre for Dagens Lys.

(gaaer.)

Anden Act.

Første Scene.

(Hovedstaden paa Øen Cypern.)

Montano, Gouverneur over Cypern, og to Adelsmænd.

Montano.

Hvad bliver De fra Forbierget vaer udi i Søen?

1. Adelsmand.

Ei det allermindste; der gaaer en forskrækkelig høi Søe; jeg kan ei imellem Himmelen og Havet opdage et eneste Seil.

Montano.

Mig synes, at Vinden her paa Landet har stormet stærkt; en hæftigere Blæst rystede aldrig vore Muure. Dersom den har faret saa grumt afsted ude paa Søen, hvilke Eege-Ribber, naar heele Bierge nedsmelte paa dem, har da kunnet blive i Fugerne? Hvad Følger vil vi heraf faae at høre?

2. Raadsherre.

Sikkerlig den Tyrkiske Flodes Adspredelse; stil dem allene hen paa den skummende Strandbred; de buldrende Bølger synes at slaae op til Skyerne; den af

af Vinden optaarnede Søe synes fra det uhyre høie Hav at ville besprude den brændende Bisrn og udslukke den evig funklende Polarstiernes vaagende Die; aldrig saae jeg Havet i større Oprør.

Montano.

Dersom ei en sikker Havn betrygger den Tyrkiske Flode, er den vist gaaet under. Det maas være umueligt at kunne redde sig.

Anden Scene.

De Forrige, tredie Adelsmand.

3die Adelsmand.

Nye Tidender, mine Herrer! vor Krig er til Ende: Den afsindige Storm har givet Tyrkerne slige Stød, at alle deres Anlæg ere kuldkastede. Et Venetiansk Skib har seet dem i Havs Nød, og en skrekkelig Ødeleggelse paa den største Deel af deres Flode.

Montano.

Hvordan — er det sandt?

3. Adelsmand.

Skibet er her indløbet, et Veronesisk Skib; Mikael Kassio, den krigførende Moer Othellos Lieutenant, er kommet i Land. Moeren selv er i Søen, og med Fulmagt affendt hid til Cypern.

Montano.

Det glæder mig: han er en værdig Statholder.

3. Adelsmand.

Men hvor trøstelig den samme Kassio end talte om Tyrkernes Forliis, er han dog bekymret for Moeren, og ønsker, han maatte være i god Behold; thi de skildtes ad i et slemt og stormende Uveir.

Montano.

Det Gud give. Jeg har tient under ham, og han er en Anfører i Feldten, der har faae sine Lige. Lad os gaae til Søesiden, saavel for at beskue det indløbne Skib, som for at see den tappre Othello i Møde, saalangt Havet og Himmelen tillader Synet at fremtrænge.

Adelsmanden.

Kom, lad os det gisre; thi ethvert Minut giver Forventning om fleres Ankomst.

Tredie Scene.

Kassio, De Forrige.

Kassio.

Jeg takker denne Øes tappre Indbyggere, for den Gunst, de beviise Moeren. Himlen allene beskytte ham mod Elementerne! Der gik en farlig Søe, da jeg skiltes fra ham.

Montano.

Han har dog vel et godt Skib?

Kassio.

Hans Fartøi er vel tømret, og hans Styrmand er en god og paalidelig Mand. Hvorfore mit

Haab

Haab ei endnu har nogen dodelig Ahnelse, men formoder ham velbeholden. (uden fra raabes)
Et Seil! et Seil! et Seil!

Kassio.

Hvad er det for en Raaben?

Adelsmanden.

Jeg troer Byen staaer ganske ode; ved Strandbredden forsamle Folk sig skareviis, og alle raabe et Seil! et Seil!

Kassio.

I Haabet tager jeg det for Stadtholderens.

Adelsmanden.

Kanonerne bringe os Hilsen: i det mindste maae det være vore Venner.

Kassio.

Gaae i en Hast bort, min Herre, og bring os Efterretning om hvem, de ere, der ankom.

Adelsmanden.

Det skal skee.

(gaaer)

Montano.

Men, kiære Herr Lieutenant, er Deres General gift?

Kassio.

Ja, og meget lykkelig gift; han har faaet en Pige, der overgaaer al Beskrivelse, ja Rygtet selv fortreffeligere end den meest maleriske Pens Skildrin-

ger, og der besidder det fortrinligste af Naturens væsentligste Prydelser. Nu, hvem er det, der indløb i Havnen?

Fierde Scene.

En Adelsmand, De Forrige.

Adelsmanden.

Det er en vis Jago, Generalens Fændrik.

Kassio.

Han har havt den lykkeligste og hastigste Befordring. Stormen selv, den høie Søe, og de hvinende Vinde, de overskyllede Klipper og opdyngede Sandbanker, — Forrædere, der ligge i Skiul og lure paa den skyldløse Kiøl, — aflagde, ligesom rørte af Følelse for Skionhed, deres fordervelige Natur, og lode den guddommelige Desdemona lykkelig fare.

Montano.

Hvem er det?

Kassio.

Den samme, jeg nu talte om, vor store Herres Beherskerinde, overladt til den dristige Jagos Anførsel, som her ankommer, over al Formodning, vist en Uge hastigere, end han ellers kunde vente. Store Jupiter! beskierme vor Othello, og fyld hans Seil med Din egen mægtige Aande! at han snart maae ziire denne Havn med sit anseelige Fartøi, og overgive sig Kierligheds levende Bevægelser i sin Desdemonas Arme; opflamme vort udslukkede Mod, og trøste hele Cypern.

Femte

Femte Scene.

De Forrige, Desdemona, Jago, Rodrigo, og Emilia.

Kassio.

O! See, Skibets Skatte ere allerede bragte i Land. I Cyperns Mænd! falder hende til Fode. Held Dig, Desdemona! og Himlens Velsignelse gaae for Dig, følge Dig og trint omringe Dig fra alle Sider.

Desdemona.

Jeg takker Dig, brave Kassio! Hvad Tidender kan Du give mig om min Mand?

Kassio.

Endnu er han ei ankommet; ikke heller veed jeg bedre, end at han er vel, og inden kort Tid selv vil være her.

Desdemona.

O! men jeg frygter — hvor skildtes de ad?

Kassio.

Den store Kamp imellem Hav og Vinde ophævede vort Følgeskab. Men hør, et Seil!
(uden for.) Et Seil, et Seil!

Adelsmanden.

De give Kastellet Hilsen; de ere og vore Venner.

Kassio.

Kassio.

See efter de nysankomne: — velkommen hertil, min kiære Fændrik! velkommen, Madam! (til Emilia.) Fortryd ei paa, gode Jago, at jeg overskrider Beskedenheden. (kyssende Emilia) Jeg er af Opdragelsen bleven drisig og vandt til denne frie Levemaade.

Jago.

Vilde hun, min Herre, ei være mindre tilbageholden med sine Læber imod Dem, end hun er med Tungen imod mig, den jeg ofte er udsat for; Vilde de faae mere end de forlanger.

Desdemona.

O! hun taler jo slet ikke.

Jago.

Ja, i Sandhed alt for meget; det erfarer jeg altid, naar jeg har Lyst til at sove. Virkelig, i Deres Nærværelse, naadige Frue! tilstaaer jeg, holder Hiertet Tungen tilbage, og saa skiender hun kun med Tankerne.

Emilia.

Du har liden Aarsag til at sige det, min Mand.

Jago.

Jo, jo, — I gode Koner ere Skilderier uden for Huset; Sangklokker i Eders Sengekamre; Vildkatte i Eders Kiøkkener; ja som Helgene, naar I fornærme andre, og Dievle, naar I blive fornærmede; Leegesystre i Huusholdningsvæsenet, og Huusholdersker i Eders Senge.

Des-

Desdemona.

Fy, skam Dig dog, Bagvasker!

Jago.

Nei, jeg vil være en Tyrk, om det ei er sandt; I staae op for at lege, og gaae i Seng for at arbeide.

Emilia.

Du skal vist ikke skrive min Lovtale.

Jago.

Nei, lad mig ei det.

Desdemona.

Hvad vilde Du skrive om mig, hvis Du skulde berømme mig?

Jago.

Oh, smukke Frue! opfordre mig ei dertil, thi jeg er enten en Kritikus, eller slet ingen Ting.

Desdemona.

Nu vel, et Forsøg. — Nogen er vel gaaet til Havnen —

Jago.

Jo, Frue.

Desdemona.

Jeg er ei munter, men vil dog sette Sminke derpaa ved at synes anderledes. Lad mig nu høre, hvorledes Du vil berømme mig.

Jago.

Jeg er nu i Begreeb dermed; men mine Opfindelser gaae ligesaa unsdig fra min Hierne, som Fugleliim fra en Plydses Kiole; de river med sig Hierne og alt. Men min Muse stønner, og hermed er hun forløst.

Den som er kiøn og klog, sin Regning altid finder:
Forstand ved Brug taer til, om Skiønhed end forsvinder.

Desdemona.

Vel roest; men om hun er sort *) og dog vittig?

Jago.

Den som, skiønt hun er sort, besidder dog Forstand,
Snart finde vil en hviid, sig sorte tager an.

Desdemona.

Immer værre og værre.

Emilia.

Nu hvad om hun var kiøn, men tillige taasted?

Jago.

Den som er meget skiøn, hun aldrig taasted er;
Thi Taassen først og fremst faaer altid Arvinger.

Des-

*) Dette Ord black, sort it. hæslig, har Hensigt til, og er foranlediget af det foregaaende fair i Jagos Tale, der betyder ligesaavel lys af Farve, blond, som og tillige smuk, skiøn. Black, svarer da her til det Franske brunette; hvilken dobbelte Bemærkelse de danske Ord ikke have.

Desdemona.

Dette er nogle gamle lovlige Indfald for at faae Narre til at lee paa et Vinhuus. Lad mig nu og høre hendes elendige Roes, der baade er hæslig og taasset.

Jago.

En, nok saa tosset, grim, ei værre Ting dog giør,
End kloge, kiønne Folk for hende har giort før.

Desdemona.

Oh! store Forblindelse! Du roser de sletteste allerbedst. Men hvad Bersmmelser kan du udfinde for et virkelig værdigt Fruentimmer, der paa Grund af sine Fortieneſter tør opfordre Ondskaben selv til at afsige sin Dom?

Hun, som var altid kiøn, sig derfor dog ei brysted,
Der aldrig Ordet tog, skiønt kunde, naar hun lysted,
Som aldrig mangled' Guld, ei førte Stads og Pragt,
Og Ønsker Undertvang, som var i hendes Magt;
Hun, om fortørnet, dog naar Hevnen hende kaldte,
Sin Vrede standsede, sin Harm at flye befalte.
Hvis Siel, ubøielig, var aldrig Lasters Træl,
Og ei for lumpen Lyst opofrede sit Vel;
Der alt, hvad sig faldt ind, ei vilde aabenbare:
Tilbage aldrig saae, skiønt fulgt af Elskerskare.
Ja denne, var hun til, os lærte meget klog.

Desdemona.

Nu hvad? hvilket?

Jago.

Jago.

Opfostre Narre, og at holde Kontrabog.

Desdemona.

Oh! kraftløse Slutning! lær ei af ham, Emilia, endskiønt han er Din Mand; Hvad siger han Kassio? er det ikke en ugudelig ubeskeden Skumler?

Kassio.

Han taler ligefrem, Madam! Han vil befalde Dem bedre som Soldat betragtet, end som lærd.

Jago (afsides).

Han tager hende ved Haanden; ja rigtig — hviskер kun — med saa liden en Væv, som den, vil jeg fange saa stor en Flue, som Kassio. Ja, smiil til hende — ret saa — Jeg vil fange Dig i Dine egne Høfligheder. Ei! Du har Ret: ganske sandt — dersom slige Haandgreeb, som disse, skiller Dig ved Din Lieutenants Plads, havde det været meget bedre, Du ikke saa ofte havde kysset Dine Fingre, som Du just nu atter igien er saa galant færdig til. Ret herlig — vel kysset, o! hvilken Levemaade — ret saa — nu igien Fingrene til Læberne: for Din Skyld vilde jeg ønske de vare Klisterpiber! (der stødes i Trompeter.) Oh, der er Moeren, jeg kiender hans Trompet.

Kassio.

Det er virkelig saa.

Desdemona.

Lad os gaae ham imøde og imodtage ham.

Kassio.

See, der kommer han.

Siette

Siette Scene.

De Forrige, Othello med Følge.

Othello.

Oh, min deilige Skioldmøe!

Desdemona.

Min dyrebare Othello!

Othello.

Jeg forundres ligesaameget over, som det tillige glæder mig, at see Dig her for mig. O, min Siels Glæde! skulde der paa enhver Storm følge saadant Stille, maatte Vindene gierne blæse, indtil de vækkede Døden; og det arbeidende Skib bestige Olympiske Bierge af Søer, og igien neddukke saa dybt, som Himmelen fra Helvede! skulde jeg nu døe, var det mit allerlykkeligste Øieblik; thi min Siæl føler nu en saa uindskrænket Glæde, at jeg frygter for, den hele ubekiendte Eftertid ei skal forunde mig dets Lige.

Desdemona.

Himlen forbyde, at jo ikke vores Kierlighed og Glæde skulde voxe, og tiltage med vore Dages Tal!

Othello.

Siger Amen hertil, I himmelske Magter! jeg kan ei tale nok om min Lykke. Den lader sig ei udtrykke; det er for megen Glæde. Og (kyssende hende) dette — og dette Kys, være den største Mislyd, vore Hierter skal give!

Jago (for sig).

Ja, nu er I vel nok stemte: men jeg vil løsne Strengene, saa sandt jeg er ærlig.

Othello.

Kom, lad os begive os til Slottet. Nu, mine Venner! Krigen er til Ende; Tyrkerne ere druknede. Hvordan gaaer det vore gamle Bekiendte her paa Øen? Min Allerbedste! Du vil blive meget afholdet paa Cypern — De have bevisst mig megen Kierlighed; oh, min Kiæreste! jeg sludrer hen i Taaget, jeg glemmer mig selv af Glæde. — Kiære Jago, gaae ned til Havnen og faae mine Kufferter i Land: bring Skipperen med til Slottet; det er en god Mand, og hans Duelighed tilkommer Agtelse. Kom, min Desdemona, endnu engang velkommen til Cypern!

(Othello og Desdemona gaae)

Syvende Scene.

Jago, Rodrigo.

Jago.

Gaae og mød mig i Havnen. (til Betienterne.) Kom hid, (til Rodrigo) om Du er en brav Karl. Kierlighed, som man siger, meddeler endog gemene Folk en vis Adel, der ei var Dem medfød. — Hør nu engang: Lieutenanten har i Nat Slotsvagten; men først maae jeg fortælle Dig, at Desdemona er virkelig forelsket i ham.

Rodrigo.

I ham? Ei! det er ikke mueligt.

Jago.

Jago.

Leg du din Finger der, (pegende paa Munden) og lad dig bedre underrettes; mærk dig, hvor hæftig hun elskede Moeren allene for hans Pralerier, og fantastiske Løgne. Og skulle hun altid ville elske ham for hans Sladder? — nei, vær ikke saa enfoldig en Stakkel. Hun maae have noget for Øiet. Og hvad Glæde er det for hende at see paa Fanden selv? — Naar Blodet i Leegedagene er afkiølet, udfordres atter noget for igien at opflamme det, og opvække nye Attraae hos Mættelsen, — et elskværdigt Udseende, — Liighed i Alder, — Levemaade og Skionhed, hvoraf Moeren slet intet besidder. Derfore vil hendes fine Følelse, i Mangel af disse nødvendige Egenskaber, finde sig selv bedraget: begynde at væmmes, faae Afsmag og endelig Afskye for Moeren. Naturen vil selv lære hende det, og tilskynde hende at giøre et Valg. Nu min Ven, — dette forudsat, som ustridig har største Formodning og Rimelighed, — hvem tor vel med større Haab smigre sig at giøre denne Lykke, end Kassio? en smidskende listig Knegt! ei mere samvittighedsfuld, end at han kan antage Anseelsen af en anstændig og skikkelig Tænkemaade, for at bane sine skidne og skiendige Lyster Veien; en huul forslagen Karl! en Leilighedes Støver! hvis Øine kan skabe og anbringe Leiligheden, endskiønt den aldrig viser sig. Ret en Fandens Fyr! derforuden er Knegten indtagende, ung, og besidder alle de Fortrin, som Daarlighed og den umodne Ungdom just seer efter. — En grumme hæslig anstikkende Krabat! og han er ei heller bleven ubemærket af den gode Kone.

Rodrigo.

Det kan jeg ei tiitroe hende. Hun besidder de største Fuldkommenheder.

Jago.

Gid hun faae Skam med sin Fuldkommenhed, jo den fuldkomne Dukke! troe mig den Viin hun drikker er og presset af Druer. Havde hun været saa fuldkommen, skulde hun ikke være bleven forelsket i Moeren. Ei! mærkede Du ikke de Bevægelser den fuldkomne Skielmsmæster giorde med hans Haand? mærkede Du ikke det?

Rodrigo.

Jo, det giorde jeg, men det var kun Høflighed.

Jago.

Kaadhed, ved denne min Haand, blot Kaadhed; et Vink, en Indledning til Lysternes og onde Tankers Historie. De kom saa nær med Læberne at deres Aande kyssede hinanden. Det røber skiendige Hensigter, Rodrigo! — Naar disse Fortroligheder bane Vei, følge snart Hovedgrebene, og det afgiørende Stød: Ei, lad mig kun være Din Ledere, jeg har bragt Dig fra Venedig — træk paa Vagt i Nat; jeg vil paatage mig at udvirke Befalingen dertil. Kassio kiender Dig ikke, og jeg skal ei være langt borte; Skaf Dig Leilighed til at opirre Kassio, enten ved at være for høirøstende, eller og find noget at udsette paa hans Krigstugt; eller hvad Du finder for godt, som Tid og Omstændigheder skal tilbyde.

Rodrigo.

Vel, Vel.

Jago.

Jago.

Han er hidsig, bliver snart opbragt: og hældigviis vil han, maaskee, byde Dig Prygl; opæg ham kun dertil; thi deraf vil jeg tage Anledning at opbringe Cyprierne imod ham, og mage det saa, at Gemytterne ei rigtig beroeliges, uden ved hans Afskedigelse. Saaledes nærmer Du Dig desto mere Dine Ønsker ved de Midler, jeg skal have til at befordre dem; og Hindringerne blive da hældigen bortryddede, uden hvilket ingen lykkelig Fremgang i vort Forehavende kunde ventes.

Rodrigo.

Ja, jeg vil gjøre det; naar Du ikkun kan skaffe mig bequem Leilighed.

Jago.

Det indestaaer jeg for. Mød mig nu snart paa Kastellet. Jeg maae see til at skaffe hans Tøi i Land. Farvel!

Rodrigo.

Lev vel saalænge!

(gaaer.)

Ottende Scene.

Jago (allene).

Jago.

At Kassio er forelsket i hende, det troer jeg virkelig; at hun elsker ham, er rimelig og meget troelig. Moeren selv, — endskiønt jeg ei kan fordrage ham, — besidder dog et standhaftig, ømt og ædelt Gemyt.

myt. Og jeg maae troe, at han vil blive Desdemona en god Mand. Hende elsker jeg og; dog ei af uimodstaaelig Lyst: om jeg end maaskee staaer til Regnskab for en ligesaa stor Synd. Men jeg er tildeels forført til at kiøle min Hævn paa den kaade Moer, fordi jeg mistænker ham for at have jaget paa mine Enemærker, hvoraf Tanken allene gnaver mit Inderste som en tærende Gift; og intet i Verden kan, eller skal stille mig tilfreds, førend jeg har betalt ham lige for lige: Kone for Kone. Eller om det slaaer mig Feil, skal jeg omsider faae ham slig en Skindsyge paaført, som ingen Forstand skal kunde helbrede ham for. Imidlertid, dersom denne lumpne Venetianer, som jeg gaaer paa Spor efter, kun vil holde Stand, skal jeg have den gode Mikael Kassio i Garnet, og ret afmale ham hos Moeren, saa det har god Skik. — Thi Kassio mistænker jeg ligeledes for min Kone — hvorfor Moeren vil takke mig, ynde mig, og belønne mig; allene fordi jeg saa mesterlig giør ham til en Esel; og saaledes forstyrrer hans Fred og Roelighed, at han maae blive forrykt. Her har jeg det — skiønt endnu forvirret; Bedragerie tager aldrig Masken af, førend efter at Pudset er spillet.

(gaaer.)

Niende Scene.

(En Gade)

En Herold med en Bekiendtgiørelse.

Herolden.

Det er vor ædle og tappre General Othello's Villie, at efterſom ſikkre Tidender nyelig ere indløbne om den Tyrkiſke Flodes hele Undergang, enhver frit overlader ſig til en triumferende Glæde; ſaa at det bliver enhver tilladt at anſtille Dandſe, Fyrværkerier, og allehaande Spøg og Forlyſtelſer, hvortil enhvers Tilbøielighed vil tilſkynde ham: Uagtet disſe ønſkelige Tidender, ſkal og hans Bryllupsfeſt høitidelig holdes. Dette var hans behagelige Villie at ſkulle bekiendtgiøres. Alle Magaſiner ere aabnede, og enhver har fuldkommen Frihed til at holde ſig lyſtig fra nu af, Klokken fem, indtil den er ſlaget elleve. Gud bevare Den Cypern og vor ædle General Othello!

Tiende Scene.

(Slottet.)

Othello, Desdemona, Kaſſio og Følge.

Othello.

Min kiære Kaſſio, hav De i Nat vel Tilſyn paa Vagten. Vi maae ſelv minde os om en roesværdig Indſkrænkning, og ei drive vor Glæde over Beſkedenheds Grændſer.

Kassio.

Jago er allerede anviist, hvad han haver at gisre; desuagtet vil jeg dog personlig have et vaaget Øie med alle Ting.

Othello.

Jago er en retskaffen Karl — god Nat Kassio! lad mig i Morgen tidlig faae Dem i Tale — Kom, min Dyrebare! Kisbet er giort, Nydelsen maae følge. Denne Fordeel venter os begge — god Nat.

(Othello og Desdemona gaae.)

Ellevte Scene.

Kassio, Jago.

Kassio.

Velkommen Jago; vi maae forføie os til Vagten.

Jago.

Ikke saa tidlig, Lieutenant! Klokken er ei slaget ti. Vor General har af Kierlighed til Desdemona saa betimelig affærdiget os: og lad os ei laste ham derfor; det er den første honningsøde Bryllups-Nat. Det vilde være et Høitidsmaaltid for den gamle Fader Jupiter selv.

Kassio.

Hun er et ganske fortreffeligt Fruentimmer.

Jago.

Og jeg indestaaer for, hun har Lyst til Leegen.

Kassio.

Kassio.

I Sandhed, det er en rask og nydelig Kone.

Jago.

Hvilket Die har hun ikke? mig synes, de slaae ligesom Allarm til Opfordring!

Kassio.

Tillokkende Dine! og dog lade de beskedne tillige.

Jago.

Naar hun taler, er det ikke Kierligheds Feldtraab?

Kassio.

Hun er Fuldkommenheden selv.

Jago.

Nu, god Kuling paa deres Farvand ønsker jeg Dem! Kom Lieutenant, jeg har en Flaske Vin, og herudenfor ere nogle lystige Cyprier, der gierne drak et Glas med paa den sorte Othello's Sundhed.

Kassio.

I Aften ikke, gode Jago; uhældigviis taaler mit svage Hoved ikke meget. For min Deel ønskede jeg, at Levemaaden opfandt et andet Middel til fornøielig Tidsfordriv.

Jago.

O! de ere vore Venner: kun et Glas; jeg vil drikke for Dem.

Kassio.

Jeg har i Aften kun drukket et Glas, som enda var tilstrækkelig fortyndet, og see engang hvad Virkning det giør paa mit Ansigt. Til mit Uheld er jeg saa strøbelig, og tør ikke paabyrde min Svaghed mere.

Jago.

Ei! min Ven; paa saadan en Høitids-Aften! vore gode Cypriske Venner ønske det saa gierne.

Kassio.

Hvor ere De?

Jago.

Her uden for; behag selv at kalde Dem ind.

Kassio.

Jeg vil giøre det, (gaaer) skiønt jeg har ingen Lyst dertil.

Jago.

Kan jeg kun endnu faae ham et Glas paaøsdet, foruden hvad han allerede har drukket i Aften, skal han blive ligesaa trættekiær og bidsk, som min unge Kones Hund. Min arme Stakkel Rodrigo, som Kierlighed næsten har vendt Vrangen ud til, har og i Aften udtømt mangen bredfuld Pokal for Desdemonas Skyld, og han har Vagt i Nat. Tre unge, fyrige, modfulde Adelsmænd her fra Cypern, der vist ei taaler, man kommer Deres Ære det mindste for nær, meget lige denne krigerske Øes kiempende Elementer, har jeg af fulde Glas og dygtig til drukket; de ere tillige paa Vagten. Iblandt denne Skare af beskienkede vil jeg bringe Kassio saaledes til

at

at forløbe sig, at hele Den skal troe sig fornærmet. Men der komme de; dersom Udfaldet stadfæster min Formodning, saa seiler min Baad lykkelig baade med Vind og Storm.

Tolvte Scene.

Kassio, Montano og Adelsmænd.

Kassio.

Ved Himlen! De har allerede skaffet mig et Ruus.

Montano.

Det var kun et ubetydeligt. Min Troe ei over en Flaske, saasandt jeg er en ærlig Soldat.

Jago.

Viin her, hei! (synger.)

Hei, Brødre! kommer og skienker i,
Og længe leve og drikke vi.
Stød an! Kling, Klang!
Betænker noie Du Krigensmand,
At Menneskets Liv er ikkun et Span,
Derfor stød an! Kling, Klang!
Og Tiden unyttig ei spilde man.

Viin, Viin, Karle!

Kassio.

Ved Himlen, det var en herlig Sang.

Jago.

Jeg lærte den i Engelland; de Folk bære Prisen i Drikkelaug. Den Danske, Tydskeren, og den bugede Hollænder — oh i at drikke, ere som ingen Ting imod Engelsmanden.

Kassio.

Ere da Engellænderne saa store Drikkehelte?

Jago.

Ei! det er ham en let Sag at drikke Sands og Samling fra den Danske; det koster ham kun lidt, at drikke Tydskeren under Bordet, og bringe Hollænderen til at rekke Hals, inden den anden Flaske kan blive hentet.

Kassio.

Det skal være paa vor Generals Sundhed.

Montano.

Deri er jeg enig, Lieutenant, og jeg vil strax gjøre Beskeed.

Jago.

O, det kiære Engelland!

Kong Stephen, han var saa mægtig en Mand;
Hans Buxer kun kosted' en Daler,
Tolv Skilling for dyre de syntes dog ham
Sin Skrædder han haanlig tiltaler.
Den Herre var mægtig, han var af Stand,
Paa slige Ting kan Du ei stole.
Ja Hovmod har styrtet saa mangen et Land,
Ifør Dig Din gammeldags Kiole *).

Hei, Viin her!

Kassio.

*) Disse Strofer ere tagne af en gammel Engelsk Ballade, som Percy under Opskrivt af det igientagne omqvæde:

Teke

Kassio.

Oh! dette er jo en langt fortreffeligere Sang end den forrige.

Jago.

Vil Du høre den nok engang?

Kassio.

Nei, thi jeg holder den sin Post uværdig, der giør slige Ting. Godt — Himmelen er over os alle — og der er nogle Siele, der maae blive salig, og andre igien, som ei maae blive salig.

Jago.

Det er sandt, kiære Lieutenant.

Kassio.

Jeg for min Part — Generalen og enhver Standsperson ufornærmet — Jeg haaber at blive salig.

Jago.

Og saa giør jeg ogsaa Lieutenant.

Kassio.

Ja, men med Din Tilladelse, ei før mig; Lieutenanten maae vel blive salig før Fændriken. Men lad os ei tale mere derom; lad os tænke paa vore egne Sager. Forlad os vore Synder — Mine Herrer, lader os have et Øie med vore egne Forret-

Take thy old Cloak about thee, har indført i det første Bind af sine Reliques. Det er en Samtale imellem en Bonde og hans Kone. Han vil lade sig giøre en nye Kiole, og hun raader ham at spare sine Penge og bruge den gamle, hvortil hun søger at overtale ham ved Exempler.

retninger. — De maae ikke tænke, mine Herrer! at jeg er beskienket. — Der staaer jo min Fændrik; det er min høire Haand, og denne den venstre. — Nei endnu er jeg ikke beskienket. Jeg kan staae temmelig vel, og tale temmelig vel.

Adelsmændene.

Fortreffelig vel.

Kassio.

Nu da, meget vel altsaa; I maae da ikke tænke, at jeg er beskienket.

(gaaer.)

Trettende Scene.

Jago, Montano.

Montano.

Nu, mine Herrer! lader os nu begive os til Vagten.

Jago.

De seer den Person, der gik foran; han er en Krigsmand, der fortiente at staae ved Siden af en Cæsar og udgive Befalinger. Men betragt engang hans Feil; de gisre Jevndøgn med hans Dyder, det ene ligesaa langt, som det andet. Jeg beklager ham ret, og befrygter allene, at den Tillid, Othello setter til ham, kan i et ulykkeligt Øieblik af hans Svaghed paadrage denne De en stor Fordærvelse.

Montano.

Men er han ofte saaledes?

Jago.

Jago.

Det er næsten bestandig hans Indbydelse til Søvnen, og hans vaagende Timer vilde fordobles, om ikke et Ruus vuggede ham i Slummer.

Montano.

Det var godt, om Generalen fik et Vink derom: maaskee bliver han det ikke vaer, eller og hans fromme Gemyt allene veed at agte de gode Egenskaber, som findes hos Kassio, og bemærker ei de onde; ikke sandt?

Rodrigo kommer ind.

Jago.

Hvad nu, Rodrigo! Jeg beder Dig, følg med Lieutenanten, gaae.

(Rodrigo gaaer.)

Montano.

Det er beklageligt, at den ædle Moer skulde besætte en saa vigtig Plads, som den næste efter ham, med en Person, der besad en saa indgroet Feil. Det var en retskaffen Gierning, at forebringe Moeren det.

Jago.

Det gior jeg ikke, om man end vilde give mig den hele Ø. Kassio er min gode Ven, og jeg vilde giøre meget for at rette denne Feil hos ham. Hør, hvilken Støien! (uden for raabes)

Hielp! Hielp!

(Kassio kommer ind forfølgende Rodrigo.)

Kassio.

Du Kieltring! Du Slyngel!

Mon-

Montano.

Hvad er paa Færde, Lieutenant?

Kassio.

Slig en Knegt lære mig, hvad Pligt er? jeg vil prygle den Skurk igiennem Halsen paa en Kurvflaske.

Rodrigo.

Prygle mig —

Kassio.

Raisonnerer Din Knegt endnu?

Montano (holdende ham tilbage).

Nu, nu, kiære Lieutenant! jeg beder Dem, hold inde.

Kassio.

Slip mig, Herr! eller jeg slaaer ham paa sin Snude.

Montano.

Kom, gaae bort; De er jo beskienket.

Kassio.

Beskienket? — (de drage Kaarde og fægte.)

Jago.

Skynd Dem, gaae ud og giør Allarm. (Rodrigo gaaer.) Nei, kiære Lieutenant — Ei! mine Venner — Heida, Hielp! — Lieutenant — hør Montano — Hielp, Folk! dette ere i Sandhed en skiøn Vagt — Hvem ringer med Klokken? — Fanden i Vold — Hei! (Klokken ringes) hele Byen vil

vil komme i Bevægelse — Fy, Fy, Lieutenant! De vil paadrage sig evig Skam.

Fiortende Scene.

Othello og Folge, De Forrige.

Othello.

Hvad er her paa Ferde?

Montano.

Jeg bløder alt: jeg er saaret, men ei dødelig.

Othello.

Holder inde, eller det skal koste jer Livet!

Jago.

Holdt dog! Lieutenant — Montano — mine Herrer — har I da ganske forglemt al Agt for dette Sted, og Eders Skyldighed; Generalen selv taler til Eder: holdt, holdt, for Skams Skyld.

Othello.

Hvad, endnu ikke? — fra hvem reiser dette sig? ere vi nu blevne Tyrker, og gisre det samme mod os selv, som Himlen har forbudet Ottomannerne? — Skam jer dog som Christne, og lad denne umenneskelige Fægtning faae Ende; eller den første, som rører sig for at udføre sin Hævn, ringeagter sit Liv, og skal døe ved sin allermindste Bevægelse. — Faae Stormklokken til at tie, som skrækker Øebeboerne op fra deres Roe. — Hvad er Aarsagen hertil? tael Du dog ærlige Jago, der staaer saa kummerfuld og bleeg, som Døden, og sig mig hvem der giorde Begyndelsen? Saafremt Du har mig kiær, saa sig mig Sandheden.

Jago.

Jeg veed det ikke. Nu ganske nyelig vare de alle gode Venner; i saa god Forstaaelse som Brud og Brudgom, naar De klæde sig af for at gaae i Seng; og derpaa, just nu — ret ligesom en Planet havde berøvet Dem alt Vid, — trak De Kaarde, gik hinanden paa Livet, og giorde blodige Anfald. Jeg kan ei sige Begyndelsen til denne fortrædelige Feyde, og ønsker selv, jeg i en berømmelig Trefning havde mistet mine Been, som har bragt mig til at deeltage heri.

Othello.

Hvoraf kommer det Kassio, du saa har forglemt Dig selv?

Kassio.

Jeg beder Dem, forskaan mig: — jeg kan ei tale.

Othello.

De, værdige Montano! pleier at være en artig Mand: og agtes jo af alle og enhver for et sat og sædeligt Menneske; — de skarpeste Dommere udtale aldrig deres Navn uden med Ærbødighed. — Hvad kan have bevæget dem til at give deres gode Rygte Afskeed og forskierdse Folkes store Tanker om dem, for Navnet af en Natteskværmer? — svar mig herpaa?

Montano.

Værdige Othello! jeg er farlig saaret. Deres Fændrik Jago kan give fuldkommen Underretning om alt, hvad jeg veed — da det koster mig nu nogen Møie og Besvær selv at tale; — Ei heller er noget mig bevidst, hvori jeg har forseet eller fortalt mig i

Nat,

Nat: med mindre egen Forsorg skulde undertiden blive en Last, og at forsvare sig en Synd, naar man voldsommen overfaldes.

Othello.

Nu, ved Himlen! begynder ei mit Blod at spille Mester over min Sindighed: og Lidenskaben har allerede forstyrret alt Overlæg, og vil ene adlydes. Opbring mig ikke. — Thi dersom jeg hæver denne Arm i Veiret, da skal den bedste af Eder falde, som Slagtoffer, for min Vrede. — Tilkiendegiver mig Ophavsmanden, ham, der først begyndte. Og den, som overbevises at være den Fornærmende, — var han endog ved Fødselen min egen Tvillingbroder, — skal jeg ei længere vedkiende mig. — Hvordan! i en krigførende Stad, hvor endnu alt er urolig, og alles Hierter betagne af Frygt, at yppe private og personlige Klammerier? — ved Nattetider, og det paa selve Vagten, Sikkerhedens Borg? det er afskyeligt! sig Du mig, Jago, hvem der først begyndte.

Montano.

Dersom Du forledes af Partiskhed, eller Kammeradskab til at sige mere eller mindre, end Sandhed tilsiger, saa er Du ingen ærlig Krigsmand.

Jago.

Lad det blive min Sag: før skulde man skiære mig Tungen af Munden førend den skulde forebringe noget til Fornærmelse for Mikael Kassio. Imidlertid troer jeg, at jeg ikke, ved at tale Sandhed, skal skade ham. Saaledes tænker jeg at det forholder sig, Herr General. — Montano og jeg stode og talede sammen, da en Person kom løbende, som

raabte om Hielp; og Kassio fulgte ham i Hælene med dragen Kaarde, for at afstraffe ham. Strax løb Montano hen for at anholde Kassio, og bad ham være roelig: i det jeg selv sprang afsted efter den raabende, for at hindre ham fra, ved sin Støien, at sette den hele Stad i Forskrækkelse — hvilket dog desuagtet skeede — Thi, da han var alt for rask paa Foden, naaede jeg ei min Hensigt. Jeg vendte derfore desto hastigere om igien, saasom jeg hørte en Klirren og Støden af Kaardeklinger, og Kassio's høirøstede Eder; som jeg dog ei, før end i Nat, kan sige at være blevet vaer. — Saasnart jeg, efter et Øiebliks Forløb, var kommet tilbage, fandt jeg dem allerede at slages og hugge løs paa hinanden: ligesom de nu giorde, da De selv skildte dem ad; mere kan jeg ei, denne Sag angaaende, berette dem. — Men Mennesker ere Mennesker: — de bedste glemmer sig undertiden selv. Endskiønt Kassio noget fornærmede den anden, — ligesom Folk i Forbittrelse ofte slaae dem, der ville dem bedst — saa troer jeg dog sikkerlig, at Kassio paa en skammelig Maade var blevet mishandlet af dem, der undløb; hvilket han ei med Taalmodighed kunde lade hengaae.

Othello.

Jeg mærker Jago, at Du af Retskaffenhed og Venskab stræber at formilde Sagen, og forringe Kassio's Forseelse. — Kassio! Du er min Ven, men herefter ikke mere min Officeer — See, om ikke min Dyrebare allerede er opstaaet (i det Desdemona kommer ind) Jeg vil fremstille Dig, som et Mønster for andre.

Femtende Scene.

Desdemona med Følge, De Forrige.

Desdemona.

Hvad er det, som er forefaldet?

Othello.

Alt er nu godt igien, min Bedste; kom og begiv Dig til Sengs. (til Montano) For Deres Saar skal jeg selv være Læge. — Hielper ham vel hiem. Du, Jago, maae have et Øie med alle Ting i Byen, og beroelige Dem, som denne skammelige Larm har forstyrret. — Kom nu, min Desdemona! saadan er Krigerens Liv: ofte afbryder Strid og Feide deres vederqvægende Søvn.

(de gaae.)

Sextende Scene.

Jago og Kassio.

Jago.

Hvordan? er Du saaret Lieutenant?

Kassio.

Ja, og uden al Redning.

Jago.

Ei, det forbyde Himlen!

Kassio.

Mit gode ærlige Navn og Rygte, mit Navn og Rygte! Oh! det er forloret! jeg har tabt min uds-

udødelige Deel; og hvad der er tilbage, er ikkun dyrisk. O! Jago, mit gode Navn og Rygte!

Jago.

Saa sandt jeg er ærlig, troede jeg ikke at Du havde faaet nogle Vunder i Livet. — Det smerter mere end Navn og Rygte, som er kun et tomt og falskt Blendværk; det erhverves ofte uden Fortieneste, og tabes igien uforskyldt. Du har slet intet tabt af din Ære, saalænge du selv ei indbilder dig det. Hvad — der ere Midler nok til igien at vinde Generalens Yndest. Han har forkastet dig i sin Overilelse, mere af Politik end Ondskab: ligesom naar man slaaer sin uskyldige Hund, for at skrække en overmodig Løve. — Gior ham Din Opvartning, og han er igien din Ven som tilforn.

Kassio.

Nei; da maae han hellere foragte mig, end at jeg skulde bedrage saa god en General med saa slet, saa fordrukken og ubesindig en Officier. Ei! drikke sig fuld, plappre som en Papegoie! være Storpraler, bande, pukke imod sin egen Skygge! — O, du usynlige Vinens Geist! er du ei bekiendt under et andet Navn, saa lad mig kalde dig Dievel.

Jago.

Hvem var det, De forfulgte med Kaarden? Hvad havde han giort Dem imod?

Kassio.

Det veed jeg ikke.

Jago.

Er det mueligt!

Kassio.

Kassio.

Jeg erindrer mig en Hoben Ting, men intet tydelig: et Slagsmaal, men ei Aarsagen. — Hvor man dog kan indlade en Fiende igiennem Munden, der berøver os al Fornuft! hvor man saa med Glæde og Fornøielse, i Svermen og Støien, kan forvandle sig selv til umælende Dyr!

Jago.

Ei, nu er du jo i god Stand igien, hvordan gik det saa hastig over?

Kassio.

Det har saa behaget den Dievel, Drukkenskab, at give Plads for den Dievel, Vrede. En Ufuldkommenhed viser mig en anden, og gior mig ret foragtelig i mine egne Øine.

Jago.

Ei! din Moral er og alt for streng. — Paa denne Tid og dette Sted, og efter Landets nærværende Beskaffenhed, vilde jeg af Hiertet ønske, at det ei var hændet; men eftersom det nu saa er, maae du søge at giøre det godt igien, for dit eget Bedstes Skyld.

Kassio.

Jeg vil da søge om at faae min Plads igien hos ham, men han vil vist fortælle mig at jeg er en Drukkenbolt: og, — havde jeg saa mange Munde som Hydra, — vilde saadan et Svar tilstoppe dem alle. Først opføre sig som en fornuftig Karl, derpaa som en Nar, og nu igien som et Fæe! — Ethvert Glas, man drikker for meget, er forbandet, og hver Draabe deri en Dievel.

Jago.

Nu, nu, god Viin er et godt sælskabeligt Væsen, naar man kun ret omgaaes dermed. Udskield den ei mere. — Jeg troer dog kiære Lieutenant, Du holder mig for Din Ven.

Kassio.

Det har jeg havt Prøver paa — Jeg beskienket!

Jago.

Du og enhver kan jo til visse Tider gierne have et Ruus. — Hør, nu vil jeg sige Dig, hvad Du kan gisre: Vor Generals Kone er for nærværende vor General. Det kan jeg vel sige i en vis Hensigt, saasom han har helliget og overgivet sig til hendes Yndigheders og Egenskabers Betragtning og Beskuelse. Gisr hende en aabenhiertig Tilstaaelse: udbed Dig hendes Hielp til at faae Din Plads igien. Hun eier et saa redeligt, fromt, føieligt og velsignet Gemyt, at hun holder det for en Feil ved hendes Godhed, ikke at gisre mere, end hvad der forlanges af hende. Anraab hende om at sammenknytte det brustne Baand imellem Dig og hendes Mand. Og jeg tør sette min hele Formue imod hvad Du vil, at dette Bræk i Eders Venskab skal blive stærkere, end nogensinde tilforn.

Kassio.

Du giver mig gode Raad.

Jago.

Som en oprigtig Ven, tør jeg forsikkre, og en redelig Mand.

Kassio.

Det er jeg villig til at troe. — Og betids i Morgen tidlig vil jeg ansøge den dydige Desdemona om at antage sig min Sag. Giver De mig Afskeed, vil jeg fortvible om al Lykke.

Jago.

Deri gior De meget ret. — God Nat, Lieutenant, jeg maae hen til Vagten.

Kassio.

God Nat, min ærlige Jago.

(Kassio gaaer.)

Syttende Scene.

Jago (allene).

Jago.

Hvem er der nu, som kan sige, jeg handler som en Spidsbub? Da det Raad, jeg giver ham, er efter al Sandsynlighed, oprigtigt og ærligt. Ja den allerbedste Vei til igien at giøre sig Moeren gunstig; thi intet er lettere, end at bevæge den vennehulde Desdemona til en anstændig Forbøn. — Hun er ligesaa velgiørende som de gavmilde Elementer. Og hvortil skulde hun ei overtale Moeren? var det endog til at forkaste sin Daabes Pagt, og alle Segl og Pandt paa sine Synders Forladelse. — Hans Siel er saa fast lænket til hendes Kierlighed, at hun kan giøre, tilintetgiøre, og foretage alt hvad hun lyster; ligesom hendes Villies Guddom behager at mynstre hans Svaghed. — Er jeg da en Skielm, naar jeg raader Kassio at gaae den Vei, som just ligefrem fører ham

til sin Lykke? — Det er Helvedes Theologie: naar Djevlene vil udøve deres forteste Synder, forekommede os først i himmelske Gestalter, ligesom nu jeg. Thi, imedens denne ærlige Giæk formaaer Desdemona til at ophielpe hans forfaldne Lykke, og hun viser sig virksom for ham hos Moeren, vil jeg blæse hans denne giftige Mistanke i Øret, at hun til hendes kiødelige Lysters Tilfredsstillelse vil holde ham her tilbage: og jo ivrigere hun bestræber sig for at tiene ham, desto mere skal hun tabe af sin Anseelse i Moerens Øine. — Saaledes vil jeg giøre hendes Dyder beegforte, og af hendes egen Godhiertighed berede det Garn, der skal besnære dem alle. — Hvad nu, Rodrigo?

Attende Scene.

Rodrigo, Jago.

Rodrigo.

Jeg løber her med Flokken paa Sporet, ei som en Hund, der selv jager, men kun for at give Hals med de andre. — Mine Penge ere næsten medgaaede: og i Nat er jeg dygtig bleven øverbanket. — Jeg tænker Udfaldet vil blive, at jeg faaer saa meget mere Erfarenhed for min Umage, og maae endelig med slet ingen Penge, og lidt mere Forstand vende tilbage til Venedig.

Jago.

Hvor usle og fattige Folk ere ei de, som ingen Taalmodighed have! hvilket Saar bliver vel læget i et Øieblik? Du veed, at vi maae handle efter Fornuften, da vi ei kan hexe, og Fornuften igien beroer

paa

paa den nølende Tid: synes dig ei, at det gaaer vel nok? — Kassio har slaget ig, og du har ved et ubetydeligt Saar skaffet Kassio Afskeed. Endskiønt adskillige Ting trives og i Solen skyde sig i Veiret, saa blive dog ei altid de Frugter først modne, der først blomstre, — i Sandhed, det er allerede Morgen. Fornsielser og Forretninger gisre at Timerne synes korte. Begiv dig nu bort: gaae hen hvor du er sat Stevne; nu afsted! siger jeg; du skal snart faae mere at vide. — Nei, gaae dog. — (Rodrigo gaaer) To Ting maae nu settes i Værk. Min Kone maae tale for Kassio hos sin Frue. Jeg vil formaae hende dertil, selv drage Moeren til Side, og ei lade ham slippe frem, førend han kan overrumple Kassio i sin Begiering til hans Kone. — Ja, det er Veien; man maae ei forsømme at smede Jernet, medens det er varmt.

(gaaer.)

Tredie Act.

Første Scene.

(Slottet.)

Kassio, Musikantere.

Kassio.

Nu, I godt Folk! spil op, jeg vil betale jer Umagen: kun et Stykke, der ei er for langt, for at ønske Generalen en god Morgen.

(Musikanterne begynder, Klaudio kommer ind.)

Klaudio.

Hvordan Karle! har Eders Instrumenter været i Neapolis, da de snakke igiennem Næsen?

Musikanterne.

Hvi saa, Herre, hvi saa?

Klaudio.

Med Forlov at spørge, er det blæsende Instrumenter?

Musikanterne.

Jh! ja vist er det Herre.

Klaudio.

Godt, see der er Penge for Eder. Og Eders Musik behager Generalen saavel, at han beder Eder, for alt hvad kiært er, ikke at gjøre nogen videre Larmen dermed.

Musikanterne.

Godt, det skal vi ikke heller.

Klaudio.

Dersom I har nogen Musik, som man ikke kan høre, saa spiller kun op igien. Men, som man siger, er Generalen ei meget stor Elskere af Musik.

Musikanterne.

Nei, saadan Musik har vi ikke, min Ven.

Klaudio.

Stikker da altsaa Piberne i Sæk igien, gaaer bort, og forsvind.

(Musikanterne gaaer.)

Kassio.

Pst! — Hør engang, min ærlige Ven? —

Klaudio.

Nei, jeg hører ei Eders ærlige Ven; jeg hører Eder.

Kassio.

Nu, lad Dine Narrestreger fare. — Her er et ringe Guldstykke for Dig; dersom Du kan treffe Generalindens Kammerfrue, saa sig hende, at en vis Kassio udbeder sig den Fjelighed at tale et Par Ord med hende. Vil Du gjøre det?

Klaudio.

Klaudio.

Ja hende kan jeg nok treffe, men at De og vil treffe hende her, er noget jeg strax skal lade hende vide.

Kassio.

Gjør det, min Ven.

Anden Scene.

Jago, Kassio.

Kassio.

Du kommer i en lykkelig Tid Jago.

Jago.

Du har altsaa ei været i Seng?

Kassio.

Nei vist ikke. Dagen brød allerede frem, inden vi skildtes ad. Jeg har taget mig den Frihed at sende Bud ind efter din Kone; jeg vil bede hende at forskaffe mig Adgang til Desdemona.

Jago.

Jeg vil strax lade hende komme. Og jeg vil hitte paa Raad at bringe Moeren til Side, paa det Du desto friere kan tale med Desdemona om dit Anliggende. (gaaer.)

Kassio.

Det takker jeg dig hoilig for. — Aldrig kiendte jeg en artigere eller redeligere Florentiner.

Tredie Scene.

Emilia, Kassio.

Emilia.

God Morgen, kiære Lieutenant! det gior mig ondt at De har haft Fortrædeligheder; men alt vil sikkert blive godt igien. Generalen og hans Kone tale just nu derom, og hun forsvarer Dem ivrigen. Moeren indvender, at den Person, De saarede, er meget anseet her i Cypern, er af stor Familie; og at han i Følge alle Klogskabs Regler ei kan andet end afskedige Dem. Men han har Godhed for Dem, og behøver ingen anden Forbeder, end den samme, for at indsette Dem i Deres forrige Plads.

Kassio.

Desuagtet beder jeg, — om De anseer det for raadeligt, og det lader sig gisre, — at De vil forskaffe mig Leilighed til en kort Samtale med Desdemona i Eenrum.

Emilia.

Vær af den Godhed og kom ind; jeg vil mage det saa, at De skal finde Tid og Anledning til frit at forebringe hende, hvad der ligger Dem paa Hiertet.

Kassio.

Jeg er Dem meget forbunden.

(De gaae.)

Fierde Scene.

Othello, Jago, Adelsmænd.

Othello.

Giv Skibskapitainen disse Breve, Jago: og bad ham sige, jeg anbefaler mig Senatet ærbødigst. Naar det er giort, saa mød mig paa Fæstningsværkerne, hvorhen jeg vil tage mig en Spadseretour.

Jago.

Det skal skee, naadige Herre!

Othello.

Skal vi nu gaae hen og besee Fæstningen, mine ædle Herrer!

Adelsmændene.

Vi staae til Tieneste, naar De befaler, naadig Herre!

(De gaae.)

Femte Scene.

(Et Kammer paa Slottet.)

Desdemona, Kassio, Emilia.

Desdemona.

Vær forsikkret, gode Kassio, at jeg vil anvende al min Flid til Deres Bedste.

Emilia.

Kiære, giør det, naadige Frue! Denne Sag gaaer min Mand saa nær, som det var hans egen.

Desdemona.

Oh! det er en retskaffen Mand. Tvivl ei paa, Kassio, at jo min Mand skal blive Deres ligesaa oprigtige Ven, som tilforn.

Kassio.

Ædelmodigste Frue, hvad der endog skal blive af Mikael Kassio for Eftertiden, saa skal han dog bestandig være Deres oprigtige Tiener.

Desdemona.

Jeg takker Dem. De elsker min Mand, og har kiendt ham i lang Tid; vær forsikkret, at han ei skal blive Dem ugunstigere, end Stats-Klogskab byder.

Kassio.

Men, naadige Frue, denne Stats-Klogskab kan enten fordre saa lang Opsettelse, og næres af alt for smaae og svage Grunde, eller selv skabes af Omstændighederne: saa at, naar min Plads i min Fraværelse blev besat, kunde Generalen glemme baade Tieneste og Venskab.

Desdemona.

Frygt ei derfor; her i Emili'as Overværelse giør jeg mig ansvarlig, at skaffe Dem Deres Plads. Og vær forsikkret, at den jeg tilsiger Løfte om Venskab, ham vil jeg og holde det paa det nøieste. Min Mand skal ingen Roe have for mig, jeg skal vide at tæmme ham *), og trætte hans Taalmodighed. Jeg vil

*) I Originalen: i'll watch him tame. Jeg vil vaage ham tam. Et Udtryk der er laant af Falkenererne, der hindre de vilde Falke fra at sove saalænge, indtil de ere blevne tamgiorte.

vil præke for ham i Sengen, og skrive ham ved Bordet; ja jeg vil i alt, hvad han foretager, blande Kassio's Ansøgning: vær derfor ved et godt Mod; før skal Deres Forbederinde døe, end opgive Deres Sag.

Siette Scene.

Othello, Jago, De Forrige.

Emilia.

Frue, der kommer Deres Mand.

Kassio.

Jeg anbefaler mig Dem naadige Frue!
(vil gaae.)

Desdemona.

Nei bliv, og hør selv til.

Kassio.

Ei nu, Frue! Jeg er selv ilde oplagt til at befordre mit Ærende.

Desdemona.

Vel, som De da behager.
(Kassio gaaer.)

Jago.

Oh! det stager mig slet ikke an.

Othello.

Hvad siger Du?

Jago.

Intet, naadige Herre! og om — jeg veed ikke hvad.

Othello.

Othello.

Var det ikke Kassio, der gik bort fra min Kone?

Jago.

Kassio, naadige Herre? — nei i Sandhed, det kan jeg ikke troe, at han vilde stiele sig bort, da han saae Dem komme: ligesom en, der havde en ond Samvittighed.

Othello.

Jeg troer dog det var ham.

Desdemona.

Nu, min Bedste, talte jeg med nogen, der havde en Ansøgning til dig; og som er ganske mismodig over at være faldet i Din Unaade.

Othello.

Hvem er det, Du meener?

Desdemona.

Hvem, uden Din Lieutenant Kassio. Min bedste Mand, dersom jeg nogensinde er dig kiær, eller har noget i min Magt, som kan bevæge dig, saa vær ei længere uforsonlig mod ham. Thi dersom han ei er en af dem, der ynder dig oprigtig, som vel kan forsee sig af Uvidenhed, men ei med Forsæt, saa forstaaer jeg mig slet paa ærlige Ansigter. Jeg beder dig, sæt ham ind i sin Post igien.

Othello.

Gik han just nu bort her fra?

Desdemona.

Ja, saa nedslaget, at han har efterladt mig endeel af sin Sorg, saa jeg selv maae lide med ham. Bedste Mand kald ham tilbage igien.

Othello.

Endnu ei, min søde Desdemona; en anden Gang.

Desdemona.

Men skal det blive snart?

Othello.

Snarere, min Bedste, for din Skyld.

Desdemona.

I denne Aften til Bords.

Othello.

Nei, ikke i Aften.

Desdemona.

I Morgen til Middag altsaa?

Othello.

Da skal jeg ikke spise hiemme: Jeg kommer i Selskab med Officererne i Kastellet.

Desdemona.

Altsaa til i Morgen Aften; Tirsdag Morgen, eller Tirsdag Middag eller Aften, eller og Onsdag Morgen. — Jeg beder dig fastsæt en Tid, men lad det ei overskride tre Dage: i Sandhed, han er ganske angerfuld: og hans Forseelse efter den almindelige Maade at dømme, er næsten ei andet end en Feil, der kan fortiene en hemmelig Irettesettelse. End-

skiønt

skiønt man i Krigen, som man siger, undertiden maae opstille de bedste til afskrækkende Exempler. — Naar maae han nu komme tilbage? sig mig det. Det skulde forundre mig om der var noget, hvorom du skulde bede mig, og jeg vilde afslaae, eller blive staaende i Tvivl om. — Hvordan? Mikael Kassio! som ledsagede dig i dit Frierie til mig, og mangen Gang, naar jeg havde talt ufordeelagtigt om dig, tog dit Partie. Med ham skulde jeg have saa megen Møie at foreene dig? — troe mig, jeg kunde giøre meget — —

Othello.

Jeg beder dig, ikke mere derom. Lad ham komme naar han lyster, jeg vil ei nægte dig noget.

Desdemona.

Dette er dog ei nogen Gunstbeviisning; men ret ligesom jeg kunde bede og minde dig om at bruge dine Handsker, tage nærende Føde, holde dig varm, eller om noget til din egen Persons besynderlige Gavn og Bedste. — Nei, naar jeg faaer en Begiering, hvorved jeg troer at prøve din Kierlighed, da maae det være af stor Betydenhed og Vanskelighed, og som det er betænkeligt at indvilge.

Othello.

Jeg vil ingen Ting afslaae dig. — Du maae ikkun tillade mig at blive allene nogen Tid.

Desdemona.

Skulde jeg nægte dig noget? nei: — farvel, min kiære Mand.

Othello.

Farvel Desdemona! jeg skal strax komme efter.

Desdemona.

Emilia, kom; følg du kun dit eget Lune; hvorhan det end er, skal jeg altid være dig lydig.

(de gaae.)

Syvende Scene.

Othello, Jago,

Othello.

Fortreffelige Kone! Fordærvelse ramme min Siel, om jeg ei elsker dig; og den blive, naar jeg ei skulde elske dig mere, et andet Chaos.

Jago.

Naadige Herre!

Othello.

Hvad vil du Jago?

Jago.

Vidste Mikael Kassio noget af Deres Kierlighed, da De friede til Deres Gemahlinde?

Othello.

Ja, fra først og til sidst. Hvorfor spørger du derom?

Jago.

Allene til en Beroeligelse for mig, i mine egne Tanker, uden at meene videre ondt dermed.

Othello.

Hvorfor, i dine egne Tanker, Jago?

Jago.

Jeg tænkte ei, han havde vidst noget deraf.

Othello.

Oh! ja; han var ofte Midler imellem os.

Jago.

Virkelig? —

Othello.

Virkelig! — ja, virkelig. Finder du deri noget betænkeligt? er han ikke et retskaffen Menneske?

Jago.

Retskaffen, naadig Herre! —

Othello.

Retskaffen! — ja retskaffen.

Jago.

Saavidt jeg veed, naadig Herre!

Othello.

Hvad tænker du vel?

Jago.

Tænker, naadig Herre! —

Othello.

Tænker, naadig Herre! — Hvordan, ved Himlen, du er jo som mit levende Echo. Ligesom der laae noget Uhyre forborgen i dine Tanker, for grueligt til at vise sig; du meener noget dermed: jeg hørte dig og nu sige, at der var noget der ei stod dig an — da Kassio forlod min Kone. Hvad er det, der ei staaer dig an? — og da jeg fortalte dig, at han i Frierdagene var

min Fortroelige; raabte du: virkelig? — og knyttede og sammendrog Øienbrynene, som om du indsperrede nogen fæl og skrækfom Tanke i din Hierne — elsker du mig, saa aabenbar mig den Tanke.

Jago.

De veed nok, naadige Herre, hvormeget jeg elsker Dem?

Othello.

Det troer jeg. Og fordi jeg veed, at du er saa ganske redeligsindet og afveier dine Ord førend de forlade dine Læber, derfor skrækker din afbrudte Tale mig desto mere; thi slige Ting som af en falsk og troløs Skurk ei bliver andet end sædvanlige Kunstgreeb, ere hos et retsindigt Menneske Udbrud, der strømmelige fra Hiertet, som Lidenskaben ei kan undertrykke.

Jago.

Hvad Mikael Kassio angaaer — saa tænker jeg, at jeg tør sværge paa, han er en retskaffen Karl.

Othello.

Det samme tænker jeg og.

Jago.

Folk burde ligne dem selv, og være hvad de synes: eller og, naar de ei vare det, de da ei heller pilde paatage sig at efterligne nogen anden Person.

Othello.

Rigtig, Folk bør være, hvad de synes at være.

Jago.

Altsaa — just derfor tænker jeg, at Kassio er en retskaffen Karl.

Othello.

Othello.

Nei, deri ligger endnu noget mere forborgen. Jeg beder dig, tael til mig efter din egen bedste Overbeviisning, og sig mig hvad du grubler over? indklæd dine hæsligste Tanker i de hæsligste Udtryk.

Jago.

Forlad mig, naadig Herre; endskiønt jeg er forbunden til enhver Skyldigheds Beviisning, er jeg dog ei forbunden til det enhver Slave er fritagen for — at yttre mine Tanker. Sæt endog de vare nedrige og falske; hvor er vel det Pallads, hvor hæslige Ting ikke ogsaa indtrænge sig? — Hvem eier et Hierte saa reent, at ikke undertiden skidne Forestillinger der ogsaa holde Raad, og sidde i Rette med andre tilladelige og lovlige Betragtninger?

Othello.

Du begaaer Forræderie imod din Ven, Jago, naar du allene tænker dig ham fornærmet, og nægter dine Tanker Adgang til hans Øre.

Jago.

Oh! jeg beder Dem, om endog — men maaskee selv min Formodning er lastværdig: og jeg tilstaaer, det er en Gemyts Beskaffenheds Feil, gierne at udspeide Uordener: og min Mistænkelighed skaber ofte Mangler der, hvor ingen ere; jeg beder Dem derfore ret indstændig, da mine Formodninger ere saa ufuldkomne, ei at bygge Dem nogen Oval af mine faae enkelte og usikkre Jagttagelser. — Hverken var det Dem tienligt for Deres Roligheds eller eget Bedstes Skyld, ei heller skikkede det sig for mig, som

en troefast, ærlig og fornuftig Mand, at aabenbare Dem mine Tanker.

Othello.

Hvad meener du hermed?

Jago.

En Mands og en Kones gode Navn, min kiære General, er deres Siæls kostbareste Klenodie. Den, der frastieler mig mine Penge, stiæler kun en lumpen Ting; det er noget — det er intet: de vare mine, nu ere de hans, og har været tusende andres Slave — men den, som stiller mig ved mit gode Navn og Rygte, frarøver mig noget, der ei beriger ham, men gior mig virkelig fattig.

Othello.

Jeg maae vide, hvad du tænker.

Jago.

Det kan De ikke; — om end mit Hierte var i Deres Haand — og De skal det ikke, saalænge det bliver i min Forvaring.

Othello.

Ha! —

Jago.

Oh! naadige Herre! tag Dem vare for Skindsyge; den er et grønsiet Uhyre, som sønderslider den Fode, der nærer den. Den Hanreder lever lykkelig, som, vis om sin Skiæbne, ei elsker den, der beskiemmer ham. Men hvilke usalige Øieblikke tæller ikke den, som er forelsket og dog tvivler; som haver Mistanke, og brænder af en hæftig Kierlighed.

Othello.

O Qvael!

Jago.

Fattig og fornøiet er riig, — tilstrækkelig riig: men umaadelig Rigdom er saa fattig som Vinteren for den, der altid frygter at blive fattig. — Naadige Himmel, bevare alle Mennesker og enhver for Skindsyge!

Othello.

Hvad? hvortil alt dette? — tænker du mit Liv skal være idel Skindsyge. At jeg vil fatte nye Mistænkeligheder ved enhver Maane-Omvexling? Nei, engang at tvivle er engang at beslutte. — Byt mig bort for et Faar, om jeg skal anvende min Siels Virksomhed paa slige tomme opblæste Betænkeligheder, i Følge din Formodning. Det er ei nok til at giøre mig skindsyg, at sige: min Kone er kiøn, trives vel, elsker Selskab, er frietalende, synger, spiller og dandser godt. Hvor der er Dyd, ere disse Ting selv dydige. Ei heller vil jeg af mine egne ufuldkomne Egenskaber uddrage mig den mindste Frygt eller Tvivl om Utroskab; thi hun havde Øine og valgte mig — Nei, Jago, jeg vil see, inden jeg tvivler, og naar jeg tvivler, søge Beviser; og efter disse, er der intet mere tilbage uden — bort paa engang baade med Kierlighed og Skindsyge.

Jago.

Det fornøier mig. Thi nu har jeg Aarsag til desto friere at give dem Prøver paa Venskab og Hengivenhed. Anhør derfor hvad jeg troer mig pligtig at sige: jeg taler endnu ikke om Beviser. Men giv

Agt

Agt paa deres Gemahlinde, besynderlig paa hendes Omgang med Kassio. Hav et vaaget Øie med hende, hverken mistænkelig, eller tryg. Jeg vilde ei gierne, at deres aabne goddædige Gemyt skulde af egen Troskyldighed blive bedragen. Vær paa deres Vagt. Jeg kiender meget vel vort Lands Beskaffenhed. — I Venedig tør de nok lade Himlen see de Skalkestykker, som de ei vover at vise deres Mænd. All deres Samvittighed bestaaer: ei i at lade dem ugiorte, men at holde dem forborgne.

Othello.

Siger du det?

Jago.

Hun bedrog sin Fader, i det hun ægtede dem; og da hun syntes at zittre og frygte deres Blikke, fandt hun allermeest Behag i dem.

Othello.

Det giorde hun og virkelig.

Jago.

Betænk det; at hun, endnu saa ung, kunde paatage sig saadan Forstillelse, og giøre sin Faders Øine saa stokblind som en Eeg — at han endog tænkte det var Tryllerie — Men jeg fortiener hvilig at lastes; jeg beder ydmygst om Forladelse for min alt for store Hengivenhed til Dem.

Othello.

Jeg er dig evig forbunden.

Jago.

Jago.

Det forekommer mig, som min Tale har giort Dem noget nedslagen.

Othello.

Ikke det ringeste, ikke det ringeste.

Jago.

Jeg befrygter dog virkelig, det er saa. De vil betænke, haaber jeg, at alt, hvad jeg har sagt, det er af Venskab for Dem. Men jeg seer De er bevæget — Jeg beder Dem udleed ei videre Slutninger af min Tale: lad dem ei strækkes videre end til Formodning.

Othello.

Det skal ikke skee.

Jago.

Giorde De det, naadige Herre! saa vilde min Tale drage alt for slette Følger efter sig, som mine Tanker ei har hensigtet til. Kassio er min værdige Ven. — Naadige Herre, jeg seer De er bevæget.

Othello.

Ikke meget bevæget; — jeg kan ei forestille mig andet, end at Desdemona er en dydig og retskaffen Kone.

Jago.

Længe leve hun og blive det! og længe leve De, og tænke det samme!

Othello.

Og dog, hvor Naturen engang farer vild. —

Jago

Jago.

Det er just Knuden. At hun, med Deres Tilladelse at tale, skulde afvise saa mange foreslagne Partier med hendes egne Landsmænd, der var af samme Stand og havde samme Fortrin, hvorefter enhver dog naturligviis tragter. Ei! man kan ikke andet end spore hos saadanne en hæslig Egensindighed — slem Overgivenhed, og en unaturlig Tænkemaade. Men, forlad mig, jeg taler ikke egentlig om hende i Besynderlighed: endskiønt jeg maae befrygte, at, naar Willien skal oprøres mod hendes bedre Skiønsomhed, hun da kan falde paa at sammenligne Dem med hendes Landsmænds Dannelse og Udseende, og uhældigviis fortryde det Skridt, hun har giort.

Othello.

Nu Farvel, Farvel. — Mærker du endnu noget mere, saa lad mig det vide; overtael din Kone til at oppasse hende. — Forlad mig nu, Jago.

Jago.

Jeg anbefaler mig Dem, naadige Herre!
(gaaer.)

Othello.

Hvorfor skulde jeg gifte mig? — den ærlige Mand seer og veed uden Tvivl langt mere, end han udlader sig med.

Jago (kommende tilbage).

Naadig Herre! jeg beder Dem ret indstændig ei at gruble videre derover; overlad det til Tiden. Det er altid billigt, at Kassio faaer sin Post igien; thi han beklæder den virkelig med megen Duelighed. Dog om De behager at forholde ham den endnu nogen

gen Tid, kan De derved komme til at beobagte ham og hans Opførsel desto nøiere. — Læg Mærke til, om Deres Kone ved hæftig og stærk Paahæng vil udvirke hans Indsettelse; — derpaa maae meget sees. Imidlertid troe De heller, jeg gaaer forvidt i min Frygt — som jeg og selv har billig Aarsag til at formode. Hold hende for uskyldig, derom beder jeg Dem, naadig Herre!

Othello.

Tvivl ei om, jeg jo nok ved at styre mig selv.

Jago.

Jeg anbefaler mig Dem atter, naadig Herre!
(gaaer.)

Ottende Scene.

Othello allene.

Othello.

Jago er en overordentlig retskaffen Mand, og indsigtsfuld kiender han fra Grunden alle menneskelige Handlingers sande Beskaffenhed. Befinder jeg hende troeløs — da, var hun end bunden til mig med mine egne Hierte-Strenge, skulde jeg slide hende løs, forkaste og overlade hende som et Rov for sin egen Skiebne! — formodentlig fordi jeg er sort, og mangler det angenemme i Omgang, som Byejunkerne have; eller fordi jeg nærmer mig Dalen af min Levetid, dog det siger ikke meget — hun er forloren, og jeg bedraget: min Trøst maae være at afskye hende. — O! du Ægtestandens Forbandelse! At vi skal kunne kalde disse deilige Skabninger vore, og ei deres Be-

gier-

gierligheder! hellere vilde jeg være en Tudse og nære mig i et skident Fængsels Uddampninger, end besidde en Krog i den Skabning jeg elsker, blot til andres Brug. — Det er da nu de fornemmes Plage, som i Fortrin maae her staae tilbage for de ringere; det er en Skiæbne, uundgaaelig som Døden. — Allerede ved vor Undfangelse svæver denne hornede Straf over os. See der kommer hun.

Niende Scene.

Othello, Desdemona, Emilia.

Othello.

Dersom hun er falsk, oh! saa spotter Himlen sig selv; jeg vil ei troe det.

Desdemona.

Nu, min kiæreste Othello, er Bordet færdig, og de artige Personer her fra Den, som du har indbudet, vente paa din Komme.

Othello.

Det var en Forseelse af mig.

Desdemona.

Hvorfor taler du i saa svag en Tone, er du ei vel maaskee?

Othello.

Jeg føler Smerte her foran paa mit Hoved.

Desdemona.

Ei! det kommer af for megen Vaagen: det vil snart gaae bort igien; lad mig binde noget fast til

om

om dit Hoved, saa vil du inden en Time befinde dig vel.

Othello.

Dit Tørklæde er for lidet (hun taber sit Tørklæde) lad det være: — kom, jeg vil følge ind med dig.

Desdemona.

Det gior mig ret meget ondt, at du ei befinder dig vel.

(de gaae.)

Tiende Scene.

Emilia allene.

Emilia.

Det fornøier mig at jeg har fundet dette Tørklæde her. Det var det første Erindringstegn, hun fik af Moeren. Min underlige Mand har vel hundrede Gange tilskyndet mig at tage det. Men denne Gave er hende saa kiær — thi han besværgede hende at bevogte det vel — saa at hun altid giemmer det hos sig, for at kysse og tale til det. Jeg vil tage Mønsteret deraf og give Jago det: men hvad han vil giøre dermed, veed Himlen og ikke jeg. Jeg gior det blot allene for at føie ham i hans Griller.

(Jago kommer.)

Jago.

Hvad nu, hvad bestiller du her allene?

Emilia.

Skiend ikke, jeg har noget for dig.

Jago.

Noget for mig? det er vel det Almindelige —

Emilia.

Nu hvad?

Jago.

Min Kone, den Taasse.

Emilia.

Oh! er det alt? — Hvad vil du nu give mig for dette Tørklæde?

Jago.

Hvilket Tørklæde?

Emilia.

Hvilket Tørklæde? Ei! det Moeren først forærede Desdemona, som du saa ofte har bedet mig om at fralifte hende.

Jago.

Har du da stiaalet det fra hende?

Emilia.

Nei, men hun lod det af Uagtsomhed falde, og til Lykke var jeg her nærværende og tog det op: see, her er det.

Jago.

Du er en rask Kone — giv mig det.

Emilia.

Hvad vil du giøre dermed? du havde ei Roe førend du fik mig til at snappe det bort.

Jago.

Jago.

Ih, hvad gaaer det dig an.
(snappende Torklædet fra hende.)

Emilia.

Hvis du ei har bestemt det til noget vigtigt Brug; saa giv mig det. Den arme Kone vil tabe Sands og Samling, naar hun skal savne det.

Jago.

Du maae lade som du veed intet deraf. Jeg har bestemt det til et vist Brug. Gaae nu bort og lad mig være allene. (hun gaaer.) Jeg vil legge det efter mig paa Kassios Kammer, og lade ham finde det. Smaating, lette som Luften, ere for skindsyge Folk saa kraftige Beviser, som Sprog af Bibelen. Dette kan og gisre noget. — Min Gift virker allerede hos Moeren. Farlige Forestillinger have Gift i deres Natur, som neppe fornemmes i Førstningen, men saasnart de begynde kun lidt at angribe Blodet, brænde de, som Svovel-Gruber — det tænkte jeg. (seende Othello komme mærkelig forvirret.) See hvor han kommer! Hverken Valmue eller Mandragora, ei engang hele Verdens indslumrende Safter, skal skaffe dig Lægedom og den søde Søvn, du endnu nød i Gaar Nat.

Othello.

Ha! — troeløs mod mig! —

Jago.

Hvad nu, Herr General! slaae det af Tankerne.

Othello.

Bort, gaae din Vei; du har lagt mig paa Pinebænken. Jeg sværger dig til, det er bedre at blive meget bedraget, end at vide det allermindste derom.

Jago.

Hvordan, naadige Herre?

Othello.

Hvad Fornemmelse havde jeg af hendes stiaalne Vellysters Nydelse. Jeg saae det ikke, jeg tænkte ikke derpaa, det giorde mig ingen Harm: jeg sov Natten derefter lige godt; jeg var ubekymret og munter: jeg fandt ei Kassio's Kysse paa hendes Læber. Den som er bestiaalet, og ei savner sit Tab, underret ham ei derom, og han er slet ikke bestiaalet.

Jago.

Det gior mig ondt, jeg skal høre dette.

Othello.

Nu havde jeg været lykkelig, om hun havde givet sit skionne Legeme til Priis for den hele Armeelige indtil Trosknægtene selv, naar jeg allene ei havde vidst noget deraf. — O! nu Farvel for altid du Siæle-Roe! Farvel al Selvtilfredshed! Farvel I plumadsede Skarer, og du stolte Krigsstand, som regner Ærgierrigheden selv blandt dine Dyder! O Farvel! — Farvel I vrinskende Hingste, skraldende Trompeter, moedopvækkende Trommer, skingrende Piber, Kongelige Standarter, og al dit Tilbehør, din Pragt, din Pomp du ærefulde Krig! og o! I Dødens dræbende Værktøi, hvis Jernstruber ligne den

den udødelige Jupiters frygtelige Bulder, Farvel! — tilendebragt er al Othello's Daad!

Jago.

Er det mueligt, naadige Herre?

Othello.

Nederdrægtige, forsikkre dig Beviser om at Desdemona er en Hore: oh! forsikkre dig dermed! giv mig sienfynlig Bevis, eller (gribende fat paa ham) ved min evige Siels Værd, bedre havde det været dig at være født en Hund, end saaledes opfordre min opvakte Vrede.

Jago.

Er det allerede kommet dertil?

Othello.

Kom lad mig selv see det: giør det i det allermindste saa beviisligt, at det ringeste Glimt af Tvivl forsvinder for Mistanken: eller Vee, Vee dit arme Liv!

Jago.

Min naadige Herre!

Othello.

Bagtaler du hende og martrer mig, saa bed aldrig mere. Bort med alle Samvittigheds Raab for Eftertiden. Opdyng paa Afskyeligheders Hoved nye Afskyeligheder, begaae Gierninger, hvorved Himlen vil fælde Taarer, og Jorden forbauses, thi intet kan legges til din Fordømmelse større, end dette.

Jago.

Oh, Barmhiertighed! oh, Himlen staae mig bi! — Er De vel en Mand? Haver De Siæl eller Følelse? Gud hielpe Dem! fratag mig mit Embede. Jeg ulykkelige Daare, som maae leve og see min Redelighed regnet til Forbrydelse! — O, afskyelige Verden! mærk det, mærk det, o Verden! at være ærlig og ligefrem er ei at være sikker! — Jeg takker Dem for denne Lære, og herefter vil jeg aldrig elske nogen Ven, da Kierlighed kun avler Had og Fortørnelse.

Othello.

Nei, bie — du skulde være ærlig —

Jago.

Jeg skulde være klog; thi Ærlighed er en Daare, der taber, hvad den træller for.

Othello.

Ved alt hvad dyrebart er i Verden, jeg troer min Kone er ærlig, og at hun ei er det; jeg troer du er redelig, og er det og ikke. Beviser maae jeg have. — Hendes Navn, der var saa friskt og skiønt, som Diana's Ansigt, er nu besudlet og ligesaa fort som mit eget. Men saafremt der er Strikker, Dolk, Gift, Ild eller qvælende Strømme, vil jeg ei taale det — havde jeg ikkun Forsikkring.

Jago.

Jeg seer, Herre, De ganske fortæres af Deres Lidenskab; Jeg fortryder at jeg skulde tiltale Dem derom. De vilde gierne have Forsikkring?

Othello.

Vilde? — ja, og tillige vil.

Jago.

Det maae De: men hvorledes, hvad Forsikkring, Herre? vilde De være Øienvidne, staae og stirre derpaa? betragte Deres egen Skam?

Othello.

Død og Fordømmelse!

Jago.

Det vilde falde inderlig vanskeligt at bringe Dem i den Stilling: og fordømt være De, om De og lod noget dødeligt Øie see Dem tumle sig, uden De selv. — Hvordan altsaa? Hvad skal jeg sige? Hvad kalder De Forsikkring? Ganske umueligt vil det være Dem, Herre, at faae see det, om De endog vare saa geile som Geder, saa hidsige som Aber, saa kaade som brunstige Ulve, og saa tossed og eenfoldige som Dumheden i sit Ruus. — Men dog siger jeg, at hvis Hentydning og sandsynlige Omstændigheder, som lede lige til Sandheden, kan give Dem Forsikkring, saa skal de have den.

Othello.

Giv mig et levende Beviis paa, at hun er troløs.

Jago.

Det er en ubehagelig Forretning: men siden jeg har indladt mig saa langt i denne Sag, ansporet dertil ved taabelig Redelighed og Venskab, saa vil jeg vedblive. — Jeg laae nyelig i Seng med Kassio,

og da en forsmedelig Tandpine plagede mig, kunde jeg ikke sove — der gives visse Folk, hvis Siæle ere saa slappe, at de i Søvne udsladdre alle deres Hemmeligheder. Kassio er en af dem; jeg hørte ham sige i Søvne: „Min søde Desdemona, vi maae være vaersom, og skiule vor Kierlighed.“ Og i det samme, Herre, greb han efter mig og trykkede min Haand, og raabte — „O, min kiæreste Ven!“ og gav mig derpaa saa hæftige Kysse, som om de vare rodfæstede paa mine Læber, og han vilde drage dem op med Rødderne; derpaa lagde han sit Been over mit, sukkede, og kyssede, og raabte derpaa: „forbandede Skiebne, der gav dig til Moren!“

Othello.

Oh! afskyeligt! afskyeligt!

Jago.

Det var kun en Drøm.

Othello.

Men den tilkiendegav en foregaaende Fuldbringelse. — Det er og en forbandet Tvivl, endskiønt det ei var uden en Drøm.

Jago.

Den kan altid hielpe til at bestyrke andre Grunde af mindre Vægt.

Othello.

Jeg vil slide hende i tusende Stykker.

Jago.

Nei, vær ei ubesindig. Endnu seer vi jo intet af hvad der er giort. — Maaskee hun er Ærligheden selv.

selv. Siig mig engang, har De ei undertiden seet et Tørklæde med Spetter, lignende Jordbær, i deres Gemahlindes Haand?

Othello.

Jeg forærede hende et saadant; det var min første Gave.

Jago.

Derom veed jeg slet intet; men med saadant et Tørklæde — og jeg er vis paa, det tilhørte deres Gemahlinde — saae jeg i Dag Kassio aftørrede sin Hage.

Othello.

Mon det skulde være det samme?

Jago.

Om det var det, eller et andet, naar det kun er hendes, taler det imod hende tilligemed de andre Beviser.

Othello.

O, gid den Nedrige havde fyrgetyve tusende Liv! et eneste er for fattigt, alt for ringe for min Hævngierrighed! Nu indseer jeg det er sandt — See hid, Jago! saaledes blæser jeg til Himmelen af min skiønne Kierlighed: borte er den — Stig frem, du sorte Hævn af Helvedes dybe Afgrund! og du, o, Kierlighed! afstaae tyranisk Had din Krone og det Hierte hvor du thronede! Bryst, svulme af din Byrde, den er lutter Slangetunger!

Jago.

Nu, giv Dem dog tilfreds.

Othello.

Oh! Blod! Blod! —

Jago.

Taalmodighed, siger jeg; De kan endnu forandre Deres Sind.

Othello.

Aldrig, Jago. Ligesom det Pontiske Hav, hvis iiskolde Strøm og stridige Fart aldrig formærker nogen hensynkende Ebbe, men udflyder uafbrudt i Propontis og Hellespont, *) saaledes skal og mine blodige Tanker, i voldsomt Løb, aldrig see tilbage, og aldrig hensynke til lav Kierlighed: lige indtil min Hævngierrigheds gabende Strube har opsluget dem alle — (han knæler) Nu ved hiin befæstede Himmel, under et hellig Løftes agtværdige Forbindtlighed, sværger jeg —

Jago.

Staae ei op endnu — (han knæler) Jeg kræver Eder til Vidne I evig brænnende Lys herover os! Eder, I Elementer, der rundt omkring indslutte os! værer Vidne, at Jago her opofrer Forstand, Haand og Hierte, for at udføre alt til den fornærmede Othello's Tieneste; lad ham endog befale den allerblodigste Gierning, jeg skal ei giøre mig Samvittighed af at adlyde ham.

Othello.

*) Lignelsen grunder sig paa historisk Rigtighed. Pontus semper extra meat in Propontidem; introrsus in Pontum nunquam restuit mare. Plin. hist. nat. L. 11. c. 97. Men skulde vel Shakspeare have læst Plinius?

Othello.

Jeg hilser ikke dit Venskab med tomme Taksigelser, men med godvillig Antagelse, og vil strax see dig legge Haand paa Værket; lad mig inden tre Dages Forløb høre dig sige, at Kassio er ikke mere.

Jago.

Min Ven er allerede død, paa Deres Forlangende — Men spar hende Livet.

Othello.

Fordømt være hun det hæslige Skarn! oh, forbandet være hun! — kom, gaae afsides med mig; jeg vil begive mig bort for at udfinde noget hastigt Middel til at bringe denne deilige Djevel ud af Verden. Fra nu af er du min Lieutenant.

Jago.

Jeg er for evig Deres. (de gaae.)

Ellevte Scene.

(Et andet Værelse paa Slottet.)

Desdemona, Emilia, Klaudio.

Desdemona.

Hør, kan han sige mig, hvor Lieutenant Kassio ligger i Qvarteer?

Klaudio.

Klaudio.

Det tør jeg ikke vel sige, at han nogensteds lyver. (ligger.) *)

Desdemona.

Og hvorfor ikke?

Klaudio.

Han er Soldat, og for mig at sige, en Soldat lyver, var en halseløs Gierning.

Desdemona.

Snak; hvor boer han?

Klaudio.

At fortælle Dem hvor han boer, det var at sige Dem samme Sted, hvor han lyver.

Desdemona.

Kan nogen uddrage sig noget deraf?

Klaudio.

Jeg veed ikke hvor han boer, og at opdigte en Boepæl, og sige han ligger her eller der, det var at lyve i min egen Hals.

Desdemona.

Kan du da ikke faae det opspurgt, og blive underviist derom af andre?

Klaudio.

Jeg vil chatikisere Verden for hans Skyld, det er: giøre dem Spørgsmaal, og fordre Giensvar.

Des-

*) Et Ordspil der reiser sig af dette Ords dobbelte Bemærkelse; thi to lye betyder paa engelsk baade at ligge og at lyve.

Desdemona.

Opsøg ham, og beed ham komme hid. Siig ham, at jeg har talt til Fordeel for ham hos min Mand, og at jeg haaber, alt vil blive godt igien.

Klaudio.

Dette at udføre ligger da inden for Grændserne af en fattig Mands Forstand, og jeg vil derfor friste paa at iværkfætte det.

(gaaer.)

Desdemona.

Hvor skulde jeg vel have tabt mit Tørklæde, Emilia?

Emilia.

Det veed jeg ikke, Frue.

Desdemona.

Troe mig, jeg vilde heller have tabt min Pung fuld af Crusader — thi dersom min ædle Moer ei var trofastere og mere veltænkende, end andre skindsyge Mennesker, kunde dette være nok for at bringe ham paa slette Tanker.

Emilia.

Er han da ikke skindsyg?

Desdemona.

Hvem, han? Jeg troer Solen har fordrevet alle slige Dunster fra det Sted, hvor han kom til Verden.

Emilia.

See der kommer han.

Desdemona.

Nu vil jeg ikke før aflade, inden han har tilstaaet Kassio en fuld Benaadning. — Hvordan staaer det til med dig, min Mand?

Tolvte Scene.

De Forrige, Othello.

Othello.

Ret vel, min kiære Kone. (afsides.) O! hvor haardt at forstille sig — hvordan gaaer det dig, Desdemona?

Desdemona.

Godt, min bedste Mand.

Othello.

Giv mig din Haand; denne Haand er fugtig, Kone.

Desdemona.

Den har ei endnu følt nogen Alder, eller kiendt nogen Sorg.

Othello.

Det er et Tegn paa Frugtbarhed, og et gavmildt Sindelaug: heed, heed og fugtig — denne Haand fordrer en Friheds Indskrænkning, Fasten og Beden, megen Tugtelse, hellige Andagtsøvelser; thi her ligger en ung svedende Djevel forborgen, der bliver oprørisk. — Det er en god Haand, virkelig en godædig Haand.

Des-

Desdemona.

Du maae i Sandhed og kalde den saa, thi det var denne Haand, der gav mit Hierte bort.

Othello.

En gavmild Haand. — I forrige Tider gave Hierterne Hænder; Men efter vor nye Vaabenkunst er det: Hænder, ingen Hierter *).

Desdemona.

Deraf veed jeg intet; — men dit Løfte.

Othello.

Hvilket Løfte, min Skat!

Desdemona.

Jeg har sendt Bud til Kassio, for at bede ham komme hid at tale med dig.

Othello.

Det er en hæslig og slem Snue, jeg er plaget af, laan mig dit Torklæde.

Desdemona.

See der, min Mand.

Othello.

*) Kong Jakob den 1ste stiftede strax i Begyndelsen af sin Regiering den nye Værdighed af Baronets for Penge. Foruden andre Forrettigheder erholdt de en Tilsætning til deres Familie Vaaben, som var en rød Haand i Sølvfeldt. Hertil sigter Shakspeare med det ovenstaaende Udtryk, i det han lader sig forlyde med, at mange af disse Herrer vel havde Hænder, men ingen Hierter. Det er: Vel Penge til at kiøbe Værdighed med, men ingen Dyd for at erhverve sig Ære. Ligeledes giver han derved Dronning Elisabeth en Compliment, der ei holdt Ærestitler til Tals, men uddeelede dem alle til fortiente Mænd.

Warburton.

Othello.

Det, som jeg gav dig.

Desdemona.

Jeg har det ikke hos mig.

Othello.

Ikke?

Desdemona.

Nei, i Sandhed, min Mand.

Othello.

Det var en Feil. — Dette Lommetørklæde var det just en Ægypterinde gav min Moder. Hun var en Tryllerske, og kunde næsten læse sig til Folkes Tanker; hun sagde, at saalænge hun beholdt det, skulde hun ikke aflade at blive elskværdig og uafladelig være i Besiddelse af min Faders Kierlighed: men dersom hun tabte det, eller gav det bort, skulde hun i min Faders Øine tabe al sin Ynde, og han finde Behag i fremmede Skionheder. Kort før min Moder døde, forærede hun mig det, og paalagde mig, om det hændte, jeg fik en Kone, da at give hende det. Dette giorde jeg, og pas vel derpaa; lad det være dig saa kostbart som din Diesteen: thi mistede eller gav du det bort, var det et Forliis, hvorimod ingen Ting kunde opveie.

Desdemona.

Er det mueligt?

Othello.

Det er ganske vist; der ligger Tryllekraft forborgen i dets Væv. En Sybille, som her i Verden

havde

havde talt to hundrede Sole-Omløb, giorde Udkastet i hendes prophetiske Raserie. Ormene bleve helligede, som spandt Silke dertil, og det blev dyppet i Balsom af Mummier *), som den indsigtsfulde Kone havde giemt og faaet af uskyldige Jomfruers Hierter.

Desdemona.

Virkelig! — er det sandt?

Othello.

Høist sandfærdigt, derfore pas vel paa det.

Desdemona.

Da vilde jeg ønske til Himlen, jeg aldrig havde seet det!

Othello.

Ha! — og hvorfore? —

Desdemona.

Hvorfor er du saa opfarende og hæftig i din Tale?

Othello.

Er det tabt? er det borte? sig, er det forkommet?

Desdemona.

Gud hielpe mig!

Othello.

*) Den balsamiske Saft, der udflød af Mumierne, var tilforn berømt formedelst dens antiepileptiske Kraft. Vi ere i vore Tider kloge nok for at vide, at de den samme tillagte Egenskaber vare lutter Indbildninger; og dog har man forsikret mig, at denne Balsom endnu forefindes i nogle Apotheker.

Steevens.

Othello.

Hvad siger du?

Desdemona.

Det er ei borte; men sæt at det saa var?

Othello.

Ha! —

Desdemona.

Jeg siger det er ei borte.

Othello.

Hent det, og lad mig see det.

Desdemona.

Det kan jeg gisre, min kiære Mand; men nu vil jeg just ikke gisre det. — Dette er et Kunstgreb for at bringe mig fra min Ansogning; jeg beder for Kassio, lad ham faae sin Post tilbage.

Othello.

Hent mig Tørklædet — der ahner mig noget.

Desdemona.

Troe mig, du vil aldrig forefinde en dygtigere Mand.

Othello.

Tørklædet!

Desdemona.

En Mand der al sin Tid har grundet sin Lykke paa dit Venskab; som har deelt Farer med dig.

Othello.

Tørklædet! —

Desdemona.

I Sandhed, du er ubillig.

Othello.

Bort. —

(han gaaer.)

Trettende Scene.

Desdemona, Emilia.

Emilia.

Er den Mand ikke skindsyg?

Desdemona.

Jeg saae ham aldrig saaledes tilforn; der ligger ganske vist nogen underfuld Kraft i dette Tørklæde: Jeg er reent ulykkelig, som har tabt det.

Emilia.

Det er hverken i et eller to Aar man lærer at kiende en Mand. De ligne alle vore Maver, og vi ere kun deres Føde; de opsluge os med Graadighed, og mættede, kaste de os ud igien. See der er Kassio og min Mand.

Jago og Kassio.

Jago.

Der er ei andet for, hun maae giøre det; og see — til al Lykke! gaae nu hen og bønfald hende.

Desdemona.

Min kiære Kassio, paa hvad Fod staae nu Deres Sager?

Kassio.

Naadige Frue! endnu min forrige Ansøgning. Jeg beder Dem, lad mig igien ved Deres dydige Forbøn faae en nye Tilværelse, og den Plads tilbage i en Mands Venskab, som jeg af mit hele Hiertes Fylde agter og ærer. Jeg vilde ikke gierne at det længere skulde udsettes; og dersom min Forseelse er af saa dødelig Natur, at ei mine forrige Tienester, eller min nærværende Fortrydelse, eller Forsættet af et godt Forhold for Eftertiden, kan forsone mig med hans Kierlighed, vil det blive mig en Velgierning at faae det at vide; da jeg maae indsvøbe mig i nødtvungen Tilfredshed, og i en snevrere Kreds tage til Takke med Lykkens Almisser.

Desdemona.

Ach, kiære, brave Kassio! min Mellemhandling er endnu af ingen Vægt; min Mand er ei min Mand: og jeg skulde ikke kiende ham igien, dersom hans udvortes Udseende var saa forandret som hans Lune. Saa sandt hielpe mig hver Lysens Engel! som jeg har giort mit Bedste for Dem, og selv sat mig blot for hans hele Ugunst ved min frie Tale. De maae have et Øieblik Taalmodighed; hvad jeg kan gisre det vil jeg, og enda mere, end jeg torde gisre for mig selv. Giv Dem dermed tilfreds saalænge.

Jago.

Er Generalen da vreed?

Emilia.

Emilia.

Han gik nu nyelig herfra, og tilvisse i en uroelig Gemyts Forfatning.

Jago.

Kan han blive vreed? — Jeg har seet Kanonerne sprenge hans Gelider og dievelsk bortrive hans egen Broder fra hans Arm; og kan han blive vreed? — han maae da have vigtige Aarsager; jeg vil gaae ham imøde. Er har vreed, maae det have noget at betyde.

(gaaer.)

Fiortende Scene.

Desdemona, Emilia, Kassio.

Desdemona.

Kiære, gior det. — Vist nok er det enten Stats Anliggender fra Venedig, eller andre opdagede Anslag, som han her paa Cypern er kommen under Veir med, der har fordunklet hans klare Forstand. Og i slige Tilfælde pleie Folk at udlade sin Harme paa ubetydelige Ting, endskiønt de vigtigere ere deres Formaal. Det er altid saa: Thi lad en Finger giøre os ondt, strax meddeler den alle vore sunde Lemmer en smertelig Følelse. Nei, vi maae betænke vore Mænd ei ere Guder, og ei forlange saadan Ømhed af dem som i Frierdagene. Du har Grund til at irettesette mig Emilia, uartige Skumler jeg er! thi jeg var nær ved i min Siel at beskylde ham for Uartighed. Men nu indseer jeg, at jeg havde bestukket Vidnet, og han var falskelig anklaget.

Emilia.

Beed De til Himlen, at det maae være Statssager, som De tænker, og ei andre Griller eller Anstød af Skindsyge for Deres Skyld.

Desdemona.

Himlen forebygge det! — Jeg gav ham aldrig Aarsag dertil.

Emilia.

Men det tilfredsstiller ei altid skindsyge Folk. De ere aldrig skindsyge, fordi de have Anledning dertil; men ofte skindsyge, fordi De ere skindsyge. Skindsygen er et Uhyre, der har undfanget og født sig selv.

Desdemona.

Himlen bevare min Othello's Hierte for dette Uhyre!

Emilia.

Dertil siger jeg Amen! naadige Frue.

Desdemona.

Jeg vil søge efter ham. De, Kassio, maae ei gaae langt bort; finder jeg ham oplagt, vil jeg forebringe Deres Ansøgende, og anvende min største Flid til et lykkeligt Udfald.

Kassio.

Jeg takker Dem ydmygst, naadige Frue!

(Desdemona og Emilia gaae.)

Fem-

Femtende Scene.

Kassio, Bianka.

Bianka.

God Dag, kiære Ven, Kassio!

Kassio.

Hvad er det som gior, at du kommer hid? hvordan gaaer det min smukke Bianka; jeg vilde sandelig nu, min Deilige, have besøgt Dig.

Bianka.

Og jeg var ligeledes paa Veien hen til Dig, Kassio. — Hvordan, blive mig borte en heel Uge? Syv hele Dage og Nætter? aatte og firsindstyve Timer? og det Elskerens Skilsmisse Timer, firsindstyve Gange kiedsommeligere end Time-Viseren. O, trættende Overregning!

Kassio.

Forlad mig, Bianka, jeg har denne ganske Tid været besværet med blyetunge Tanker. Men paa en beleiligere Tid skal min Fraværelses-Regning vel komme dig tilgode og blive godtgiort. (i det han giver hende Desdemonas Torklæde.) Vil du, min Bedste, ikke udtage mig Mynsteret heraf?

Bianka.

Hvorfra fik du det, Kassio? Det er vist nok en Gave fra en nyere Veninde: nu mærker jeg Aarsagen til din slemme Fraværelse; er det alt kommet saavidt? godt.

Kassio.

Nu vel, Pige, gaae hen og kast dine skidne Formodninger i Dievelens Strube, hvorfra du har dem — Du er skindsyg over, at det er en Foræring af en Kiæreste? Nei, i Sandhed er det ikke, Bianka.

Bianka.

Nu, hvis er det da?

Kassio.

Det veed jeg heller ikke; jeg fandt det i mit Værelse. Mynsteret synes jeg vel om, og jeg vilde gierne have et Udkast deraf, inden det forlanges tilbage, som det vist vil blive; tag nu og giør det. Imidlertid lad mig her noget allene.

Bianka.

Jeg forlade dig? hvorfor?

Kassio.

Jeg venter Generalen hid. Og det er mig ei tienligt, ikke heller ønsker jeg at han skal see mig her holde Kiellingesnak.

Bianka.

Hvi saa, om jeg maae spørge?

Kassio.

Ikke derfor, at jeg jo elsker dig.

Bianka.

At du elsker mig ikke, skulde du sige. Du maae dog følge mig et lidet Stykke paa Veien, og fortælle mig, om jeg snart skal see dig i Aften.

Kassio.

Det bliver kun et lidet Stykke, jeg kan følge dig; thi jeg maae forblive her. Men jeg skal snart see dig igien.

Bianka.

Det er mig kiært, jeg maae da finde mig i Omstændighederne.

Fierde Act.

Forste Scene.

(En Sahl paa Slottet.)

Othello, Jago.

Jago.

Vil De troe det?

Othello.

Troe det, Jago?

Jago.

Hvordan, kysse hinanden hemmelig?

Othello.

Et uforsvarligt Kys!

Jago.

Eller at hun skulle ligge blot med hendes Vert i Sengen, en Times Tid eller to, uden at have noget ondt i Sinde?

Othello.

Blot i Sengen, Jago, uden at have noget ondt i Sinde? — det var jo at vise sig skinhellig mod Fanden; De som have dydige Hensigter, og

dog

dog handle saaledes, deres Dyd frister ei Dievelen, de friste Himlen.

Jago.

Naar de ingen Ting begaae, er det et forladelig Feiltrin: Men giver jeg min Kone et Tørklæde —

Othello.

Hvad da?

Jago.

Hvad da, det er hendes, naadige Herre! og da det er hendes, maae hun, tænker jeg, give det bort til hvem, hun lyster.

Othello.

Hun raader ligeledes over sin Ære, maae hun og give den bort?

Jago.

Hendes Ære er et Væsen, der ei kan sees. Man troer de Personer ofte have den, der slet ingen have; men angaaende Tørklædet. —

Othello.

Ved Himlen, jeg vilde saa gierne have bragt det i Forglemmelse! du sagde — oh, det svæver over min Hukommelse, ligesom en Ravn over et besmittet Huus, og spaaer Beboerne Døden. — Han havde mit Tørklæde —

Jago.

Ja, hvad da?

Othello.

Det er just ei saa rigtig.

Jago.

Jago.

Hvad, om jeg sagde, jeg havde seet ham beskiemme Dem? eller hørt ham sige det? — thi virkelig gives der saadanne mundkaade Skurke, der kan have indtaget og erobret et Fruentimmer enten ved overhængende Smigren, eller og ved Pigens frivillige Tilbøielighed, og da kan de ei holde sig fra at sladdre af Skolen.

Othello.

Har han da udladt sig med noget?

Jago.

Det har han, naadige Herre! men vær vel forsikkret ei om mere, end han vel kan forsværge.

Othello.

Hvad har han da sagt?

Jago.

Ih, at han har — Jeg veed ei hvad han har.

Othello.

Hvad har han? Hvad? —

Jago.

Lagt —

Othello.

Hos hende?

Jago.

Hos hende, paa hende — Hvad De selv vil.

Othello.

Lagt hos hende! paa hende! lagt hos hende! det er skiendigt! Tørklædet — Tilstaaelse — Tørklædet — Bekiende skal han og blive hængt for Umagen — først blive hængt, og da — bekiende — Jeg skielver derfor — Naturen kunde ei opvække slige fæle Billeder uden til Advarsel. Det er ei Ord, der saaledes ryste mig — Ha, Næser, Øren, og Læber — er det mueligt! bekiende! — Tørklædet — oh Djevel —

(falder i Afmagt.)

Jago.

Virk kun! min Medicin virker vel. — Saaledes fanger man lettroende Giekke, og mangen værdig kydsk Dame paadrager sig uforskyldt Skiendsel. Hei! Hei! Herr General! Herr General! — Othello — See der er Kassio.

Anden Scene.

Kassio, De Forrige.

Kassio.

Hvad er paa Færde?

Jago.

Generalen har faaet et Anstød af den faldende Syge, dette er enda det andet. I Gaar havde han og et

Kassio.

Gnid ham omkring Tindingerne.

Jago.

Jago.

Nei, gjør det ikke; man maae lade Afmagten have sin egen rolige Gang, hvis ei Skummet skal staae ham for Munden, og lidt efter lidt bryde ud i rasende Galskab. — See, nu bevæger han sig. Gaae du kun liot afsides, han vil strax komme sig igien. Naar han er gaaet herfra, vil jeg tale med dig, en vigtig Sag angaaende. (Kassio gaaer.) Hvordan er det med Dem, General? har De ei stødt Deres Hoved?

Othello.

Driver du Spot med mig?

Jago.

Nei, ved Himlen, om jeg spotter Dem. — Jeg ønskede, De vilde bære Deres Skiebne som en Mand.

Othello.

En horned Mand er et Uhyre, et Dyr. —

Jago.

I en folkerig Bye er der altsaa mangen et Dyr, og mangen et fædeligt Uhyre.

Othello.

Tilstod han det ogsaa?

Jago.

Bedste Herre! vær dog en Mand: betænk, at ethvert skiægget Mennneske, der er spændt i Ægteskabsaaget, trækker fælleds med Dem. Der leve Millioner, som hver Nat ligge i tilredde Senge, hvilke de

tør

ter sværge paa ere blot for dem allene. Deres Tilstand er bedre: oh! det er Dievelens Spottelyst at liste en Bolerske ind i en sikker Ægteseng, og udgive hende for Kydskhed. — Nei, lad mig heller vide det: thi naar jeg veed hvad jeg er, saa veed jeg tillige hvad hun skal være.

Othello.

Oh! du taler som en forstandig Mand; det er sandt.

Jago.

Gaae De nu noget afsides, og formaae Dem selv til at være en rolig Tilhører. Imedens De laae her nedtrykt under Byrden af Deres Kummer — en Lidenskab der ei anstaaer en Mand som De — kom Kassio hid: Jeg fik ham af Veien, og gav gode Undskyldninger for Deres Besvimelse: Jeg bad ham strax vende tilbage for her at tale med mig; hvilket han lovede. Forstik Dem nu et Sted, og læg vel Mærke til hans haanlige Latter, hans Spodskhed, og kiendelige Foragt, der viser sig i enhver Mine af hans Ansigt. Thi jeg vil anmode ham om, at igientage Fortællingen forfra, hvor, hvorledes, hvor ofte, hvor længesiden, og naar han havde, og igien vil have med Deres Kone at bestille. Jeg siger, mærk Dem vel alle hans Lader. Dog, Taalmodighed maae De have, eller og jeg skal sige, De er lutter Galde, og besidder slet ingen Mandighed.

Othello.

Hør Jago; du skal see mig høist smild at finde mig i Taalmodighed, men tillige — høist blodgierrig; hører du det?

Jago.

Jago.

Det er ganske tilbørligt. Alt til rette Tid. Vil De nu skiule sig (Othello gaaer afsides) nu vil jeg spørge Kassio om Bianka, en god Huusholderske, der, ved at falbyde sine Lyster, forskaffer sig Mad og Klæder. Dette Dyr er inderlig forelsket i Kassio; ligesom det og er Skiøgens Straf, at bedrage mange, og igien af en at blive bedragen; Han selv, naar han hører tale om hende, kan ei bare sig for at skoggerlee: der kommer han. Jo mere han vil lee, jo mere rasende vil Othello blive, og hans forblindede Skindsyge skal ganske urigtig udlegge den arme Kassio's Smiil, Lader og letsindige Adfærd.

Tredie Scene.

Jago, Kassio.

Jago.

Nu, hvordan befinder De Dem, Lieutenant?

Kassio.

Desto værre for Tillægs-Navnet du giver mig, hvis Bersvelse er færdig at skille mig ved Livet.

Jago.

Holdt dig vel inde med Desdemona, og du er sikker i din Sag. (i en lavere Tone.) Dersom dit Ønskes Opfyldelse stod i Bianka's Magt, hvor snart skulde det da ikke lykkes dig.

Kassio.

Oh! den arme Dievel.

Othello.

See, hvor han leer allerede.

Jago.

Aldrig saae jeg noget Fruentimmer saa forelsket i en Mandsperson.

Kassio.

Oh! det arme Dyr, jeg troer nok enda hun elsker mig.

Othello.

Nu nægter han det koldsindig, og leer kun deraf.

Jago.

Hør engang Kassio.

Othello.

Nu driver han paa ham, for at faae ham til at fortælle det igien; — rigtig, — ganske rigtig, videre.

Jago.

Hun foregiver at du vil ægte hende. Er det sandt?

Kassio.

Ha! ha! ha!

Othello.

Triumpherer du Romer*)? triumpherer du?

Kassio.

*) Othello kalder ham en Romer. Det Ord: triumphere, eller holde Triumf, som var en Romersk Høitidelighed, bragte ham derpaa.

Johnsen.

Kassio.

Jeg ægte hende? Hvad? slig en Kiselinke? — Kiære, tænk dog mere kristelig om min Forstand, og troe ei den er saa fordærvet. Ha! ha! ha! —

Othello.

Saa, saa, de som vinde have godt ved at lee.

Jago.

Rygtet siger dog, at du vil ægte hende.

Kassio.

Virkelig, sig sandt.

Jago.

Jeg vil være en Skielm, hvis det ei er sandt.

Othello.

Har du alt gravet min Grav? — godt.

Kassio.

Det er den Abekats eget Forebringende: Hun forestiller sig at jeg vil ægte hende, i Følge hendes Kierlighed og egen Indbildning, uden at jeg har givet hende mit Løfte.

Othello.

Jago vinker til mig: nu begynder han Historien.

Kassio.

Nu i Øieblikket var hun her; hun geder mig overalt. Jeg stod forgangen Dag ved Stranden og talte med nogle Venetianere, og strax kom denne Fiante ogsaa derhen, og falder mig saaledes om Halsen —

Othello.

Og raabte, oh min kiæreste Kassio! eller saa omtrent: hans Adfærd giver det nokſom tilkiende.

Kassio.

Hængte sig saa paa mig, og lænede sig grædende op til mig, og saaledes ſiøder og trykker mig. Ha, ha, ha.

Othello.

Nu fortæller han nok hvorledes hun liſtede ham ind i mit Kammer: oh, jeg seer nu tydelig din Næse her for mig, men endnu ikke den Hund, jeg skal kaste den til.

Kassio.

Ja, jeg maae skille mig ved hende.

Jago.

Ei da! see, der kommer hun selv.

Fierde Scene.

Bianka, De Forrige.

Kassio.

Der er Murmeldyret! ja hun seer ud derefter. hvad skal det betyde at du altid løber i Hælene efter mig?

Bianka.

Fanden og hans Oldemoer løbe efter dig! hvad Hensigt havde du vel med det Tørklæde, du nu nylig gav mig? Jeg var taasſed nok til at tage det. Jeg skulde tage Mønsteret deraf? hvor rimeligt var

det ikke, at du skulde finde saa skiønt et Værk i dit Kammer, uden at vide hvem der lagde det der. Det er vist nok en eller anden Taskes Erindringstegn, hvoraf jeg skal tage Mynsteret — der, giv din Kiep-hest det tilbage igien: hvorfra du endog maae have det, saa vil jeg ikke befatte mig med at tage noget Mønster deraf.

Kassio.

Hvad nu, min smukke Bianka? Hvad nu?

Othello.

Ved Himlen, det skulde være mit Torklæde.

Bianka.

Vil du spise hos mig i Aften, saa kan du; og vil du ikke det, saa kom, naar du igien skal finde det beleiligt.

(gaaer.)

Jago.

Løb efter hende, løb efter hende.

Kassio.

Det maae jeg, thi ellers vil hun giøre mig Optøier paa Gaden.

Jago.

Spiser du der til Aftens?

Kassio.

Ja, jeg tænker det.

Jago.

Godt, det kan hænde, jeg skal see dig der; thi jeg vilde gierne tale et Par Ord med dig.

Kassio.

Kassio.

Kiære kom: maae jeg vente dig?

Jago.

Nu gaae. Vi tales nærmere ved siden.

(Kassio gaaer.)

Femte Scene.

Othello, Jago.

Othello.

Hvorledes skal jeg myrde ham, Jago?

Jago.

Lagde De Mærke til, hvor han loe over sin egen Skam?

Othello.

Oh! Jago.

Jago.

Og saae de Tørklædet?

Othello.

Var det mit?

Jago.

Just Deres, saasandt jeg lever: deraf kan De nu see, hvormeget han agter den taassede Kone, Deres Frue — hun gav ham det, og han har igien givet det bort til sin Kiselinke.

Othello.

Jeg vilde ønske jeg kunde dræbe ham i ni samfulde Aar. Jo, ret en herlig Kone! — en smuk Kone! — en deilig Kone!

Jago.

Nei, nu maae De slaae det af Tankerne.

Othello.

Oh! gid hun endog i denne Nat maatte raadne, omkomme og fordømmes; leve skal hun ikke. Nei, mit Hierte er forvandlet til Steen, naar jeg slaaer derpaa, svier min Haand. Oh! hele Verden har ingen yndigere Skabning. — Skulde hun komme til at ligge ved en Keisers Side, vilde han endog blive hendes Slave.

Jago.

Ja, det er nu ikke Sagen.

Othello.

Al Ulykke ramme hende! Jeg siger kun hvad hun er — saadan Fuldkommenhed med hendes Maal — en saa fortræffelig Kiender af Musik. Oh! hun var i Stand til at udsynge Vildheden af en Biørn: saa opfindrisk, saa fuld af Vid.

Jago.

Desto slemmere, om hun er alt dette.

Othello.

Oh! ja, tusend, tusend Gange slemmere. Og dog af saa indtagende et Væsen! —

Jago.

Alt for indtagende.

Othello.

Visselig; ganske sandt. Men det er dog Skade, Jago; Oh! Jago — ret stor Skade.

Jago.

Er De saa indtaget i hendes Ugudelighed, saa giv hende Fribrev paa at fornærme Dem; thi tager De sig det ei nær, saa angaaer det andre slet ikke.

Othello.

Jeg vil hugge hende i tusend Stykker; hun gjøre mig til Hanrei!

Jago.

Oh! det er skammeligt giort af hende.

Othello.

Ved en af mine egne Officerer!

Jago.

Det er endnu skammeligere.

Othello.

Hør Jago, skaf mig nogen Gift, og det i Nat. Jeg vil ei klamres med hende, for at ikke hendes Skabning og Skiønhed skal igien svække min Beslut-ning. — I denne Nat, Jago.

Jago.

Brug ei Forgift; qvæl hende i Sengen, i den samme Seng, hun har besmittet.

Othello.

Godt, godt. Billigheden af denne Straf behager mig; — meget godt.

Jago.

Og hvad Kassio angaaer, saa overlad mig at sørge for ham. — De skal erfare mere ved Midnat.

(en Trompet høres.)

Othello.

Fortræffelig vel. — Hvad er det for en Trompet?

Jago.

Det er sikkerlig nogen fra Venedig. Oh! det er Lodoviko, afsikket fra Hertugen: og see, Deres Frue følger ham.

Siette Scene.

Desdemona, Lodoviko med Følge, De Forrige.

Lodoviko.

Deres Tienere, værdige Herr General!

Othello.

Jeg er ligeledes Deres, min Herre! af mit ganske Hierte.

Lodoviko.

Hertugen og alle Raadsherrerne i Venedig lade Dem hilse.

(giver ham et Brev.)

Othello.

Othello.

Jeg kysser Dokumentet, der indeholder Deres gode Befaling.

Desdemona.

Hvad Nyt medbringer De, kiære Fætter Lodoviko?

Jago.

Det er mig en stor Glæde at see Dem her, Signor; velkommen til Cypern.

Lodoviko.

Jeg takker Dem. Hvordan befinder Lieutenant Kassio sig?

Jago.

Endnu i Live, min Herre!

Desdemona.

Der er, Fætter, kommet en slem Knude paa Traaden imellem ham og min Mand. Men De skal giøre alting godt igien.

Othello.

Veed du det med Vished?

Desdemona.

Min Mand —

Othello (læser).

Mangler ei at iværksette dette, saafremt som De vil —

Lodoviko.

Han tiltalte Dem ikke; han er fyſſelſat med Brevet. Er der kommet Uenighed imellem Generalen og Kaſſio?

Desdemona.

Ja, ret ulykkeligviis. Jeg vilde giøre meget til at forſone Dem ſammen, for den Godhed jeg bær til Kaſſio.

Othello.

Ild og Svovel!

Desdemona.

Min Mand!

Othello.

Er du ret klog?

Desdemona.

Hvad, er han vreed?

Lodoviko.

Maaſkee Brevet har giort ham uroelig. Thi, ſom jeg formoder, bliver han kaldet tilbage, og Kaſſio indſat i hans Sted ſom Stadtholder.

Desdemona.

Troe mig, det glæder mig.

Othello.

Virkelig!

Desdemona.

Min Mand — —

Othello.

Mig skulde det glæde at see dig fra Forstanden.

Desdemona.

Hvordan, min Allerkiæreste Othello?

Othello.

Dievel!

(giver hende et Slag.)

Desdemona.

Det har jeg ikke fortient.

Lodoviko.

Min Herre, det vil man aldrig kunne troe i Venedig, endskiønt jeg skulde sværge paa, at jeg havde seet det selv. Det gaaer alt for vidt. Stil hende tilfreds igien, hun græder.

Othello.

Oh! Dievel, Dievel! — kunde Jorden besvangres af Fruentimmer-Taarer, vilde der fremkomme en Krokodil af hver Taare hun fælder: — bort fra mine Øine.

Desdemona.

Jeg vil adlyde, for ei at mishage dig.

(gaaer.)

Lodoviko.

Hun er i Sandhed en adlydig Kone: jeg beder Dem, naadig Herre, kald hende tilbage.

Othello.

Madame!

Desdemona.

Min Mand!

Othello.

Hvad vil De hende, min Herre!

Lodoviko.

Hvem? jeg, min Herre?

Othello.

Ja, De ønskede jo, jeg vilde lade hende vende om igien; jo, Herre, hun kan vende sig, og vende sig, gaae frem, og vende om igien. Og hun kan græde, min Herre, — græde; og hun er adlydig, som De selv sagde, — adlydig; overmaade adlydig — græd du kun fort — hvad det angaaer, Herre, — oh! Lidenskaber forestiller hun vel! — Man har kaldet mig tilbage — Gaae du din Vei, jeg vil strax sende dig Bud — Min Herre, jeg skal adlyde Befalingen og reise tilbage til Venedig — strax bort herfra! (Desdemona gaaer) — Kassio skal have min Post. Og vil De, min Herre, have den Godhed at spise hos mig i Aften? De er mig ret velkommen i Cypern — (afsides) De Aber og Giedebukke allesammen.

(gaaer.)

Syvende Scene.

Lodoviko, Jago.

Lodoviko.

Er det den ædle Moer, han, som hele Raadet eenstemmig kalder: den alt Formaaende? Det Gemyt,

myt, ingen Lidenskab kunde rokke? Hvis befæstede Dyd hverken Skiæbnens Pile eller Hændelsers Stød kan treffe eller beskadige?

Jago.

Han er meget forandret.

Lodoviko.

Har han alle sine Sandser, eller ikke nogen Mangel paa Fornuften?

Jago.

Han er, hvad' han er. Jeg vil ei udlade mig med min Dom. — Hvad han kunde være, vilde jeg ret meget ønske, han var, om han ikke allerede er det.

Lodoviko.

Hvad, at slaae sin Kone!

Jago.

Det var, min Troe, ei vel giort. Dog gad jeg nok vidst, om dette Slag vilde blive det værste.

Lodoviko.

Er det hans Vane? eller maaskee Brevet virkte saa stærk paa hans Blod, at han for første Gang forfaldt til denne Feil.

Jago.

Ei! ei! jeg handlede ei ærligt, om jeg sagde alt, hvad jeg har seet og veed. De skal lære at kiende ham; og hans egen Opførsel vil lære Dem saameget, at jeg kan spare min Tale. Begiv Dem nu efter ham, og læg Mærke til hans videre Forhold.

Lodo-

Lodoviko.

Nu gior det mig ondt, at jeg har taget Feil af ham.

(de gaae.)

Ottende Scene.

(Et andet Værelse paa Slottet.)

Emilia, Othello.

Othello.

Du har altsaa intet seet?

Emilia.

Nei, heller ikke hørt, eller kunnet formode.

Othello.

Jo, hun har dog seet hende og Kassio tilsammen.

Emilia.

Men da saae jeg intet ondt; og hørte hvert eneste Ord, der gik fra deres Mund.

Othello.

Hvad, hviskede De da aldrig med hinanden?

Emilia.

Aldrig, naadige Herre!

Othello.

Eller skikkede hende bort, afsides. —

Emilia.

Nei aldrig.

Othello.

For at hente hendes Vifte, hendes Handsker, Maske, eller nogen anden Ting?

Emilia.

Aldrig, naadig Herre!

Othello.

Det er besynderligt.

Emilia.

Jeg torde vedde alt paa, at hun er dydig: ja sette min Siel til Pandt derpaa. Har de fattet andre Tanker, saa forkast dem; de bedrage deres Hierte. Dersom nogen slettænkende har sat Dem det i Hovedet, saa gid Himlen giengielde ham det med Slangens Forbandelse! — thi dersom hun ei er dydig, kydsk og troefast, saa er der ingen Mand paa Jorden lykkelig; den reneste og uskyldigste af alle Koner er da hæslig som Bagvaskelsen.

Othello.

Beed hende komme hid, gaae. (Emilia gaaer) — Hun snakker godt; men det maatte være en enfoldig Koblerske, der ei kunde sige ligesaa meget. Det er en listig Taske, nedrige Hemmeligheders Skaade og Nogel, og dog kan hun knæle og bede; det har jeg selv seet med mine egne Øine.

Niende Scene.

Othello, Desdemona, Emilia.

Desdemona.

Hvad er det min Mand befaler?

Othello.

Othello.

Kom nærmere, min Putte! om jeg maae bede.

Desdemona.

Hvad behager du?

Othello.

Lad mig see dine Øine; see mig lige i Ansigtet.

Desdemona.

Hvad er det for et skrækkeligt Indfald?

Othello.

Forglem ei Deres Bestilling (til Emilia) Frue Koblerske, lad de Forelskede blive allene, og luk Døren vel til; host og rømme Dem, om nogen skulde komme — dine sædvanlige Kunstgreeb, dine Kunstgreeb! nu, gaae bort. (Emilia gaaer.)

Desdemona.

Her paa mine Knæe beder jeg dig, sig mig Hensigten af din Tale? Jeg fatter Forbittrelsen i dine Ord, ei dine Ord selv.

Othello.

Kom, sværg derpaa. Fordom dig selv; ellers, lig en Engel af Himmelen, skulde Djevlene selv frygte for at gribe dig. Bliv derfor dobbelt fordømt. Sværg paa din Ærlighed.

Desdemona.

Himlen veed det i Sandhed.

Othello.

Himlen veed i Sandhed, at du er falsk som Helvede.

Desdemona.

Imod hvem, min Mand? med hvem? hvori er jeg falsk?

Othello.

Oh! Desdemona! — bort! bort! bort! —

Desdemona.

O, smertefulde Dag! hvorfor græder du? er jeg da Aarsagen til disse Taarer, min Mand? — mistænker du maaskee min Fader for at have Skyld i din Tilbagekaldelse, saa lad mig ei føle Byrden af din Harm; er han forloren for dig, er han det og for mig.

Othello.

Hvis det havde behaget Himmelen at prøve mig med Gienvordigheder, havde der regnet allehaande Skiendsel og Bitterheder ned paa mit blotte Hoved, og nedsænkt mig til Læberne i Armod, ja hengivet mig til evigt Fangenskab med alle mine Forhaabninger. Da skulde jeg endnu i en Krog af min Siel have fundet en Draabe Taalmodighed. Men ach! at sette mig fast til et Maal for Foragtelsens Haand, at den skal peege efter mig med sin langsom bevægelige Finger. — Dog, endnu det skulde jeg kunne taale; vel, meget vel taale. Men der, hvor jeg forvarede mit Hierte, hvor mit Liv havde sit Sæde, eller og jeg intet Liv skulde have; den Kilde, hvor min Lyksaligheds Strøm udflød, eller fortørredes; — at blive forkastet derfra, eller beholde det, som en skiden Pøl, hvor Padder og Tudser skulde yngle og formere sig: — Her, Taalmodighed, her forandre din Farve, du

unge Cherub med de rosenfarvede Læber, hertil see du fæl og mørk som Helvede selv.

Desdemona.

Jeg haaber, min ædle Mand vil holde mig for uskyldig.

Othello.

Oh! ja som Sommerfluer i en Slagterbod, der boeler, saasnart de kan røre sig. O, du Ukrud! der er saa indtagende skion, og lugter saa behagelig, at det svier i alle Sandserne — gid du aldrig var fød til Verden!

Desdemona.

Oh! hvad for en Synd har jeg da uvidende begaaet?

Othello.

Var dette skionne Papiir, denne saa herlige Bog, giort for at skrive „Hore" derpaa? hvad, hvad du har begaaet? oh! du gemeene Bolerske! jeg skulde giøre mine Kinder til Ildgruer, der vilde forbrænde al Ærbarhed til Aske, hvis jeg vilde nævne dine Skiændigheder — Hvad du har begaaet? Himlen vil intet Nys have derom, og Maanen lukker Øinene til; den letsindige Vind, der kysser alt, hvad den møder, forstummer dybt ned i Jordens dybe Huuler, og vil ei høre det — begaaet? — uforskammede Bolerske!

Desdemona.

Ved Himlen, du giør mig Uret?

Othello.

Othello.

Er du ei en Bolerske? *)

Desdemona.

Nei, saasandt jeg er en Christen! 'om at bevare sin Æres Klenodie for sin Mand fra al fremmed, skiden og utilladelig Berørelse, ei er at være det, saa er jeg det ikke.

Othello.

Hvad, ei en Hore?

Desdemona.

Nei saa sandt jeg vil blive salig.

Othello.

Er det mueligt?

Desdemona.

Oh! Himlen forbarme sig over os!

Othello.

Da beder jeg om Forladelse — Jeg tog dig for den forslagne Hore af Venedig, der ægtede Othello —

*) Jeg har med Flid søgt at formilde nogle af disse Udtryk i Oversættelsen, af Frygt for at Læserne i vore Tider kunde finde Originalens friere Benævnelser noget anstødelige.

Tiende Scene.

De Forrige, Emilia.

Othello.

Kom hun nu, Madam, der har sancte Peders modsatte Bestilling, og som bevogter Helvedes Porte; — du! du! ja du! — vor Leeg er til Ende, der har hun Penge for hendes Umage; vær nu saa god at lukke op, men tie med Hemmeligheden.

(gaaer.)

Emilia.

Ei! hvilke Forestillinger gior den Mand sig ikke. Hvorledes staaer det til med Dem, min Frue? — hvorledes befinder De Dem?

Desdemona.

I Sandhed, fast ligesom i en Drøm.

Emilia.

Men bedste Frue, hvad feiler den naadige Herre?

Desdemona.

Hvem?

Emilia.

Ei! den naadige Herre, Frue?

Desdemona.

Hvem er din Herre?

Emilia.

Han, som tillige er Deres Mand, min smukke Frue.

Desdemona.

Jeg har ingen Mand; sig mig intet, Emilia, jeg kan ei græde, og bør ei svare anderledes end med Taarer. Jeg beder dig, leg i Aften Bryllupslagene paa min Seng; forglem det ikke, og kald din Mand her hid.

Emilia.

Her er i Sandhed foregaaet en Forandring.

(hun gaaer.)

Desdemona.

Det er billigt, jeg saaledes skulde blive behandlet, meget billigt. Hvorledes har jeg da forholdet mig, at den allermindste Mistanke om en slet Opførsel kunde oprinde hos ham?

Ellevte Scene.

Desdemona, Jago, Emilia.

Jago.

Hvad befaler De, naadige Frue! hvordan er det med Dem?

Desdemona (for sig).

Det kan jeg ei begribe; De, som undervise Børn, bruge venlig Adfærd og gjøre det med Mildhed; saaledes kunde han gierne have skiendt paa mig; thi jeg er virkelig som et Barn, naar man skiender paa mig.

Jago.

Hvad tænker De paa, naadige Frue?

Emilia.

Ach, Jago! hendes Mand har saa hæslig udskieldet hende, endog for en Hore; været saa forbittret, og udstødt de meest nærgaaende Udtryk mod hende, at ingen ærlig Kone kan taale det.

Desdemona.

Fortiener jeg dette Navn, Jago?

Jago.

Hvilket Navn, smukke Frue?

Desdemona.

Saadan et Navn, Deres Kone nu sagde, min Mand havde givet mig.

Emilia.

Han kaldte hende en Hore. En Staader i sit Ruus vilde ei bruge slige Udtryk imod sin Tøs.

Jago.

Hvorfor giorde han det?

Desdemona.

Det veed jeg ikke. Jeg er allene vis paa, at jeg ei fortiener dette Navn.

Jago.

Nu græd ikke, græd ikke, for Guds Skyld!

Emilia.

Har hun afslaaet saa mange store Partier? Forladt Fader, Fædreneland, Venner for at blive saaledes uskieldet. Kunde det ei bevæge en til at græde?

Desdemona.

Det er min ulykkelige Skiebne.

Jago.

Den slemme Mand! hvor er han kommet paa det slemme Indfald?

Desdemona.

Ja, det maae Himlen vide.

Emilia.

Jeg vil aldrig blive salig, hvis ei nogen fordømt Strik, ret en geskieftig smidskende Skurk, og hyklende bedragersk Skielm, har, for at tilsnige sig nogen Villighed, opspundet denne Bagvaskelse; jeg vil ei ellers være ærlig..

Jago.

Fy, der er ei slig en Mand til; det er reent umueligt.

Desdemona.

Men om han er til, saa Himlen forlade ham!

Emilia.

Galgen forlade ham, og Helvede fortære hans Been! hvorfor skulde han give hende slige Skieldsord? Hvem holder hende vel Selskab? Hvad Sted, hvad Tid, paa hvad Maade? Hvad Rimelighed og Lignelse dertil? — Moeren er blevet bedragen ved nogen høist nederdrægtig Skielm, ved en yderst lumpen Knegt; oh, Himlen give dog, at Forræderen maae blive bragt for Lyset, og at enhver retskaffen Mand blev givet en Pidsk i Haanden, til at pidske den Kister nøgen igiennem Verden, fra Østen og til Vesten.

Jago.

Tael dog, saa det bliver her inden Dørene, hvad du siger.

Emilia.

Oh Skam faae han! — slig en kiøn Herremand var det og, der satte dig Griller i Hovedet, og kom dig til at holde mig mistænkt for Moeren.

Jago.

Du er en Giek; lad det blive derved.

Desdemona.

Ach, Jago! hvad skal jeg giøre for at vinde min Mand igien? — Ven, gaae du hen til ham; thi saasandt Himlen er over mig, veed jeg ikke, hvorledes jeg har tabt hans Hierte — Her knæler jeg — Saafremt min Villie nogensinde har forsyndet sig imod hans Kierlighed, hverken i Tanker, Ord, eller Gierninger: eller mine Øine, Øren, eller nogen Sands har forlystet sig med en anden Gienstand; eller og dersom jeg i dette nu, som og før, og altid herefter, ei har og ei skal elske ham paa det inderligste, skulde endog Skilsmisse giøre mig til den allerusleste af alle Skabninger, saa finde aldrig min Siel nogen Trøst eller Glæde i Verden! — Uvenlighed giør meget. Og hans Uvenskab kan vel forkorte mine Dage, men aldrig rokke min Kierlighed. Jeg kan ei udsige det Ord, Hore, uden Afskye for mig selv i det jeg udtaler det; men at begaae Gierningen, hvorved jeg fortiente dette Tilnavn, dertil kan ei alle Verdens Forfængeligheder forlede mig.

Jago.

Jago.

Jeg beder Dem, giv Dem tilfreds; det er kun et Lune; Statsanliggenderne ere ham ei gunstige, og derfor skiendes han med Dem.

Desdemona.

Dersom det ei var noget andet —

Jago.

Det er hele Sagen. Jeg indestaaer Dem derfor. Hør hvor Instrumenterne indbyde til Taffel. (Trompeter høres.) Og Gesandterne fra Venedig vente paa Anretningen; gaae ind, og græd ikke; alting vil vist faae et godt Udfald.

(Desdemona og Emilia gaae.)

Tolvte Scene.

Jago, Rodrigo.

Jago.

See der! Rodrigo?

Rodrigo.

Jeg befinder ikke, du behandler mig redelig.

Jago.

Hvad har du da at fremføre derimod?

Rodrigo.

Du affærdiger mig Dag efter anden med løst Snak, Jago: og hellere, som det og nu forekommer mig, forholder mig enhver Leilighed end forskaffer mig det mindste Glimt af Haab. I Sandhed, jeg

kan ei længere udholde det: Ei heller har jeg i Sinde taaleligen at bære, hvad jeg naragtigen har udstaaet.

Jago.

Vil du nu høre, hvad jeg har at sige dig, Rodrigo?

Rodrigo.

Jeg har hørt dig for meget; og imellem dine Ord og Handlinger er der slet ingen god Forstaaelse.

Jago.

Det er ubillig, du giør mig Bebreidelser.

Rodrigo.

Jeg siger ei andet, end hvad sandt er: mine Midler har jeg ødelagt. De Juveler du fik af mig for at overlevere Desdemona, kunde have forført en Kloster-Nonne: du har fortalt, at hun imodtog dem, og gav mig de herligste Forventninger og Fortrøstninger om hendes Hengivenhed og hastige Giengieldelse; men jeg erfarer intet deraf.

Jago.

Nu vel, videre; — meget vel.

Rodrigo.

Nu vel! — videre? — Jeg kan ei komme videre, Mand. Og det er ei meget vel; nei, mig synes det er lumpent giort, og jeg begynder at indsee jeg er fixeret.

Jago.

Meget vel.

Rodrigo.

Rodrigo.

Jeg siger dig jo, det er ei meget vel. Jeg vil selv give mig tilkiende for Desdemona: Dersom hun giver mig mine Juveler tilbage, nu saa vil jeg overgive mit Anliggende, og fortryde min ulovlige Anmodning; hvis ikke, vær forsikkret om, jeg vil selv vide at skaffe mig Fyldestgiørelse af dig.

Jago.

Nu har du vel udtalt.

Rodrigo.

Ja, og intet sagt, uden hvad der er min fulde Agt at iværksette.

Jago.

Ei! nu seer jeg dog, der er Fyrighed hos dig; og fra dette Øieblik af fatter jeg bedre Tanker om dig, end nogensinde tilforn. Giv mig din Haand, Rodrigo; du har, hvad mig angaaer, giort meget billige Jagttagelser: men jeg forsikkrer, at jeg har behandlet dig i denne Sag, som en redelig Mand.

Rodrigo.

Det har jeg ikke mærket.

Jago.

Virkelig, jeg tilstaaer du har ikke kundet mærke det; og din Mistanke røber ei liden Forstand og Skiønsomhed. Men, Rodrigo, dersom du virkelig besidder det, som jeg nu af større Aarsager tiltroer dig end tilforn; jeg meener, Overlæg, Mod, og Kiekhed, saa viis Prøver derpaa i Nat. Dersom du da ikke følgende Nat slutter Desdemona i dine Arme,

saa

saa før mig forræderlig ud af Verden, og gior Ende paa mine Dage.

Rodrigo.

Nu vel, hvad er det da? overskrider det ei Grændserne af al menneskelig Vid og Forstand.

Jago.

Der ere komne besynderlige Befuldmægtigede fra Venedig, for at indsette Kassio i Othello's Plads.

Rodrigo.

Er det vist? — altsaa reiser vel Othello og Desdemona tilbage til Venedig?

Jago.

Oh nei, han reiser til Mauritanien og tager den skionne Desdemona med sig, hvis ei hans Ophold her ved noget Tilfælde bliver forholdet, hvortil intet er tienligere, end at faae Kassio ryddet af Veien.

Rodrigo.

Hvad forstaaer du da ved at rydde ham af Veien.

Jago.

Jh, at giøre ham uduelig til at antage Othello's Post. — Knække Halsen paa ham.

Rodrigo.

Og det vilde du jeg skulde giøre?

Jago.

Ja, dersom du tør selv forskaffe dig Fordeel og Ret. Han spiser i Aften hos en vis lille Pige, hvorhen jeg og forføier mig. Han veed endnu intet af

sin

sin hæderlige Lykke. Dersom du kun vil oppasse ham, naar han gaaer derfra, — som jeg skal mage, vil blive imellem tolv og et — saa kan du i al Mageligheb affærdige ham. Jeg vil opholde mig i Nærheden for at staae dig bi, og han skal vist falde for vor Haand. Kom, staae ei og forundre dig derover, men følg med mig. Jeg vil tydelig vise dig Nødvendigheden af hans Død, saa du endog selv skal troe dig forpligtet til at anfalde ham paa Livet. Nu er det alt Spise-Tid, og Mørket tager til. Vi maae skynde os.

Rodrigo.

Jeg maae først høre, hvad flere Grunde du haver dertil.

Jago.

Du skal blive fuldkommen tilfredsstillet.

Trettende Scene.

Othello, Lodoviko, Desdemona, Emilia og Følge.

Lodoviko.

Jeg beder Dem, kiære Herre, umag Dem ikke længere.

Othello.

Oh, forlad mig: det er mig tienlig at røre mig.

Lodoviko.

God Nat, min Frue, jeg takker Deres Naade allerydmygst

Des-

Desdemona.

De er mig, min Herre, altid meget velkommen.

Othello.

Vil De nu, vi skal gaae, min Herre? — oh, Desdemona!

Desdemona.

Min Mand? —

Othello.

Gaae paa Øieblikket i Seng. Jeg kommer strax tilbage. Skik din Opvarterske der bort; og giør, hvad jeg siger.

(de gaae.)

Desdemona.

Det skal skee, min Mand.

Emilia.

Hvad siger De nu? Han seer mildere ud end tilforn.

Desdemona.

Han sagde, han uopholdelig vilde komme tilbage, og befalede mig at gaae i Seng. Han bad mig ligeledes, jeg skulde skikke dig bort.

Emilia.

Skikke mig bort?

Desdemona.

Det var hans Befaling. Derfor, gode Emilia, giv mig mit Nattøi, og saa farvel. Vi maae vogte os for at mishage ham.

Emilia.

Emilia.

Jeg ønsker nu, at De aldrig havde seet ham.

Desdemona.

Det gjør jeg ikke. Min Kierlighed er saa vel tilfreds med ham, at endog hans Haardhed, hans Irrettesættelser, hans Vredladenhed, har for mig en vis Ynde og Behagelighed hos sig — tag mig nu Naalene af.

Emilia.

Jeg har lagt de Lagener paa Sengen, som De bad mig.

Desdemona.

Det er alt sammen et — gode Gud! hvilke daarlige Forestillinger gjøre vi os ikke ofte. Dersom jeg skulde døe før dig, saa beder jeg, du vil svøbe mig i et af de samme Lagener.

Emilia.

Kom, kom — hvor De snakker.

Desdemona.

Min Moder havde en Pige, der heed Barbara. Hun var forelsket, og hendes Kiæreste blev hende utroe og forlod hende. Hun havde en Sang om en bedrøvet Pige, der beklagede sin Kierlighed og hans Utroeskab. Den var gammeldags, men udtrykkede meget vel hendes Skiæbne, og hun døde under det, at hun sang den. Denne Sang svæver mig i Aften bestandig for Tankerne; jeg kan neppe bare mig for at hælde med Hovedet og synge den, som den Stakkel Barbara. — Jeg beder dig, skynd dig nu noget.

Emilia.

Emilia.

Skal jeg hente Deres Aften-Kofte?

Desdemona.

Nei, tag først Naalene af; — denne Lodoviko er en artig Mand.

Emilia.

Ja ret en indtagende Mand.

Desdemona.

Han taler vel for sig.

Emilia.

Jeg kiender en Dame i Venedig, der vilde have gaaet barfod til det hellige Land, allene for Berørelsen af hans Underlæbe.

Desdemona.

En Stakkels Pige sad og sang
I Skyggen af et Træe,
Anklagende, den Dag saa lang,
En troeløs Elskere.

I Barmen Hovedet nedgleed,
Med Haanden paa sit Bryst —
Forsvunden var al Siele-Fred,
Al Glæde, Livets Lyst.

Ved Siden randt en Flod forbi,
I Krattet traurig hen;
Og klynkende den stemmed' i,
Saa Dalen lød igien.

Fra smukke Øine strømmed' ned
En vældig Taareflod;
Som Stenene selv rørtes ved,
Og sig bevæge lod.

Min Tinding pryde skal en Krands,
Naar jeg fra Verden gaaer.
Mit Hierte dog tilgiver ham. —

Nei det følger ikke derefter — Hør, hvem er det som banker?

Emilia.

Det er Vinden.

Desdemona.

Omsider spurgte jeg: min Ven!
Hvi er du mig utroe?
Som jeg, elsk andre du igien:
„Han svarte" lad mig Roe.

Saa gaae nu bort, god Nat; mit Øie klør, mon det betyder Taarer?

Emilia.

Ei! derom er intet.

Desdemona.

Det har jeg dog hørt andre sige; oh, disse Mænd, disse Mænd! ret alvorlig, Emilia, sig mig: troer du, der gives Koner, som paa saa ublue en Maade kan bedrage deres Mænd?

Emilia.

Vel gives der nogle; derom er intet Spørgsmaal.

Desdemona.

Vilde du vel begaae saadan en Gierning for al Verden?

Emilia.

Hvad? vilde De ikke selv det samme?

Desdemona.

Nei, ved det himmelske Lys! det vilde jeg ikke.

Emilia.

Jeg ikke heller ved det himmelske Lys; jeg giorde det ligesaa gierne i Mørke.

Desdemona.

Vilde du begaae en saadan Gierning for al Verden?

Emilia.

Den hele Verden er en betydelig Sag; det er en stor Gevinst for en liden Synd.

Desdemona.

Jeg tænker, min Troe, dog nok, du giorde det ikke.

Emilia.

Og jeg tænker, min Troe, ganske sikkert, jeg giorde det; og forsværgede det bagefter, naar det var giort. I Sandhed, jeg vilde ei giøre det for en Ring, eller for et Stykke Kammerdug: hverken for en Kiole, et Skiørt, eller en Solhat, eller anden slig smaae Stads. Men for den hele vide Verden! — Hvordan, hvem vilde ei giøre sin Mand til Hanrei, for at giøre ham til Monark? Jeg vilde vove mig igiennem Skiers-Ilden derfor.

Des-

Desdemona.

Paa min Ære, om jeg vilde giøre saa stor en Uret for den ganske Verdens Skyld.

Emilia.

Ei! hvorfor ikke? den Uret var da ikkun en enkelt Uret i Verden; og naar De nu fik den hele Verden for Umagen, saa kunde De snart giøre det Ret igien.

Desdemona.

Jeg kan ei troe, at der er nogen saadan Kone til.

Emilia.

Jo, vel et heelt Dosin; og ligesaa mange til oven i Kiøbet, som behøvedes til at befolke den Verden, hvorom de spillede. Men jeg troer, det er Mændenes Skyld, om Konerne begaae Feiltrin; naar vi see, de blive lunkne i deres Pligters Opfyldelse, og udøse vore Skatte i andres Skiød; eller og naar de bryde ud i en fortrædelig Skindsyge, og holde os bestandig i Tvang; naar de slaae os, forøde og tilsette, vore medbragte Midler til Trods for os. — Hvad? have vi da ogsaa ikke Galde? og hvor megen Fromhed vi end besidde, ere vi dog noget hævngierrige — Mændene maae vide, at deres Koner og have Sandser, ligesaavel som de; de see, og lugte, og have Ganer, som kan skielne baade suurt og sødt, saa vel som Mændene. Hvad giøre de vel, naar de ombytte os for andre? er det for Spøg? det vil jeg gierne troe; er det Lidenskaberne der indgiver dem det? det troer jeg ogsaa; er det af Skrøbelighed, de ere saa flygtige? det troer jeg ligeledes. Og have vi da ikke

Lidenskaber? — og Lyst til Spøg? — og Skrøbelighed, saavelsom vore Mænd? De bør altsaa opføre sig vel mod os; eller man maae lade dem vide, at vore Feiltrin lære vi af de samme, vi see dem at begaae.

Desdemona.

God Nat, god Nat; Himlen gisre mig det altid til en Vane, aldrig at uddrage noget ondt af det Onde, men endog derved selv at finde Anledning til Forbedring!

Femte Act.

Første Scene.

(En Gade foran Pallæet.)

Jago, Rodrigo.

Jago.

Stil dig her bag dette Skuur: nu vil han snart komme. Staae med dragen Kaarde for strax at give ham et Hjertestød: frisk, frisk, frygt intet; jeg skal være ved Haanden. — Det vil enten hæve eller styrte os; Betænk det, og lad din Beslutning være urokkelig.

Rodrigo.

Bliv her i Nærheden: det kunde mislykkes mig.

Jago.

Her strax ved Haanden vil jeg være; fat Mod og træk ud.

Rodrigo

(i det han gaaer hen paa sin Post).

Jeg har ikke synderlig megen Lyst til denne Gierning, endskiønt han har givet mig tilstrækkelige Grunde derfor; dog det er kun et Menneske mindre i Verden. — Herud med dig, (trækker Kaarde) han dør!

Jago.

Jeg har næsten gnedet Vorten, indtil at den svier, og nu bliver han hidsig. Enten han dræber Kassio eller Kassio ham, eller og den ene den anden, saa seer jeg paa begge Sider reen Gevinst. Bliver Rodrigo i Live, saa vil han fordre fuldkommen Erstatning for det Guld og de Juveler, jeg aflokkede ham, som Foræringer til Desdemona. Det maae ei skee — frelses Kassio, saa haver hans Liv daglig en Skionhed, der vil gisre mig hæslig; desuden kan Moeren robe mig for ham; og derved løber jeg Fare. Nei, han maae døe! — Lad det saa være; nu hører jeg ham komme.

Kassio, De Forrige.

Rodrigo.

Jeg kiender ham paa Gangen; det er ham — døe Skurk!

(løber ind paa Kassio og saarer ham.)

Kassio.

Det Stød havde været min Banemand i Sandhed, dersom ei mine Klæder vare bedre, end du tænkte. Nu vil jeg og prøve, hvad dine ere.

(de fegte og begge falder.)

Rodrigo.

O! jeg er Dadsens!

Kassio.

Jeg er for evig en Krøbling; Hielp! hei! Mord! Mord!

(Jago stikker Kassio bagen fra i Beenet og løber bort.)

Anden

Anden Scene.

Othello, oven til i et Vindue, Rodrigo, Kassio.

Othello.

Kassio's Stemme. — Jago holder Ord;

Rodrigo.

O, jeg Nedrige!

Othello.

Ja, saa er det.

Kassio.

Oh, Hielp! hielp! Lys! En Vundlæge?

Othello.

Det er ham! oh, kiekke, retskafne, redelige Jago, der saa ædelt føler din Vens Fornærmelse! — du lærer mig — Nu min Dukke, der ligger din Hiertetyv, og snart nærmer sig din egen Skiæbne. Nu kommer jeg du Bolerske: dine Øines Tryllekraft fængsler ei mere mit Hierte; din med Utugt besmittede Seng, skal blive farvet af Utugtens Blod.

(gaaer bort.)

Tredie Scene.

Lodoviko, Gratiano, Jago, Rodrigo.

Kassio.

Heida! Heida! ingen Vagt? — ingen forbigaaende? — Mord! Mord!

Gratiano.

Her er vist nok skeet en Ulykke; Stemmen er grumme ynkelig.

Kassio.

Oh, Hielp!

Lodoviko.

Hør! —

Rodrigo.

Oh! fordømte Skielm! —

Lodoviko.

To eller tre Jammerskrig. Det er en fæl Nat! maaskee de forstille sig: det bliver nok raadeligst ei at nærme sig de klagende uden mere Hielp.

Rodrigo.

Ingen kommer der; jeg maae altsaa bløde mig ihiel.

(Jago i Skiorte-Ermene, med et Lys i den ene Haand og en Kaarde i den anden.)

Rodrigo.

Hør! —

Gratiano.

Der kommer en i Skiorten, med Lys og Kaarde.

Jago.

Hvem er der? — Hvem ere de som skraale og raabe Mord?

Lodoviko.

Vi veed ikke.

Jago.

Hørte De ikke et Skrig?

Kassio.

Her, her! — For Himlens Skyld hielp mig.

Jago.

Hvad er her paa færde?

Gratiano.

Det er Othello's Fændrik, saavidt jeg kan formærke.

Lodoviko.

Just ham; — ret en kiek Mand.

Jago.

Hvem er du her, der jamrer dig saa elendig?

Kassio.

Jago? — Jeg er blevet mishandlet og lemlæstet af Skielmere! kom endelig og hielp mig.

Jago.

O Gud, Lieutenant! hvad er det for Skielmere, som have giort det.

Kassio.

Jeg troer en af dem maae ligge her i Nærheden, og kan ei komme bort.

Jago.

O! de forræderske Mordere. — Hvem ere I da? (til Lodoviko og Gratiano) kom, og vær dem behielpelig.

Rodrigo.

O! kom hid og hielp mig.

Kassio.

Det er en af dem.

Jago.

O, du mordiske Knegt! o, du nederdrægtige!
(Jago stikker Rodrigo ihiel.)

Rodrigo.

O, fordømte Jago! o, du umenneskelige Hund!
(han dør.)

Jago.

At dræbe Folk i Mørke! — hvor ere disse blodgierrige Gavtyve? — hvor stille er ikke alt i Byen! — Heida! Mord! Mord! — Hvem ere I — gode eller slette Folk.

Lodoviko.

Roes os, som du befinder os at være.

Jago.

Signor Lodoviko?

Lodoviko.

Han selv, Herre.

Jago.

Jeg beder Dem om Forladelse; her ligger Kassio saaret af skielmske Mennesker.

Gratiano.

Kassio?

Jago.

Jago.

Hvordan staaer det til med dig, Broer?

Kassio.

Jeg er stukket igiennem Beenet.

Jago.

Det forbyde Himlen! — Lys, mine Herrer. Jeg vil forbinde ham med min Skiorte.

Fierde Scene.

Bianka, De Forrige.

Bianka.

Hei! hvad er her paa Ferde? Hvem er det som raabte?

Jago.

Hvem er nu det som raabte igien?

Bianka.

Oh! min dyrebare Kassio! min bedste Kassio! oh, Kassio! Kassio! Kassio!

Jago.

Oh, du gemene Qvind! — Kassio, kan du ei sige, hvem du mistænker for at have lemlæstet dig?

Kassio.

Nei.

Gratiano.

Det giør mig ondt at treffe Dem i den Forfatning; jeg søgte just efter Dem.

Jago.

Jago.

Laan mig et Strømpebaand — Saa — gid vi nu havde en Bæreſtoel, hvori han ſagtelig kunde bringes herfra.

Bianka.

Ach! han falder i Afmagt. O, min Kaſſio! min Kaſſio! min Kaſſio!

Jago.

Mine gode Herrer, jeg mistænker denne Taſke for at have Deel i Skielmſtykket — et Øiebliks Taalmodighed, gode Kaſſio — kom, kom, giv mig Lyſet: — Kiender vi dette Anſigt, eller ikke? — Oh, min Ven, min kiære Landsmand Rodrigo? Nei dog — Jo rigtig; ja det er Rodrigo.

Gratiano.

Hvad, Rodrigo fra Venedig?

Jago.

Juſt ham Herre, kiender De ham?

Gratiano.

Om jeg kiender ham? ja meget vel.

Jago.

Signor Gratiano, jeg beder Dem ærbødigſt om Forladelſe. Diſſe blodige Optrin maae undſkylde min Opførſel, og at jeg ei før har agtet Dem.

Gratiano.

Det fornøier mig at ſee Dem.

Jago.

Hvordan er det med Dem, Kassio? — Oh, en Bæreſtoel! en Bæreſtoel!

Gratiano.

Rodrigo?

Jago.

Ja det er ham, juſt ham — Oh, det var ret vel — en Bæreſtoel. En eller anden god Mand bære ham omhyggelig herfra, imedens jeg henter Generalens Vundlæge. Hvad Dem angaaer, Mamſel, saa kan De ſpare ſig Umagen. Han, ſom der ligger dræbt, var min kiæreſte Ven. — Hvad ondt var opkommet dem imellem?

Kassio.

Slet intet i Verden. Jeg kiender ham ikke engang.

Jago.

Hvad, hvorfor bliver hun saa bleeg? — oh, bær ham ind af Luften. Bliv De her, mine Herrer! Blegner hun, Mamſel? — Seer De Forvirringen i hendes Øine? ah! ſiden hun ſtirrer saaledes, vil vi vel ſiden faae noget mere at vide. — Giv vel Agt paa hende, mine Herrer; betragt hende vel — ſee engang paa hende. Ja, en ond Samvittighed vil tale, endſkiont alle Tunger forſtummede.

Femte Scene.

Emilia, De Forrige.

Emilia.

Ei, hvad er her paa Ferde? hvad er paa Ferde, min Mand?

Jago.

Kassio er her i Mørket blevet overfaldet af Rodrigo, og nogle andre Skielmere, der ere undløbne: Det er næsten paa det yderste med ham, og Rodrigo er død.

Emilia.

Ach! den gode Mand! — ach! den gode Kassio!

Jago.

Det er Frugterne af Løsagtighed. — Kiære, gaae hen, min Emilia, til Kassio, og faae at vide, hvor han spiste til Aftens. Hvad, (til Bianka) setter det Dem i Forskrækkelse?

Bianka.

Han spiste hiemme hos mig; det er ei derfor jeg skrækkes.

Jago.

Ah, giorde han det? vær da nu saa god at følge med mig.

Emilia.

O, fy skamme dig du liderlige Qvinde!

Bianka.

Bianka.

Jeg er ingen liderlig Qvinde, men fører et ligesaa ærligt Levnet som hun, der staaer her og beskylder mig.

Emilia.

Som jeg? — Fy dig!

Jago.

Kiære Herrer, lader os nu see Kassio forsørget. — Kom, Mamsel; hun vil nok bringes til at tale i en anden Tone. — Emilia, løb du til Kastellet, og beret Generalen og Fruen, hvad der er foresaldet. Vil De gaae foran? — (aftides) Dette er den Nat, der enten bereder min Lykke eller min Undergang.

(De gaae.)

Siette Scene.

Desdemona sees sovende i Sengen; Othello kommer ind med et Lys i Haanden og en Kaarde.

Othello.

Det er en Forbrydelse! — Min Siel, det er en Forbrydelse! — Lad mig ei navngive den for Eder, I kydske Stierner! — Det er en Forbrydelse — Dog, jeg vil ei udøse hendes Blod, eller beskadige hendes Hud, der er hvidere end Sneen, og glattere end Monumenternes Alabaster. (han legger Kaarden fra sig) — Men, døe maae hun, ellers vilde hun bedrage endnu flere Mænd. Altsaa — slukke Lyset: og da — slukke Lyset —

om

om jeg og udslukker dig, du tiensiferdige Lue! saa kan jeg, naar det fortryder mig, igiengive dig dit forrige Lys: men naar dit Lys engang er udslukket, du den fortreffelige Naturs skiønneste Mønster! Hvor er da vel den Prometheiske *) Funke, der igien kunde antænde det. (setter Lyset ned uden at slukke det) Afplukker jeg Rosen, kan jeg ei give den sin levende Vext tilbage, den maae forvisne — Jeg vil lugte dig paa Træet: (kyssende hende) O, balsamiske Aande! næsten kunde du bevæge Retfærdigheden til at sønderbryde sit Sværd — Endnu eengang! vær saadan, naar du er død, da skal jeg dræbe dig og elske dig bagefter — endnu et Kys! det sidste Kys: — aldrig var nogen saa skiøn, og ulykkelig tillige! — Jeg maae græde, men det er grusomme Taarer — Denne Sorg er himmelsk Pligt, men dens Kierlighed er dræbende — hun vaagner —

Desdemona.

Hvem er der? — Othello?

Othello.

Ja, Desdemona.

Desdemona.

Vil du nu komme i Seng, min Mand?

Othello.

Har du giort din Bøn for i Aften, Desdemona?

Desdemona.

Ja, min Mand.

Othello.

*) Prometheus stial, efter den bekiendte Fabel, Ild fra Himmelen, for dermed at levendegiøre det af ham dannede Menneske.

Othello.

Dersom du besinder dig nogen Overtrædelse, hvorfor du ei har bønfaldet Himmelen om Naade, saa skynd dig at bede derom.

Desdemona.

O! Gud! min Mand, hvad vil du sige dermed?

Othello.

Nu, gior det, og vær kort; imidlertid vil jeg gaae afsides. Jeg vil ei dræbe din uforberedede Siel. Nei — Himlen forbyde det — Jeg vil ei dræbe din Siel.

Desdemona.

Taler du om at dræbe?

Othello.

Ja, jeg gior.

Desdemona.

Da forbarme Himlen sig over mig!

Othello.

Amen, af mit ganske Hierte.

Desdemona.

Endskiønt du taler saadan, haaber jeg dog, at du ei vil dræbe mig.

Othello.

Hum! —

Desdemona.

Og dog frygter jeg dig; thi du er farlig, naar dine Øine rulle saaledes i Hovedet — Hvor-

for jeg og skulde frygte, det veed jeg ikke, da jeg er mig slet ingen Forseelse bevidst; og dog føler jeg, at jeg frygter.

Othello.

Tænk paa dine Synder —

Desdemona.

Jeg kiender ingen, uden min Kierlighed til dig.

Othello.

Ja, og derfor maae du døe.

Desdemona.

Hvad? det er unaturligt at straffe Kierlighed med Døden! — Ach, hvorfor bider du saa paa din Underlæbe? En blodig Lidenskab ryster din hele Bygning — De ere Forvarsler: men dog haaber jeg — Jeg haaber — De sigte ei til mig.

Othello.

Tie, og vær roelig.

Desdemona.

Jeg vil saa; men hvad skal dette betyde?

Othello.

Det Tørklæde, jeg holdt saa meget af, og som jeg gav dig, det forærede du bort til Kassio.

Desdemona.

Nei, ved mit Liv og min evige Siel! — Lad ham hente, og spørg ham.

Othello.

Dyrebare Siel! tag dig Agt, tag dig i Agt for Meeneed; du er paa din Dødsseng.

Desdemona.

Ja, men dog ei endnu for at døe.

Othello.

Jo, snart! snart! — Derfore bekiend oprigtig alle dine Synder: thi om du end vilde benægte den mindste Post med Eed, kunde det ei borttage eller rokke de faste Beslutninger, under hvis Byrde jeg sukker — du skal døe.

Desdemona.

O, Himlen forbarme sig da over mig!

Othello.

Dertil siger jeg Amen.

Desdemona.

Og forbarme du dig ligeledes over mig! Aldrig i mit hele Liv fortørnede jeg dig; aldrig elskede jeg Kassio anderledes, end at Himlen selv maatte billige det. Jeg gav ham aldrig noget Elskovs Pandt. —

Othello.

Ved Himlen, jeg saae mit Tørklæde i hans Haand. O, meneedige Kone! du forsteener mit Hierte, og kommer mig til at kalde, hvad jeg foresatte mig at giøre, et Mord, og ei som jeg tænkte, et Offer — jeg saae Tørklædet.

Desdemona.

Da maae han have funhet det; jeg gav ham det aldrig. Send Bud efter ham, og lad ham bekiende Sandheden.

Othello.

Han har bekiendt. —

Desdemona.

Hvad, min Mand? —

Othello.

At han har — havt Omgang med dig —

Desdemona.

Hvordan? — paa en ulovlig Maade?

Othello.

Ja.

Desdemona.

Det kan han ikke sige.

Othello.

Nei, thi hans Mund er tilstoppet — Den ærlige, redelige Jago har faaet Beskeed dertil.

Desdemona.

Min Frygt forklarer mig alt — O! er han død?

Othello.

Skulde han have havt saamange Liv, som Haar paa sit Hoved, havde min Hævngierrighed hungret efter dem alle.

Desdemona.

Ak! han er bedragen, og jeg for evig forloren.

Othello.

Fordømt! — begræder du ham her lige for mine Øine?

Desdemona.

Oh! forskyd mig, min Mand, men dræb mig ikke!

Othello.

Døe, Bolerske!

Desdemona.

Dræb mig i Morgen, lad mig kun leve i Nat.

Othello.

Nei, dersom du gior Modstand, saa —

Desdemona.

Ikkun en halv Time!

Othello.

Naar det er giort, finder ingen Opsettelse mere Sted.

Desdemona.

Imens jeg endnu gior en eeneste Bøn.

Othello.

Det er for silde.

(han qvæler hende)

Emilia (uden for).

Emilia.

Herr General! Herr General! Hei, hei! Herr General!

Othello.

Hvad er det for en Larm? — ei død endnu? — ei ganske død? I al min Grumhed føler jeg Medlidenhed. Jeg vilde dog ei, du længe skulde pines. — — Saa — Saa.

Emilia.

Heida, Herr General! Herr General!

Othello.

Hvem er der?

Emilia.

O, min gode Herre, jeg vilde gierne tale et Ord med Dem.

Othello.

Ja det er Emilia — paa Øieblikket — nu er hun død — Formodentlig kommer hun at berette Kassio's Endeligt; det var en stor Larm — Ha! du rører dig ei mere? — stille som Graven — skal jeg lukke hende ind? var det vel godt? — mig synes hun rører sig igien — Nei — hvad er det bedste? kommer hun herind, vil hun vist tale til min Kone; min Kone! — min Kone! — hvilken Kone? — Jeg haver ingen Kone. — Oh, utaaleligt! Oh, skrækfulde Time! — Nu burde der, synes mig, en almindelig Formørkelse foregaae baade i Solen og Maanen, og den forferdede Jordklode skielvende oplade sig —

Emilia.

Jeg udbeder mig kun at tale et Par Ord med Dem; — oh, naadige Herre!

Othello.

Jeg havde forglemt dig; oh, kom ind Emilia — Sagte — strax — nu strax — Lad mig først drage Omhænget sammen. — Hvor er du? hvad feiler dig vel nu?

(han skyder Skaaden fra Døren, og Emilia kommer ind.)

Syvende Scene.

Emilia, Othello.

Emilia.

Oh! min naadige Herre, der er et græsseligt Mord begaaet.

Othello.

Hvordan? — Hvad, nu?

Emilia.

Just nu, Naadige Herre.

Othello.

Da maae det være Maanens Skyld; den kommer Jorden nærmere end den pleier, og gior Menneskene forrykte i Hovedet.

Emilia.

Kassio, Naadig Herre, har myrdet en ung Venetianer, ved Navn Rodrigo.

Othello.

Rodrigo myrdet? — og Kassio myrdet?

Emilia.

Nei, Kassio er ei myrdet.

Othello.

Kassio ikke myrdet? — Da er Mord ganske ud af Tonen, og den sødtklingende Hævn er blevet skurrende.

Desdemona.

O! uskyldig, uskyldig myrdet! *)

Emilia.

Ach, Himmel! hvis Stemme var dette?

Othello.

Det? — hvilket?

Emilia.

Ach! ach! det var Hendes Naades Stemme. Hielp! Hielp! Hei, Hielp! — Oh, Frue, tael igien; Sødeste, bedste Frue, tael.

Desdemona.

Jeg dør en uforskyldt Død.

Emilia.

O! hvem har begaaet saadan en Gierning?

Des-

*) Dersom Othello blot havde qvalt Desdemona, og Sengeteppet, hvormed det skeede, blev taget bort, forend Aanden ganske var hende betagen, saa kunde Desdemona igien tale, som hun siden gior, og endelig ganske komme sig. Men hun siger siden, at hun er blevet myrdet. Derfore er det at formode, at nogle Ord til Efterretning for Skuespillerne efter disse Ord: „Jeg vilde dog ei, du længe skulde pines — Saa; saa" ere gangne forloren. Her maae han uden Tvivl have givet hende et Stik af Kaarden, og, ved Igientagelsen af de sidste Ord, endnu et.

Steevens.

Desdemona.

Ingen — Jeg selv — Farvel! anbefal mig min kiære Mand; — oh! Farvel!

(hun doer.)

Othello.

Hvordan? hvorledes kan hun være bleven myrdet?

Emilia.

Gud! hvem veed det?

Othello.

Hun hørte jo hende selv sige, at det ei var mig.

Emilia.

Saa sagde hun; jeg maae sige hvad sandt er.

Othello.

Hun er som en Løgner henfaret til det brændende Helvede; det var mig selv som dræbte hende.

Emilia.

O! des større Engel er hun, og du en desto fortere Djevel.

Othello.

Hun forfaldt til Daarlighed, og blev en Hore.

Emilia.

Det lyver du hende paa, du Djevel!

Othello.

Hun var falsk som Vand.

Emilia.

Og du er rasende som Ilden, naar du siger, at hun var utroe. — Oh, hun var troe, som en Engel!

Othello.

Kassio drev Utugt med hende; spørg ellers din Mand. — Oh, jeg vil være fordømt til Helvedes dybeste Afgrund, hvis jeg ei af de billigste Grunde er bragt til at begaae den Yderlighed. Din Mand vidste alting.

Emilia.

Min Mand?

Othello.

Din Mand.

Emilia.

At hun var utroe i sit Ægteskab?

Othello.

Ja, med Kassio: thi var hun blevet mig troe, saa dersom endog Himlen vilde have giort mig en anden, ligesaa stor Verden, af en eneste heel Chrysolit, skulde jeg ei have solgt hende bort for den.

Emilia.

Min Mand?

Othello.

Ja, det var ham, som først fortalte mig det; Han er en ærlig Mand, og hader enhver Nedrighed, der hænger ved slette Handlinger.

Emilia.

Emilia.

Min Mand?

Othello.

Hvortil denne Igientagelse, Kone? Jeg siger endnu engang din Mand.

Emilia.

O, Desdemona! listig Ondskab har spillet Giek med Kierlighed. — Min Mand har sagt, hun var troeløs?

Othello.

Ja, Kone; han selv. Jeg siger din Mand; forstaaer du ikke det Ord maaskee? Min Ven, din Mand, den ærlige, redelige Jago.

Emilia.

Dersom han siger det, saa gid hans fordærvelige Siel maae raadne dagligen et halvt Gran! Han lyver inderst i sit Hierte. Hun var alt for meget indtaget af sit hæslige Valg.

Othello.

Ha! —

Emilia.

Bedriv nu saameget ondt, som du vil; denne Handling gior dig Himlen ligesaa uværdig, som du var hende uværdig.

Othello.

Tie; det var dig vel bedst.

Emilia.

Emilia.

Du besidder ei halv saa megen Magt til at gisre mig Fornærmelser, som jeg til at bære dem. — O, du Giek! du Dumrian! taabelige og enfoldige Klods! du har begaaet en Gierning — Jeg agter ei din Kaarde; Jeg vil gisre dig bekiendt, om jeg endog havde tyve Liv at tabe — Hielp, Hielp! Hei, Hielp! — Moeren har dræbt sin Frue. — Mord! Mord!

Ottende Scene.

Montano, Gratiano, Jago med flere. De Forrige.

Montano.

Hvad er paa Ferde? — hvad er det, Herr General?

Emilia.

O, er du der, Jago! — du er kommet ret vel tilpas, at andre kan skyde deres Mord hen paa din Hals.

Gratiano.

Hvad er der foregaaet?

Emilia.

Igiendriv det, du Nedrige, hvis du er en Mand: han siger, du fortalte ham, at hans Kone var ham utroe. Det kan du ei have giort; det veed jeg. Du er ei saadan en Skielm. — Tael; mit Hierte flyder over.

Jago.

Jago.

Jeg sagde ham, hvad jeg tænkte, og sagde intet mere, end hvad han selv fandt at være rimeligt og ret.

Emilia.

Men sagde du nogensinde, at hun var ham utroe?

Jago.

Ja, det giorde jeg.

Emilia.

Da sagde du en Løgn — en græsselig fordømt Løgn: ved min Siel — en Løgn, en gemeen Løgn. Hun utroe med Kassio? — med Kassio, sagde du?

Jago.

Med Kassio, Kone. — Gaae din Gang, og hold Munden.

Emilia.

Jeg vil slet ikke holde Munden. Jeg er forpligtet til at tale. Min Frue ligger her myrdet i hendes Seng.

Alle.

Det forbyde Himlen!

Emilia.

Og dit Sladder har ene foraarsaget Mordet.

Othello.

Nei, forundres ikke, mine Herrer! det er den virkelige Sandhed.

Gra-

Gratiano.

Det er en græsselig Sandhed!

Montano.

Oh, en afskyelig Handling!

Emilia.

O Skielmsstykke! Skielmsstykke! Skielmsstykke! nu tænker jeg derpaa — jeg seer — jeg mærker det — Oh! Skielmsstykke! — det tænkte jeg nok; jeg vil dræbe mig selv af Sorg; O! Skielmsstykke! Skielmsstykke!

Jago.

Hvad, er du gaaet fra Foranden? Jeg raader dig, du vil forføie dig hiem.

Emilia.

Tillader mig, mine gode Herrer, at tale; det er tilbørligt at adlyde ham, men nu ikke: maaskee, Jago, gaaer jeg aldrig hiem mere.

Othello.

Oh! oh! oh!

(kastende sig ned paa Sengen)

Emilia.

Ja, læg dig ned og hyl. Du har dræbt den yndigste, den uskyldigste Skabning, som nogensinde saae Dagens Lys.

Othello.

Oh! hun var lastefuld. (staaende op) — Min Oncle, næsten havde jeg ikke blevet Dem vaer; see, der ligger Deres Broderdatter, for hvis Aande

nu

nu nyelig disse mine Hænder har sperret Tilgangen. Jeg veed, denne Handling har et græsseligt og grimt Udseende.

Gratiano.

Arme Desdemona! det glæder mig, at din Fader er død: dit Giftermaal blev hans Død, og blot Kummer allene afskar hans Livstraad. Dersom han nu levede, vilde dette Syn bringe ham til Fortvivlelse; han skulde bande sin gode Engel bort fra sin Side, og falde i Forhærdelsens Tilstand.

Othello.

Det er beklageligt; men Jago veed, at hun med Kassio har begaaet den skiendige Gierning mere end tusende Gange. — Kassio har bekiendt det, og hun forskyldte ham hans Elskovs Handel med det Kierligheds-Pandt og Erindrings-Tegn, som jeg først gav hende; jeg saae det selv i hans egen Haand. Det var et Tørklæde, et Mindesmærke min Fader gav min Moder.

Emilia.

O! Himmel! o! I himmelske Magter!

Jago.

Hold Fred, tie stille, siger jeg.

Emilia.

Det maae herud, det maae herud — Jeg tie stille! jeg vil tale ligesaa frit, som Vinden: Lad Himlen, og Mennesker, og Dievle, lad dem alle, alle, alle udstøde Beskiemmelser mod mig, jeg vil dog tale.

Jago.

Jago.

Vær klog og forføi dig hiem.

Emilia.

Det gior jeg ikke.

(Jago stoder efter sin Kone, for at stikke hende ihiel)

Gratiano.

Fy! — din Kaarde mod et Fruentimmer?

Emilia.

O, du taabelige Moer! det Torklæde, hvorom du taler, fandt jeg ved en Hændelse, og gav min Mand; thi han har ofte paa det høitideligste og alvorligste — mere end saadan lumpen Ting var værd — bønfaldet mig om at tage det.

Jago.

Fordømte Hore!

Emilia.

Hun skulde have givet det til Kassio? — Oh, jeg fandt det, og gav det til min Mand.

Jago.

Du lyver din gemene Taske.

Emilia.

Jeg kræver Himlen til Vidne! Nei, jeg lyver ikke, mine Herrer. — Oh, mordiske Fantast! hvad skulde slig en Giek med saa fortreffelig en Kone!

(Jago trænger sig frem, saarer sin Kone og løber ud)

Othello.

Har da Himmelen ei flere Bolter, end de som behoves til Tordenen? — Skiændige Forræder!

Gratiano.

Hun falder; han har vist nok dræbt sin Kone.

Emilia.

Ja, ja; — o! læg mig ved min Frues Side.

Gratiano.

Han er allerede bortløbet, og hans Kone virkelig dræbt.

Montano.

Det er en forslagen Skielm. — Forvar den Kaarde, som jeg har frataget Moeren. Kom, bevogt Døren udentil: lad ham ei slippe ud, støder ham hellere ned; jeg vil begive mig efter den anden Skielm. Det er en fordømt Skurk.

(Montano og Gratiano gaae.)

Niende Scene.

Othello, Emilia.

Othello.

Jeg er nu ei heller tapper. Enhver ussel Stymper fratager mig min Kaarde; hvorfore skulde og Æren overleve Ærlighed? — Lad det alt gaae tilhobe.

Emilia.

Hvad spaaede ei din Sang, Desdemona? — hør, om du endnu kan høre mig? Jeg vil giøre som Svanen, og døe syngende. Mit Hoved pryde skal

en Krands, naar jeg fra Verden gaaer. // — Moer, hun var kydsk; hun elskte dig, grusomme Moer! Saa vist komme min Siel i de lykfaliges Boeliger, som jeg taler Sandhed! — Ligesom jeg tænker, saa taler jeg. — Ah! jeg dør!

(hun dør.)

Othello.

Jeg haver endnu en anden Kaarde i hiint Kammer. Den har en Spansk Klinge, som er hærdet i Ebro-Flodens Vand — O! her er den: — Oncle, tillad, jeg maae komme ud.

Gratiano (uden for).

Frist ei derpaa; det vil ellers komme dig dyrt at staae. Alle Vaaben ere dig berøvede, giv derfor efter for Overmagten.

Othello.

See her ind til mig, og tael med mig; eller og jeg anfalder dig, saa ubevæbnet, som jeg er.

(Gratiano kommer ind.)

Gratiano.

Hvad er det da, du vil?

Othello.

See her! jeg har en Kaarde: Aldrig styrtede sig nogen bedre ved en Krigsmands Hofte. Jeg levede den Dag, da jeg med denne lille Arm, og denne gode Kaarde banede mig Vei igiennem flere Hindringer, end tyve Gange din Modstand kunde være. Men ach! forfængelige Pralerie! Hvem kan imodstaae sin Skiæbne! — Saadan er det ei nu. Frygt ikke, omendskiønt du seer mig bevæbnet — Her er min Reises Ende: her er mit Maal; den yderste Pynt,

Pynt, hvorhen jeg med alle mine Seil kunde naae. Gaaer du forferdet tilbage? — din Frygt er ugrundet. Man drage kun et Rør imod Othello's Bryst, og selv viger han tilbage. Hvor skulde vel Othello hen? — Nu (betragtende Desdemona) Hvordan seer du nu ud, uhældige Kone? — bleeg som et Lagen! Naar vi skal mødes paa den store Regnskabsdag, vil dette dit Syn nedstyrte min Siel fra Himmelen, og Djevle opsnappe den. — Kold, kold, min Pige, ligesom din Kydskhed. — Oh! dit forbandede Skielm! Pidsker mig bort, I Djevle, fra Nydelsen af dette himmelske Syn! Giver mig til Rov for Vindene! steeger mig i Svovel! bader mig i bundløse Dyb af flydende Ild! — O! Desdemona! Desdemona! — o! død, — død!

Tiende Scene.

Lodoviko, Kassio, som ledes ind, Montano, Jago som Fange, Officerer, Othello.

Lodoviko.

Hvor er den hidsige og høist ulykkelige Mand?

Othello.

Han, som var Othello? — her er jeg.

Lodoviko.

Hvor er den Hugorm? bringer den Forræder herfrem!

Othello.

Jeg seer paa hans Fødder *); men det er en Fabel — dersom du er en Djevel, kan jeg ei dræbe dig. (Othello støder efter Jago, og saarer ham.)

*) For at see, om han, efter den almindelige Fordom, havde Kloer paa Fødderne, som foregives om Fanden.

Lodoviko.

Vrist ham Kaarden af Haanden.

Jago.

Jeg bløder, men er ei dødelig saaret.

Othello.

Det er mig ei heller ukiert. Jeg vilde, at du skulde leve; thi efter mine Tanker er det Lykkelighed at døe.

Lodoviko.

Oh, du Othello! der eengang var saa god en Mand, men som skulde falde i denne nedrige Forræders Strikker; hvad skal man sige til dig?

Othello.

Ei! hvad man vil — en ærlig Mørder, om de saa synes. Hvad jeg giorde, var ei af Had, men alt af Ærekierhed.

Lodoviko.

Den Skurk har tildeels bekiendt sit Skielmstykke. (til Othello) Har du og han aftaelt Kassio's Ombringelse med hinanden?

Othello.

Ja.

Kassio.

Kiære Herr General, dertil har jeg aldrig givet Dem Anledning.

Othello.

Nu troer jeg det, og beder, du vil tilgive mig. — Vil De nu spørge den Halvdievel, hvo der saaledes har besnæret baade min Siel og mit Legeme.

Jago.

Jago.

Spørger mig om intet; hvad De veed, det veed De. Fra dette Øieblik af vil jeg ei tale et eneste Ord mere.

Lodoviko.

Hvad, ei engang for at bede?

Gratiano.

Pinebænken skal nok aabne dine Læber.

Othello.

Vel, deri gior du og bedst.

Lodoviko.

De skal, min Herre, erfare, hvad som har tildraget sig; hvilket, jeg formoder, De slet ikke veed. — Her er et Brev, som blev fundet i den ihielslukne Rodrigo's Lomme; og her er endnu et andet. I et af dem bliver Rodrigo anmodet om at tage Kassio af Dage.

Othello.

O! du Nederdrægtige!

Kassio.

Værre end den afskyeligste Hedning!

Lodoviko.

Her er endnu et andet Brev, som man har fundet i hans Lomme. Formodentlig har Rodrigo havt i Sinde at sende denne fordømte Skurk det, hvis Jago imidlertid ei havde truffet ham, og givet ham Oplysning.

Othello.

O, du fordærvelige Knægt! — Hvorledes kom vel min Kones Tørklæde i Deres Hænder, Kassio?

Kassio.

Jeg fandt det paa mit Kammer: og han har nu selv bekiendt, at han med Flid der lod det falde; hvilket just har bidraget til hans Hensigters Opnaaelse.

Othello.

O, jeg Daare! jeg Daare! jeg Daare!

Kassio.

Derforuden findes der i Rodrigo's Brev, hvorledes han gior ham Bebreidelser, fordi han opsatte ham til at trodse og opægge mig paa Vagten, som gav Anledning til min Afskedigelse; og da han, efter lang Tids Forløb, — hvori han syntes at være død — endelig fik sit Mæle igien, sagde han: at Jago havde ansporet, og at Jago allerførst havde opbidset ham dertil.

Lodoviko.

Nu maae De forlade dette Værelse, og følge med os. Deres Magt og Bestilling er Dem frataget, og Kassio er Befalingsmand over Cypern — (til Jago) Hvad denne Forræder angaaer, da hvis der gives nogen udtænkt Marter, hvorved han tilstrækkelig kan plages og langpines, saa skal den blive ham til Deel. — De, Othello, maae forblive under streng Bevogtning indtil Deres Forbrydelses Beskaffenhed bliver Raadet i Venedig bekiendtgiort. — Kommer, fører dem nu bort.

Othello.

Holdt — Vie kun et Øieblik. Endnu et Ord eller to inden I gaae. Jeg haver giort Staten nogen Tieneste; det veed De; og nok derom. Jeg beder kun,

naar

naar De i deres Beretninger skal anføre disse ulykkelige Forfald, De da ei taler anderledes om mig, end som jeg virkelig er. Forringer intet, ei heller af Ondskab tilføier noget. Beskriver mig som en Person, der ei elskede som en klog Mand, men som elskede alt for meget — som en Mand, der ei let blev skindsyg; men som engang forledet dertil, lod sig forføre til Yderligheder — som en Mand, liig den gemeene Jøde *) der bortkastede en Perle, som var kostbarere end hans hele Stamme — ja som en Mand, hvis Øine, aldrig svangre af Graad, nu fældte Taarer, som Arabiens Træer deres balsamiske Gummi. — Beretter dette, og føier desuden til: at, da engang i Aleppo en ondskabsfuld turbaned Tyrk slog en Venetianer, og forhaanede Staten, jeg tog den omskaarne Hund i Struben, og igiennemborede ham saaledes.

(han stikker sig selv.)

Lodoviko.

O! blodige Endeligt!

Gra-

*) Nogle meene, at hermed sigtes til Kong Herodes, som, forblindet af Skindsyge, dræbte sin Gemahlinde Mariamne; hvilken Historie havde givet Anledning til et Sørgespil, der allerede var bekiendt i Shakspear's Tid. Andre derimod holde det for ligesaa rimeligt, at her sigtes til en i Digterens Tid bekiendt Fortælling. Maaskee er det denne følgende, som man forsikkrer at have fundet i en gammel Engelsk Bog. En Jode havde efter et langvarigt Fangenskab i fremmede Lande, bragt hiem til Venedig, en Mængde Perler, som han efter Ønske havde solgt, een allene undtagen, der var meget stor, og hvorpaa han havde sat en umaadelig Priis, af hvilken han ei vilde afslaae det ringeste. Da ingen derfor vilde afhandle ham den, lod han til Slutning alle Stadens Kiøbmænd kalde sammen paa Rialto, og falbød endnu engang denne Perle; men omsonst. Han beromte derpaa meget dens Skionhed og Kostbarhed, og kaste-de den pludselig for alles Øine i Søen.

Gratiano.

Nu er alt, hvad vi have taelt, forgieves.

Othello.

Jeg kyssede dig førend jeg dræbte dig — (faldende ned over Desdemona) — og nu, da jeg har dræbt mig selv, er intet mere tilbage, uden at dø i et Kys. (dør.)

Kassio.

Det befrygtede jeg. Men jeg troede, han havde ingen Kaarde; thi han eiede en høimodig Siel.

Lodoviko.

O! du Spartanske *) Hund! (til Jago) fordærveligere end Sygdom, Hunger og det brusende Hav. Betragt denne Sengs ynkelige Byrde; det er dit Værk. Gienstændernes Beskuelse allene forgifter Synet — kast et Teppe over dem — Gratiano, forbliv du her i Huset, og giør Beslag paa Moerens Eiendomme, thi de tilfalde dig. — Til Dem, Herr Stadtholder (til Kassio) overlade vi denne djevelske Skielms Afstraffelse, saavelsom Tiden, Stedet og Piinslerne — oh spar dem ikke! Jeg selv vil strax begive mig om Bord for med et beængstet og sorrigfuldt Hierte at melde Regieringen dette sørgelige Forfald.

*) De Spartanske Hunde bleve af alle holdte for de vildeste og grummeste.

Steevens.

Ende god,

Alting godt.

Personerne.

Kongen af Frankrig.
Hertugen af Florents.
Bertram, Greve af Roussillon.
Lafeu, en gammel Adelsmand.
Parolles, en Kujon og en Storpraler.
To unge Franske Adelsmænd, som tilligemed Bertram gjøre Tieneste i den Florentinske Krig.
En Huus-Hofmester hos Grevinden af Roussillon.
Henrik, Grevindens Tiener.
Grevinden af Roussillon, Bertrams Moder.
Helena, en Datter af Gerhard af Narbon, en for nogen Tid siden afdød berømt Læge.
En gammel Enke i Florents.
Diana, Enkens Datter.
Violenta, Mariana, } Enkens Naboerske og Veninder.
Kavalierer i Kongens Følge; Officerer, Soldater m. f

Scenen er deels i Frankrig, deels i Toskana.

Første Act.

Første Scene.

(Grevinden af Roussillons Huus i Frankrige.)

Bertram, Grevinden af Roussillon, Helena og Lafeu; alle i Sørgedragt.

Grevinden.

Da jeg nu skal skilles fra min Søn, begræver jeg en anden Mand.

Bertram.

Og i det jeg forlader dem, kiæreste Moder, begræder jeg igien min Faders Død paa nye. Men jeg maae adlyde hans Majestets Befaling, under hvis Formynderskab jeg nu staaer, og som jeg altid skylder underdanig Lydighed.

Lafeu.

De, Frue, skal finde i Kongen en anden Mand; og De, min Herre, en Fader. Han, som

som almindelig og til alle Tider viser sig saa god, maae nødvendigviis ogsaa vise Prøver af sine fortræffelige Egenskaber mod Dem, hvis eget Værd vilde fremlokke dem, hvor de manglede, hellere end gjøre dem kraftesløs, hvor de findes i saa stor Overflødighed.

Grevinden.

Hvad Haab giør man sig om Hans Majestets Helbredelse?

Lafeu.

Han har afskediget sine Læger, Frue, under hvis Kurer han har tilbragt Tiden med Forhaabninger, og finder nu efter dette Forløb ingen anden Fordeel, end Haabets Tab tilligemed Tiden.

Grevinden.

Denne unge Dame havde en Fader — o, hvilken traurig Indledning er ikke dette havde! — Hvis Duelighed var ligesaa stor, som hans Retskaffenhed; thi havde den strakt sig ligesaavidt, vilde Naturen blevet udødelig, og Døden af Mangel paa Arbeide søgt Tidsfordriv i Spøg. Jeg vilde for Kongens Skyld ønske, han endnu levede; Kongens Sygdom vilde da snart have taget en lykkelig Ende.

Lafeu.

Hvad hedte den Mand, De taler om, Frue?

Grevinden.

Han var berømt for sin Konst, og var det med største Billighed. — Gerhard af Narbon var hans Navn.

Lafeu.

Det var en ypperlig Mand, Frue: Kongen talede for ganske nylig om ham med Beundring og Bedrøvelse. Han var duelig nok til at leve endnu, dersom Kundskaber kunde have formaaet noget mod Dødelighed.

Bertram.

Hvad er det for et Onde, min Herre, hvoraf Kongen plages.

Lafeu.

En Fistel, min Herre.

Bertram.

Det har jeg ei hørt før nu.

Lafeu.

Jeg skulde ønske, det var aldeles ukiendt — Var denne smukke Pige en Datter af Gerhard af Narbon?

Grevinden.

Hans eneste Barn, min Herre, og min Opsigt betroet. Jeg haver det gode Haab om hende, som hendes Opdragelse lover; et godt Gemyt har hun arvet, hvorved skiønne Gaver blive endnu skiønnere; thi naar en slet Siel besidder fortrefflige Egenskaber, da foreener sig Medynk med vor Agtelse: de samme ere Dyder og Forrædere tillige; hos hende forskiønnes de ved et ukunstlet Væsen. Retskaffenhed er hende medfød af Naturen, og hun stræber at blive fuldkommen i Godhed.

Lafeu.

Lafeu.

Deres Bersommelser, Frue, presser hende Taarer af Øinene.

Grevinden.

Det er den bedste Kilde, hvori en Pige kan aftvette sine Bersommelser. — Hendes Faders Erindring rører aldrig hendes Hierte, uden Sorgens Tyrannie, fordriver Rødmen fra hendes Kinder. Nu holdt op igien, Helena, lad det nu være nok; ellers skulde man tænke, du hellere forstiller dig sorrigfuld, end du virkelig er det.

Helena.

I Sandhed, jeg forstiller mig virkelig ikke allene sorrigfuld, men jeg er det tillige.

Lafeu.

Maadelig Bedrøvelse er de Dødes Rettighed, overdreven Grædmelse er de Levendes Fiende.

Grevinden.

Dersom de Levende ei ere Grædmelsens Fiender, saa bliver dens Umaadelighed dem snart dødelig.

Bertram.

Naadige Frue, jeg udbeder mig, De vil indflutte mig i Deres gode Ønsker for Eftertiden.

Lafeu.

Hvorledes forstaae vi det?

Grevinden.

Vær velsignet, Bertram! og ligne din Fader i dit Forhold, som af Skabning! Din Herkomst og

Dyd

Dyd stride begge om Herredømmet hos dig; og tiltag i alle de gode Egenskaber, hvortil din Fødsel opfordrer dig! Elsk alle; betroe dig til faae; fornærm ingen. Viis dig din Fiende hellere voxen i Magt, end i sammes Udøvelse, og indeluk din Ven under dit eget Livs Nøgel. Lid heller noget for din Taushed, end at tage Skade for din Tale. Hvad Himlen mere vil tilstede, at disse Ting maae forskaffe dig, og mine Ønsker kan formaae, nedstrømme paa dit Hoved! — Farvel, min Herre! Han er en umoden Hofmand, og jeg anbefaler ham Deres Veiledning.

Lafeu.

Han kan ei mangle det bedste, Kierlighed til ham er i Stand til at afstedkomme.

Grevinden.

Himlen velsigne ham! Farvel, Bertram.

(Grevinden gaaer.)

Bertram (til Helena).

Det største Gode, som oprinder i Deres Tanker, være Deres Ønske lydigt! — Trøst min Moder, Deres Foresatte, og viis hende al Deres Agtelse.

Lafeu.

Farvel, min smukke Dame; De maae vide at vedligeholde Deres Faders gode Navn.

(de gaae.)

Anden Scene.

Helena.

Helena.

O, var det alt! — Jeg tænker ikke paa min Fader, og de Stores Taarer ære hans Erindring mere, end de, jeg udgyder for ham — Hvordan var hans Udseende? — Jeg har forglemt ham. Min Indbildningskraft skaber sig intet Billede, uden min Bertrams. — Jeg er forloren; for mig er intet Liv mere, slet intet, naar Bertram er borte. Det var ret ligesom, jeg skulde forelske mig i nogen besynderlig af Himmelens funklende Stierner, og tænke at ægte den: han er saa høit ophøiet over mig; jeg maae søge Vederqvægelse i dens glimrende Straaler, og et blot Sideskin, ei tillader at komme ind i dens Bane. Ærgierrigheden i min Kierlighed plager sig saaledes selv. — Den Hind, der vilde have Løven til Mage, maatte døe for sin Kierlighed. — Det var herligt, endskiønt martrende, at see ham hver Time paa Dagen; at sidde og indprente hans hvelvede Øienbryn, hans Falkeøie, hans Lokker, i sit Hiertes Tavle — dette alt for føielige Hierte til at optage hvert Træk, hver Mine i hans yndige Ansigt; men nu er han borte, og min afgudiske Indbildningskraft maae hellige disse hans Reliqvier. — Hvem er det der kommer? (Parolles kommer ind) En Person, der er i hans Følge: han er mig kiær for hans Skyld, endskiønt jeg kiender ham for at være en aabenbar Løgner; troer om ham, han er en stor Giek, og en fuldkommen Kujon; dog passe disse rodfæstede Feil ham saa-

saavel, at de forskaffe ham Plads, naar Dydens staalhærdede Been stivfryse i den kolde Vind. Hvor ofte see vi ikke trængende Viisdom i velhavende Daarligheds Tieneste!

Tredie Scene.

Helena, Parolles.

Parolles.

Gud være med Dem, min skionne Dronning.

Helena.

Saa og med Dem, min Monark.

Parolles.

Nei dog. —

Helena.

Ogsaa da Nei.

Parolles.

Jomfruerne tænke nu bestandig paa deres Jomfruelige Klenodie, gior De og ikke det? *)

Helena.

De har noget af Soldatervæsenet inde: lad mig giøre dem et Spørgsmaal. Mandfolkene ere

*) Læserne vil uden Tvivl bemærke, at Forfatteren her, som paa adskillige andre Steder tillader sig Tanker og Billeder, der ere noget anstødelige for Folk af vore Tiders finere Smag; jeg haaber, man vil undskylde ham dermed, at de ikke vare det for den Tidsalder, hvori han skrev. Nogle Udtryk maae dersore, hvor det er giorligt, deels formildes, deels ganske udelades.

ere Jomfrudommens Fiender, hvorledes kan vi forskandse den, for at holde dem ude? thi de storme altid; og, endskiønt tapper, er den dog svag til Forsvar. Lær os, for at giøre Modstand, noget Krigspuds.

Parolles.

Der gives slet intet. De Mandfolk, der leire sig for Eder, vil strax underminere og opsprenge Eder.

Helena.

Himlen bevare den for Underminerere!

Parolles.

I Naturens Rige er det ingen Statskunst, at betrygge den. Dens Tab er national Tilvæxt; og der blev ingen Jomfrue til, førend den samme først blev tabt. De er selv giort af det Metal, hvoraf Jomfruer giøres. Den erholdes ti Gange igien, for hver Gang den tabes. Forvares den bestandig, er den tabt for altid; det er for kold en Kammerad; bort med den!

Helena.

Jeg vil endnu lade det beroe nogen Tid, omendskiønt jeg derfor skulde døe som Jomfrue.

Parolles.

Der kan kun siges lidet derom; det er imod Naturens Orden. At holde Jomfruernes Partie, er det samme, som at giøre Beskyldning mod sin Moder; hvilket er den aabenbareste Ulydighed. Den der hænger sig, ligner enhver Jomfrue. Jomfrudom bringer sig selv af Dage, og burde begraves

ved

ved alfare Veie, langt udenfor alle indviede Grænseskiel, som en rasende Forbryderske imod Naturen. Derforuden ere Jomfruerne fortrædelige, indbildske, fuld af Egenkierlighed, som er den meest forbudne Synd i Skriften. Hold ei paa den, det kan ei feile, de maae tabe derved. Bort dermed! inden ti Aar vil den selv indrente sig ti andre, hvilket er en god Tilvæxt, og dog skal Kapitalen derved ikke være meget forværret. Bort med den!

Helena.

Hvad skal man da gisre, min Herre, for at tabe den efter eget Behag?

Parolles.

Lad mig engang see; Ja, det er slemt at behage ham, som den ei behager, og det er et Slags Kram, der taber Glandsen, naar det ligger. Jo længere den holdes paa, jo mindre Værd haver den. Lad den fare, imedens den er affetlig. Hold den frem, imens den forlanges. Den ligner en aldrende Hofmand, hvis gammeldags Pynt er gaaet af Moden; endskiont den er kostbar, er den dog ikke mere brugelig.

Helena.

Det er her ei Tilfældet. — De agter Dem til Hoffet; der skal Deres Herre forefinde tusende Ting, der ville indtage ham. Han skal have en Moder, en Elskerinde, en Ven; en Phænix, en Befalingsmand og en Fiende. En Veilederinde, en Guddinde og en Beherskerinde; en Raadgiverinde, en Forræderske og en Kiæreste; hans ydmyge Stolthed, og stolte Ydmyghed, hans skurrende

Vellyd, og føde Mislyd, hans troelsfe behageli-ge Uheld; der foruden en Mængde skionne ud-kaarne Dobenavne, som den blinkende Kupido selv indvier. Nu skal han — jeg veed ei, hvad han skal — Himlen staae ham bi — Hoffet er et læ-rerigt Sted — og han er en —

Parolles.

Nu hvad for en, med Tilladelse?

Helena.

En Person som jeg ønsker alt godt — Det er Skade —

Parolles.

Hvad er det, som er Skade?

Helena.

At gode Ønsker ei have noget legemligt, der kunde fornemmes, paa det at vi fattigere af Fød-selen, hvis ublidere Stierne indskrænke til blotte Ønsker, maatte med deres Medvirkning følge vore Venner, og virkelig vise, hvad vi allene maae til-tænke dem, hvilket aldrig giengielder os nogen Tak

(En Page kommer ind).

Pagen.

Monsieur Parolles, min Herre lader Dem kalde.

(gaaer.)

Parolles.

Lille Helena, Farvel! dersom jeg kan erindre dig, vil jeg tænke paa dig ved Hove.

Helena.

for dem, som veie Besværlighederne med egne Erfaringer, og som forudsette, at hvad der ei har været, kan aldrig blive. Hvilken Pige stræbede vel at legge sin Fortieneste for Dagen, og mistede sin Elsker? Kongens Sygdom — mit Anslag kan slaae mig Feil, men min Beslutning er fattet, og skal ei forlade mig.

Femte Scene.

(Det Franske Hof.)

Kongen af Frankrig med Breve i Haanden. Adskillige Kavallierer.

Kongen.

Fiendtlighederne ere komne til Virkelighed imellem Florentinerne og Sienenserne; de have paa begge Sider fegtet med lige Lykke, og fortsetter haardnakkede Krigen.

1. Kavallier.

Saaledes beretter man, Deres Majestet.

Kongen.

Ja, det er ganske troeværdigt; jeg har her imodtaget en stadfæstet Forsikkring derom fra min Fetter, Østerriges Beherster; med Advarsel, at Florentinerne vil anmode os om hastig Hielp: men vor kiæreste Ven fraraader denne Sags Fuldbyrdelse, og synes, som han vilde, at vi skulde give Dem Afslag.

1. Kavallier.

Hans Kierlighed og Klogskab, hvorom han har overtydet Deres Majestet, maae opvække den fuldkommeste Tillid.

Kongen.

Han har da udrustet os med Svar, og Florentinerne have allerede Afslag, førend de komme. Vore unge Adelsmænd, der agte at bivaane det Toskanske Feldttog, give vi fuld Frihed til at vælge hvilket Partie, de selv finder for godt.

2. Kavallier.

Det kan meget vel tiene til en Planteskole for vor Adel, der brænder af Længsel efter krigerske Foretagender.

Kongen.

Hvem er det, der kommer?

Siette Scene.

De Forrige, Bertram, Lafeu, Parolles.

1. Kavallier.

Det er Greven af Roussillon, min naadige Konge, den unge Bertram.

Kongen.

Unge Mand, du har din Faders Ansigt. Den gavmilde Natur, mere agtsom og behændig end overilet, gav dig en smuk Dannelse. Du maae ligeledes arve din Faders Gemyt; Vær velkommen til Paris!

Ber-

Helena.

Monsieur Parolles, De var ret født under en velgisrende Stierne.

Parolles.

Ja, netop under Mars.

Helena.

Det tænkte jeg egentligen, under Mars.

Parolles.

Hvordan, under Mars?

Helena.

Krigene har saa trykt dem herunder, at De maae nødvendig være født under Mars.

Parolles.

Og just, mens den var herskende.

Helena.

Just mens den var tilbagegaaende, troer jeg før.

Parolles.

Hvorfor troer De det.

Helena.

De gaaer saameget tilbage, naar De fegter.

Parolles.

Det gior jeg for min Fordeels Skyld.

Helena.

Af samme Aarsag løber man og bort, naar Frygten kræver Sikkerhed. Men den Blanding af

Frygt og Tapperhed hos dem er ret en bevinget Dyd, hvis Flugt behager mig.

Parolles.

Jeg er saa belæsset med Forretninger, at jeg herpaa ei kan give dig et skarpsindigt Svar: jeg vil komme tilbage som en fuldkommen Mand i Hofvæsenet, hvori da min Underviisning skal tiene til at naturalisere dig, om du er i Stand til at fatte en Hofmands Raad, og forstaae hvad hans Lærdom skal indprente dig; hvis ei, maae du døe i din Utaknemmelighed og see din Uvidenhed berede din Undergang. — Farvel! Naar du har gode Stunder, hold din Andagt; naar du ingen har, saa tænk paa dine Venner. Skaf dig en god Mand, og omgaaes ham, som han omgaaes dig. Og nu Farvel.

(gaaer.)

Fierde Scene.

Helena.

Helena.

Ofte findes Hielpemidlerne hos os selv, hvilke vi tilskrive Himlen. Skiæbnen giver os frie Raadighed, og støder allene vore dorske Forsætter tilbage, naar vi selv ere taabelige. Hvilken Magt er det, der driver min Kierlighed til saadan en Hoide, der opdager mig en elsket Gienstand, men intet tilfredsstillende Haab? — Ting, hvor imellem Lykken har sat den mægtigste Afstand, bringer Naturen til at foreenes og omgaaes som opfødte Ligemænd. Overordentlige Forsøg blive umuelige

for

Kongen.

Jeg fylder en Plads, jeg veed det. — Hvor længe er det siden, Greve, at Deres Faders Læge døde? han var meget bersmt.

Bertram.

Henved sex Maaneder siden.

Kongen.

Dersom han var i Live, skulde jeg endnu forsøge ham; — En laane mig sin Arm — de andre have svækket mig ved adskillige Forsøg; Naturen og Sygdommen afgiøre nu ubehindret Udslaget! — De er mig velkommen, Greve: min Søn er mig ei kiærere.

Bertram.

Jeg takker Deres Majestet.

(de gaae.)

Syvende Scene.

(Grevinden af Rousillons Palads.)

Grevinden, Huushofmesteren, Henrik.

Grevinden.

Nu vil jeg høre det; hvad har han at sige mig om min unge Kammerjomfrue?

Huushofmesteren.

Frue! den Omsorg, jeg har viist for at indrette mig i alt efter deres Behag, ønsker jeg maatte findes optegnet i mine forrige Tienesters Dagbog; thi saarer vi vor Beskedenhed, og fordunkler Gland-

Glandsen af vore egne Fortieneſter, naar vi selv bekiendtgiøre dem.

Grevinden.

Hvad bestille han her? (til Henrik) Forføi dig kun bort herfra. De Klager, man fører mig over ham, troer jeg vel ikke alle, og det kun af Fiendskab mod ham: thi jeg veed, det mangler ham ei paa Daarlighed til at begaae slige Ting, ei heller paa Beqvemhed til at udføre saadanne Streger.

Henrik.

Det er Dem ei ubekiendt, Frue, at jeg er en fattig Djevel.

Grevinden.

Nu vel. —

Henrik.

Nei, Frue, det er ei saameget vel, at jeg er fattig; endskiønt mange af de Rige fare Pokker i Vold. Men dersom jeg faaer Deres Naades gode Samtykke til at tage mig en Kone, saa vil nok Lisbet og jeg forsøge, hvad vi kan giøre sammen.

Grevinden.

Vil du da endelig blive en Tigger?

Hendrik.

Jeg tigger allene i dette Fald om Deres Naades Tilladelse.

Grevinden.

I hvilket Fald?

Henrik.

Bertram.

Jeg skylder Deres Majestet den største Taknemmelighed og Underdanighed.

Kongen.

Jeg skulde ønske, at jeg nu havde den Legems Sundhed, som da din Fader og jeg, begge hinandens Venner, første Gang prøvede vor Lykke i Krigen. I de Tiders Tieneste havde han erhvervet sig megen Duelighed, og de kiekkeste Mænd vare hans Læremestere. Han holdt længe ud: men uformærkt sneeg sig den affældige Alderdom paa os begge, og satte os udaf Virksomheds Stand. — Det er mig en sand Opmuntring at tale om Deres gode Fader; Han besad i sin Ungdom samme Vittighed, som jeg nu meget vel bemærker hos vore unge Herrer; men de maae spøge, indtil deres egen Spot uformærkt falder tilbage paa dem selv, og ei enda faae deres Letsindighed og Ubetydelighed til at opveie mod hans Fortieneſter. — Saameget var han en Hofmand, at han aldrig udviiste imod nogen hverken Foragt eller Bitterhed; besad han Stothed eller Spidsfindighed, maatte han opfordres dertil, inden han brugte dem, og dog var det kun mod sine Ligemænd, og hans Ære var selv det Uhr, der viiste det bestemte Øieblik, naar Tilfældet bød ham at tale; paa den Tid lydede Tungen Haanden. — Han omgikkes sine Undermænd, som Brødre, og bøiede sin høie Isse ned til deres lavere Cirkel; han giorde dem stolte ved sin Ydmyghed, og fandt sig ydmyg i deres fattige Bersmmelse. Saadan en Mand burde være et Mønster for vore Tiders Ynglinge; hvilket, endog hældig

efterfulgt, vilde overtyde dem om deres egen Krebsgang.

Bertram.

Hans Erindring ligger kosteligere i deres Tanker, min Konge, end paa hans Grav: Hans Gravskrivt bær intet saa levende og kraftigt Vidnesbyrd, som Deres kongelige Tale.

Kongen.

Var jeg kun nu, hvor han er! — Han sagde altid, — mig synes, jeg hører ham endnu; han udspredede ei sine mærkelige Ord i alles Øren, men indlemmede dem, for der at groe og at frugte — „Lad mig ei leve" — saa begyndte han ofte i sit gode melankolske Lune mod Udgangen af en forbielsbende Lystighed — „Lad mig ei leve," sagde han, efter at min Lampe skal mangle Olie, og at Levningerne skal blive Maalet for de Ynge-res letsindige Spottelyst, efter hvis strenge Begreeb alt, uden det som er nyt, holdes for foragteligt: hvis Dømmekraft blot er Klædedragtens Fædre: hvis Standhaftighed henfalder for deres Moder: dette ønskede han; og ligedan bliver og efter ham mit Ønske: at eftersom jeg ei kan indbringe Vox og Honning, jeg snart maae blive bortflyttet af min Kube, for at giøre Plads for andre Arbeidere.

2. Kavallier.

Deres Majestet bliver almindelig elsket. De, som mindst unde Dem det, skal allerførst savne Dem.

Kongen.

Henrik.

I Lisbets Fald og mit. — Tieneste er ingen Arvedeel, og jeg tænker aldrig at faae Guds Velsignelse, førend jeg kan see nogen Afkom efter mig; thi man siger, Børn er Guds Velsignelse.

Grevinden.

Sig mig da Aarsagerne, hvorfor du vil gifte dig.

Henrik.

Min arme Krop, Frue, kræver det. Jeg drives dertil af mit eget Kiød, og den maae vel endelig gaae, som Fanden driver.

Grevinden.

Er det da alle Herrens Grunde?

Henrik.

I Sandhed, Frue, jeg har endnu andre ret hellige Aarsager, saa som de ere.

Grevinden.

Maae de vel være Verden bekiendt.

Henrik.

Jeg har været, Frue, en syndig Skabning, som De og alt Kiød og Blod: og nu gifter jeg mig, for at fortryde —

Grevinden.

Dit Giftermaal snarere, end dine Synder.

Henrik.

Henrik.

Jeg har slet ingen Ven, Frue, og naar jeg gifter mig, haaber jeg at faae Venner for min Kones Skyld.

Grevinden.

Saadanne Venner ere dine Fiender, Tosse.

Henrik.

Ei! Frue, saa forstaaer De Dem ikke paa, hvad der giver store Venner; thi de Skurke komme og giøre det for mig, som jeg ei selv gider giort; den, der pløier mit Land, sparer mit Spænd, og giver mig Leilighed til at høste Sæden. Er jeg hans Hanrei, saa er han min Træl; den der underholder min Kone, pleier mit Kiød og Blod; den, der pleier mit Kiød og Blod, elsker mit Kiød og Blod, den, der elsker mit Kiød og Blod, er min Ven: ergo, den der kysser min Kone, er min Ven. — Vare Mændene fornøiede med, hvad de ere, levede man uden Fryt i Ægtestanden. Den unge Puritaner Charbon, og den gamle Katholik Poysam, hvorvel de i Hiertet ere adskildte i Religionen, ere dog deres Hoveder begge lige; de kan gierne stanges saa godt, som noget andet Dyr i Hiorden.

Grevinden.

Vil du altid blive den samme kaadmundede Skumler?

Henrik.

Jeg er en Prophet deri, Frue, og jeg taler Sandhed uden Omsvøb.

Kukuen synger af Natur, I Mænd troer kun min Sang,
Ved Skiæbnen sluttes Ægteskab; hvad skee skal, skeer engang.

Grevinden.

Gaae nu bort; vi skal siden tales nærmere ved.

Huushofmesteren.

Tillader De, Frue, at han kalder Helena herhid til Dem? det var angaaende hende, jeg vilde tale med Dem.

Grevinden.

Hør, sig Jomfruen, jeg vilde tale med hende; — Helena mener jeg.

Henrik (synger).

For et kiønt Ansigt, sagde hun,
Forstyrr'des Troja's Sæde?
Ach! blot fordi, at Paris kun
Var al Kong Priams Glæde.
Hun sukkede, ret som hun stod,
Og denne Dom hun fælder:
Naar blandt ni slette een er god,
I ti een god man tæller.

Grevinden.

Hvad, een god blandt ti, du forfalsker Sangen, Karl.

Henrik.

Henrik.

Een god Kone blandt ti? det er hellere at luttre den. Gid Gud vilde saaledes betænke Verden hvert Aar, da skulde jeg ikke klage over Kone-Tienden, om jeg var Præst. Een blandt ti, sagde hun? — maatte der kun fødes een god Kone for hver en Komet, der lod sig see; eller ved hvert Jordskiælv, saa vilde Lotteriet vinde noget anseeligt. Nu maae en Mand trække indtil Hiertet brister, førend han kan faae en Gevinst herud.

Grevinden.

Nu, vil han gaae, og giøre hvad jeg befalede.

Henrik.

Hvor skulde en Mand vel kunde lystre en Kones Befaling uden at forløbe sig, og giøre Skade! Endskiønt Ærlighed er ingen Puritaner,*) stifter den dog ingen Skade; den skulde endog bære Ydmygheds Samarie over det hoffærdige Hiertes sorte Kiole. — Men nu gaaer jeg; mit Ærende var at bede Helena komme hid.

(gaaer.)

Grevinden.

Vel; nu videre.

Huushofmesteren.

Jeg veed, Frue, De elsker Jomfruen inderlig.

Grev-

*) Puritanerne vegrede sig ved at bære den almindelige Præstedragt, hvilket samme Tid var en af de fornemste Anledninger til de Uroeligheder og Stridigheder, der formedelst dem opkomme.

Johnsen.

Grevinden.

I Sandhed det gior jeg — Hendes Fader overdrog hende til min Forsorg, og hun selv maae, uden andre Fortrin, med Rette giøre Paastand paa ligesaa megen Kierlighed som hende beviises. Hendes hele Fordring bliver aldrig fuldkommen betalt; dog skal der gives hende mere, end hun forlanger.

Huushofmesteren.

Jeg var hende nu nyelig nærmere, Frue, end jeg tænker, hun ønskede; hun var ene, og betroede sig kun til sine egne Øren: hun tænkte vist, det tør jeg sværge paa, at ingen fremmed Siel bemærkede hende. — Indholdet var, at hun elskede Deres Søn. Lykken, sagde hun, var ingen Gudinde, efterdi den havde giort saa stor Uliighed imellem Deres Stand: Kierlighed ingen Gud, der ei vilde udvide sin Magt, men allene lod den bestemme af Overeenstemmelse i Vilkaar: Diana ei Jomfruers Dronning, der taalte, at hendes arme Tilbederinde blev overfaldet uden at kunne reddes i første Angreeb, eller siden efter udløses. Dette altsammen fremførte hun i Sorgens bitterste Tone, hvori jeg nogensinde hørte en Pige beklage sig, hvilket jeg holdt for min Skyldighed strax at berette Dem; saasom det er Dem magtpaaliggende at vide det, om noget Uheld skulde indtreffe.

Grevinden.

Han har heri givet mig et Beviis paa sin Ærlighed; hold det hos sig selv. Mange Formodninger tilkiendegav mig dette tilforn, der hang

saa vaklende i Vægtskaalen, at jeg hverken kunde sette Troe eller Mistroe dertil; lad mig nu være allene. Giem det i sit Bryst, og jeg takker ham for sin redelige Omsorg, jeg skal siden tale videre med ham derom.

(han gaaer.)

Ottende Scene.

Grevinden, Helena.

Grevinden.

Saaledes gik det og mig, da jeg var ung; ligesom vi tilhøre Naturen, tilhøre disse Skrøbeligheder os: den Torne er og forbunden med vor Ungdoms Rose. Vort Blod er os, og dette vort Blod medfød. Det er den oprigtige Naturs Segl og Stempel, naar Kierligheds stærke Lidenskab er vor Ungdom indprentet; og ved at kalde mig mine forbigangne Dage tilbage mindes jeg, at disse vare og mine Feil, hvilket jeg den Gang ei holdt dem for at være — Jeg kan og mærke det, hendes Øie er allerede sygeligt.

Helena.

Hvad befaler Deres Naade?

Grevinden.

Helena, du veed, jeg er en Moder for dig.

Helena.

De er min høiagtelsesværdige Frue.

Grev-

Grevinden.

Nei, en Moder; — hvorfor ikke Moder? da jeg sagde det Ord Moder, syntes mig, du blev til Mode, som du havde seet en Slange; hvad er der da i det Ord Moder, at du kan studse derved? — Jeg siger, jeg er din Moder, og setter dig paa Listen med dem, der have lagt under mit eget Bryst; man har ofte seet Kierlighed til et udkaaret Barn at stride med den moderlige Kierlighed til sit eget, og at opelske en udvalgt Spire af fremmed Sæd, som vor naturlige. Du trykkede mig aldrig med en Moders Smerter, og dog viser jeg dig udtrykkelig al moderlig Omsorg: — Himlen bevare mig Pige! stivner dit Blod derved, at jeg kalder mig din Moder? hvad feiler dig, siden dette utidige Uveirs Forbud, denne buntfarvede Iris omgiver dine Øine? Hvad — fordi du er min Datter?

Helena.

Det er jeg ikke.

Grevinden.

Jeg siger, jeg er din Moder.

Helena.

Forlad mig, Frue, Greven af Rousillon kan ei være min Broder; jeg er af ringe, og han af fornem Stand. Ingen Hædersstegn udmærkede mine Forfædre, og hans vare alle Adelige. Han er min Overmand, min kiære Herre; og jeg vil henleve hans Tienerinde, og døe som hans Undergivne. — Han kan ei blive min Broder.

Grevinden.

Ei heller jeg din Moder?

Helena.

De er min Moder, Frue! Maatte De kun virkelig være min Moder, saaledes at Deres Søn, min Herre, ei blev min Broder! — eller vare De mig begge i Moders Sted. Jeg kan ei anraabe Himlen om noget større, og da var jeg ei hans Søster: — kan jeg da paa ingen anden Maade være Deres Datter, uden at han tillige skal blive min Broder?

Grevinden.

Jo, Helena, du kunde blive min Svigerdatter. — Bevare mig! kan de Ord Moder og Datter have saamegen Indflydelse paa dit Blod; hvordan, nu bleeg igien? Min Formodning har treffet dig paa det følsomme Sted. — Nu opdager jeg Hemmeligheden af din Ensomhed, og finder dine hede Taarers Kilde. — Nu er det aabenbar for alle Sandser, at du elsker min Søn. Forstillelsen skammer sig over din Lidenskabs Udraab at sige: du elsker ham ikke. Derfor sig Sandhed, og sig mig tillige, at det er saa — Thi, see Pige, dine Kinder bekiende det jo for hverandre, og dine Øine see det saa tydelig i din hele Adfærd, at de paa deres Maade fortælle det. — Det kan allene være syndig Halsstarrighed, der binder din Tunge, for at giøre Sandheden mistænkt. Tael; er det sandt? — hvis det er saa, har du treffet et godt Nummer: hvis ei, da forsværg det. Hvordan det er, paalegger jeg dig at tilstaae Sandheden, saavist som Himlen ved mig vil bevirke alt til dit Bedste.

Helena.

Kiæreste Frue, forlad mig.

Grevinden.

Elsker hun min Søn?

Helena.

Tilgiv mig, naadigste Frue. —

Grevinden.

Elsker hun min Søn? —

Helena.

Elsker De ham ikke, naadige Frue?

Grevinden.

Giør ingen Omsvøb; min Kierlighed til ham er en Forpligtelse, der er hele Verden bekiendt: kom kun, aabenbar mig din Sindsforfatning, thi din egen Bevægelse forraader dig fuldkommen.

Helena.

Nu saa bekiender jeg her paa mine Knæe for Himmelen og for Dem, at jeg fremfor Dem og næst efter den høie Himmel elsker Deres Søn — Mine Venner vare fattige, men ærlige; saaledes er og min Kierlighed. — Fortornes ei, thi det skader ham ikke, at han bliver elsket af mig. Jeg forfølger ham ei med mindste Tegn af forvoven Efterstræbelse; ei heller vil jeg have ham, førend jeg kan fortiene ham: og dog veed jeg ikke, hvorledes jeg skal forskaffe mig denne Fortieneste. Jeg veed, at jeg elsker ham forgieves, og kiemper mod Haabet. Dogalligevel lader jeg min Kierligheds Strøm rinde i dette bedragelige og usikkre Sold,

og mærker slet intet Savn, omendskiønt jeg bestandig taber. — Saaledes tilbeder jeg, liig Indianeren, overtroisk i min Vildfarelse, Solen, der kaster sine Blikke ned paa dens Tilbeder, uden videre at kiende ham. — Lad ei, naadigste Frue, min Kierlighed tildrage sig Deres Had, fordi den mødes med Deres egen i en og den samme Gienstand; men dersom De selv, hvis ærværdige Alder forkynder en dydig Ungdom, nogensinde brændende af saa oprigtig Kierligheds Lue, var kydsk i Deres Ønsker, og øm i Deres Kierlighed, saa at Diana selv var tilsige Deres Venus: O! hav da Medlidenhed med den arme Pige, der befinder sig i en Tilstand, hvori hun er vis paa at lide Tab, hvormeget hun end kan laane og give; der søger ei at finde, hvad hun leder efter, men høist unaturlig, finder Livet angenemt der, hvor Døden venter hende.

Grevinden.

Havde hun ikke nyelig fattet det Forsæt at reise til Paris, sig sandt?

Helena.

Jo, jeg havde.

Grevinden.

Og i hvad Hensigt? — sig mig Sandheden.

Helena.

Jeg vil sige Dem Sandhed, det sværger jeg ved Himmelen — De veed, min Fader efterlod mig nogle Recepter af sieldne og tilforladelige Virkninger, hvilke hans Læsning og bekiendte Erfaringer havde samlet som almindelige Hielpemidler og

han paalagde mig derfor paa det omhyggeligste at forvare dem, som Opskrivter, hvis indvortes Egenskaber vare langt betydeligere end de syntes. Iblandt de øvrige findes et sikker befundet Lægemiddel optegnet imod de meest fortvivlede Tilfælde, der truer Kongen med Undergang.

Grevinden.

Det var da Bevægegrunden til hendes Reise til Paris, sig, er det saa?

Helena.

Min Herre, Deres Søn, kom mig til at tænke derpaa; ellers havde nok Paris, Lægemidler, ja Kongen selv lykkeligviis været langt fra at beskieftige mine Tanker.

Grevinden.

Men tænker hun, Helena, naar hun tilbyder sin formeente Hielp, at han vil tage derimod? Han og hans Læger ere i den Henseende lige sindede. Han troer, at han ei kan hielpes, og de, at de ikke kan hielpe ham. Hvorledes skulle de vel sette Tillid til en Stakkels ubelæst Pige, naar de Høilærde selv, der ere i Besiddelse af alle Kunstens liggende Fæe, ere blevne enige om at overlade Faren til sig selv.

Helena.

Det ahner mig, som noget mere end min Faders Kunst, hvori han dog overgik alle andre, skal giøre at hans gode Recept vil, for sin indsatte Arvings Skyld, blive velsignet ved Himmelens lykkeligste Stierner; og tillader Deres Naade mig kun at forsøge min Lykke, skal jeg vove dette vel til-

tilsatte Liv paa Hans Kongelige Høiheds Helbredelse inden en vis Dag eller Time.

Grevinden.

Troer du, at det vil lykkes dig?

Helena.

Ja, Frue, med fuldkommen Overbeviisning.

Grevinden.

Nu vel da, Helena, du skal have baade mit Lov og min Yndest; og dertil med giver jeg dig Hielpemidler, Opvartere, og mine kierlige Hilsener til mine Venner og Bekiendte ved Hoffet. Jeg vil forblive her hiemme, og udbede dig Himlens Velsignelse til dit Foretagende; begiv dig endnu i Morgen paa Reisen, og vær forsikkret om, at alt hvad der er i min Magt, skal være dig til Tieneste.

Anden Act.

Første Scene.

Kongen, To unge Adelsmænd, der tage Afskeed for at begive sig i den Florentinske Krig, Bertram, Parolles.

Kongen.

Farvel, unge Herre! Behold stedse disse krigerske Grundsætninger; — Ligeledes og De, min Herre, lev vel! Deeler det samme Raad imellem Dem: destobedre om De begge vinde derved; thi Gaven strekker sig ligesom den bliver modtaget, og er nok for Eder begge.

1. Adelsmand.

Vi haabe, efter at have forskaffet os Navn af duelige Krigsmænd, at komme tilbage og finde Deres Majestet ved god Helbred.

Kongen.

Nei, nei, det kan ikke skee; og dog vil mit Hierte ei tilstaae, at det har den Sygdom, som bestormer mit Liv. — Farvel, unge Herrer! enten jeg lever eller dør, saa viser Eder som Sønner

af værdige Franskmænd; lad Dere Italien — disse Vanslægtninge, der arvede kun det sidste Monarkies Fald — see, at I ei komme for at løbe efter Æren, men at I endog vandt den. Naar den kiekkeste Forfølger studser, saa finder, hvad I søger; at Rygtet vidt og bredt kan udraabe Eders Roes! — Endnu engang, Farvel!

2. Adelsmand.

Sundhed og Helbred være bestandig Deres Majestet til Tieneste.

Kongen.

De Italienske Piger — tager Eder vel i Agt for dem. Man siger at vore Franskmænd ei formaae give at dem Afslag i hvad de forlange. Vogt Eder for at blive Fanger, inden I have antaget Tieneste.

Begge.

Vi skal legge Deres Advarsel paa Hiertet.

Kongen.

Farvel!

(gaaer.)

1. Adelsmand.

Oh, vil De da, min bedste Herre, forblive her tilbage efter os!

Parolles.

Troe mig, det er ei Fyrens Skyld —

2. Adelsmand.

Oh! den Krig staaer mig vel an.

Parolles.

Parolles.

Ganske fortreffelig kan jeg forsikkre; jeg har selv sammesteds været med i Heden.

Bertram.

Jeg er befalet at blive her, og man skriger bestandig paa, „at jeg er for ung, det næste Aar, at det er for tidlig.“

Parolles.

Staaer din Lyst dertil, Ven, saa vær kiæk, og stiel dig herfra.

Bertram.

Skal jeg staae her som et Forspænd for et Forklæde, og udslide mine Skoe med blotte Komplimenter, indtil alle Ærestegn ere uddeelte; og ingen Kaarde bruge uden paa et Bal? Ved Himlen! jeg vil stiele mig bort.

1. Adelsmand.

Det er et ærligt Tyverie.

Parolles.

Begaae det kun, Greve.

2. Adelsmand.

Jeg vil være Deres Medhielper — og saa Farvel.

Bertram.

Jeg er saa meget Deres, min Herre, at Adskillelsen vil foraarsage mig den største Marter.

1. Adelsmand.

Farvel, værdige Kapitain.

2. Adels-

2. Adelsmand.

Min kiæreste Herr Parolles!

Parolles.

Ædle Helte! min Kaarde og Deres er beslægtet. — Hvilke raske anseelige Karle! nok et Ord, tappre Krigere! — De vil finde en Kapitain Spurio i Spinii Regiment med en Skramme, hans Krigsmærke, her paa den venstre Kind; denne Kaarde var det, som forskaffede ham den. Stig ham, jeg lever, og legger Mærke til, hvad han taler om mig.

1. Adelsmand.

Det skal vi, min Herr Kapitain!

Parolles.

Mars optage Eder som sine Lærlinge i sin Gunst og Beskyttelse! — Men hvad vil De nu gisre?

Bertram.

Forblive her; thi Kongen — —

Parolles.

De maae gisre disse adelige Herrer langt flere Komplimenter. De har indskrænket sig inden Grændserne af et alt for koldt Farvel; Viis dem mindre Tilbageholdenhed. De ere Tidernes Mønstre; de holde sammen, klædes, tale og bevæges under Indflydelsen af den anseeligste Stierne; og, omendskiønt Fanden selv skulde anføre Dandsen, maae man dog følge saadanne Folk: hen til dem, og tag en mere omstændelig Afskeed.

Bey-

Bertram.

Jeg maae saa gjøre.

Parolles.

I vil snart blive nogle af de værdigste og tapperste Krigere, der nogensinde skal bære Kaarden.

(de gaae.)

Anden Scene.

Kongen, Lafeu.

Lafeu (knælende).

Jeg beder om Forladelse for mig og mine Tidender.

Kongen.

Den skal jeg betale dig, naar du opstaaer.

Lafeu.

Saa har jeg da tilkiøbt mig den. — Jeg vilde ønske, Deres Majestet havde knælet, for at bede mig om Tilgivelse, og at De paa mit Bydende saaledes kunde have staaet op.

Kongen.

Det samme vilde jeg og have ønsket, thi da havde jeg først knækket dit Nakkebeen, og saa bedet dig om Forladelse.

Lafeu.

Hillemænd! det kom jeg galt fra. — Men, Naadig Konge, tør jeg spørge, om De vil helbredes for Deres Sygdom?

Kongen.

Kongen.

Nei.

Lafeu.

Oh! De vil altsaa ingen Druer spise, min Kongelige Ræv? Ach! jo men vilde De saa, dersom De allene kunde naae dem. Jeg har seet en Doktorinde, der er i Stand til at blæse Liv i en Steen, levendegiøre en Klippe, og faae dem til at dandse en Kanaridands *) med Fyrighed og Krumspring; hvis blotte Berørelse er mægtig til at opvække Kong Pippin, ja vilde endog give Karl den Store en Pen i Haanden for at tilskrive hende et Kierligheds Vers.

Kongen.

Hvad er det for en Hun?

Lafeu.

Jh! en Doktorinde. Og hun er allerede kommet, Naadig Konge, om De vil see hende. Ja paa min Troe og Ære — om det tillades mig ret alvorlig at fremføre min ringe Tale — Jeg har talet med en Person, der ved sit Kiøn, sin Alder, sin Klogskab og sit satte Væsen har forundret og indtaget mig saa meget, at jeg neppe tør laste min egen Svaghed derfor; vil De see hende — thi det er hendes Begiering — og erfare hendes Anliggende? Naar det er giort, skal De ganske vist have Aarsag til at udlee mig.

Kongen.

*) En i forrige Tider bekiendt Fransk Dands.

Kongen.

Nu, bring da dette store Vidunder herind, at vi med dig kan ogsaa ofre det vor Beundring, eller betage dig din egen, ved at undres over Anledningen dertil.

Lafeu.

Ja, nu skal De strax faae at see, at det har noget at betyde, og at jeg ei heller altid tager Feil af Nummeret.

(gaaer.)

Kongen.

Saadan er stedse Indledningen til hans besynderlige Intet.

Lafeu
(kommende tilbage med Helena).

Nu, kom hun kun ligefrem.

Kongen.

Havde han havt Vinger, kunde han ei været hastigere.

Lafeu.

Nu kom hun uden Omstændighed. Det er Hans Majestet, sig ham frit Deres Tanker. Hun seer forrædersk ud, men Hans Majestet pleier sielden at frygte saadanne Forrædere; Jeg er Kressidas *) Oncle, der vel tør lade to Personer blive eene tilsammen. Lev vel!

(gaaer.)

Tredie

*) Kressidas Oncle bedte Pandarus, der var Troilus behielpelig i sit Frierie til hende.

Tredie Scene.

Kongen, Helena.

Kongen.

Nu, min Skiønne, medbringer De noget, der angaaer os?

Helena.

Ja, Naadigste Konge. — Gerhard af Narbon var min Fader, som befandtes duelig i hvad han udgav sig for.

Kongen.

Jeg kiendte ham.

Helena.

Saa meget des hellere kan jeg spare hans Bersmmelse. — At kiende ham var nok. Paa hans Dødsseng gav han mig adskillige Recepter, men i Besynderlighed en, hvilken han, som det dyrebareste Foster af hans Kunst, og det fortrinligste hans gamle Erfaringer havde befundet, bad mig at forvare, som en tredie Diesteen langt omhyggeligere end mine to andre; det haver jeg ogsaa. Og nu, da jeg hører at Deres Majestet er besværet af et ondartet Tilfælde, hvorimod denne min Faders høitagtede Gave haver en besynderlig Kraft, kommer jeg for at tilbyde det tilligemed min Hielp i dybeste Underdanighed.

Kongen.

Vi takker dig, gode Pige. Men jeg kan ikke sette nogen godtroende Tillid til dit Lægemiddel, da vore indsigtsfuldeste Læger overgive os, og deres samt-

samtlige Medkolleger have afgiort, at alle Kunstens Bemøielser ei ere i Stand til at udfrie Naturen af en hielpeløs Forfatning. Vi maae ei saaledes vanære vor Skiønsomhed, eller blendes af Haabet, at vi skulle give vor ulægelige Sygdom til Priis for Quaksalverne, eller sette os selv og vor Anseelse paa Spil ved vor Agtelse for et fornuftstridigt Hielpemiddel, naar vi skiønne at Hielpen overstiger Fornuften.

Helena.

Min skyldige Velvillighed skal da betale mig for min Møie; Jeg vil ei mere paabyrde Dem min Tieneste; men ydmygen udbeder mig af Deres Kongelige Tænkemaade en gunstig Optagelse, og at jeg forsikkret herom maae igien vende tilbage.

Kongen.

Mindre kan jeg ei give dig, naar jeg skal kaldes taknemmelig. Du tænkte at hielpe mig, og jeg giver dig samme Tak, som en i Døden giver dem, der tilønsker ham Livet. Men hvad jeg veed tilfulde, veed du ei engang stykkeviis; jeg kiender al min Fare, og du vist nok intet Rednings-Middel.

Helena.

Dette mit Forsøg kan dog ei skade Dem, eftersom De paa Deres Roligheds Bekostning forkaster al Lægedom. Ofte den, som iværksætter de største Foretagender, benytter sig af de svageste Redskaber. Guddommen haver hos Børn viist rigtig Dømmekraft, naar Dømmerne selv have været Børn. Store Floder have deres Udspring af enkelte Kilder; og store Strømme ere fortørrede, naar Un-

dergierninger ere blevne benægtede af de første Mænd. Forventningen feiler ofte og snareſt der, hvor den lover meeſt; og ofte indtreffer, hvor Haabet er svageſt, og Mistvivlen boer.

Kongen.

Jeg kan ei antage dig; Farvel, min smukke Pige. — Din Møie, som blev unyttet, maae tage Vederlag hos sig selv. Tilbud, som ei modtages, indhøste kun Tak til Belønning.

Helena.

Saaledes bliver da en himmelsk Velgierning tilintetgiort ved et Mundsveir: det forholder sig ei med ham, der veed alle Ting, som med os, der danner vore Gisninger efter Sandsynligheder; Men ofteſt er det Dumdristighed hos os, naar Himlens Hielp holdes for Menneskeværk. Naadigste Konge! forkast ikke mit Forsøg, sæt Prøver ei paa min, men paa Himmelens Bistand. Jeg er ingen Bedragerske, der foregiver andre Hensigter, end de jeg virkelig haver. Men som veed at jeg troer, og troer, at jeg sikkert veed, at min Kunst er ei uden Virkning, ei heller De uden Redning

Kongen.

Er du saa tillidsfuld? — inden hvor lang en Tid haaber du da min Helbredelse?

Helena.

Denne høist store forundte Naadevirkning haaber jeg, inden at Solens Heste to Gange skal have fuldendt den daglige Kreds med deres flammende Fakkelbærer: inden den fugtige Hesperus

to

to Gange har slukket sin sovnige Lampe i Vestens mørke Dampe; eller Styrmandens Glas fire og tyve Gange fortalt, hvor de tyvagtige Minuter bortrinde: da skal alt, hvad der er skrøbeligt bortfare fra deres friske Dele, og Sundhed frivillig leve, og Sygdom frivillig dø.

Kongen.

Hvad tør du da vove paa denne din tillidsfulde Vished?

Helena.

Uforskammenheds Løn, Bebreidelsen for en Skiøges Frekhed, en aabenbar Skiendsel udspredt i ærerørige Sange: Mit jomfruelige Navns Skiendelse, eller og det allerværste af alt udtænkt Onde; lad mig i den forsmædeligste Marter ende mit Liv og mine Dage.

Kongen.

Mig synes et himmelsk Væsen taler igiennem dig, og forhielper dit spæde Tale-Redskab til denne mægtige Stemme. Og hvad den almindelige Fornuft forkaster som Umueligheder, finder den samme paa andre Maader dog antagelig. — Dit Liv maae være dyrebart: thi alt, hvad Livet kan agte værdigt dette Navn, foreener sig i dig for at udgiøre dit Værd: Ungdom, Skiønhed, Forstand, Mod, Dyder, det fortrinligste af alt, hvad Lykken i Livets Foraar besidder; da du vil vove alt dette, giver det tilkiende en uendelig Duelighed, eller en overordentlig Afsindighed. — Deilige Læge, jeg vil forsøge dit Lægemiddel, men som med min Død tillige skal bevirke din egen.

Helena.

Dersom jeg overskrider Tiden, eller ved Udflugter vil snoe mig fra den væsentlige Opfyldelse af mit Løfte, da lad mig døe uden Barmhiertighed; jeg har vel fortient det. — Naar jeg ei hielper, saa lad Døden være min Løn; men om jeg og hielper Dem, Naadige Konge, hvad vil De da love mig?

Kongen.

Giør selv din Fordring.

Helena.

Men vil De opfylde dem?

Kongen.

Ja, ved mit Scepter og mit Haab om Himlens Naade.

Helena.

Da skal De med Deres Kongelige Haand give mig den til Mand, som jeg vil udvælge og De kan bekræfte. — Dog langt fra mig være den Stolthed at udtage nogen af Frankriges Kongelige Huus: at forplante mit ringe nedrige Navn ved nogen Green, eller Spire af din Stamme; men kun en af dine Vassaller, som jeg veed, jeg frit kan forlange, og De, Naadigste Konge! give mig.

Kongen.

Her er min Haand; naar Betingelserne ere opfyldte, skal jeg fuldbyrde din Villie. Bestem du nu selv Tiden; thi jeg din beredvillige Patient forlader mig allene paa dig; jeg skulde og burde giøre dig flere Spørgsmaale — endskiønt min Tillid ei ved større Oplysning kan forøges — om

hvor-

hvorfra du kommer, og af hvem ledsaget: men vær uden Randsagelse velkommen, og lykønsket uden Betænkning. Hielp mig nu — Dersom Virkningen viiser dig ordholden, da skal jeg krone din Bestræbelse med dit Forlangendes Opfyldelse.

(de gaae.)

Fierde Scene.

(Roussillon.)

Grevinden, Henrik.

Grevinden.

Kom hid, nu vil jeg give ham Leilighed til at viise sin høie Levemaade.

Henrik.

Jeg vil og vise mig høit fød, og nedrig oplært. — Jeg veed min Bestemmelse er kun til Hoffet.

Grevinden.

Kun til Hoffet? Jeg gad nok vist, hvor han egentlig hører hiemme, siden han strax tager til sin Foragt? — Kun til Hoffet.

Henrik.

Virkelig Frue, den Karl, Gud har laant nogle gode Manerer, har altid noget at tage til ved Hoffet. Den, der ei kan giøre en Kompliment, tage til Hatten, kysse paa Haanden og sige intet, har hverken Fod, Haand, Læber eller Hat: og i Sandhed saadan en Karl, bestemt at tale, var

ei for Hoffet: Men hvad mig angaaer, da haver jeg et Svar, der passer for alle og enhver.

Grevinden.

Ih, det maae være et artigt Svar, der passer til alle Spørgsmaal.

Henrik.

Det er som en *) Stoel i en Barbeerstue, der passer alle, enten han er spinket eller lasket.

Grevinden.

Vil dit Svar og ligeledes passe til ethvert Spørgsmaal?

Henrik.

Ja saavelsom ti Grot til en Prokurators Haand, en Pandekage for en Tirsdag i Fasten, en Mohrendands for Majdag: som Neglen til sin Plads, en Hanrei til sine Horn, som en kivagtig Qvinde til en trættekiær Mand, som Nonnens Læbe til Munkens Mund, ja som Polsen til sit Skind.

Grevinden.

Har du da ogsaa virkelig et saadant Svar for alle Spørgsmaal?

Henrik.

Ja, fra Hertugen af ned til Politiebetienten passer det til ethvert Spørgsmaal.

Grev-

*) Et almindeligt Ordsprog, der gierne bruges lignelsesviis.

Steevens.

Grevinden.

Det maae være et Svar af et overordentlig Slags, der passer saaledes til alle Spørgsmaal.

Henrik.

En Ubetydelighed, min Troe, om de Lærde skulde tilstaae Sandheden: her er det og alt, hvad dertil hører. — Spørg mig, om jeg er en Hofmand — det skal ikke skade Dem at kunne lære.

Grevinden.

For at blive ung igien, om det var mueligt: Jeg vil da være saa enfoldig at spørge, i Haab om at blive klogere ved dit Svar. — Siig mig da, Herre, er De en Hofmand?

Henrik.

O, Gud! min Herre *) — Det var kort afferdiget — videre, videre, et hundrede saadanne.

Grevinden.

Min Herre, jeg er en hengiven Ven af Dem, som elsker Dem.

Henrik.

O, Gud! min Herre — frisk, frisk, spar mig ikke.

Grevinden.

Jeg forestiller mig, min Herre, at De kan ikke spise nogen saa grov Kost.

*) Dette var paa den Tid et almindeligt Udtryk ved Hoffet.

Warburton.

Henrik.

O, Gud! min Herre — Nu kom De kun med saamange De lyster.

Grevinden.

Det er ikke længe siden han fik Prygl, Herre, tænker jeg.

Henrik.

O, Gud! min Herre — Spar mig ikke.

Grevinden.

Raaber han og: O, Gud! min Herre, naar han bliver afpryglet? og spar mig ikke? virkelig, hans: O, Gud! min Herre, passer ret godt til en Afprygling; Han vilde svare ret vel til en Afbankning, om det kom dertil.

Henrik.

Aldrig i mit Liv havde jeg en slettere Lykke med mit: O, Gud! min Herre. Jeg seer vel, man kan bruge en Ting længe, og dog ikke evig.

Grevinden.

Jeg maae sige, at jeg er ret en god Huusholder med Tiden, der fordriver den saa lystig med en Giek..

Henrik.

O, Gud! min Herre — See, der passer det atter igien.

Grevinden.

Hermed lad det have en Ende; iagttag hans Forretning. Giv Helena dette Brev, og anmod hende

hende om et hastigt Svar derpaa tilbage. Anbefal mig mine Beslægtede og min Søn; det er ei megen —

Henrik.

Ei megen Anbefaling til Dem.

Grevinden.

Ei megen Umage for ham; han forstaaer mig.

Henrik.

Paa det kraftfuldeste. — Jeg skal være der førend mine Been.

Grevinden.

Men kom snart tilbage igien.

(de gaae.)

Femte Scene.

(Det Franske Hof.)

Bertram, Lafeu, Parolles.

Lafeu.

Man siger Miraklernes Tid er forbi, og vi have endog Philosopher, der kan gjøre overnaturlige og ubegribelige Ting fattelige og almindelige. Deraf kommer det, at vi holde alle Skrækbilleder for Børneværk, og forskandse os selv inden vore skinbare Kundskaber, naar vi skulde underkaste os en ukiendt Frygt.

Parolles.

Ja, det er det besynderligste Underværk, der i disse seenere Tider har tildraget sig.

Bertram.

Det er og sandt.

Lafeu.

At blive overgivet af de kyndigste Læger. —

Parolles.

Det tænker jeg og.

Lafeu.

Baade af Galen, og Paracels. — Af alle de Lærde og anseeligste Mænd.

Parolles.

Ganske sandt; det tænker jeg med.

Lafeu.

Som gave ham ud for at være uden al Redning.

Parolles.

Just saa; det tænker jeg ligeledes.

Lafeu.

Der ei kunde hielpes.

Parolles.

Rigtig; som et Menneske, der kunde forlade sig til at —

Lafeu.

Livet var ham allerede uvist, og Døden sikker.

Bertram.

Rigtig, som De siger; det samme tænkte jeg nu ogsaa.

Lafeu.

Jeg maae oprigtig tilstaae, at det er en Tildragelse, der maae forekomme hele Verden sælsom.

Parolles.

Saa er det i Sandhed: dersom man vil see det i Form af et Skuespil, kan man faae det at læse — Hvad kaldes det nu —

Lafeu.

Forestilling af en himmelsk Kraft i en Jordisk Person *).

Parolles.

Just det; det selvsamme, jeg nu tænkte paa.

Lafeu.

Ei! vor Dauphin er ikke raskere og fyrigere: hvad mig angaaer, maae jeg med Ærbødighed —

Parolles.

Ja det er underligt, ganske forunderligt, det er nu sandt og vist; og den maae have en høist vanartig Siel, der ei vil tilstaae at det er — —

Lafeu.

Ja selv Himmelens Værk.

Parolles.

Just saa tænker jeg.

Lafeu.

*) Titelen af en Piece, som man her vil giøre latterlig.
Warburton.

Lafeu.

Bevirket ved et meget svagt — —

Parolles.

Og skrsbeligt Redskab; en stor Kraft, visselig noget ganske ubegribeligt, som vi skulde oftere gjøre Brug af, end allene ved Kongens Helbredelse, og derfore vise — —

Lafeu.

En almindelig Taknemmelighed.

Siette Scene.

De Forrige, Kongen, Helena med Følge.

Parolles.

Det var just hvad jeg tænkte at ville sige; ganske rigtig. — Der kommer Kongen.

Lafeu.

Lustick, som Hollænderne siger — Jeg vil desmere holde af Pigen, saalænge jeg har en Tand i Munden: Ei! han er i Stand til at dandse en Polskdans med hende.

Parolles.

Mort de vinaigre! er det ikke Helena?

Lafeu.

Jo, min Gud, er det hende.

Kongen.

Gaae hen og indbyd alle Kavalierne ved mit Hof til en Sammenkomst — Sid ned min Skyds-

Engel,

Engel ved din Patientes Side, og af denne helbredede Haand, hvis forviiste Følelse du haver kaldet tilbage, imodtag nok engang Bekræftelsen paa min belovede Gave, der allene venter din Udvælgelse. (Ere eller fire Kavalierer kommer ind) Smukke Pige! betragt her denne fyrige Hob af unge Adelsmænd, over hvilke jeg haver Raadighed, der adlyde saavel min Kongelige Magt, som min faderlige Stemme; vælg efter eget Godtbefindende. Valget skal staae i din Magt, og ei i Deres at give dig Afslag.

Helena.

En smuk og yndig Pige tilfalde enhver af Dem, mine Herrer, efter Eders Kierligheds eget Bydende! — Men, dog kun een.

Lafeu.

Jeg vilde give min Kastaniebrune Engellænder med samt dens Tilbehør, naar mine Kinder ei vare mere indfaldne end disse Herrers, og ei havde mere Skiæg end De.

Kongen.

Beskue Dem nøie; der er ingen af Dem, som jo havde en Adelsmand til Fader.

Helena.

Ædle Herrer, Himlen har ved mig forhiulpet Kongen til sin Helbred igien.

Alle.

Derom ere vi underrettede, og vi takke Himlen for Dem.

Helena.

Helena.

Jeg er en uskyldig Pige, og det er min største Herlighed, at kunne bevidne, jeg er det i Sandhed — Om Deres Majestet behager, er jeg allerede færdig. Mine Kinders Rødme hvisker saaledes til mig: „Vi rødme fordi du skal vælge; thi faaer du Afslag, vil dødelig Bleghed sidde paa dine Kinder for bestandig, og vi komme aldrig mere tilbage.“

Kongen.

Gior kun et Valg; og hør, hvo der forkaster hendes Kierlighed, forkaster og min til ham.

Helena.

Nu, Diana! flyer jeg fra dit Alter; og til dig al herskende Amor, høieste Guddom! opstige mine Sukke — (til en af Kavaliererne) Min Herre, vil De høre min Begiering?

1. Adelsmand.

Og tillige opfylde den.

Helena.

Jeg takker Dem, min Herre. — Alle de øvrige ere stumme.

Lafeu.

Jeg gad hellere være paa Valg med, end kaste Esser alle om mit Liv.

Helena.

Den Høihed (til den anden Kavalier) der straaler af Deres smukke Øine, min Herre, besvarer mig alt for truende, førend jeg taler. Kierlighed

gior

gisre Deres Lykke tusende Gange større, end dens, der ønsker dette, og hendes ringe Kierlighed!

2. Adelsmand.

Ei heller nogen bedre, om De behager.

Helena.

Imodtag mit Ønske om alt, hvad den mægtige Kierligheds Gud formaaer at give! — og dermed anbefaler jeg mig Dem.

Lafeu.

Skulde De vel alle give hende Afslag? — vare De mine Sønner, lod jeg dem prygle, eller og sendte dem til Tyrkiet, for at gisre Gildinger af dem.

Helena.

Vær ei bange for, (til den tredie Adelsmand) at jeg skulde tage Deres Haand. Jeg vil aldrig for Deres Persons Skyld gisre Dem nogen Fortred: gid Deres Ønsker maae blive Dem bønhørte, og at en skiønnere og lykkeligere Ægtemage maae give Dem sin Haand, naar De vil gifte sig!

Lafeu.

Jeg troer, De Herrer maae være af Jis; De maae ganske vist være Engelskmandens Frille-Børn: de nedstamme aldrig fra Franskmænd.

Helena.

De er for ung, (til den fierde Adelsmand) for lykkelig og for god til at blive min Mand.

4. Adelsmand.

Jeg tænker ikke saa, min Smukke.

Parol-

Parolles.

Der er endnu en Drue (visende paa Bertram) jeg er vis paa, at din Fader drak Viin.

Lafeu.

Er du ei en Esel, saa gid jeg blive ung igien. Jeg kiender dig allerede.

Helena.

Jeg tør ei sige, at jeg vælger Dem, (til Bertram) men jeg overgiver gierne min Person og Herredømmet over samme, saalænge jeg lever, til Deres bestyrende Magt. — Dette er Manden.

Kongen.

Den unge Bertram altsaa; tag hende, hun er din Kone.

Bertram.

Min Kone, Naadigste Konge, min Kone! — Jeg skal bede, at Deres Majestet vil i slig en Begivenhed tillade, at jeg spørger mine egne Øine til Raads.

Kongen.

Veed du ikke, Bertram, hvad hun har giort for mig?

Bertram.

Jo, min Naadige Konge, men ønsker ei at vide, hvorfore jeg skulde ægte hende.

Kongen.

Du veed, at hun reiste mig op fra min Sygeseng.

Bertram.

Men følger da deraf, Naadig Konge, at Deres Opreisning skal drage mit Fald efter sig? — Jeg kiender hende vel; hun blev opdraget paa min Faders Bekostning; en fattig Doktordatter — og hun skulde blive min Kone! — Nei før lad Skam og Skiendsel ramme mig!

Kongen.

Det er kun hendes Stand, du foragter hos hende, hvilken jeg kan forhøie. — Det er besynderligt, at vort Blod, der haver samme Farve, Vægt og Hede hos alle, saa at ingen endog ved anstillet Sammenligning skal mærke den allermindste Forskiellighed, dog vil tilstede saa stor en Affondring. Dersom du finder intet uden hvad dydigt er hos hende, og hun anstaaer dig ei, fordi hun er en fattig Doktordatter, saa mishager Dyden dig allene for Navnets Skyld: men tænk ikke det. Naar dydige Handlinger blive udøvede af den laveste Stand, forherliges Standen ved Giernings-mandens Handling. Men Æren derimod fornedres af den, der brammer af store Værdigheder, som han ei skylder Dyd eller Retskaffenhed; hvad der er godt, er det ved sig selv, og behøver intet stolt Navn. Enhver Ting bør skattes efter eget Værd, og ei efter sin Benævnelse. — Hun er ung, fornuftig, kiøn; dette har hun arvet umiddelbar af Naturen, hvilket giør Fordring paa Ære. Det er Ærens Skiendsel, naar nogen udgiver sig for dens ægte Søn og ligner ei sin Stamme. Det skikker sig bedst, naar høie Fortrin og stor Anseelse udspringe af egne Handlinger, hellere end fra Forfæ-

drene. Navnet, Ære, er paa enhver Liigsteen og enhver Grav en nederdrægtig Hykler, et bedrageligt Seierstegn; og som ofte forstummer, hvor Støv og skammelig Forglemmelse giemmer den virkelig ærede Mands Been. — Hvad kan vel siges derimod? anstaaer dig denne velskabte Pige, saa vil jeg skabe det øvrige. Dyden og hun selv er hendes egen Medgift; Ære og Rigdom skal komme fra mig.

Bertram.

Jeg kan ei elske hende, ikke heller tvinge mig til at giøre det.

Kongen.

Du skader dig selv, om du ei kan beslutte dig dertil.

Helena.

Det glæder mig vist meget, min Konge, at De er helbredet: lad allene det øvrige fare.

Kongen.

Det gielder her om min Ære, til hvilken at haandthæve jeg maae bruge min Myndighed. — Her, tag hendes Haand, stolte, haanlige unge Menneske, uværdig saa god en Gave, som med nedrig Ringeagtelse beskiemmer min Kierlighed og hendes Fortieneste; der ei kan bequemme sig til at troe, at vi, ved at legge os i hendes lettere Vægtskaal, skulde hæve dig i Veiret lige til Stangen; og som ei vil vide, at det staaer til os at plante din Ære, hvor det behager os at den skal groe. Betving din Foragt: og adlyd vor Villie, som har dit Bedste til Gienstand. Mistroe din Stolthed, og

lad

lad din egen Lykke frivillig vederfares den Ret, som baade din Skyldighed kræver, og vor Magt paastaaer: eller og jeg vil udelukke dig fra min Naade for altid, og overlade dig til Ungdommens og Daarernes Hvirvel og forskyldte Fald; i Retfærdighedens Navn vil jeg lossslippe min Hævngierrighed og mit Had, for at forfølge dig udenfor al Medlidenheds Grændser. — Hvad kan du svare hertil?

Bertram.

Forlad mig, Naadigste Konge; jeg underkaster Dem min Tilbøielighed her for Deres Øine. Naar jeg ret betænker, hvormange Herligheder og megen Ære, der adlyder Deres Vink, befinder jeg nu, at hun, som nylig i mine stolte Tanker var høist nedrig og ringe, er forherliget ved min Konges Berømmelser: og den som saaledes adles, er det ligesaafuldt som ved Fødselen.

Kongen.

Tag hende ved Haanden, og sig hende at hun er din; jeg lover en tilstrekkelig Modvægt, om ei en større end der nogensinde var i din Magt.

Bertram.

Jeg tager hendes Haand.

Kongen.

God Lykke og Kongens Gunst smile ned paa Eders Forbindelse! som ved behørig Bevilgning skal blive stadfæstet, og endnu i Aften udfærdiget. Men Høitideligheden selv skal udsettes noget hen i Tiden, for at oppebie fraværende Venner. Saalænge

længe du elsker hende, skal din Kierlighed være mig hellig; i manglende Fald bliver du bedragen.

Syvende Scene.

Parolles, Lafeu.

Lafeu.

Hør engang, Monsieur, et Ord.

Parolles.

Og hvad behager De, min Herre?

Lafeu.

Hans Herre og Hosbond gjorde vel i at han tog sine Ord tilbage, og gav efter.

Parolles.

Gav efter? — min Herre? — min Hosbond? —

Lafeu.

Ja, er det ikke et forstaaeligt Sprog jeg taler?

Parolles.

Et ganske hæsligt Sprog, og ei forstaaelig uden blodige Følger. — Han, min Herre?

Lafeu.

Er han da Greven af Roussillons Ligemand og Selskabsbroder?

Parolles.

Ja, med enhver Greve, alle muelige Grever; med enhver Karl.

Lafeu.

Lafeu.

Ja vel med en Greves Karl, en Greves Herre har mere at betyde.

Parolles.

De er for gammel, min Herre; lad det være Dem nok, De er for gammel.

Lafeu.

Jeg kan da fortælle dig, at jeg sagde Karl, til hvilken Titel Alderen kan ei forhielpe dig.

Parolles.

Hvad jeg tør alt for vel giøre, det tør jeg her ikke giøre.

Lafeu.

Jeg havde ikke spist mere end to Gange i Laug med dig, inden jeg troede, du var ret en klog og dygtig Fyr; du giorde taalelig Vind af dine Reiser, det kunde nu gaae saa hen; men din Takkelage holdt mig fra at troe, at dit Skrog duede meget. Nu er jeg kommet efter dig, og treffer jeg dig ei mere, saa kan det være ligemeget. Thi du er neppe værd at give sig i Laug med.

Parolles.

Havde du ikke Alderdommens Fribrev for dig — —

Lafeu.

Oh! tag dig i Agt for at overiile dig, du kunde derved let destoför faae din Dom beskrevet; hvilken — — Gud hielpe dig, din Stymper! — Nu, mit gode Staaltraad-Vindue, Farvel. Jeg be-

behøver ikke først at lukke dig op, jeg seer igiennem dig. Giv mig din Haand.

Parolles.

Min Herre, De giver mig Anledning til den yderste Fortrydelse.

Lafeu.

Oh! af mit ganske Hierte; du er det vel værd.

Parolles.

Jeg haver ikke fortient det, min Herre.

Lafeu.

Oh! jo min Troe, hvert Qvintin; og jeg vil ikke afslaae dig et eneste Gran.

Parolles.

Vel, jeg vil blive klogere.

Lafeu.

Ja, saasnart som du kan, thi du har langt frem. Dersom du nogensinde bliver bundet i dit Skierf og pryglet, saa skal du erfare, hvad det er at være stolt af dine Baand. Jeg har Lyst til at vedligeholde Omgang eller rettere Bekiendtskab med dig, saa jeg kan sige ved ethvert af dine Feiltrin: jo, jo jeg kiender Karlen.

Parolles.

Men Herre, De plager mig paa det uforsvarligste.

Lafeu.

Jeg gad, for din Skyld, at det var selve Helvedes Plage, min Ven, og at den formaaede

at

at virke evindelig. Alderdommen gior, at jeg formaaer nu ikke mere, men mod dig formaaer jeg nok, hvor gammel jeg er.

(gaaer)

Parolles.

Nu godt; Du har en Søn, der skal vaske mig den Plet af; du ublue, skarnagtige gamle Ussling. Ja, jeg maae vel være taalig; man maae vel give efter for Overmagten. Jeg vil prygle ham, saasandt jeg lever, dersom jeg kun kan finde den mindste gunstige Anledning, om han end var to Gange saa stor en Herremand. — Jeg vil ei have mere Medlidenhed med hans Alder, end som — — Jeg skal faa morbanke ham, dersom jeg kun kan treffe ham igien.

Lafeu.

Lafeu.

Nok et Ord, hans Herre og Husbond er gift: det er Nyt for ham. Han faaer da i hende en nye Overherre.

Parolles.

Jeg beder Dem, min Naadige Herre, i al Oprigtighed, at De dog vil forskaane mig for flere Fortørnelser. Han, min gode Herre, her oventil, hvis Tiener jeg er, han er min Overherre.

Lafeu.

Hvem, Gud?

Parolles.

Ja, min Herre.

Lafeu.

Det er Fanden heller, der er din Herre. Hvorfore indsnører du dine Arme paa den Maade, vil du giøre Strømper af Ermene? giør andre Betiente saa? du giorde bedst i at sette din lavere Deel, hvor din Næse nu staaer. Paa min Ære, hvis jeg var kun to Timer yngere, vilde jeg prygle dig. Mig synes du er alle til Forargelse, og at enhver havde Ret dertil. Jeg indbilder mig, at du var skabt for at Folk ret kunde styre sin Harme paa dig.

Parolles.

Det er en ufortient og haard Begegnelse, min Herre.

Lafeu.

Ei! min Ven, han blev jo afpryglet i Italien, blot fordi han udpillede en Kierne af et Granatæble; Han er en Landstryger, og ingen retskaffen Reisende. Han er mere uforskammet i sin Omgang med store Herrer og Rangspersoner, end hans Fødsels-Ret og Fortienester giver ham Frihed til. Det er ei Umagen værd at spille flere Ord paa ham, ellers vilde jeg kalde ham en Skurk. Farvel!

Parolles.

Godt, ret godt, det kan saa være. Godt, meget godt. Det kan nu blive skiult en Stund.

Ottende Scene.

Bertram, Parolles.

Bertram.

Ganske uden Redning og fordømt til evige Bekymringer!

Parolles.

Hvad er det, som er hændet min Hiertens Ven?

Bertram.

Endskiønt jeg for Alteret haver giort en høitidelig Eed, vil jeg dog ikke søge Seng med hende.

Parolles.

Hvad, hvad? min Hiertens Ven!

Bertram.

O! min kiære Parolles, De har paanødet mig en Kone; jeg vil tage Krigstieneste i Toskana, og aldrig søge Seng med hende.

Parolles.

Frankrige er et Hundehul, og fortiener ikke at betrædes af ærlige Folk. Til Krigen!

Bertram.

Her er Breve fra min Moder; deres Indhold, er mig endnu ubekiendt.

Parolles.

Jo, det vil man snart faae at vide. — Men til Krigen, min Ven, til Krigen! — Den bær sin Ære indelukt i en skiult Æske, der ligger

her hiemme og tager sin Glut i Favn, forsænde sin mandlige Marv i hendes Arme, som skulde udholde Martis vælige Hingstes Galop og høie Spring. — Nei bort til andre Lande — Frankrige er en Stald, og vi, der opholde os i den, nogle elendige Krik; derfore til Krigen!

Bertram.

Det maae saa være; jeg vil sende hende hiem igien, og underrette min Moder om det Had, jeg haver fattet til hende, og hvorfor jeg tog Flugten. — Kongen vil jeg skriftlig berette hvad jeg ei mundtlig torde sige ham. Hans nyelig mig tilstaaede Gaver skal udruste mig til det Italienske Feldttog, hvor man strider som kiekke Folk. Krigen er Børneleeg mod at leve under Tag med, og daglig omgaaes en afskyelig Kone

Parolles.

Vil dette Lune, mener du, blive bestandigt?

Bertram.

Kom og gaae med mig i mit Kammer, og lad mig raadføre mig med dig. Jeg vil nu strax sende hende bort: og allerede i Morgen begiver jeg mig til Krigen, og hun i sin enlige Sørgestand.

Parolles.

Hvilke Spring disse Bolde ikke giøre! og hvilken Stsi! — For et ungt Menneske er Ægtestanden Plagestand. Derfore afsted! og forlad hende uden Betænkning: gaae, Kongen har behandlet Dem ubillig; men tys, det kan ei ændres.

(de gaae.)

Niende

Niende Scene.

Helena, Henrik.

Helena.

Min Moder lader mig venlig hilse — hun befinder sig dog vel?

Henrik.

Hun er ikke vel, men dog har hun sin Helbred; hun er meget munter, og dog er hun ikke vel; Himlen skee Tak fordi hun er saa vel, og feiler intet i Verden; og dog er hun ikke vel.

Helena.

Naar hun er meget vel, hvad fattes hende, siden hun tillige ikke er ganske vel?

Henrik.

Sandelig hun er meget vel, min Troe, paa to Ting nær.

Helena.

Hvad er det for to Ting?

Henrik.

Først, fordi hun ikke er i Himmelen, hvorhen Gud sende hende hastig! og for det andet, fordi hun er her paa Jorden, hvorfra Gud sende hende hastig?

Tiende Scene.

De Forrige, Parolles.

Parolles.

Gud velsigne Dem, min lykkelige Frue!

Helena.

Jeg haaber, min Herre, at min gode Lykke har Deres gode Velbehag?

Parolles.

Jeg ledsagede Dem tilforn altid med mine Bønner og Ønsker, som jeg og uafladelig herefter skal vedblive. — Oh! min Ven, hvad gior vel den gamle Frue Grevinde?

Henrik.

Naar De havde hendes Rynker, og jeg hendes Penge, saa vilde jeg ønske hun giorde, som De siger.

Parolles.

Hvad, jeg siger jo intet.

Henrik.

Deri, kan jeg troe, gior han desto fornuftigere: thi mangen en Tieners Tunge røber sin Herres Skam. At sige intet, at giøre intet, at vide intet og at have intet, udgior en stor Deel af Deres Fortieneste, som er indskrænket til et ganske ubetydeligt intet.

Parolles.

Fanden i Vold! du er en stor Skurk.

Henrik.

Henrik.

De skulde have sagt, Herre, foran en stor Skurk; og jeg staaer her for en, som er en Skurk: det havde været den rene Sandhed.

Parolles.

For Pokker, du er en vittig Giek, har jeg nu ikke treffet det.

Henrik.

Skulde De ikke helst treffe slige Folk, som De taler om, hos Dem selv, Herre? eller har De faaet Anviisningen andensteds fra? Eftersøgelsen, min Herre, skulde ei være omsonst, og De vil vist hos Dem selv befinde sig i et godt Narreselskab til Verdens Forlystelse og Latters Befordring.

Parolles.

Min Troe en stor Skurk, der stieler ei sin Føde — Frue, min Herre vil i Aften begive sig paa Reisen, bevæget dertil af meget betydelige Aarsager. Han erkiender vel Kierligheds store Fordringer og Skikke, hvorpaa Tiden giør Paastand, som Deres Rettighed; men uimodstaaelige Hindringer foraarsage, at han maae opsette det. Men disse Glæders Undværelse og Opsettelse ere forbundne med Behageligheder, som tillaves i den svangre Mellemtid, for at det Tilkommende skal flyde over af Fryd, og Fornøielser stromme over Bredderne.

Helena.

Hvad er ellers hans Villie?

Parolles.

Parolles.

At De øiebliklig maae tage Afskeed fra Hoffet, og lade som, at denne Hilferdighed er efter eget bedste Overlæg; hvilket De maae understøtte med saadanne Undskyldninger, at den antages for en rimelig Nødvendighed.

Helena.

Hvad mere befaler han?

Parolles.

At naar De har forrettet dette, De da videre vil vente hans behagelige Villie.

Helena.

Den skal jeg i alle Tilfælde vide at holde mig efterrettelig.

Parolles.

Det skal jeg berette ham.

(gaaer.)

Helena.

Det er just min Begiering — kom han og følg med mig. (til Henrik.)

(de gaae.)

Ellevte Scene.

Lafeu, Bertram.

Lafeu.

Men jeg forestiller mig dog, Naadig Herre, at De ikke holder ham for nogen retskaffen Krigsmand.

Ber-

Bertram.

Jo, min Herre, og for en Mand af prøvet Tapperhed.

Lafeu.

De har det da nok fra hans egen Beretning.

Bertram.

Saa og af andre paalidelige Vidnesbyrd.

Lafeu.

Da gaaer mit Uhr ikke rigtig. Jeg tog den Lærke for en Rødstiert.

Bertram.

Jeg kan forsikkre Dem, min Herre, at han besidder mange Indsigter og forholdsmæssig Tapperhed.

Lafeu.

Jeg har da forsyndet mig imod hans Kundskaber, og forgrebet mig paa hans Tapperhed; og min Tilstand er i den Henseende farlig, siden jeg ei kan bringe mit Hierte til Fortrydelse. Der kommer han; mag det saa, at vi kan blive Venner igien, jeg skal giøre mig Umage derfor.

Tolvte Scene.

De Forrige, Parolles.

Parolles.

Alting skal blive efterkommet, min Herre.

Lafeu.

Lafeu.

Men sig mig, min Herre, hvem er hans Skrædder?

Parolles.

Hvad, min Herre?

Lafeu

Oh! jeg kiender ham ret vel. Han er sandelig en god Arbeider, virkelig en god Skrædder.

Bertram
(afsides til Parolles).

Er hun gaaet til Kongen for at tage Afskeed?

Parolles.

Ja, hun er.

Bertram.

Vil hun tiltræde Reisen i Aften?

Parolles.

Alt ligesom De behager.

Bertram.

Jeg har skrevet mine Breve ferdig, indpakket mit Tøi, bestilt Skyds; og i Nat, da jeg skulde tage min Brud i Besiddelse — og førend jeg begynder —

Lafeu.

En vel bereist Person er henimod Slutningen af et Maaltid den bedste Krydde paa Maden; men den, som lyver de tre Tredie-dele, og bruger en bekiendt Sandhed for derved at anbringe tusende Urimeligheder, skulde for

for hver Gang han lod sig høre, blive tre Gange afpryglet — Gud bevare Dem, Herr Kaptain!

Bertram.

Er der forefaldet nogen Misforstaaelse imellem denne Herre og Dem, Monsieur?

Parolles.

Jeg veed ikke, hvorledes jeg har fortient at falde i min Herres Unaade.

Lafeu.

Det har behaget Dem at løbe deri med Støvler og Sporer, ligesom den, der løb i Flødekagen; og De vil nok snarere løbe ud deraf igien, end udsette sig for Tiltale ved deres Ophold.

Bertram.

De maae have miskiendt ham, min Herre.

Lafeu.

Det skal jeg altid, omendskiønt jeg hørte, at han skrivtede. Lev De vel, min Herre, og troe mig, den lette Rød kan ingen Kierne have: Klæderne er Sielen hos den Mand. Stoel ei paa ham i vigtige Anliggender. Jeg har havt nogle tamme af den Art, og jeg kiender deres Natur — Farvel Monsieur: Jeg har talt bedre om Dem, end De enten har eller nogensinde vil fortiene af mig, men vi maae giengielde godt med ondt. (gaaer.)

Parolles.

En taasset Herremand, paa min Ære.

Bertram.

Saa synes mig og.

Parolles.

Hvad, kiender De ham ikke?

Bertram.

Jo, jeg kiender ham vel, og det almindelige Rygte giver ham et godt Skudsmaal — Der kommer min Plageaand.

Trettende Scene.

De Forrige, Helena.

Helena.

Jeg har i Følge Deres Befaling talt med Kongen, og udvirket hans Tilladelse til min nærværende Reise. Han forlanger ikkun en eenlig Samtale med Dem.

Bertram.

Jeg skal adlyde hans Villie — De maae ikke, Helena, forundre Dem over mit Forhold, der slet ikke passer til Tiden, eller opfylder de udforderlige Pligter, der paa min Side paaligger mig. Et saadant Tilfælde var mig saa uventet, og derfore findes jeg og ganske ubelavet derpaa; hvilket noder mig til at bede Dem, at de strax tiltræder Reisen hiemad, og hellere eftertænker end omspørger, hvorfore jeg giør Dem denne Begiering. Thi mine Hensigter ere bedre end de synes, og jeg haver mere drivende Bevægegrunde for denne min Bestemmelse, end samme ved første Diekast vise sig for hende, der ei kiender dem — Overbring min Moder dette Brev. — Et Par Dage vil nok forløbe, inden

inden jeg skal see Dem igien, og nu anbefaler jeg mig Dem, og haaber, De som en fornuftig Kone vil finde Dem i vor Stilsmisse.

Helena.

Jeg kan ei sige andet, end at jeg altid skal være Deres lydige Tienerinde.

Bertram.

Meget vel; altsaa nu ei mere derom.

Helena.

Og jeg skal bestandig ved den strængeste Opmærksomhed søge at godtgiøre, hvad min lave Stierne har ladet det mangle for at blive min Lykke værdig.

Bertram.

Lad det fare. Jeg haver stort Hastværk — Farvel, forføi De Dem nu hiem.

Helena.

Men jeg beder Dem dog, forlad mig, min Herre — —

Bertram.

Nu vel, haver De endnu noget at forebringe mig?

Helena.

Jeg er ikke værdig al den Herlighed, jeg besidder, og tør ei sige mig selv at den er min, om den endog er det; Men jeg har ligesom en frygtagtig Tyv, megen Lyst til at stiele det, som Lovene have tilkiendt mig.

Bertram.

Hvad er Deres Forlangende?

Helena.

Kun noget — og neppe saameget — i Grunden intet — Jeg kan dog ei sige Dem, hvad jeg vilde — i Sandhed, ja, Fremmede og Fiender skilles ad og kysses ikke.

Bertram.

Oh! ophold Dem nu ikke længere, men skynd Dem til Vognen.

Helena.

Jeg skal ei overtræde min bedste Herres Befaling.

(gaaer.)

Bertram.

Hvor ere mine andre Folk, Monsieur? — Farvel! Reis du kun hiem, hvor jeg skal aldrig komme, saalænge jeg kan bære Kaarden eller høre Trommen: — Nu afsted og lad os tage Flugten.

Parolles.

Upperlig! frisk Mod!

(de gaae.)

Tredie Act.

Første Scene.

(Slottet i Florents.)

Hertugen af Florents, To Franske Adelsmænd, Vagt.

Hertugen.

Saaledes haver De da nu Post for Post erfaret de virkelige Aarsager til denne Krig, hvis vigtige Afgiørelse har allerede foranlediget saa megen Blodsudgydelse, og som endnu vil foraarsage mange Tvistigheder.

1. Adelsmand.

Striden, Naadigste Fyrste, har paa Deres Side et helligt Udseende; men et sort og befrygtelig paa Modstandernes.

Hertugen.

Derfore undres vi meget over, at vor Fetter, Kongen af Frankrige, vilde i saa retmæssig en Sag tillukke sit Hierte mod vor Begiering om hans Bistand.

2. Adelsmand.

Vor Regierings Aarsager hertil kan jeg ikke angive, uden som en fremmed og uvedkommende

Mand, der i egen udygtige Foreſtilling giør ſig ſtore Begreber om ſin Konges Raad. Jeg tør derfore ei udlade mig med mine Tanker, efterſom jeg i mine uviſſe Grundſætninger har befundet mig ligeſaa ofte at feile, ſom jeg har vovet at giette.

Hertugen.

Han maae da deri giøre, ſom han behager.

2. Adelsmand.

Men jeg er forſikkret om, at vor Nations Ungdom, der kiedes ved Mageligheed, vil Dag for Dag komme hid for at ſøge Lægedom derfor.

Hertugen.

De ſkal være mig velkommen, og alle de Æresbevisninger, ſom fra mig kan have deres Udſpring, ſkal viſſelig tilfalde Dem. — Enhver af Dem veed nok ſin Poſt; naar nogen bedre forefalde, falde De Dem til Fordeel: I Morgen maae enhver begive ſig i Feldten.

(de gaae.)

Anden Scene.

(Rousſillon i Frankrige.)

Grevinden, Henrik.

Grevinden.

Det har altſammen lykkelig indtruffet ligeſom jeg vilde have det, uden dette at han ei kommer hid tilbage med hende.

Henrik.

Henrik.

Min Troe, jeg anseer den unge Herre for at være et meget tungtsindigt Menneske.

Grevinden.

Og paa Grund af hvilke Jagttagelser, om jeg maae spørge?

Henrik.

Ei! han seer jo paa sine Støvler, og synger; retter paa sit Kallekryds, og synger; giør Spørgsmaale, og synger; stanger sine Tænder, og synger. Jeg har kiendt en Mand, der havde samme Anstød af Tungsindighed, og som for en Sang solgte en prægtig Herregaard.

Grevinden.

Lad mig engang see, hvad han skriver, og naar han tænker at komme tilbage.

Henrik.

Jeg har tabt al Lyst til vore Isabeller, siden jeg var ved Hoffet. Vor gamle Stokfisk og vore Landsbye Isabeller ere som intet imod dem ved Hoffet: Min Kupido har nu og faaet det sidste Stød og jeg begynder at elske, ligesom en gammel Mand elsker Penge, uden al Appetit.

Grevinden.

Hvad er dette her.

Hendrik.

Netop det samme, som det er.

(gaaer.)

Grevinden (læsende Brevet).

„Jeg sender Dem en Svigerdatter: hun har helbredet Kongen, og giort mig ulykkelig. Jeg har ægtet hende, men ikke søgt Seng med hende; og har sværget paa, at dette „ikke" skal vare evig. De vil faae at høre, at jeg har taget Flugten; viid det nu derfore inden at Rygtet beretter det. Dersom Verden ei er alt for trang, skal jeg altid holde mig i en tilstrekkelig Afstand. Jeg anbefaler mig Dem, og forbliver

Deres ulykkelige Søn

Bertram.

Det er ei vel giort, du ubesindige, uregierlige Dreng, at undrage dig en saa stor Konges Gunst, og sette dig blot for hans fortørnede Vrede ved at ringeagte en Pige, der er for dydig til at blive forkastet af en Monark.

Henrik.

Henrik.

Oh! Frue, hist inde gives traurige Nyheder imellem to Officierer og den unge Frue.

Grevinden.

Hvem er det angaaende?

Henrik.

Ja, der er dog nogen Trøst ved de Nyheder, ret nogen god Trøst. Deres Søn vil ei saa snart blive skikket ud af Verden, som jeg tænkte.

Grevinden.

Hvorfor skulde han det?

Henrik.

Det er som jeg siger, Frue, dersom han løber bort fra sin Kone, som jeg hører, han gior. Faren bestaaer i at blive hos hende; det volder mangen Mands Død, ligelsaavel som mange Børns Liv. Men der kommer de, om vil fortælle dem mere. For min Part, jeg hørte allene at Deres Søn var bortløbet.

Tredie Scene.

De Forrige, Helena, To Adelsmænd.

1. Adelsmand.

Deres Tienere, Naadige Frue.

Helena.

Min Gemahl, Deres Naade, har jeg tabt, for evig tabt!

2. Adelsmand.

Det skal De ei sige.

Grevinden.

Find dig i Taalmodighed, min Bedste. — Glæde og Bedrøvelse, mine Herrer, har spillet mig saa mangen et Puds, at samme ved første Anseelse ei skal foraarsage mig nogen pludselig Bestyrtelse eller betage mig Modet. — Hvor er min Søn?

2. Adelsmand.

Han har begivet sig til Florents, Frue, for at tage Tieneste hos Hertugen. Vi mødte ham paa Veien derhen, hvorfra vi just kom; og naar de Sager, der vare os overdragne, ere afferdigede ved Hoffet, tage vi samme Vei tilbage.

Helena.

Betragt dette Brev, Frue; det er mit Reisepas. „Naar du kan faae denne Ring fra min Finger, der aldrig skal aftages, og vise mig et Barn, som du har bragt til Verden, og hvortil jeg er Fader, da kan du kalde mig din Mand; men dette „da" vil blive et „Aldrig." — Det er en forskrækkelig Dom.

Grevinden.

Medbragte De dette Brev, mine Herrer?

1. Adelsmand.

Ja, Frue, og for Indholdets Skyld ere vi bedrøvede for vor Umage.

Grevinden.

Jeg beder dig, min Bedste, vær kun ved et frisk Mod, dersom du tiltager dig selv alle Bekymringer, saa berøver du mig den halve Deel: Han var min Søn, men jeg vil vaske hans Navn udaf mit Blod, og gjøre dig til mit eneste Barn. — Til Florents var det han agtede sig?

2. Adelsmand.

Ja, Deres Naade.

Grev-

Grevinden.

Og for der at tage Krigstieneste?

2. Adelsmand.

Det var hans ædle Forsæt; og vær forsikkret om, at Hertugen vil beviise ham al den Ære, som han med Rimelighed kan gisre Fordring paa.

Grevinden.

Agter De Dem derhen tilbage?

1. Adelsmand.

Ja, Deres Naade, vi ille derhen med al muelig Hastighed.

Helena.

„Inden jeg har mistet min Kone, haver jeg intet i Frankrige." — (læser) Det er bittert.

Grevinden.

Staaer det der?

Helena.

Ja, Frue.

1. Adelsmand.

Det er maaskee en Udsvævelse, hvori hans Haand allene haver giort sig skyldig, og som aldrig har været bifaldet af hans Hierte.

Grevinden.

Intet i Frankrige, inden han har mistet sin Kone? — Her er intet, der er for godt for ham, uden hun allene, og hun fortiente en Gemahl, der havde et heelt Snees slige raae Knøse til Opvartere,

tere, og som hver Time maatte kalde hende sin Naadige Frue. — Hvem havde han til Følge?

1. Adelsmand.

Allene en Tiener og en vis Herre, som jeg har kiendt for nogen Tid siden.

Grevinden.

Var det ikke Parolles?

1. Adelsmand.

Jo, Naadig Frue! den selvsamme.

Grevinden.

Et meget fordærvet Menneske og fuld af Feil. Min Søn fordærver sit gode medfødte Gemyt ved hans Forførelser.

1. Adelsmand.

I Sandhed, Deres Naade, den samme Person har en god Deel af det formeget, som ei er ham til megen Fordeel.

Grevinden.

De ere mig kiærkomne, mine Herrer; Jeg udbeder mig, at naar De igien faaer min Søn at see, De da vil sige ham fra mig, at hans Kaarde aldrig kan vinde saamegen Ære, som han dog taber. Mere skal jeg berette ham skriftlig, som jeg beder, De vil have den Godhed at overbringe ham.

2. Adelsmand.

Vi ere altid til Tieneste, Frue, naar De vil bære os med Deres Forretninger saavel i dette som andre Tilfælde.

Grev-

Grevinden.

Paa Vilkaar at De vil tillade mig at gjengjelde Deres Artigheder — behager De at trine nærmere?

(Grevinden og de to Adelsmænd gaae.)

Fierde Scene.

Helena.

Helena.

„Inden jeg har mistet min Kone, har jeg intet i Frankrige.“ — Intet i Frankrige, indtil han har mistet sin Kone! — Nu vel, Greve, De skal ingen Kone mere have, ingen Kone i Frankrige; og da er De igien indsat i Besiddelsen af alt. Arme Greve! er det mig, der fordriver dig fra dit Fæderneland, og udsetter dine spæde Lemmer for alle Krigens uafvendelige Farer? Og er det mig, der driver dig bort fra det muntre Hof, hvor du kun blev anfaldet af de mildeste Diekast, for nu at være Maalet for ildsprudende Musketter? — O, I blyetunge Sendebud, der udspringe med Ildens voldsomme Fart, forfeiler Eders Maal, farer hvinende igiennem den tilbagevigende Luft, og berører ei min Mand! det er mig som har opstillet enhver, der skyder efter ham. Jeg er Forræderen, der foranlediger hvert Skud, som gjøres mod hans modige Bryst, og endskiønt jeg dræber ham ei selv, er jeg dog ene Aarsagen som bevirker hans Død. Det var mig bedre, om jeg havde mødt den rovgierrige Løve, naar den brøler af en hæftig fortærende Hunger; Langt bedre om jeg paa eengang

var

var blevet et Rov for alle de Elendigheder, som findes i Naturen. — Nei kom kun hiem igien, Greve, derfra, hvor Æren kun afvinder Farerne en Skramme, ligesaa ofte som den taber alt — Jeg vil afsted: det er mig, som ved mit Ophold holder dig herfra. Skulde jeg da til den Ende blive? Nei, nei, om endog paradisisk Luft strømmede igiennem Huset, og Engle her giorde Opvartninger; — Jeg vil da bortvandre, saa at et medlidende Rygte maae snart bringe den trøstfulde Efterretning om min Flugt til dine Øren! — Nærme dig o, Nat! forsvind du Dagens Lys! I Mørket vil jeg arme Tyv stiele mig bort herfra.

(gaaer.)

Femte Scene.

(Slottet i Florents.)

Hertugen af Florents, Bertram, Parolles, Soldater, Trommer og Trompetter.

Hertugen.

Du er General ved vort Rytterie, og efter vor store Forhaabning sette vi den bedste Kierlighed og Tillid til din forjættende Lykke.

Bertram.

Det er, min Fyrste, en alt for svær Byrde for mine Kræfter; men dog vil jeg stræbe at bære den til Deres Ære indtil Bredden af alle Farligheders Afgrund.

Hertugen.

Hertugen.

Saa vandre da bort, og Lykkens Guddinde sidde smilende paa din hældige Hielm, som din velgiørende Beskytterinde!

Bertram.

Paa denne Dag træder jeg da, o store Krigs-Gud! ind under din Fahne. Lad mig kun ligne mine Forsætter, og jeg skal vise mig som en Elskere af dit Spil, og en Hader af al Kierlighed.

Siette Scene.

(Roussillon i Frankrige.)

Grevinden, Huushofmesteren.

Grevinden.

Oh! hvorfor imodtog du dette Brev af hende? Kunde du ei forestille dig, at hun vilde foretage det, som nu er giort, naar hun skikkede mig et Brev? — Læs det nok engang.

Huushofmesteren
(læser).

Jeg som sanct Jacobs Pilgrim er henvandret;
Ærgierrig Elskov har mig saa mishandlet,
At barfod vandrer jeg paa kolde Jord,
Hvorhen jeg Løftet for min Brøde stor
Indløse maae. Fra blodig Krig tilbage
Kald|elskte Søn, min før tilbedte Mage.
Hans Lykke gior; Jeg langt fra Fedestavn
Med brændend' Iver helliger hans Navn.

Ud-

Udstanden Meie beed ham mig forlade,
Hans trodsig Juno *), som lod ham forjage
Fra Vennekredsen bort til Fiendens Land,
Hvor Sværd og Død ledsager værdigst Mand.
Han er for god og smuk for Døden og for mig,
Som jeg omfavner selv for hannem at befrie.

Grevinden.

Oh! hvilke skarpe Sting ligge ikke i hendes mildeste Ord! — Aldrig manglede han, Rinaldo, mere Eftertanke, end da han lod hende saaledes gaae. Havde jeg kommet til at tale med hende, kunde jeg maaskee vel have formaaet hende til at forandre sit Forsæt; hvilket hun nu haver forekommet.

Huushofmesteren.

Tilgiv mig, Frue Grevinde. Dersom jeg havde overbragt dem det forrige Aften, kunde man maaskee have indhentet hende; endskiønt hun skriver, at al Bemøielse vilde have været forgieves.

Grevinden.

Hvilken Engel skal være i Stand til at giøre denne uværdige Ægtemand lykkelig herefter? — Det kan aldrig gaae ham vel, med mindre at hendes Bønner, som Himlen hører med Velbehag og opfylder med Glæde, skal redde ham fra den høieste Retfærdigheds Vrede. Skriv uopholdelig,

*) Den hedenske Guderlære underretter os om, at Juno af Skindsyge over Alcmene, med hvilken Jupiter havde avlet Hercules, bragte dennes ældre Broder til at vaalegge ham de tolv Arbeider, hvorved man tænkte at skille ham ved Livet; men Hercules tilendebragte dem alle lykkelig.

delig, kiære Rinaldo, til denne sin Kone saa uværdige Ægtemand. Lad ethvert Ord blive vægtigt af hendes Værd, saa at han kan destomere føle sin egen Ringhed: udtryk min store Græmmelse, hvorvel han føler lidet til den, paa den meest igiennemtrængende Maade. Affend dermed det paalideligste Bud, maaskee naar han hører, at hun er borte, han da skal vende tilbage, og jeg tør haabe, at hun ved Efterretning derom vil og skynde sig herhid igien, ledsaget af den reneste Kierlighed. Hvem af dem begge, der er mig kiærest, og som jeg skulde give Fortrinnet, er jeg efter egen Følelse ei i Stand til at afgiøre. Afferdige nu Budet — mit Hierte er tungt, og Alderen gior mig skrøbelig; Bekymringen kræver Taarer, men Sorgen byder mig at tale.

(de gaae.)

Syvende Scene.

(Egnen uden for Florents. Krigsmusik høres langtfra.)

En gammel Enke i Florents, Diana, Violenta, Mariana, med adskillige andre Borgerfolk.

Enken.

Nei kom nu; thi komme de Byen nærmere, skal vi tabe dem af Sigte.

Diana.

Man siger, at den Franske Greve har indlagt sig megen Ære ved sit Forhold.

Enken.

Der siges at han har taget deres første General til Fange, og med egen Haand nedlagt Hertugens Broder — Al vor Møie er nu forgieves; de har taget en anden Vei; man kan høre det af Trompeterne.

Mariana.

Kom, lad os gaae tilbage, og allene lade os nøie med Beretningen derom — hør, Diana, tag dig vel i Agt for den Franske Greve; en Piges Ære er hendes gode Navn, og ingen Arvedeel er saa kostbar som Ærlighed.

Enken.

Jeg har fortalt min Naboerske, hvilke Forslag den ene Adelsmand hans Medfølger har giort dig.

Mariana.

Jeg kiender nok den Skielm, Skam faae han! det er en vis Parolles, en hæslig Anfører for den unge Greve ved sine Tilskyndelser. Vogt dig vel for dem, Diana; Deres Løfter, Tillokkelser, Eder, Forærninger, og alle disse Lysternes Krigspuds, er allene det Flag, de gaae under. Mangen Pige er blevet forført af dem; og det er en Jammer, at Exempler paa saa skrekkelig mange Vrag af strandet Uskyldighed kan dog ei holde dem fra at vove sig i Faren, indtil de blive liimslagne af den Qvist, der truede dem. — Jeg haaber, at jeg ei videre behøver at advare dig, men at din egen Sædelighed vil giøre dig opmærksom paa din Post, endskiønt man stod ingen anden Fare end Ærbarhedens Tab.

Diana.

Diana.

De behøver ikke at frygte for mig.

Ottende Scene.

De Forrige, Helena forklædt som Pilgrim.

Enken.

Det haaber jeg og — See, der kommer en Pilgrim; jeg kan troe hun vil tage Herberge hos mig, thi til dette Sted henviser gierne den ene den anden; jeg vil tiltale hende. — Gud være med Dem, Pilgrim! hvorhen har De bestemt Dem?

Helena.

Til den hellige Jacobus. — hvor tage de andægtige Vandrere ind, om jeg maae spørge?

Enken.

Hos Franciskanerne, her tæt ved Havnen.

Helena.

Er dette Veien derhen?

(En Marsch høres noget borte.)

Enken.

Ja vist er det. — Hører I, de komme denne Vei. — Dersom de kun vil opholde sig noget, hellige Pilgrim, indtil Tropperne ere dragne os forbie, saa skal jeg selv veilede dem hen til deres Herberge; og det saameget desbedre, da jeg kiender deres Vertinde saa nøie som mig selv.

Helena.

Maaskee det er Dem selv?

Enken.

Ifald De saa skulde behage, Pilgrim.

Helena.

Jeg takker Dem, og vil bie indtil De faaer Tid og Leilighed.

Enken.

De er formodentlig fra Frankrige?

Helena.

Ganske rigtig, det er jeg.

Enken.

Her skal De faae see en af Deres Landsmænd, der har holdt sig tapper.

Helena.

Hvad er hans Navn, om jeg maae spørge?

Diana.

Greven af Roussillon. — Kiender De ham?

Helena.

Blot af Rygtet, der fortæller meget godt om ham. Jeg kiender ham ei af Anseelse.

Diana.

Hvordan han end er, saa holdes han her for en tapper Mand; han listede sig hemmelig bort fra Frankrige, som man beretter; thi Kongen har paanødet ham der en Kone, som ei gefaldt ham. Veed De noget om, at det skulde være sandt?

Helena.

Ja visselig, det er den rene Sandhed; jeg kiender hans Gemahlinde.

Diana.

Der er en Herre i Grevens Tieneste, der taler ganske maadelig om hende.

Helena.

Hvad hedder han?

Diana.

Monsieur Parolles.

Helena.

Oh! det troer jeg ham vel til; og i Værd er hun vist nok for ringe til at settes ved Siden af den store Greve, ja fortiener ikke engang at nævnes med Berømmelse; hendes hele Fortieneste bestaaer i en fornuftig retskaffen Vandel, paa hvilken jeg ei har hørt, at man har havt noget at udsette.

Diana.

Oh, den arme Kone! en Mands Foragt er et besværligt Aag at bære.

Enken.

Ja vist; den arme Stakkel! hvorsomhelst hun end er, saa sukker vist hendes Hierte under en svær Byrde. — Denne unge Pige kunde spille hende et skielmsk Puds, om hun saa behagede.

Helena.

Hvordan da? maaskee Greven søger at forføre hende til nogen ulovlig Kierligheds Handel.

Enken.

Det gior han sikkerlig; han anvender alle Kunstgreeb paa at forføre denne unge Piges Uskyldighed; men hun har væbnet sig mod ham, og forsvarer sin Post med al Velanstændighed.

Niende Scene.

De Forrige, Bertram, Parolles. En Trop Soldater og Officierer med Trommer og Fahner.

Mariana.

Ih, Gud forbyde andet!

Enken.

Saa, nu kommer de. — Den er Antonio, Hertugens ældste Søn; — den anden hist er Eskalus.

Helena.

Hvem af Dem er Franskmanden?

Diana.

Han der med Fiæren. Det er en deilig Karl, jeg vilde ønske, han kun elskede sin Kone: dersom han var ærligere og mere troe, var han langt mere godlidende — er det ikke en yndig indtagende Herre?

Helena.

Helena.

Jeg synes vel om ham.

Diana.

Det er Skade, at han ei er redeligere sindet. — See hist henne gaaer den samme Knegt, der fører Greven paa disse Afveie; dersom jeg var hans Kone, skulde jeg forgive den nedrige Skurk.

Helena.

Hvor er han?

Diana.

Den Narrifas med Skierfet paa. — Hvordan! han seer nedslaget ud.

Helena.

Maaskee er han blevet saaret i en Trefning.

Parolles.

Saa skammelig at tabe vor Tromme! —

Mariana.

Noget besynderligt maae der være gaaet ham imod. — See, han har allerede sagt Die paa os.

Enken.

Ih, Pokker i Vold med ham!

Mariana.

Og med alle hans Skielmsstykker!

(Bertram, Parolles, og de andre gaae)

Enken.

Nu er da Mandskabet gaaet forbi — Kom nu, Pilgrim, skal jeg føre Dem til Deres Herberge: der er tilforn allerede fire eller fem Penitentere i mit Huus, som og agte sig til den hellige Jacobus.

Helena.

Jeg takker Dem ydmygst. Ifald denne gode Kone og denne smukke Pige vil spise med os til Aften, skal jeg paatage mig Omkostningerne, og enda blive Dem Tak skyldig; til ydermere Erkiendtlighed vil jeg give denne unge Pige nogle Lære-Regler, som ere værd at legge Mærke til. (de gaae.)

Tiende Scene.

Bertram og de To Franske Adelsmænd.

1. Adelsmand.

O! min bedste kiære Herre, lad ham kun sette det i Værk, og forsøge sin Lykke.

2. Adelsmand.

Dersom De, Naadig Herre, ikke befinder ham at være en stor Stymper, saa lad mig herefter tabe al Deres Agtelse.

1. Adelsmand.

Saa sandt jeg lever, Naadig Herre, en stor Vindmager.

Bertram.

Tænker De da, at jeg har taget saameget Feil af ham?

1. Adels-

1. Adelsmand.

Det kan De troe, min Herre; hvad jeg siger Dem er efter egen sikkre Overbeviisning uden mindste Ondskab; endskiønt han er min Paarørende maae jeg dog tilstaae, han er ret en Erkekujon, en uendelig stor Løgner, en viebliklig Løvters Overtrædere, ei Besidder af nogen god Egenskab, som er værd Deres Understøttelse.

2. Adelsmand.

Det var Dem gavnligt ret at kiende ham, da han ellers ved Deres alt for store Tillid til hans Tapperhed, som han ei besidder, kunde i en eller anden magtpaaliggende og vovelig Sag slaae Dem Feil og lade Dem i Stikken.

Bertram.

Vidste jeg kun noget særdeles Foretagende, hvorved jeg kunde sette ham paa Prøve.

2. Adelsmand.

Intet bedre end at lade ham erobre sin Trommе tilbage, hvilket De hører, han saa dierdt vil paatage sig at udføre.

1. Adelsmand.

Jeg vil med en Trop Florentinere uformodentlig overfalde ham; alle saadanne Folk, som han ei skal kiende fra Fienden. Derpaa vil vi binde for hans Øine og sammenslutte ham, saa at han ei skal formode andet, end at han bliver ført hen i Fienders Leir, naar vi bringe ham til vore egne Telte; Men De, Naadig Herre, maae være nærværende ved Forhøret; dersom han da

ikke for Løftet om hans Livs Frelse, og i den største Beængstelse af en nedrig Frygt, tilbyder sig at ville forraade Dem, og give alle de Opdagelser og Efterretninger om Dem, som er ham mueligt, og det enda under Eed af hans Siels Fortabelse, saa fest aldrig Tillid til min Skiønsomhed i nogen Ting.

2. Adelsmand.

Oh, lad ham dog for Løiers Skyld skaffe Trommen tilbage. Han siger, at han just har et eget Krigspuds, hvorved det kan lykkes; dersom De da, Naadig Herre, naar De seer Udfaldet af hans Foretagende, og til hvilket Slags Metal denne ægte Guldklump vil omsmeltes, dersom De da ikke giver ham Thomas *) Trommers Traktement, saa er Deres Hengivenhed til ham ganske urokkelig. — Der kommer han.

Ellevte Scene.

De Forrige, Parolles.

1. Adelsmand.

Oh! for alle gode Løiers Skyld hindre ham ei fra at udføre sit Indfald, lad ham, hvordan det end gaaer, skaffe Trommen tilbage.

Bertram.

Hvi nu, min Herre? tager De sig det saa forferdelig nær til Hiertet?

2. Adels-

*) I Holingsheds Historie af Irland forekommer et Sted, der viser, hvori Thomas Trommers Traktement skal have bestaaet, nemlig deri: at trække en Mand ind ved Hovedet og derefter støde ham paa Ryggen ud igien.

2. Adelsmand.

Pokker i Vold, lad Trommen være, hvor den er; det er kun en Tromme.

Parolles.

Kun en Tromme! — Saa, det er kun en Tromme? — en Tromme saa skammelig forloren! — Jo, det var ret en herlig Komando at falde ind med Rytteriet paa vor egen Fløi, og adsplitte vore egne Folk!

2. Adelsmand.

Det kunde ei legges Komandoen til Last; det var et Tilfælde, som Cæsar selv ikke ville have forekommet, om han samme Gang havde kommanderet.

Bertram.

Vel nok; vi have dog ikke synderlig at udsette paa Udfaldet: nogen Skam havde vi vel af denne Trommes Forliis, men nu kan den ikke faaes tilbage.

Parolles.

Det kunde have været mueligt.

Bertram.

Det kunde: men nu er det ikke saa.

Parolles.

Den kan endnu faaes tilbage; Naar kun ikke Æren af et Foretagende saa sielden blev den tillagt, som er den virkelige og sande Giernings-mand, saa vilde jeg nok vide at tilveiebringe Trommen, koste hvad koste vil, eller og hic jacet.

Ber-

Bertram.

Ih! dersom han har saa stor Lyst dertil, min Ven, og tænker ved noget af sine hemmelige Krigspuds at bringe dette Ærens Instrument tilbage til sit rette Standqvarteer igien, saa viis sig høimodig og sæt det i Værk. Jeg vil give Deres Foretagende Anseelse af en Heltegierning: dersom det lykkes Dem, saa skal Hertugen vist ei fortie den, og uden Indskrænkning belønne Dem, som det anstaaer Hans Høihed efter det noiagtigste Forhold til Deres Fortieneste.

Parolles.

Ved denne min Haand sværger jeg som Krigsmand, at jeg vil paatage mig det.

Bertram.

Men lad ei Deres Beslutning faae Tid til at kiølne.

Parolles.

Jeg vil i denne Aften endog skride dertil, og strax optegne mit Udkast, bestyrke mig selv i min Tillid, forberede mig til alle dødelige Tilfælde, og ved Minatstider pas paa, om De ei skal høre videre fra mig.

Bertram.

Maae jeg tage mig den Frihed at berette Fyrsten Deres Foretagende?

Parolles.

Jeg veed ei, hvordan Udfaldet vil blive, min Herre, men Forsøget indestaaer jeg for.

Ber-

Bertram.

Jeg kiender din Tapperhed, og vil altid underskrive for dig Mueligheden af dine Helte-Bedrivter. Farvel.

Parolles.

Jeg er ingen Elsker af mange Ord.

(gaaer.)

Tolvte Scene.

Bertram, De Forrige To Adelsmænd.

1. Adelsmand.

Nei, ikke mere end Fisken af Vandet — Er det ikke en underlig Karl, Naadig Herre, der saa tillidsfuld synes at foretage denne Sag, som han veed ei kan udføres; der fordømmer sig selv til at gisre det, og vilde vist hellere blive fordømt end gisre det?

2. Adelsmand.

De kiender ham ikke, Naadig Herre, saavel som vi. — Vist nok vil han kunne liste sig ind i en Mands Ydeest, og for en heel Uges Tid vide at undgaae en Deel Opdagelser; men, naar De engang er kommet paa Spor efter ham, undgaaer han Dem aldrig bagefter.

Bertram.

Hvordan? tænker De da, at han slet intet vil sette Værk af det, han saa alvorligen har paataget sig?

2. Adels-

2. Adelsmand.

Slet intet i Verden; men i det Sted vende tilbage under et nyt Paaskud, og binde Dem to eller tre sandsynlige Løgner paa Ermet; men vi have nu bragt ham i saa stor en Knibe, at De denne Nat ufeilbarlig vil see hans Fald. Han fortiener i Sandhed ikke at beæres med Deres Agtelse.

1. Adelsmand.

Vi vil skaffe Dem nogle Løier med Ræven, inden vi slipper ham ud af Fælden igien. Den gamle Lafeu fik først Vinden af ham; naar nu Maasken er ham aftaget, saa sig mig, om de da ei vil befinde ham at være en stor Giek. Og herom skal De endog i denne Nat komme til Oplysning.

2. Adelsmand.

Jeg maae nu gaae hen og see til mine Garn; vi vil tage ham vist.

Bertram.

Deres Broder maae gisre mig Selskab.

2. Adelsmand.

Som De behager, Naadig Herre. Jeg vil da forlade Dem.

(gaaer)

Bertram.

Nu vil jeg føre ham hen til Huset, og vise ham den lille Pige, jeg talte om.

1. Adelsmand.

Men De sagde jo, at hun er Ærbarheden selv.

Ber-

Bertram.

Det er hele Feilen. Jeg har kun engang talt med hende, og da fandt jeg hende forferdelig kold; hvorpaa jeg ved denne samme Pralhals, som vi gaae paa Spor efter, sendte hende Foræringer og Breve, hvilke hun skikkede os tilbage; og det er alt hvad jeg har udrettet. Det er en stor Skionhed, vil De gaae med derhen for at see hende?

1. Adelsmand.

Hiertelig gierne, min Herre.

(de gaae.)

Trettende Scene.

(Enkens Huus i Florents.)

Helena.

Dersom hun mistvivler om, at jeg er hans Kone, saa veed jeg ikke hvad videre Forsikkring jeg skal give hende uden derved at forspilde min Moie.

Enken.

Endskiont det er gaaet tilbage med mig, var jeg dog født af gode Folk, og aldeles uvant til slige Ting. Og derfor vilde jeg nu ikke ved nogen skiden Handling besmitte mit gode Navn og Rygte.

Helena.

Det skulde jeg ikke heller ønske. Men De maae sikkert forlade sig til, at Greven er min Mand, og at, hvad jeg i Hemmelighed under min Eed har betroet Dem, forholder sig saa i Sandhed;

alt-

altsaa kan De ikke vove noget ved at tilstaae mig den Hielp, som jeg paa Regning indtil videre udbeder mig af Dem.

Enken.

Jeg maae da troe Dem, saasom De har viist mig Ting, der vel bevidner, at De maae være af stor Stand og Vilkaar.

Helena.

Imodtag denne Guldbørs, og lad mig saaledes tilkiøbe mig Deres venskabelige Hielp, som jeg igien vil betale, ja betale dobbelt, naar jeg har imodtaget den. — Greven frier til Deres Datter, giør de herligste Anlæg paa at vinde denne saa store en Skionhed, og har besluttet at udføre dem. Lad hende villige deri, og vi vil afrette hende, hvorledes hun bedst kan anstille sig. Hans Kierlighed vil ei afslaae hende noget af hvad hun begierer; og Greven bær en Ring paa Fingeren, som i hans Familie er gaaet fra Søn til Søn fire eller fem Slægter nedad efter hinanden. Denne Ring tillegger han overmaade megen Værd; dog vil hans opflammende Lidenskab ei agte den for kostbar til sit Ønskes Opnaaelse, omendskiønt han vil fortryde det bagefter.

Enken.

Nu seer jeg allerede Hensigten af Deres Foretagende.

Helena.

De seer altsaa, at den er retmæssig. Deri bestaaer det alt: at Deres Datter, førend hun synes at have overgivet sig, forlanger denne Ring, setter

ham

ham et vist Stevne, og lader mig i hendes Sted nytte Tiden, imedens hun fraværende bevarer sin Kydskhed; Derpaa vil jeg som Medgift endnu legge tre tusende Kroner til hvad jeg allerede har tilstaaet hende.

Enken.

Jeg har intet mere derimod. Underret nu min Datter om, hvorledes hun videre skal forholde sig, saa at Tid og Sted kan stemme overeens til dette lovlige Bedrageries Fuldbyrdelse. Hver Aften pleier han at komme hid for med fuld Musik at afsynge de Sange, som han har forfattet til hendes ringe Fortienesters Ophøielse: det nytter os kun lidt ved vor Skienden at forjage ham fra vore Vinduer, thi han bliver staaende, som hans Liv beroede derpaa.

Helena.

Lad os altsaa i Nat forsøge at spille vort Puds; hvilket, om det lykkes, er en ond Hensigt i en lovlig Handling, og en tilladelig Hensigt i en utilladelig Handling, hvor paa begge Sider er ingen Synd, endskiønt en syndig Handling begaaes. Men lad os skride til Fuldbyrdelsen.

(de gaae.)

Fierde Act.

Første Scene.

(Egnen ved Florents.)

En Officier af de Franske Adelsmænd med fem eller sex Soldater i Baghold.

Officieren.

Han kan ei tage nogen anden Vei, end her om Hiørnet af dette Gierde; naar I overfalde ham, saa tael hvilket forkeert Tungemaal, som I vil; om I ei forstaaer det selv, saa siger det intet. Thi vi maae alle lade som, at vi ei forstaae ham, undtagen en vis af os, som vi maae udgive for vor Tolk.

Soldaten.

Kiære Herr Kapitain lad mig være Tolken.

Officieren.

Er du da ubekiendt for ham? kiender han ei din Stemme?

Soldaten.

Nei, Herre, det giør han visselig ikke.

Officieren.

Hvad er det vel for bagvendt forkeert Snak, du kan tale til os igien?

Sol-

Soldaten.

Lige det samme, som De taler til mig.

Officieren.

Han maae holde os for en Trop fremmede Soldater i fiendtlig Sold. Noget er han bevandret i alle Naboesprog, derfor maae enhver overlade sig til sit eget Indfald, uden at nogen af os forstaaer, hvad den anden taler; dog maae vi alle vide at anstille os, som vi arbeide til et Maal. Kragemaal er uforstaaeligt og godt nok. Hvad dig angaaer, Tolk, da maae du vide at tage dig vel i Agt. — Men stille! Der kommer han for at sove et Par Timer bort, og derpaa at vende tilbage og beedige de Løgne, som han har smedet sammen.

Anden Scene.

De Forrige, Parolles.

Parolles.

Klokken allerede ti — Efter tre Timers Forløb bliver det vel betids nok at gaae hiem igien. — Hvad skal jeg nu vel sige, jeg har giort? der maae en snorrig Opdigtelse til at redde mig. De begynder allerede at lugte Lunten, og Uheld har nu nylig og saa ofte banket paa min Dør; min Tunge slaaer sig alt for gal, thi mit Hierte betages alt for meget af Frygt for Krigsguden Mars og hans Tilhængere, saa det ei tør vedstaae Tungens Udsigender.

Officieren.

Det er den første Sandhed, hvori din Tunge nogensinde giorde sig skyldig. (afsides.)

Parolles.

Hvad Fanden skulde og bevæge mig til at paatage mig denne Trommes Tilveiebringelse, da Umueligheden deraf er mig vel bekiendt, og jeg vidste at saadant var langt fra mit Forsæt? — Jeg maae selv skaffe mig nogle Skrammer, og foregive at jeg fik dem i et Udfald; men de maae ikke heller være saa ubetydelige, om det skal hielpe noget. Ellers ville de sige: oh! slap han saa let! og af Betydenhed tør jeg ingen give mig. Hvorfor, hvad gior det til Sagen? — Tunge, jeg skal sette dig i en Fiskerkiellings Mund, og kiøbe mig en anden af Bajazets Muulesel, dersom du taler over dig i disse Farligheder.

Officieren (afsides).

Er det mueligt, at han skulde vide, hvad han er, og dog blive, hvad han er?

Parolles.

Jeg vilde ønske at jeg kunde slippe derfra med at forhugge mine Klæder, eller synderbryde min Spanske Klinge.

Officieren (afsides).

Det kan jeg ei saa lige indvilge.

Parolles.

Eller om jeg skulde afskiære mit Skiæg, og sige det skeede af Krigslist.

Offi-

Officieren (afsides).

Det vil ei gisre det.

Parolles.

Eller nedsynke mine Klæder i Vandet, og foregive at jeg blev udplyndret.

Officieren (afsides).

Det vil vanskelig hielpe dig.

Parolles.

Dog naar jeg svoer paa, at jeg sprang ud af et Vindue i Kastellet.

Officieren (afsides).

Hvor dybt?

Parolles.

Tredive Favne.

Officieren (afsides).

Tre store Eder vilde neppe gisre det troligt.

Parolles.

Jeg ønsker at jeg kun havde en af Fiendernes Trommer, saa vilde jeg sværge paa, at jeg erobrede dem.

Officieren (afsides).

Nu skal du strax faae en at høre.

(Der slaaes Allarm i Nærværelsen.)

Parolles.

Nu da — det er jo en fiendtlig Tromme jeg hører.

Officieren.

Throkamofusus, kargo, kargo, kargo.

Alle.

Kargo, Kargo, villiando par kargo, kargo.

Parolles.

Oh! Hielp! Hielp! — forbind ei mine Øine.

(de gribe ham, og binde ham for Øinene.)

Tolken.

Baskos, thromaldo baskos.

Parolles.

Jeg hører at De ere af Muskos Regiment, og skal her miste mit Liv af Mangel paa ei at kunne forstaae dem — Findes der iblandt Eder nogen Tydsker, Dansk, Nederlænder, Italiener eller Franskmand, saa lad ham tale til mig; jeg skal aabenbare Ting, som skal giøre Florentinerne reent ulykkelige.

Tolken.

Baskos, vaubado. — Jeg begriber dig og forstaaer dit Tungemaal. Kerelibunto — Tænk paa dine Synder, thi sytten Dolke ere stillede mod dit Bryst.

Parolles.

Oh!

Tolken.

O! Beed! beed! — Mancha Ravaucha dulche.

Officieren.

Oskeoribi dulchos volivorcho.

Tolkenl.

Tolken.

Vor General er nu villig til at spare dig; og saa forbundet som du er vil han føre dig med sig for at benytte dine Opdagelser. Maaskee du kan berette ham noget, hvorved du vil frelse dit Liv.

Parolles.

Oh! Spar mit Liv, og jeg vil aabenbare vor hele Leirs Hemmeligheder, deres Magt og alle deres Planer; ja jeg skal sige Dem Ting, som De vil forundre sig over.

Tolken.

Men kan man og forlade sig derpaa?

Parolles.

Hvis jeg ei holder mit Løfte, saa gid jeg blive fordømt.

Tolken.

Accorda Linta. — Vel, man har tilstaaet dig Opsettelse. (gaaer tilligemed Parolles.)

Officieren

Gaae nu hen og fortæl Greven af Rousillon og min Broder, at vi har faaet Fuglen i Buret; og at vi vil holde ham vel indelukt, indtil vi høre videre Beskeed fra dem.

Soldaten.

Det skal skee, Herr Kapitain.

Officieren.

Fortæl dem tillige, at han gierne vil forraade os alle til os selv.

Soldaten.

Det skal jeg.

Officieren.

Imidlertid vil jeg holde ham vel indelukt, og ei lade ham see Dagens Lys.

(de gaae)

Tredie Scene.

(Enkens Huus i Florents.

Bertram, Diana.

Bertram.

Man har fortalt mig, at Deres Navn var Fontibella.

Diana.

Nei, Naadige Herre, det er Diana.

Bertram.

Oh! efter en Gudinde er De da opkaldt: ja det er og det mindste hvortil De vár berettiget. Men, min Deilige! har Kierlighed da ingen Indflydelse paa Deres ømme Hierte? — Dersom Ungdommens levende Ild ei oplyver Deres Siel, saa er De ingen Pige, men et Monument: naar De er død, maatte De være saadan, som De nu er — saa kold og alvorlig; og nu burde De ligne Deres Moder paa den Tid, da De selv, min søde Pige, blev frembragt til Verden.

Diana.

Hun var troe og dydig.

Ber-

Bertram.

De skulde være som hun.

Diana.

Nei, min Moder efterlevede kun sine Pligter; det samme, min Herre, som De skylder Deres Kone.

Bertram.

Tael ei derom; imodstaae ikke mine Ønsker. Hun var mig paansdet. Men jeg elsker dig af Kierligheds egen søde Drivt, og vil for altid opfylde de Forbindtligheder, der paaligge din Tiener.

Diana.

Ja, I tiene os saalænge, indtil vi maae tiene Eder: men naar I vel have taget vore Roser', efterlade I os de nøgne Torne at stikke os paa, og at spotte vor Nøgenhed.

Bertram.

Hvor høit har jeg ikke sværget dig! —

Diana.

Det er ikke Eedernes Antal, der bevirker Troværdighed; men det eneste blotte sandfærdigen giorte Løfte. Hvad helligt er der vel, hvorved vi ikke sværge, og kræve den Høieste til Vidne? — Siig mig, om jeg ved den store mægtige Jupiter vilde sværge paa, at jeg inderlig elskede Dem, ville De troe mine Eeder, naar jeg slet ikke elskede Dem? — Det er kraftesløst at sværge ved den, jeg tilstaaer at elske, at jeg vil stride imod ham. Derfore ere alle Deres Eeder blotte Ord, og fattige, ubeseglede Betingelser, i det mindste i mine Tanker. —

Bertram.

Forandre for alting dog dette Deres Sindelaug: vær ei saa hellig grueſom. Kierlighed er hellig; og min Oprigtighed kiendte aldrig de Ænker, ſom De legger Mændene til Laſt. Vær ei længere tilbageholden, men overgiv dig til mine ſyge Længſler, ſom da vil helbredes. Siig at du er min, og min Kierlighed ſkal evig vedvare, ſom den begynder.

Diana.

Jeg ſeer at Mandfolkene giver os Forhaabninger i alle Tilfælde, hvor vi ſelv ville lade vor Paaſtand fare — giv mig den Ring.

Bertram.

Jeg vil laane dig den, min Kiæreſte, men det ſtaaer ei i min Magt at bortgive den.

Diana.

De vil da altſaa ikke give mig den, Naadige Herre?

Bertram.

Det er et Ærestegn, der tilhører vort Huus, og er nedarvet fra mange Forfædre, og ſom vilde paadrage mig den ſtørſte Eftertale i Verden, om jeg ſkilte mig ved den.

Diana.

Min Ære er juſt ſaadan en Ring; min Kydſthed er vort Huſets Klenodie, nedarvet fra mange Forfædre, og jeg ſkulde paadrage mig den ſtørſte Eftertale i Verden, om jeg ſkilte mig ved den — Saaledes bringer Deres egen Klogſkab

Æren

Æren til at forfegte min Sag imod Deres forfængelige Angreeb.

Bertram.

Der, tag denne Ring. — Mit Huus, min Ære, ja mit Liv høre dig til, og jeg vil underkaste mig dit Bydende.

Diana.

Da maae De banke paa mit Kammervindue ved Minatstider, og jeg vil mage det saa, at min Moder ei skal komme til at høre det. Men jeg paalegger Dem som ubrødelige Vilkaar, at naar De som Seierherre har taget min jomfruelige Seng i Besiddelse, De da kun opholder Dem der en Time, og uden at tale til mig: Mine Grunde derfore ere høist vigtige, og De skal blive underrettet om samme, naar De igien modtager denne Ring; En anden Ring vil jeg i Nat sette paa Deres Finger, som, hvad der end hænder, skal i tilkommende Tider betegne vore Handlinger. Farvel saalænge, og udeblif ikke; De har ved mig vundet en Kone, omendskiønt jeg derved har tabt alle mine Forhaabninger.

Bertram.

En Himmel paa Jorden har jeg vundet ved at vinde dig!

(gaaer.)

Diana.

Og gid De længe maae leve for at takke Himlen og mig! Det maae De dog til Slutning giøre — Min Moder har saa nøiagtig forud fortalt mig hans paafølgende Omgangsmaade, som

om

om hun havde sadt i hans Hierte; Alle Mandfolk, siger hun, bruge de samme Eder. Han har svær-get paa at ville ægte mig, naar hans Kone er død; jeg skal altsaa blive foreenet med ham, naar jeg er begravet. Eftersom Mandfolkene ere saa-ledes beskafne, saa gifte sig hvem der lyster, jeg vil leve og dø som Pige. — Allene under denne For-stillelse tænker jeg det ingen Synd at bedrage den, som vil vinde uretfærdig.

(gaaer.)

Fierde Scene.

(Den Florentinske Leir.)

De To Franske Adelsmænd, og To eller Tre Soldater.

1. Adelsmand.

De har altsaa endnu ikke givet ham hans Moders Brev?

2. Adelsmand.

Jeg har overleveret ham det for en Time siden; det indeholder vist noget særdeles nærgaaen-de, thi da han læste det, blev han bagefter som et andet Menneske.

1. Adelsmand.

Man legger ham det meget vel fortient til Last, at han har skildt sig fra saa god en Kone og indtagende Dame.

2. Adels-

2. Adelsmand.

I Besynderlighed har han paadraget sig Kongens bestandige Unaade, der havde stemt sin Godhed til at forsynge ham Lyksalighed. Jeg vil fortælle Dem en Ting, men De maae ei lade sig mærke med det ringeste til nogen.

1. Adelsmand.

Saasnart De haver sagt mig det, skal det være dødt og hos mig begravet.

2. Adelsmand.

Han har forført en ung Pige her i Florents, som Rygtet udgav for Kydskheden selv, og i Nat tilfredsstiller han sin Lyst med hende paa hendes Æres Bekostning; han har givet hende sin Familie-Ring, og troer at have giort en stor Fangst ved denne ukydske Handel.

1. Adelsmand.

Nu, hvilke Kreature vi ikke ere, naar vi maae raade os selv!

2. Adelsmand.

Blot vore egne Forrædere; og som det gaaer med alle Forræderier, vi see dem gierne opdage sig selv, inden de naae deres afskyelige Maal. Saaledes vil og han, der ved denne Leilighed stormer mod egen Adel og Værdighed, vistnok ved sin Overgivenhed berede sin Undergang.

1. Adelsmand.

Er det ikke en Skiendsel, at vi selv skal udbasunere vore egne utilladelige Hensigter? — Vi skal da vel altsaa ikke nyde hans Selskab i Aften? —

2. Adels-

2. Adelsmand.

Ei førend efter Midnat. Thi han er sat Stevne til den Tid.

1. Adelsmand.

Den er ei langt borte. Jeg vilde gierne, han skulde være nærværende ved Forhøret over sin Selskabsbroder, saa at han kunde nøie beregne det hele Omfang af hans Dømmekraft, hvori dette Skabilken stod saa høit anskrevet.

2. Adelsmand.

Vi vil ei foretage noget med ham, inden Greven kommer; thi hans Nærværelse maae være den andens Svøbe.

1. Adelsmand.

Imidlertid hvad har De hørt, at man taler om Krigen?

2. Adelsmand.

Man siger at Fredsunderhandlingerne ere allerede begyndte.

1. Adelsmand.

Nei, jeg kan forsikre, at Freden allerede er sluttet.

2. Adelsmand.

Hvad vil da Greven af Rousillon foretage? Vil han reise videre, eller vende tilbage til Frankerige?

1. Adelsmand.

Jeg mærker af dette Spørgsmaal, at De ei er hans Fortroelige.

2. Adels-

2. Adelsmand.

Det forbyde Himlen! — Jeg skulde da og staae til Ansvar for en stor Deel af hans Handlinger.

1. Adelsmand.

Hans Kone løb for to Maaneder siden bort fra sit Hiem, og foregav en Pilgrimsfart til den hellige Jacobus. Hun fuldførte og dette andægtige Foretagende i al Hellighed; men da hun der opholdt sig, blev hendes spæde Natur et Rov for Græmmelsen. Omsider udstødte hun det sidste kummerfulde Suk her i Livet, og vandrede til Evighedens Land.

2. Adelsmand.

Har man og derom nogen sikker Efterretning?

1. Adelsmand.

Hendes egne Breve bevidne den største Deel deraf, som stadfæste Sandheden af hendes Historie indtil hendes Dødsstund; og hendes Død selv, hvorom hun da ingen Anmældelse kunde gisre, bliver troværdig bevidnet af Stedets Sognepræst.

2. Adelsmand.

Har Greven faaet den hele Underretning om alt dette?

1. Adelsmand.

Ja, tilligemed alle de særdeles Beviisligheder fra Punkt til Punkt, som alle stride for sammes Virkelighed.

A. Adels-

2. Adelsmand.

Det gior mig hiertelig ondt, at det vil glæde ham.

1. Adelsmand.

Hvor hæftig ſtræbe vi ei ofte at forvandle vort Tab til Glæde!

2 Adelsmand.

Og hvor hæftig til andre Tider igien drukne vi ikke vore Fordele i Taarer! Den ſtore Anſeelſe, ſom hans Tapperhed her har forhvervet ham, vil fordunkles hiemme ved ligeſaa ſtor en Skam.

1. Adelsmand.

Vort Livs Væv beſtaaer af blandet Garn, godt og ſlet tilſammen: vore Dyder vilde hoffærde ſig, om vore Feil ei tugtede dem; og vore Laſter fortvivle, om de ei bleve pleiede af vore Dyder. (en Tiener kommer ind) Nu, hvor er din Herre?

Tieneren.

Han mødte Hertugen paa Gaden, Herre, med hvem han tog en høitidelig Afſkeed. Hans Grevelige Høihed vil i Morgen tidlig tiltræde Reiſen til Frankrige. Hertugen har givet ham Anbefalingsſkrivelſer til Kongen.

2. Adelsmand.

De ville være ham der høiligen nødvendige om de endog virkelig vare mere anbefalende, end de ere.

Femte Scene.

De Forrige, Bertram.

1. Adelsmand.

De kan ei være for milde for Kongens Fortørnelse. Der kommer Greven selv; Hvordan, min Herre, er det allerede over Midnat?

Bertram.

Jeg har i Nat besørget sexten forskiellige Sager, hver paa en Maaneds Længde, som ved Forkortning dog fik en lykkelig Fortgang. Jeg har taget Afskeed med Hertugen, sagt hans Beslægtede Farvel, begravet en Kone, og sørget for hende; skrevet til min Frue Moder, at jeg er paa Tilbagereisen, giort Aftale med mit Reiseselskab; og imellem denne Mængde af Hoved-Forretninger, besørget mange mindre Nødvendigheder. Det sidste var det vigtigste, men som endnu ikke er tilendebragt.

2. Adelsmand.

Har Sagen mindste Vanskeligheder, og Deres Reise herfra er bestemt til i Morgen tidlig, saa maae De i Sandhed ret skynde Dem, Herr Greve.

Bertram.

Jeg meener Sagen er ei til Ende, da jeg befrygter herefter endog at faae noget at høre om den — Men skal vi nu ikke foretage Forhøret imellem den anden Giek og Soldaten? Kom, lad os anstille Proven med denne ægte Metal; han har bedraget mig ligesom en tvetydig Spaamand.

2. Adelsmand.

Bring ham nu frem, han har hele Natten sat i Blokken, den arme Ridder.

Bertram.

Smaating! hans Hæle har vel fortient det ved at bruge Sporene saalænge. Hvorledes bær han sig ad?

1. Adelsmand.

Blokken bær ham. Ellers græder han som en Pige, der er kommet for Skade at udslaae sin Melk. Han har bigtet for Morgan, som han holder for en Munk, alle sine Synder, lige fra den Tid, han kan erindre tilbage, og indtil dette nærværende Uhæld i Blokken; og hvad tænker De vel, at han har bekiendt?

Bertram.

Vel intet om mig, har han?

2. Adelsmand.

Hans Bekiendelse er skrivtlig forfattet, og den skal blive oplæst i hans eget Paahør; om Deres Høihed er deri indbegrebet, som jeg troer, De er, saa maae De have Taalmodighed at høre derpaa.

Siette Scene.

De Forrige, Parolles, Tolken og Soldater.

Bertram.

Gid du faae en Ulykke din Skabhals! Han kan dog ingen Ting sige om mig.

1. Adelsmand.

Tys! — Blindebukken kommer. — Portotartarossa.

Tolken.

Han forlanger Torturen frem; hvad vil han uden den bekiende?

Parolles.

Jeg vil sige alt, hvad jeg veed uden Tvang, om I trykker mig som en Postei, skal jeg ei kunne sige mere.

Tolken.

Bosco, Chimurcho.

1. Adelsmand.

Biblibindo, Chicurmurko.

Tolken.

De er en Naadig General. — Vor General paalegger ham at svare paa hvad jeg skal tilspørge ham efter min Forskrivt.

Parolles.

Ja, saa sandfærdig, som jeg haaber at leve.

Tolken.

Først forlang at vide af ham, hvor mandstærk Hertugens Rytterie er. — Hvad siger han hertil?

Parolles.

Fem eller sex Tusende, men meget svage og utienstdygtige Folk; Tropperne ligge overalt adspredte, og Anførerne ere, paa min Troe og Ære, nogle Stakler, saasandt som jeg usle haaber at leve.

Tolken.

Skal jeg saaledes forfatte hans Svar?

Parolles.

Ja gior det; Jeg vil tage Sakramentet derpaa, hvor og naar De selv vil. Det er mig uden Forskiel.

Bertram.

Hvilken Guds forgaaen Knegt er ikke det!

1. Adelsmand.

De tager Feil, Naadig Herre; det er Monsieur Parolles, den herlige Krigshelt, som han kaldte sig selv, der havde den hele Krigs-Theorie i Knuden af sit Skiærf, og dens Praxis i Dopskoen af hans Kaarde.

Bertram.

Jeg vil ikke saa hastig igien fatte gode Tanker om en Karl, allene fordi han holder sin Kaarde blank, ei heller troe at han er fuldkommen i alt, fordi han holder sig pyntelig.

Tolken.

Tolken.

Vel, det er antegnet.

Parolles.

Fem eller sex Tusende, sagde jeg; jeg vil tale Sandhed, eller saa mange omtrent. Skriv det, thi jeg vil ei sige andet, end hvad sandt er.

1. Adelsmand.

Han er Sandheden temmelig nær heri.

Bertram.

Men jeg bliver ham ingen Tak skyldig for Maaden, hvorpaa han beretter den.

Parolles.

Nogle arme Stakler, maae jeg bede De vil antegne.

Tolken.

Vel, det er opskrevet.

Parolles.

Jeg takker Dem ydmygst, min Herre; Sandhed er Sandhed, de ere ret nogle elendige Stympere.

Tolken.

Forlang at vide af ham, hvor stærk deres Fodfolk er. — Hvad siger han dertil?

Parolles.

Paa Troe og Ære, min Herre, om jeg ei skulde leve længere end denne Time, saa vil jeg tale Sandhed. — Lad mig see, Spurio er hundrede og halvtredsindstyve Mand stærk; Sebastian ligesaa mange, Korambus ligesaa mange, Jacobus li-

gesaa mange; Gviltian, Kosmo, Lodovik og Gratii, hvert to hundrede og halvtredsindstyve; mit eget Kompagnie, Chitopher, Vaumond, Bentii, hvert to hundrede og halvtredsindstyve Mand; Saa at den hele Slagtordning, friske og Skrantninger iberegnede, belsber sig, saasandt jeg lever, ikke til halvtredsindstyve Tusende Hoveder, og Halvdelen af samme tor dog ikke ryste Sneen af deres Kitler, med mindre de staae Fare for at ryste sig selv i mange Stykker.

Bertram.

Hvad skal vi vel gisre ved ham?

1. Adelsmand.

Intet, uden at aflegge ham vor Taksigelse. Spsrg ham nu om min Forfatning, og hvorledes jeg staaer anskrevet hos Hertugen.

Tolken.

Vel, det er optegnet. — „Du skal spsrge ham, om en vis Kaptain Dumain, en Fransk-mand, befinder sig i Leiren; hvorledes han er an-seet hos Hertugen, hvad Tapperhed, Redelighed og Krigs-Erfarenhed han besidder; og om han ei tænker, det var mueligt ved gode vægtige Dukater at forfsre ham til at gisre Opstand. — Hvad siger han hertil? — Hvad veed han desan-gaaende?

Parolles.

Jeg udbeder mig, at jeg maae besvare hvert Spsrgsmaal særskildt; spsrg mig om hver især.

Tolken

Tolken.

Kiender han den Kaptain Dumain?

Parolles.

Jeg kiender ham vel. Han var Dreng hos en Skoeflikker i Paris, hvor han blev jaget paa Døren, fordi han giorde en Raadsherres taasede Pige frugtsommelig; et uskyldigt Stakkels Faar, der kunde ei sige ham nei.

Bertram

(til Dumain, der truer at ville slaae ham).

Nei med Tilladelse, hold Deres Haand tilbage; endskiønt jeg veed at hans Hierne er forbrudt ved den første Tagsteen, der falder ned.

Tolken.

Vel, er den samme Kaptain i Hertugens Leir?

Parolles.

Saavidt jeg veed, er han der, saa stor en Lumshund han end er.

1. Adelsmand.

Nei, stir dog ikke saa forferdelig paa mig, vi vil snart faae noget at høre om Dem selv, Naadig Herre.

Tolken.

I hvad Anseelse staaer han hos Hertugen?

Parolles.

Hertugen kiender ham ikkun som en fattig Officier af mit Kompagnie, og skrev mig forgangen Dag til om at skaffe ham bort af Corpset. Jeg troer endog at jeg har det samme Brev i Lommen.

Tolken.

Oh, vi vil søge derefter.

Parolles.

Ret oprigtig saa veed jeg det ikke vist, enten det er der, eller trukket paa en Snor med de andre af Hertugens Breve ligger i mit Telt.

Tolken.

Her er det nok, det er et Stykke Papiir; skal jeg læse det for Dem?

Parolles.

Jeg veed ikke, om det er det samme eller ei.

Bertram.

Vor Tolk spiller sin Rolle godt.

1. Adelsmand.

Ganske fortreffelig.

Tolken læser:

„Diana, Greven er en Nar, har Guld som Sand.“

Parolles.

Det er ikke Hertugens Brev, min Herre. Det er en Advarsel til en ung rask Pige i Florents, en vis Diana, at hun skal vide at tage sig i Agt for en vis Greve af Roussillons Forførelser, der er ret en naragtig lumpen Karl, og meget letferdig. Jeg beder Dem, min Herre, leg det ned igien.

Tolken.

Nei jeg vil, med Deres Tilladelse, læse det først.

Parolles.

Min Meening dermed var meget redelig i Henseende til Pigen; thi jeg veed, at Greven er en farlig og løsagtig Knegt; han jager som en Hvael efter Jomfruer, og opsluger al den smaae Yngel han foretreffer.

Bertram.

Du Galgenstrik! Skurk fra øverst til nederst.

Tolken læser Brevet:

Troe Eed og Løfter ei, tag Guld og tøv ei længe:
Thi naar hans Lyst er stynt saaer du kun Snak for Penge.
Slut Kiøbet forud, om det efter skal bestaae,
Han siden gaaer derfra, du forud tage maae.
Og mærk, Diana, hvad en Krigsmand siger hende,
Man bruger voxne Mænd, og kysser unge Drenge.
Troe mig, forlad dig til, at Greven er en Nar;
Tag du ham forud vist, saa veed du hvad du har.
Din, eftersom han tilsoer dig i dit eget Øre.
Parolles.

Bertram.

Han skal løbe Spidsrod hele Armeen igiennem med disse Vers for paa sin Pande.

2. Adelsmand.

Det er Deres hengivne Ven, Herre, den overordentlige Sprogkyndige, og den Vaabenmægtige Krigsmand.

Bertram.

Før kunde jeg fordrage alting uden en Kat, men nu er han en Kat for mig.

Tolken.

Jeg kan mærke, min Ven, paa Generalens Ansigt, at vi blive nødsaget til at lade dig hænge.

Parolles.

For Himlens Skyld, spar endelig Livet, hvordan det gaaer; ei fordi at jeg er just bange for at dø, men mine Synder ere saa mange, at jeg gierne vilde anvende min øvrige Levetid til Bod og Bedring. Kiære, lad mig leve, om det saa var i det fæleste Hul, i Bolt og Jern, naar jeg kun maae beholde Livet.

Tolken.

Vi vil see til, hvad vi kan giøre, ifald han vil gaae til oprigtig Bekiendelse. Altsaa, for at komme til Kaptain Dumain igien — Han har nu besvaret os i Henseende til hans Anseelse hos Hertugen, og hans Tapperhed. Men sig mig tillige, om han er en retskaffen Mand?

Parolles.

Han vilde, min Herre, stiele Dem et *) Eg ud af et Kloster: og i Røverie og Voldførelser giver han selv Nessus (** slet intet efter. Han giør sig

*) Det vil sige: han stieler alt, endog de ringeste Ting, om det end var paa det helligste Sted.

**) Centauren Nessus tilbød Herkules at ville bringe hans Dejanira over Floden Evene, og da han var kommet vel derover med hende, vilde han bortføre hende; men Herkules skiød ham ihiel med en Pil.

sig ingen Slave af at holde sin Eed; men i at bryde den er han stærkere end Herkules. Han kan lyve med saadan Ferdighed, at man skulde tænke, han holder Sandhed for Nar. Fylderie er hans bedste Dyd, thi han drikker sig gierne saa fuld, som et Svin; og i hans Søvn giør han liden Fortræd, uden det skulde være Sengeklæderne under ham: men man kiender hans smukke Egenskaber, og legger ham gierne paa Straae. Jeg veed kun lidet mere at sige om hans Retskaffenhed. Han har alt det en retskaffen Mand ikke skulde have; men hvad en retskaffen Mand skulde have, deraf har han aldeles intet.

1. Adelsmand.

Jeg begynder at holde af ham for det.

Bertram.

For denne Afskildring paa din Retskaffenhed? — Jeg for min Deel ønsker ham Pokker i Vold; han bliver mig jo længere jo mere en Kat.

Tolken.

Hvad kan han sige os om hans Krigs-Erfarenhed?

Parolles.

I Sandhed, min Herre, han har været Trommeslager hos de Engelske Tragedie-Spillere: belyve ham vil jeg ikke, og flere af hans Krigsbedrivter kiender jeg ikke, undtagen han havde den Ære der i Landet at være Officier paa et Sted,

Sted, hos dem kaldet Mile-End *), for at lære dem at formere Linierne. Jeg vil gierne lade Manden vederfares al den Ære jeg kan, men herom har jeg ingen videre Forsikkring.

1. Adelsmand.

Han er saa overordentlig stor Skurk, at intet uden hans Sieldenhed kan redde ham.

Bertram.

Gid han faae al Ulykke! han er for mig altid en Kat.

Tolken.

Da hans Egenskaber ere af saa liden Værd, behøver jeg vel ikke at spørge, om han ved Guld lod sig forføre til Opstand?

Parolles.

Oh! min Herre, for en god Tomark var han i Stand til at sælge sin Saligheds frie Lehn med samt Arverettigheden, udelukke alle Slægtninge fra Odel, og bestandig Arvefølge til evig Tid.

Tolken.

Hvad er hans Broder, den anden Kaptain Dumain?

2. Adelsmand.

Hvorfor skal han og spørge om mig?

Tolken.

*) Mile-End er et Hospital og Arbeidshuus i London. File, betyder baade et Geleed Soldater, saa og en Traad. The doubling of Files kan derfor ligesaavel betyde Geledernes eller Liniernes Fordobling i en Krigshær, som og Traadenes Fordobling i det virkede Tøi; hvortil her uden Tvivl sigtes.

Tolken.

Hvad er det vel for en Person?

Parolles.

Netop en Krage af samme Rede; ikke ganske saa stor som den første i det Gode, men en stor Deel større i alt hvad der er ondt. En ulige feigere Karl end hans Broder, endskiønt hans Broder agtes for en af de bedste, der vel kan gives. Paa Flugten renner han forbi en Løber; men skal han rykke frem, saa kryber han afsted som en Snegl.

Tolken.

Dersom man vil spare ham Livet, vil han da paatage sig at forraade Florentinerne?

Parolles.

Ja, og tillige Anføreren for Rytteriet, Greven af Rousillon.

Tolken.

Jeg vil hviske til Generalen, og høre hans Betænkning.

Parolles (for sig).

Aldrig mere vil jeg have med Trommen at bestille. Fanden tage alle Trommer! allene for at skaffe mig et Slags Skin af Fortieneste, og bedrage den unge løsagtige Knegt Greven i sine Tanker om mig, har jeg løbet ind i alle disse Farer; dog hvem skulde vel have formodet noget Baghold der, hvor jeg blev grebet?

Tolken.

Tolken.

Der er ingen Redning for ham, Herre, han maae døe. Generalen siger, at den, der saa forræderisk har opdaget sine egne Krigskameraters Hemmeligheder, og berettet slige Skiendigheder om Folk, der holdes i stor Ære, er et ganske uværdigt og udueligt Menneske i Verden; derfor maae han døe. Kom Skarpretter, og hug ham hans Hoved af.

Parolles.

O, Gud! min Herre, lad mig leve, eller dog i det mindste see min Død.

Tolken.

Det skal han. Og tag nu Afskeed med alle gode Venner. (løsende Klædet fra Øinene) Saa, see sig nu om, kiender han nogen her?

Bertram.

God Morgen, ædle Kaptain.

2. Adelsmand.

Underdanige Tiener, Herr Kaptain Parolles.

1. Adelsmand.

Jeg ønsker al Velgaaende, ædle Kaptain.

2. Adelsmand.

Herr Kaptain, befaler De at jeg skal hilse Herr Lafeu fra Dem? Jeg agter mig til Frankrige.

1. Adelsmand.

Bedste Kaptain, vil De ikke have den Godhed at give mig en Kopie af de samme Vers, De skrev til Diana, betreffende Greven af Roussillon? Der-

som

som jeg ei var saa feig en Karl, skulde jeg aftvinge Dem samme; men faer nu vel!

(de gaae)

Tolken.

Det er ude med Dem, Kaptain, og nær ved Opløsningen; kun Deres Skierf allene har endnu en Knude tilbage.

Parolles.

Hvem kan vel og bestaae mod en heel Komplot?

Tolken.

Var De nu i Stand til at opdage et Land, hvor der kun gaves Fruentimmer, der havde paadraget sig ligesaa megen Skam, kunde De ret blive Stamfader for et ganske uforskammet Folk. Lev vel, kiære Herre, jeg reiser og til Frankrig, vi vil vist tale om Dem der.

(gaaer.)

Syvende Scene.

Parolles.

Parolles.

Himlen være dog lovet, hvordan det gaaer. Havde jeg et stolt Hierte, saa vilde det briste herved. Kaptain vil jeg ikke være, men jeg vil æde og drikke og sove saa sødt som trods nogen Kaptain. — Jeg er dog Karl for at slaae mig igiennem Verden endnu, hvor ret og slet jeg er; enhver, der veed med sig selv at han er en Storpraler, maae befrygte samme Skiebne; thi det skal ei slaae Feil at en Skryder til Slutning befindes at være en Esel.

For-

— Forrust Kaarde! kiølne blussende Rødme! Og Parolles leve høit i sin Skiendsel. Gior du din Lykke ved dine Narrestreger, siden du endelig er giort til Nar. Der er Middel og Udveie for enhver levende Moders Siel. Jeg vil forføie mig efter Dem.

(gaaer.)

Ottende Scene.

(Enkens Huus i Florents.)

Helena, Enken, Diana.

Helena.

For at hun tydelig kan see, at jeg ei har handlet Uret imod hende, skal en af de største Fyrster i Kristenheden være min Borgen, for hvis Throne jeg nødvendig maae knæle, førend jeg kan fuldbringe mine Hensigter. Der var en Tid, da jeg giorde ham en forønsket Tieneste, ligesaameget værd, som hans Liv: For hvis Skyld Erkiendtlighed vilde bevæge den flindthaarde Tartars Hierte til at overflyde af Taksigelse. Jeg er tilstrekkelig underrettet om, at Hans Kongelige Høihed er i Marseille, hvorhen vi skal have bequem Befordring. Hun maae vide, at man holder mig for død; og at min Mand ved Troppernes Adskillelse drager hiem, hvor vi ved Himlens Hielp, og Kongens, min Naadige Herres, Tilladelse skal ankomme for al Forventning.

Enken.

Smukke Frue! vær forvisset om, at De aldrig havde en oprigtigere Tienerinde, som med større Velbehag antog sig Deres Anliggender.

Helena.

Helena.

Ei heller De, Madam, en Veninde, hvis Tanker mere redelig arbeide paa at belønne Deres Kierlighed. Tvivl ei om, at jo Himlen ved mig har bestemt Deres Datter en Medgift, ligesom den har udkaaret hende til at være det Redskab, der skal forhielpe mig til en Mand. — Men hvor besynderlige ere ikke disse Mænd, der kan gisre saa behageligt Brug af hvad de hader, naar De med deres Vellyster i Tillid til bedragne Tanker besmitte den beegsorte Nat. Saaledes gisre Lysterne sig tilgode med hvad de væmmes ved nærværende, naar de i Stedet for det tænke sig noget fraværende. Men mere derom siden. — De, min Diana, maae endnu udstaae noget for min Skyld under min ringe Anførsel.

Diana.

Om endog, Frue, Deres Fordringer angik Død og Ære, taaler jeg villig for at være Dem til Velbehag.

Helena.

Jeg beder Dem endnu om at have Taalmodighed. Tiden vil engang medbringe Sommer, da Rosenhækkene skal have Blade saavel som Torne, og blive ligesaa yndige som skarpe. Vi maae nu afsted, vor Vogn staaer bered, og Tiden fordrer Ilferdighed. Naar Enden er god, er alting godt; Enden er det som kroner Værket. Hvordan alting gaaer, er det Udfaldet der bestemmer vor Roes.

(de gaae.)

Niende Scene.

(Roussillon i Frankrige.)

Grevinden, Lafeu, Henrik.

Lafeu.

Nei, nei, Deres Søn blev forført af den opstadsede Modejunker, der med sin gemene Saffran *) vilde have besmittet vor hele Nations ubagede Ungdom. Deres Svigerdatter skulde endog denne Time have levet, og Deres Søn her hiemme ved Kongens Naade bragt det videre, hvis den rødstribede Humleflue ei havde været, som jeg nu taler om.

Grevinden.

Jeg skulde ønske, at han aldrig havde kiendt ham, thi det lagde den dydigste Pige i Graven, som nogensinde var skabt til Naturens Ære: om hun havde været en Deel af mit eget Kiød og Blod, og kostet mig en Moders kiæreste Smerter, kunde jeg aldrig have havt en mere rodfæstet Kierlighed til hende.

Lafeu.

Det var en fortreffelig Dame, ja ret en fortreffelig Dame. Vi maae vel skiære tusende Salater, inden vi kan treffe for ligesaadan en Urt.

Henrik.

*) Hermed sigtes til den da værende Mode, da man brugte at stive Baand og Manchetter med gul Stivelse, saavelsom og at overstryge Kager og Postejer med Saffran.

Warburton.

Henrik.

I Sandhed, min Herre, hun var den søde Majoran i Sallat, eller rettere *) Fromheds-Urten Rude.

Lafeu.

De hører jo ei til Sallat-Urterne, Tosse, de ere jo for Næsen.

Henrik.

Jeg er ingen stor Nebuchadnesar, Herre! jeg har ei nogen Forstand paa Græs.

Lafeu.

Hvad giver du dig vel selv ud for, en Skielm eller en Nar?

Henrik.

For en Nar, Herre, til Konernes Tieneste, og en Skielm til Mændenes.

Lafeu.

Hvi saa, forklar dig nøiere.

Henrik.

Jeg vilde gierne beskuppe en Mand for hans Kone, og giøre hans Tieneste.

*) Den Urt Rude kaldes i Engelland af Landfolkene Herbe of grace, Naades- eller Fromheds-Urt, eftersom de Romerskkatolske Geistlige fornemmelig blandede denne Urt i den Drik, som de ved Exorcismus gave de besatte at drikke, hvilket gemeenlig skede om Søndagen for den hele forsamlede Menighed.

Warburton.

Lafeu.

Paa den Maade var du og virkelig en Skielm i hans Tieneste.

Henrik.

Og jeg vilde gierne give hans Kone min Kappe, Herre, og gisre hende Tieneste.

Lafeu.

Jeg vil underskrive for dig, du er baade en Skielm og en Nar.

Henrik.

Til Deres Tieneste.

Lafeu.

Nei, nei.

Henrik.

Ei min Herre! kan jeg ikke tiene Dem, saa kan jeg tiene ligesaa stor en Fyrste, som De er.

Lafeu.

Hvem er da det, en Franskmand?

Henrik.

I Sandhed, min Herre, han har et Engelsk Navn, men hans Physionomie er mere i Moden i *) Frankrig end hos os.

Lafeu.

Hvilken Fyrste er det?

Henrik.

*) De Franske ere i Almindelighed brunere og mere mørkladne af Ansigtsfarve.

Henrik.

Den sorte Fyrste, min Herre; alias Mørkhedens Fyrste, alias Fanden.

Lafeu.

Holdt, der har du denne Pung; jeg giver dig det ikke for at lokke dig fra din Herre, som du taler om. Forlad ei hans Tieneste.

Henrik.

Jeg er, min Herre, selv fra en Skovegn, ja var altid en stor Elsker af megen Varme; og den Herre, jeg taler om, holder bestandig en god Ild; Men eftersom han er denne Verdens Fyrste, maae vel Adelen blive ved hans Hof. Jeg vælger hellere Huset med den trange Port, som jeg tænker at være for liden for Pomp og Pragt at gaae ind igiennem: nogle enkelte, der ydmyge sig, kan det vel lykkes, men de fleste vil være for øm og kuldskiær, og de vælge hellere den blomstrende Vei, der fører til den brede Port og den store Ild.

Lafeu.

Gaae nu din Vei, du begynder at kiede mig, og jeg siger dig det i Tide, af Aarsag at jeg ikke vil legge mig ud med dig *).

Henrik.

Jeg takker for god Efterretning.

(gaaer.)

*) Her maatte et Par uoversættelige Udtryk udelades, der ei ere af nogen Betydenhed.

Lafeu.

En forslagen Knegt er det.

Grevinden.

Min Mand, der er død, havde megen Spøg med ham. Efter hans Anbefaling bliver han her, hvilket han tænker giver ham Fribrev paa at være uforskammet; han har ei heller nogen bestemt Forretning, men gaaer hvor han vil.

Lafeu.

Jeg kan godt lide ham. — Jeg var nu just i Begreeb med at ville fortælle Dem, siden jeg hørte den gode Frues Død og at Deres Herr Søn er paa Hiemreisen, at jeg har bevæget Kongen, min Herre, til at tale til Bedste for min Datter, hvilket han og i begges Mindreaarighed, af egen naadige Erindring, selv først bragte i Forslag. Hans Høihed har lovet mig at ville giøre det, og lade fare den Unaade, han havde fattet mod Deres Søn, hvortil intet er tienligere. Finder det, Naadige Frue, Deres Biefald?

Grevinden.

Mit fulde Biefald, min Herre; og jeg ønsker det lykkelig iværksat.

Lafeu.

Hans Kongelige Høihed forføier sig hid fra Marseille med det allersnareste, saa frisk og rørig, som han kun havde talt de tredive; han vil være her i Morgen, eller og jeg er bedraget af en Person, der i slige Begivenheder sielden feiler.

Grev-

Grevinden.

Det fornøier mig dog, at jeg kan haabe at see ham førend jeg dør. Jeg har faaet Breve, der melde, at min Søn vil være her i Aften. Dersom jeg maae bede, ønsker jeg at De vilde forblive hos mig indtil De indtreffe.

Lafeu.

Jeg stod nu just og tænkte paa, Frue, hvorledes jeg selv paa den antageligste Maade kunde anmode Dem derom.

Grevinden.

De behøver kun at benytte Dem af Deres velanstændige Frihed.

Lafeu.

Jeg har ofte været saa dristig at ansee den som en Rettighed; men jeg takker Himlen for at jeg dog endnu er i Besiddelsen deraf.

Tiende Scene.

De Forrige. Henrik.

Henrik.

Oh! Frue, Deres Søn, min Herre, er hist ude, og han har et Fløiels Plaster paa Ansigtet; om der er en Skramme derunder eller ei, maae Plasteret vide, men det er et deiligt Fløiels Plaster; paa hans venstre Kind har han endnu halvandet Haar, men den høire er ganske bar.

Grevinden.

En Skramme saaet med Ære, eller en ærefuld Skramme, er et godt Ærestegn. Saa er det og uden Tvivl hermed.

Henrik.

Men det er rigtig et karboneret Ansigt.

Lafeu.

Lad os gaae hen, og see Deres Søn; jeg længes efter at tale med den ædle unge Kriger.

Henrik.

Virkelig, der er et heelt Dosin af dem, der alle have skiønne Hatte og de allerdeiligste Fiær, de bukke med Hovedet, og nikke til alle og enhver.

Femte Act.

Første Scene.

(Hoffet i Marseille.)

Helena, Enken, Diana, To Tienere.

Helena.

Denne hastige og besværlige Reise baade Dag og Nat maae nødvendig have svækket Deres Kræfter; men det er nu overstaaet. Og siden De ingen Forskiel har giort imellem Dag og Nat, men overvundet Deres Kiøns Svaghed for mit Anliggendes Skyld, saa giver Dem nu tilfreds. Erkiendtlighed er derfor saa dybt indprentet i mit Hierte, at intet skal kunne udslette den. — I en lykkelig Tid —

Anden Scene.

De Forrige, En Adelsmand.

Helena.

Denne Person kunde forskaffe mig Adgang til Kongen, om han vilde giøre sit Bedste. — Tienerinde, min Herre!

Adelsmanden.

Deres Tiener, Madam.

Helena.

Jeg har tilforn seet Dem, min Herre, ved Hoffet i Frankrig.

Adelsmanden.

Jeg har undertiden opholdt mig der.

Helena.

Jeg formoder, min Herre, at De endnu fuldkommen svarer til Rygtet om Deres Godhed. Og derfor tør jeg, tilskyndet af de meest drivende Bevægegrunde, alle sømmelige Omstændigheder tilsidesat, strax formaae Dem til Udøvelsen af Deres gode Egenskaber, hvorfor jeg skal altid blive taknemmelig.

Adelsmanden.

Hvad er Deres Begiering?

Helena.

At De vil behage at overgive Kongen denne ydmyge Ansøgning, og at jeg understøttet ved Deres formaaende Anseelse maae forhielpes til at blive indladt for ham.

Adelsmanden.

Kongen er nu ikke her.

Helena.

Ikke her, min Herre?

Adelsmanden.

Nei i Sandhed. Forrige Aften tog han herfra, og det med større Ilferdighed end sædvanlig.

Enken.

Oh, hvor har vi ei spildt vor Møie!

Helena.

Naar dog Enden er god, er alting godt; hvor ugunstig end Leiligheden og Omstændighederne ere os! Maae jeg spørge, hvor reiser han hen?

Adelsmanden.

Formodentligen og saavidt jeg veed til Roussillon; sammesteds hen, som jeg nu og agter mig.

Helena.

Jeg udbeder mig, min Herre, af Dem, da De uden Tvivl forend jeg vil faae Kongen at see, at De vil bede Hans Majestet naadig at optage dette Papiir; hvilket, jeg formoder, ei skal indbringe Dem nogen Skam, men heller Tak for Umagen. Jeg skal selv komme efter saa hastig, som Omstændighederne vil føie og tillade.

Adelsmanden.

Det vil jeg gierne giøre for Dem.

Helena.

Og De skal see, at man vil vise sig Dem Tak skyldig, om De ei ellers skulde have videre Gavn deraf. — Vi maae nu begive os til vor Vogn. Afsted, afsted; ingen Forhaling!

(de gaae.)

Tredie

Tredie Scene.

(Roussillon.)

Henrik, Parolles.

Parolles.

Min gode Monsieur Lavatch, overlever Herr Lafeu dette Brev; Jeg haver tilforn nok været bedre bekiendt med dig, da smukke Klæder giorde mig Selskab; Men nu er jeg blevet ilde besmurt i Fortunas Morads og har en stærk Lugt af hendes stærke Unaade.

Henrik.

Virkelig Fortuna's Unaade er vist hæslig, dersom den lugter saa stærkt som han taler om. Jeg vil for Eftertiden ingen Fisk mere spise med Fortuna's Sauce. Gaae tilside, lad mig ei have Vinden af dig.

Parolles.

Nei, han behøver just ikke at tilstoppe sin Næse; Jeg talte kun i en Metaphor.

Henrik.

Min Troe, dersom nogens Metaphor stinker, saa stopper jeg Næsen for enhvers Metaphor. Kiære, holdt sig til Siden.

Parolles.

Vær saa god at overlevere dette Papiir for mig.

Henrik.

Henrik.

Fy! Kom mig ei for nær; at give en Adelsmand et Papiir fra Lykkens Natstol! — Men see, der kommer han selv.

Fierde Scene.

De Forrige, Lafeu.

Henrik.

Her er en Knurren af Fortuna's Kat — dog ei en Desmerkat — der er faldet i hendes Unaades sølede Fissepark, og, som den siger, er meget ilde tilsmurt. Jeg beder Dem, Herre, brug Karpen efter eget Behag, thi den ligner meget en Stakkels forfalden, spidsfindig, naragtig, skielmsk Skurk. Jeg ynker hans Uheld med mine trøstefulde Smiil, og overlader ham til Deres Naade.

Parolles.

Min Herre, jeg er en Mand, som Fortuna grusom har forkradset.

Lafeu.

Og hvad kan jeg gisre dertil? Det er nu for silde at beklippe dens Regle. Hvad skielmsk Puds har De spillet Fortuna, eftersom hun vilde kradse Dem, der dog i sig selv er en god Dame, og vil ikke at Skielmere længe skal trives hos hende? Der har han nogle Skillinger: Lad Retfærdigheden saa gisre ham og Lykken igien til Venner. — Jeg har andre Forretninger.

Parolles.

Parolles.

Jeg beder Dem, Naadig Herre, endnu kun at høre et eneste Ord.

Lafeu.

Han trygler endnu om en eneste Styver: vel, den skal han faae, behold sit Ord for sig selv.

Parolles.

Mit Navn, min gode Herre, er Parolles.

Lafeu.

Han beder da altsaa om mere end et Ord. — Ei, for en Ufærd! giv mig sin Haand. Hvor gaaer det med Trommen?

Parolles.

Oh, min gode Herre! De var den første, der fandt mig.

Lafeu.

Nei, min Troe, var jeg det! Og jeg var og den første, ved hvem du blev forloren.

Parolles.

Det paaligger Dem, min Herre, at bringe mig i Naade igien, thi De bragte mig derudaf.

Lafeu.

For en Ulykke, Knegt! Vil du tillegge mig paa engang baade Guds og Fandens Bestilling? den ene tager dig til Naade, den anden skiller dig ved den. — Nu kommer Kongen, jeg hører det paa hans Trompetere. — Han kan nærmere høre til mig; jeg talte om ham forrige Aften. Endskjønt

han

han er en Giek og en stor Skurk, skal han dog ikke sulte; kom og følg med.

(de gaae.)

Parolles.

Nu Gud være lovet!

Femte Scene.

Kongen, Grevinden, Lafeu, De To Franske Adelsmænd. Folge.

Kongen.

Vi tabte en Juveel i hende, som gior os meget fattigere i vor egen Agtelse. Men Deres Søn var og som forvildet, der ganske manglede Følelse for hendes store Værd.

Grevinden.

Det er nu forbi, min Konge. Og jeg beder Dem at ansee det, som en Naturens Udsvævelse i Ungdommens Hede, naar Olie og Ild opbrusende bemestrer sig Fornuftens Magt, og bryder ud i Luer.

Kongen.

Min ærede Grevinde! jeg har tilgivet alt og forglemt alt; enskiønt min Hævn var høit opspendt mod ham, og ventede kun paa Øieblikket til at springe løs.

Lafeu.

Dette maae jeg dog give mig den underdanige Frihed at sige; den unge Greve tilføiede Deres Kongelige Høihed, hans Moder, og sin Gemahlinde

inde den største Krænkelse, men dog sig selv den betydeligste Skade. Han mistede en Kone, hvis Skiønhed slog den stolteste Syn med Beundring; hvis Tale indtog alles Øren; hvis yndefulde Fuldkommenheder endog de Hierter, som skyede ethvert Aag, hyldede som sin Beherskerinde.

Kongen.

Hvad der er tabt, bliver ved dets Berømmelse desto kiærere for Erindringen. Vel — kald ham hid; Vi lade os da forsone: og det første Syn skal dræbe al Igientagelse af det forbigangne. Lad ham ei bede os om Forladelse; hans store Forseelse er død, og dybt under Forglemmelsen vil vi begrave dens rygende Levninger. Lad ham nærme sig som en Fremmed, ei som en Forbryder; og underret ham om, at dette er vor Villie.

Adelsmanden.

Det skal skee, min Konge.

(gaaer.)

Kongen.

Hvad siger han angaaende Deres Datter? Har De talt med ham derom?

Lafeu.

Hans hele Person er i den Fald afhængende af Deres Kongelige Høiheds Godtbefindende.

Kongen.

Da skal Partiet blive sluttet. — De indløbne Breve indeholde meget til hans store Berømmelse.

Siette

Siette Scene.

De Forrige, Bertram.

Lafeu.

Han seer fornøiet ud derover.

Kongen.

Jeg ligner ei mere nogen Godveirsdag, thi Soelskin og Hagel sees ofte paa engang hos mig: Men nu skal de fordeelte Skyer give Vei for de klareste Straaler; kom altsaa kun frem, thi Himlen er allerede opklaret.

Bertram.

Forlad mig, dyrebare Monark, min dybt fortrødne Brøde!

Kongen.

Alt skal nu da være godt igien: ei et Ord mere om den forløbne Tid. Lad os gribe den nærværende forfra, thi vi er nu til Aars, og Tidens umærkelige, sagtfærdige Fod stieler sig paa vore hastigste Anlæg, inden vi kan iværksette dem. — Du erindrer dig vel denne Adelsmands Datter?

Bertram.

Overmaade vel, min Konge. Fra Begyndelsen faldt mit allerførste Valg paa hende, førend mit Hierte endog vovede at giøre Tungen til sin alt for dristige Herold. Og da mine Blikke meest uafvendelig vare fæstede paa hende, opstillede Foragt sit haanfulde Glas for mig, som vanskabte ethvert Skiønheds Træk, udskiemmede den smukke

Ansigtsfarve, eller forestillede den som forfalsket, udstrakte eller sammendrog alle Forhold og udgjorde saaledes den hæsligste Gienstand: deraf kom det, at hun, som enhver bersmmede, og som jeg selv, siden jeg tabte hende, haver elsket, var i mine Øine det Støv, der smertede dem.

Kongen.

En god Undskyldning — at du elsker hende udstryger mange Summer af dit store Gieldsbrev; men Kierlighed, der kommer for sildig, ligesom en angerfuld og Synderen forseent tilbragt Naade, forvandler sig til sorrigfuld Fortrydelse, der raaber paa, at det var godt, som er borte. Vor overilende Ubesindighed legger ringe Agtelse paa vigtige Ting, som vi besidde, og beskuer dem ei rigtig, førend vi see deres Grav. Vor Misnøielse, ubillig mod os selv, bereder ofte vore Venners Fald, og bagefter begræder deres Støv; Naar da vor egen Kierlighed opvaagner, forferdes den ved at see, hvad der er skeet medens den beskiemmede Avind omsider har lagt sig til Hvile. Dette være den yndige Helenas sidste Sørgesang, og saa forglemme vi hende! — Giør nu den skionne Magdalena din Kierligheds Erklæring; Vedkommendes Samtykke har du, og her vil vi opholde os for at bivaane vor Enkemands anden Bryllupsdag.

Grevinden.

Hvilken du o, Himmel! forleene en større Velsignelse, end den første, eller og ophør i mig Natur, førend de indgaae nogen Foreening!

Lafeu.

Lafeu.

Nu kom, min Søn, i hvem mit Huses Navn skal blive antegnet, giv mig et Elskovs-Pandt, der ved sin Tryllekraft kan opvække min Datters Fyrighed, og formaae hende til større Ilferdighed. — Ved mit gamle Skiæg og hvert Haar deri, var ei Helena, som nu er død, en yndig Skabning! (Bertram giver ham en Ring) Saadan en Ring som denne var det, da hun sidste Gang tog Afskeed fra Hoffet, jeg saae paa hendes Finger.

Bertram.

Denne var aldrig hendes.

Kongen.

Nu, lad mig see den. Thi mine Øine vare ofte, i det jeg talede, fæstede paa den. — Denne Ring var min, og da jeg gav Helena den, lovede jeg hende, om noget ugunstigt Tilfælde skulde giøre hende trængende til Hielp, at jeg vilde biestaae hende, naar dette Tegn blev mig forevist. — Havde du Hierte til at berøve hende det, hvorpaa hendes største Sikkerhed beroede?

Bertram.

Min Naadigste Fyrste! uagtet De behager at ansee den derfor, saa har denne Ring dog aldrig tilhørt hende.

Grevinden.

Søn, jeg har saasandt jeg lever seet hende bære den. Og hun holdt den saa dyrebar, som hendes Liv.

Lafeu.

Jeg er forsikkret om, at jeg saae hende bære den.

Bertram.

De tager Feil, min Herre, hun har aldrig seet den nogensinde. — I Florents blev den nedkastet til mig af et Vindue, indsvøbt i et Stykke Papiir, der indeholdt dens Navn, der lod den falde. Hun var af Adel, og troede, jeg var ubunden, men da jeg underskrev min Lykke, og fuldkommen underrettede hende om, at jeg ei kunde indlade mig paa den Æresbane, hvortil hun aabnede mig Adgang, beroeligedes hun omsider, skiønt vanskelig, og vilde aldrig tage Ringen igien tilbage.

Kongen.

Plutus selv, der kiender alle de skiulte Tings Bestanddele og Frembringelser, har ingen større Kundskab om Naturens Hemmeligheder, end jeg om denne Ring. — Den tilhørte mig, den var Helena's, hvem der end gav dig den: altsaa dersom du ei vil tilstaae, at du er ganske fremmed for dig selv, da bekiend, at den var hendes, og ved hvilket haardt Tvangsmiddel du fik den hende afnødet. Hun kaldte alle Helgene til Vidne paa, at hun aldrig vilde tage den af sin Finger, med mindre hun gav dig den selv i hendes Seng, hvor du aldrig er kommet, eller tilskikkede os den i et stort Ulykkes Tilfælde.

Bertram.

Hun har vist aldrig seet den.

Kongen.

Kongen.

Du taler usandferdig, saasandt jeg har min Ære kiær! Du opvækker mistænkelige Bekymringer, som jeg gierne vilde udelukke; skulde det kunne bevises, at du var saa umenneskelig — det kan vel aldrig skee — og dog veed jeg ikke — du havde et dødeligt Had til hende, og hun er død; hvilket ingen Ting mere kunde komme mig til at troe, end Synet af denne samme Ring, med mindre jeg selv havde tillukt hendes Øine. Forer ham bort! (Vagten bemægtiger sig Bertram) De foregaaende Beviisligheder, hvordan end Sagen udfalder, skal have liden Grund til at bebreide min Mistanke, i det jeg ugrundet har sat alt for liden Mistanke til ham. Afsted med ham! — Vi vil nøiere tage denne Sag under vor Betragtning.

Bertram.

Dersom man skal kunne bevise, at denne Ring var hendes, saa skal man ligesaa let bevise at jeg som Mand har havt Omgang med hende i Florents, hvor hun dog aldrig har været.

(Bertram gaaer bort under Vagtens Bevogtning.)

Kongen.

Afskyelige Forestillinger oprinde i mine Tanker!

Syvende Scene.

De Forrige, En Adelsmand.

Adelsmanden.

Naadigste Konge! jeg veed ei om De vil laste mig eller ikke. — Jeg overbringer her en Ansøgning fra en Florentinerinde, som, fire eller fem Stationer tilbage, vilde have kommet for sildig til selv at overrekke den. Jeg paatog mig det, formaaet dertil af den Ansøgendes Yndighed og bevægende Tale, der dog nu, saavidt jeg kan formode, selv maae være ankommet. Efter Anseelse er hendes Anliggende af Vigtighed, og hun tilkiendegav mig, ligesaa kort som behagelig, at det angik Deres Majestet ligesaavel som hende selv.

Kongen
(læser Brevet)

„Paa hans mange Forsikkringer om Ægteskab, naar hans Kone døde — Jeg rødmer ved at sige det — overgav jeg mig. Nu er Greven af Rousillon blevet Enkemand, hans Løfter ere min Borgen, og jeg har betroet ham min Ære. Han drog hemmelig bort fra Florents uden at tage Afskeed, og jeg følger ham til sit Fædreneland for at haandthæve min Ret. Forhielp mig til den, o Konge! thi det beroer paa Dem; ellers triumpherer en Forfører, og en Stakkels Pige bliver ulykkelig.“

Diana Capulet.

Lafeu.

Lafeu.

Jeg vil kiøbe mig en Svigerſøn paa Marke-
det, og tolde for ham *). Den Herre ſkiøtter
jeg nu ikke om.

Kongen.

Himlen har ret viiſt dig ſin Gunſt ved denne
Opdagelſe. Ophold de Sagende: haſtig, brin-
ger Greven tilbage. — Jeg er meget bange for,
min Frue, at Helena paa en ſtammelig Maade er
berøvet Livet!

Grevinden.

Saa lad Gierningsmanden faae ſin vel for-
tiente Løn.

Kongen.

Jeg undres over (til Bertram, ſom føres ind af
Vagten) Greve, at Fruentimmerne forekomme Dem
ſaa afſkyelige, og at De flyer dem, ſaaſnart De
har givet dem Troeſkabs-Løfte, og dog alligevel vil
gifte ſig — Hvad er det for et Fruentimmer?

*) Det var brugeligt at betale Told paa Markedet for
Heſte, hvorved Kiøberen blev forſikret ſin Eiendoms-
Ret imod den forrige Beſidder, om Heſten igien ſkulde
blive bortſtiaalet.

Ottende Scene.

Enken, Diana, De Forrige.

Diana.

Jeg er en ulykkelige Pige fra Florents, Naadigste Konge, der nedstammer fra den gamle Capulets Familie. Mit Anliggende er Dem, som jeg hører, allerede bekiendt; De veed da ogsaa tillige hvorvidt jeg bør beklages.

Enken.

Jeg er hendes Moder, min Konge, hvis Alder og Ære lide begge under den Sag, hvorover vi klage, og begge Dele skal uden Deres Hielp gaae forloren.

Kongen.

Kom hid, Greve! Kiender De disse Fruentimmer?

Bertram.

Min Konge, jeg hverken kan eller vil nægte, at jeg ikke skulde kiende dem. Har De ellers noget at klage over mig?

Diana.

Hvorfor anstiller du dig saa fremmed mod din egen Kone?

Bertram.

Hun har aldrig været min, Naadige Konge.

Diana.

Naar du gifter dig, saa bortgiver du denne Haand, og den er min; du bortgiver dine Løfter, hvorved du har krævet Himlen til Vidne, og de ere mine; du bortgiver mig selv, som vist tilhører mig, thi jeg er dig saa fast forlovet og indlemmet, at hun, som ægter dig, maae ægte mig; enten begge eller ingen.

Lafeu.

For en Person af Deres Opførsel holder jeg min Datter for god. Du er ingen Mand for hende.

Bertram.

Naadigste Konge! det er et forelsket uregierlig Dyr, som jeg undertiden har holdt mig noget lystig med. Deres Majestet maae fatte ædlere Tanker om min Ære, end som at troe, jeg vilde saaledes henkaste den.

Kongen.

I mine Tanker staaer du ei gunstig anskrevet, førend du kan vide at vinde dem ved dine Handlinger. Beviis at din Ære tilkommer mere Agtelse, end den, du i mine Tanker nyder.

Diana.

Opfordre ham nu paa sin Eed, Naadigste Konge! til at erklære sig, om han ei har berøvet mig min jomfruelige Ære.

Kongen.

Hvad kan du da svare hende derpaa?

Bertram.

Hun er et uforskammet Dyr, min Konge, og en gemeen Qvinde, der var almindelig for den hele Leir.

Diana.

Han gior mig Uret, Naadigste Konge! dersom jeg det havde været, kunde han da have tilkiøbt sig mig for en ringe Priis; nei troe ham ikke — Oh betragt kun denne Ring, hvis høie Værdie og store Kostbarhed er uden lige; og desuagtet har han dog bortgivet den til den gemene Qvinde, der var almindelig for hele Leiren, dersom jeg er saadan en.

Grevinden.

Han rødmer: det er og hans Ring. Den samme har nu Efterkommerne af sex Forfædre arvelig bekommet, og saaledes været eiet og baaret af dem. Det maae være hans Kone; denne Ring er saa fuldt som tusende Beviser.

Kongen.

Mig synes, De sagde, at her ved vores Hof skulde opholde sig nogen, som kunde aflegge Vidnesbyrd derom?

Diana.

Ganske rigtig, Naadigste Konge, men jeg undseer mig ved at frembringe et saa daarligt Redskab; hans Navn er Parolles.

Lafeu.

Jeg saae den samme Adelsmand i Dag, om han nogensinde kan kaldes en Mand.

Kongen.

Opsøg ham, og bring ham herhid.

Bertram.

Hvad vil man med ham? — det er vel bekiendt, at han agtes af alle for en troeløs Skielm, og er behæftet med al muelig Skiendsel, der krymper sig ved at sige den mindste Sandhed; skulde mig paabyrdes et eller andet, fordi han finder for godt at sige det, der kan bequemme sig til at sige alt, hvad det skal være?

Kongen.

Men hun har dog denne Ring.

Bertram.

Det troer jeg og, hun har. Vist nok er det, at hun anstod mig, og at jeg paa den overgivne Ungdoms Viis har holdt mig lystig med hende. Hun vidste at holde sig tilbage, og dog udkastede hun sin Krog efter mig, opvækkende ved hendes Tilbageholdenhed desto mere Attraaens Ild hos mig; ligesom gemeenlig paa Lysternes Bane enhver Forhindring befordrer

forøker Seiervindingernes Antal: og ved Anvendelsen af hendes konstlede Tillokkelser bragte hun mig til at indvilge hende alt: hun fik da denne Ring, og jeg det, som enhver ringere kunde have tilkiøbt sig for Markeds Priis.

Diana.

Jeg maae have Taalmodighed. — Da han først forkastede en saa fortreffelig Kone, kan han og med Billighed forkaste mig. Men jeg beder — da jeg kan undvære den Mand, som ingen Dyd besidder — at De vil lade Deres Ring hente, som jeg vil bringe hiem med mig; giv mig kun min egen tilbage.

Bertram.

Jeg har den ikke.

Kongen.

Hvilken Ring var da det, der tilhørte hende?

Diana.

En, som er meget liig den samme, De der haver paa Deres Finger.

Kongen.

Kiender hun den Ring? nu nyelig var han i Besiddelse deraf.

Diana.

Det var den samme, jeg gav ham i min Seng.

Kongen.

Kongen.

Altsaa bliver da Fortællingen falsk, at hun nedkastede den fra et Vindue.

Diana.

Jeg har ei sagt andet end Sandhed.

Niende Scene.

De Forrige, Parolles.

Bertram.

Jeg maae tilstaae, min Konge, at denne Ring var hendes.

Kongen.

Du vakler skrækkelig, og vækker for enhver Fiær: er det den Mand, hvorom hun talte?

Diana.

Ja, det er ham, min Konge.

Kongen.

Siig mig, men siig sandt, det paalegger jeg dig, uden Frygt for din Herres Unaade, som jeg skal afværge, om du holder Ord. Hvad veed du angaaende ham og dette Fruentimmer, der staaer?

Parolles.

Deres Majestet tage det ei unaadig op! min Herre har bestandig været en retskaffen agtværdig

Jun-

Junker; Pudserier har han været i Stand til at gjøre, som Junkere i Almindelighed.

Kongen.

Nu, til Sagen; elskede han nogensinde dette Fruentimmer?

Parolles.

I Sandhed elskede han hende; men hvordan?

Kongen.

Nu, hvordan? sig frem.

Parolles.

Han elskede hende, min Konge, som en Kavalier elsker et Fruentimmer.

Kongen.

Hvordan er da det?

Parolles.

Han elskede hende, og elskede hende og ikke.

Kongen.

Ligesom du er en Skurk, og dog ikke en Skurk; hvilken tvetydig Krabat er ikke det!

Parolles.

Jeg er en fattig Karl, til Deres Majestets Tieneste.

Lafeu.

Han er en god Trommer, Naadig Konge, men en elendig Taler.

Diana.

Veed De og ikke, om han lovede mig Ægteskab?

Parolles.

O! jeg veed, min Troe, langt mere end jeg vil sige.

Kongen.

Men vil du ikke sige alt, hvad du veed?

Parolles.

Jo, naar Deres Majestet saa behager. — Jeg blev, som jeg sagde, brugt til Mellemhandler imellem dem; men det som er endnu mere han elskede hende. Thi han blev virkelig fast som forrykt i Hovedet for hendes Skyld, og talede om Satan, om Skiers-Ild, og om Furier, og jeg veed ikke altsammen. Jeg var paa samme Tid saavel antaget hos Dem, at jeg fik at vide De søgte Seng sammen, og andre Hemmeligheder, saa som at han lovede hende Ægteskab, og adskillige saadanne Ting, som vilde kun opvække Deres Uvillie mod mig, hvis jeg vilde tale derom; derfor vil jeg ei heller sige alt, hvad jeg veed.

Kongen.

Du har allerede sagt alt, hvad behøves, med mindre du endnu kan sige os, om De er gift sam-

sammen; men dine Vidnesbyrd ere saa spidsfindige, derfore gaae affides. — Denne Ring, siger hun, var hendes?

Diana.

Ja, min Naadige Konge!

Kongen.

Hvor kiøbte hun den, eller hvem gav hende den?

Diana.

Ingen har givet mig den, ei heller har jeg kiøbt den af nogen.

Kongen.

Hvem laante hende den da?

Diana.

Den er og ikke blevet mig laant.

Kongen.

Hvor har hun da fundet den?

Diana.

Jeg fandt den heller ikke.

Kongen.

Eftersom hun ei har faaet den paa nogen af disse Maader, hvorledes kunde hun da give ham den?

Diana.

Diana.

Jeg har aldrig givet ham den.

Lafeu.

Dette Fruentimmer, min Konge, er ligesom en mazelig Handske, den lader sig trække af og paa, ligesom man behager.

Kongen.

Denne Ring var min, og jeg gav hans første Kone den.

Diana.

Den maae, saavidt jeg kan vide, være Deres eller hendes.

Kongen.

Fører hende bort, nu bliver hun mig utaalelig. I Fængsel med hende, og bort med ham! hvis hun ei vil sige mig, hvor hun fik denne Ring, da skal hun dse inden en Time.

Diana.

Det vil jeg aldrig sige.

Kongen.

Bringer hende da bort!

Diana.

Jeg vil fremstille Dem en Person til Borgen for mig, Naadigste Konge!

Kongen.

Nu holder jeg dig for at være en gemeen liderlig Qvinde.

Diana.

Ved Himlen! dersom jeg nogensinde har havt Omgang med Mænd, saa var det med Dem.

(til Lafeu.)

Kongen.

Hvorfor har du da den hele Tid ført Klage over ham?

Diana.

Fordi han baade er skyldig, og ikke skyldig; han vil vist vide, at jeg ikke er Jomfrue, ja vil sværge derpaa: og jeg vil sværge paa, at jeg er Jomfrue, hvilket han ikke veed. Store Konge! jeg er, saasandt jeg lever, ingen liderlig Qvinde; Jeg er enten en ærlig Pige, eller og denne gamle Mands Kone.

(pegende paa Lafeu.)

Kongen.

Hun bedrager vore Øren ved sine Tvetydigheder; i Fængsel med hende!

Diana.

Min bedste Moder, gaae nu hen og hent den, der skal være min Borgen. (Enken gaaer) Deres Majestet opholde sig her et Øieblik. — Juvelereren, som eier denne Ring, bliver nu hidkaldet, og den samme skal stille Sikkerhed for mig. — Hvad denne Herre angaaer

gaaer, (til Bertram) der har bedraget mig, som han selv veed, endskiønt han aldrig giorde mig nogen Skade, saa opgiver jeg hermed min Rettighed til ham. Han veed selv, at han har besmittet min Seng, paa samme Tid han giorde sin Kone frugtsommelig; men endskiønt hun skal være død, befinder hun sig dog i frugtsommelige Omstændigheder. Deri bestaaer den mørke Tale: at den Kone, som foregives at være død, er Fyrigheden selv — og see der er Opløsningen.

Tiende Scene.

De Forrige, Helena, Enken.

Kongen.

Er her ingen Hexemester, der fortryller mine Øine og berøver dem sit rette Syn? er det og virkeligt, hvad jeg der seer?

Helena.

Nei, min Naadigste Konge, det er kun Skyggen af en Kone, som De her seer; — Navnet og ikke Tingen.

Bertram.

Oh! begge Dele. — Forlad! forlad mig!

Helena.

Oh, min bedste Mand, da jeg befandt mig i Lignelsen af denne Pige, da udviiste De forferdelig megen Ømhed. — Her er Deres Ring, og see, her er ligeledes Deres Brev; dets Indhold

er: „Naar du kan faae denne Ring fra min Finger, og ved mig blive frugtsommelig. o. s. v. hvilket nu er bragt til Virkelighed. — Vil De da nu være min, da jeg har vundet Dem dobbelt?

Bertram.

Dersom hun, min Konge, kan fuldkommen overtyde mig derom, vil jeg for altid tilsværge hende en inderlig og evig Kierlighed.

Helena.

Naar det ei tydelig legges for Dagen, men skulde befindes usandferdigt, da lad en dødelig Skilsmisse ophæve al Foreening imellem dig og mig! — O! min dyrebare Moder, skal jeg endnu see Dem i Live?

(til Grevinden.)

Lafeu.

Mine Øine lugte allerede Løgen, de vil snart flyde over. — (til Parolles) Min gode Thomas Trommer, laan mig et Lommetørklæde — saa, jeg takker dig. Følg med mig hiem; jeg vil der have nogle Øsler af dig. — Spar dine Komplimenter, dem kan jeg slet ikke lide.

Kongen.

Nu vil vi siden lade os denne Historie berette med alle sine Omstændigheder, hvis Sandhed vil glæde mig overordentlig, — (til Diana) dersom du endnu er et friskt ubrækket Blomster, saa udvælg dig en Mand, og jeg vil besørge Medgiften. Thi jeg kan forestille mig, at du ved din retskafne Hielp har for-

formaaet at gjøre hende til en virkelig Kone, og dog selv forblevet Pige. — Til en beleiligere Tid vil vi opsette at underrettes om de mindre og mere betydelige Tilfælde, som have bidraget til et saa lykkeligt Udfald. — Nu synes alting godt, og naar Enden er saa ønskelig, vil de forbigangne Bitterheder gjøre de nærværende Behageligheder desmere velkomne.

Epilog

fremsagt af Kongen.

Ved Stykkets Slutning blev nu Kongen til en Prakker.
Men Enden bliver god, og vi af Hiertet takker,
Om Bifald skienkes os; da vi ei skal aflade
At vise daglig Flid for Eder at behage.
Skienk os Taalmodighed, tag alt, hvad vi formaaer;
Os laaner Hænderne, I vore Hierter faaer.

Anmærkninger
over
Sørgespillet Macbeth.

Holingsheds Krønike af Engeland, Skotland og Irland *) var den fornemste Kilde, hvoraf Shakspeare tog Materien til de Skuespil, hvis Indhold udgiør et Stykke af hans Fædrenelands Historie. Det vil formodentlig derfore ikke blive Læserne ubehageligt her at faae et Udtog af denne Krønike, som indeholder Macbeths Historie, og at sammenholde samme med dette Sujets dramatiske Udarbeidelse. Ved denne Sammenligning vil man blive vaer, at Digteren har laant af Historieskriveren ikke allene de historiske Begivenheder, men endog ofte de handlende Personers Taler, næsten Ord til andet.

Under Duncan Kongen af Skotlands Regiering, der efter Historieskrivernes Beretning var en mild fredelig og kleinmodig Fyrste, opstod et Oprør iblandt Folket i Lochaber; og en vis Macdowald, en

*) Raph. Holingsheds and Will. Harrisons Chronicles of great Britain, Scotland and Ireland. London 1577. 3 Voll. fol. og med en Fortsettelse af Hooker og andre. Lond. 1587. 3 Voll. fol.

Mand, der stod i stor Anseelse i Landet for sit Heltemod og Tapperhed, giorde tilligemed mange af sine Beslægtede og Venner en Sammenrottelse, og opkastede sig selv til Anfører for Oprørerne.

De store Løfter, som han giorde alle dem, der vilde foreene sig med ham, lokkede daglig en stor Mængde fra Vesterøerne til hans Partie. De Kerner og Galloglasser komme selv frivillig fra Irland for at giøre Tieneste under ham; og saaledes saae han sig efter en kort Tids Forløb i Spidsen af en frygtelig Hær, ved Hielp af hvilken han slog aldeles et Antal af de Kongelige, som var udsendt imod ham, og tog deres Hærfører Malcolm til Fange, hvilken han strax efter Slaget lod henrette.

Da Kongen fik Underretning om dette Nederlag, forsamlede han et Raad for at overlegge, hvad Midler man skulde anvende til at dæmpe Oprøret. Macbeth Kongens Fetter, ligesaa stolt, grusom og hævngierrig, som Duncan var mild og fredelig, tillagde Kongens Dorskhed og Blødagtighed Skylden for alle deres Uroeligheder, og erklærede, at om man vilde stille ham og Bangvo i Spidsen af en Krigsmagt og sende dem ud imod Oprørerne, da forbandt han sig til ganske at underkue dem, og saa ganske at udrydde dem af Landet, at ikke en eeneste af dem siden skulde findes.

Dette Løfte opfyldte han paa det nøieste. Thi Oprørerne bleve ved hans Ankomst slagne med Skræk, og mange af dem stial sig hemmelig bort fra deres Hærfører, som med sine overblevne blev tvunget til et Slag, og af Macbeth ganske ødelagde.

Mac-

Macdowald, fuld af Fortvivlelse over Tabet af sidste Trefning, og aldeles forladt af alle sine Tilhængere, tog Flugten til et Slot, i hvilket hans Kone og Børn vare indsluttede; og da han meget vel indsaae, at han ei længe skulde kunne forsvare det imod sine Fiender, og at han, naar han overgav sig, ei kunde være vis paa at beholde Livet; saa dræbte han, i et Anstød af Fortvivlelse, først hans Kone og Børn og derefter sig selv.

Macbeth kom siden ind paa Slottet, og fandt i et af Værelserne Macdowalds døde Legeme liggende paa Gulvet ved Siden af hans myrdede Kone og Børn. Imidlertid viiste han og ved dette skrækkelige Syn den ham medfødte Grumhed, afhuggede Macdowalds Hoved, tilskikkede Kongen det, som dengang opholdt sig i Bertha, og lod Legemet ophænge i en høi Galge.

De vestlige Øers Indvaanere, som havde understøttet Macdowald, anholdte om Benaadning; men han paalagde dem anseelige Pengestraffe, og lod alle dem ombringe, som han fandt i Lochaber, og som vare komne derhen for at fægte mod Kongen.

Neppe vare disse Uroeligheder stillede, førend man erholdt Efterretning om, at Svend Kongen i Norge var Landet ved Fife for med en stærk Krigshær at angribe hele Skotland. Denne Efterretning bragte Kongen ud af den Følesløshed og Uvirksomhed, hvori han var begravet; i mueligste Hast bragte han en Krigshær sammen, og deelede Befalingen over samme med Banqvo og Macbeth. Slaget, som fulgte strax

derpaa, havde et ulykkeligt Udfald for Skotlænderne; de Norske seirede, og Duncan flygtede til Bertha. Her tilbragte han nogen Tid i Underhandlinger med sine Fiender, og sendte imidlertid Macbeth, som bestandig havde en god Deel af de hvervede Tropper hos sig, Befaling til at overfalde dem, som han nu vidste vare svækkede af Lediggang og Overdaadighed. Macbeth ilede derpaa hen til det Sted, hvor de Danske havde deres Leir, nedsablede Vagterne, og anrettede et grusomt Blodbad paa de arme Danske, som han forefandt efter Maaltidet indsyssede i en dyb Sovn, og fuldkommen Sikkerhed. Svend allene, ledsaget af ti Mand, undkom og flygtede til Norge.

Midt i deres Glæde over denne Seier bleve Skotlænderne bestyrtsede ved Efterretningen om at en nye Dansk Flaade var ankommet til Kinghorne, som Kong Knud i Dannemark havde skikket derhen for at hævne sin Broders Nederlag.

For at giøre disse Fiender Modstand, der allerede havde giort Landgang, og vare beskieftigede med at plyndre, bleve Macbeth og Banqvo afsendte med en tilstrækkelig Hær. De giorde Anfald paa de Danske, dræbte en Deel, og drev de øvrige tilbage til deres Skibe. De, som undvigede og vare komne i Sikkerhed paa Skibene, tilkiøbte sig med store Penge-Summer den Tilladelse af Macbeth, at de af deres Venner, som vare blevne i sidste Trefning, maatte blive begravede i St. Colmes Inch.

Kort Tid herefter rede Macbeth og Banqvo sammen til Fife, hvor Kongen dengang opholdt sig,

og

og da de uden videre Følgeskab komme over en stor Mark, mødte dem pludselig tre besynderlig klædte Fruentimmer, der saae ud som Skabninger fra en anden Verden, og i det de betragtede dem med Opmærksomhed, og meget forundrede sig over deres besynderlige Tilsyneladelse, nærmede de sig Macbeth. Den første sagde: „Hæld dig, Macbeth, du Thane af Glammis!" Den anden: „Hæld dig, Macbeth, du Thane af Cavdor!" og den tredie: „Hæld dig, Macbeth, der i Tiden skal blive Konge!" — Hvad for et Slags Fruentimmer ere vel I, sagde Banqvo, yderst bestyrtset, der synes mig saalidet gunstige? Min Medbroder love I ikke allene høie Æresstrin, men endog et Kongerige; mig derimod love I slet intet.

Ja, sagde den, der først havde taelt, vi love dig endnu større Fordele end ham. Han skal vist nok i egen Person komme til at regiere, men hans Ende skal blive ulykkelig; desuden skal han og ingen Afkom efterlade sig, som kan arve Kronen efter ham. Du selv skal vel ikke blive Konge, men dine Efterkommere skal udafbrudt komme til at regiere Kongeriget Skotland i mange Aar. Neppe vare disse Ord udtalte, førend de alle paa eengang forsvandt.

Dette Forfald blev i Førstningen ikkun holdet for et Bedrag af deres Indbildning, saa at Banqvo undertiden for Spøg kaldte Macbeth Kongen i Skotland, og denne hiin Stamfaderen til mange Konger. Men siden efter blev det en almindelig Mening, at disse Qvinder enten maae have været Troldsysterne, det er Skiebnens Gudinder, eller Nympher, Feer,

der

der ved Hexekunsten havde erholdet Kundskab om tilkommende Ting, eftersom alt, hvad de forudsagde, rigtigen indtraf.

Thanen i Cawdor blev kort derefter dømt skyldig i Landsforræderie, og Kongen gav Macbeth alle hans Æresposter, Godser og Betieninger. Da følgelig den første Deel af Spaadommen paa denne Maade var opfyldt, saa indfaldt ham og adskillige Tanker angaaende det øvrige, og begyndte nu at tænke paa de Midler, hvorved han kunde erholde Kronen. Men da hans første Lykke var kommet uventet og uden Ansøgning, saa besluttede han at bie, indtil Forsynet vilde bane ham Vei, og ophøie ham til den Værdighed, som han inderlig attraaede.

Duncan havde to Sønner med sin Gemahlinde, der var en Datter af Seward, Greven af Northumberland: han udnævnte Malcolm den ældste til Prinds af Cumberland, og derved ogsaa tillige til Efterfølger i Regieringen efter sin Død. I de gamle Rigslove var en Forordning, som fastsatte, at i Fald den til Thronarving bestemte Prinds ikke ved sin Forgængers Død var gammel nok til at paatage sig Regieringen, da skulde hans nærmeste Fetter bestige Thronen.

Macbeth saae altsaa ved denne Kongens Foranstaltning sine Forhaabninger tilintetgiorte, og begyndte at legge Planer for med Vold at tilvende sig Regieringen, saasom han troede sig besynderlig fornærmet af Duncan, der ved denne sin endnu mindreaarige Søns Ophøielse paa Thronen berøvede ham alle sine tilkommende Fordringer paa samme. Troldqvinder-

nes

nes Udsagn bidroge og noget til at bestyrke ham i sine Anslag paa Kronen; og hans Gemahlinde, en stolt, ærgierrig Kone, fuld af brændende Længsel efter at blive Dronning, ophørde ikke at plage ham, førend han lod sig bequemme til at tage en fast Beslutning. Han fortroede derfore ingen sit Forehavende uden sine paalideligste Venner, hvoriblandt Banqvo var den fornemste, eftersom han forlod sig paa deres belovede Hielp, og derpaa myrdede han Kongen i Inverneß, i hans Regierings siette Aar. Macbeth, der ei var omgivet af andre end saadanne Folk, der vare ham hengivne, lod sig udraabe til Konge, og begav sig strax derpaa til Scone, hvor han med eensstemmigt Bifald blev kronet og paa sædvanlig Maade indviet til Konge.

Malcolm Canmore, og Donald Bane, de tvende Kong Duncans Sønner, befrygtede at Macbeth for at blive desstovissere paa Thronen, skulde berøve dem Livet, og begave sig derfor hemmelig bort fra Skotland. Malcolm flygtede til Cumberland, hvor han forblev saalænge, indtil Edvard, Kong Etheldres Son, erholdt Engelands Krone af de Danskes Hænder; denne tog ham i sin Skyts og begegnede ham paa den anstændigste Maade. Donald Bane, hans Broder, tog sin Tilflugt til Irland, og blev meget gunstig modtaget af dette Lands Konge.

Efter disse to Prindsers Afreise giorde Macbeth sig megen Umage for ved store Foræringer at tilvende sig den Skotske Adels Hengivenhed; og da han nu saae sig i rolig Besiddelse af Kongeriget, forbedrede han Lovene, og udryddede alle de Grumheder og

Mis-

Misbrug, som havde indsneget sig under Duncans svage og efterladende Regiering. Selv udgav han adskillige gode Love, og i ti Aar forvaltede Regieringen med største Klogskab og Retfærdighed.

Desuagtet var dette Anseende af Billighed og Iver for det almindelige Bedste ei andet end blot Forstillelse, som allene havde til Hensigt at tilvende sig Folkets Gunst. Tyranner ere altid mistroiske og leve i bestandig Frygt for, at nogen anden igien skal skille dem ved deres Magt ved de samme uretfærdige Midler, hvorved de selv have erholdet den. Macbeth, ophidset ved nogle mod ham anstillede Forsøg, skiulede ikke længer sine Tilbøieligheder, men udøvede og tillod alle Slags Grusomheder; endnu var ikke heller de tre Troldqvinders Udsigender gaaet ham af Tankerne.

De lovede ham et Kongerige; og han var nu i Besiddelse deraf. Men de giorde og Banqvos Efterkommere det samme Løfte; og denne Spaadom kunde bringes til Opfyldelse. For altsaa at forhindre dette, besluttede han at myrde Banqvo og hans Søn, og indbød dem i denne Hensigt til et Giestebud. Da de nu reiste hiem igien, overfaldt nogle Mordere, som han havde befalet at stille sig paa Landeveien, Banqvo og dræbte ham, men hans Søn Fleance, beskiermet ved Nattens Dunkelhed, undkom og flygtede til Wallis.

Efter Banqvo's Ombringelse synes Lykken at være blevet Macbeth ugunstig. Alle hans Foretagender mislykkedes; enhver begyndte at zittre for sit eget Liv, og vovede ikke at lade sig see for ham. Alle frygtede

tede ham, og han frygtede igien for alle; saa at han bestandig søgte Leilighed til at ombringe dem, mod hvilke han havde fattet den ringeste Mistanke.

Hans Mistillid og Grusomhed tiltog daglig; hans Blodtorstighed blev aldrig stillet. Godserne, som tilfaldt ham efter de Adelsmænd, som han paa denne Maade henrettede, berigede hans Skatkammer, og satte ham i Stand til at underholde en Magt, hvorved han kunde beskytte sig mod sine Fienders Foretagender. For tillige, uagtet hans store Grusomheder mod sine Undersaatter, at stille sin Person i Sikkerhed, byggede han et fast Slot paa Toppen af et høit Bierg, som kaldes Dunsinnane, beliggende i Gowry ti Mile fra Perth. Dette Bierg var saa forfærdelig høit, at man fra Toppen af samme kunde overse Egnen ved Angus, Fife, Stermond og Tveedale, som alle syntes at ligge tæt der neden under. Da nu Slottet blev opført paa den øverste Spidse af Bierget, sattes Kongeriget derved i store Omkostninger, eftersom Bygningsmaterialierne ikke uden megen Tid og Arbeide kunde opbringes. Da desuden Macbeth i en Hast vilde have Værket fuldendt, befalede han, at alle Thans af ethvert Grevskab efter Ordenen skulde have Andeel i dets Fuldbringelse.

Raden kom og til Macduf, Thanen af Fife, som skulde fuldføre sin Deel af Bygningen. Han skikkede Arbeidere derhen med de fornødne Materialier, og befalede dem at forrette deres Arbeide med største Flid og Troskab, saa at Kongen ingen Leilighed skulde faae til at være misfornøiet, fordi han ei, som de øvrige Thans, indfandt sig der selv personlig. Thi

han

han vidste vel at Macbeth bar baade Frygt for ham og Mistroe til ham, hvorfore han holdt det for raadeligst at undgaae hans Nærværelse.

Strax derpaa kom Macbeth sammesteds hen for at erkyndige sig om Bygningens Fremfart, og blev meget opbragt, da han ei fandt Macduf der. Fra denne Tid fattede han et overordentligt Had til ham. Troldqvinderne, til hvilke han formedelst de tvende første Spaadommes Opfyldelse fæstede stor Tillid, havde advaret ham om at vogte sig for Macduf, der, som de sagde, blot ventede paa en gunstig Leilighed til at styrte ham. Denne Spaadom skulde have bevæget ham til strax at lade Macduf ombringe, dersom ei en anden Troldqvinde, hvis Spaadomme ligeledes gieldede meget hos ham, havde forsikkret ham, at han aldrig skulde berøves Livet af nogen, der var født af en Qvinde; ei heller blive overfaldet inden Birnams Skov kom til Dunsinanes Slot. Disse trøstelige Løfter forjagede al Frygt fra hans Siel. Han lod sin medfødte Grusomhed frit Løb, undertrykkede Undersaatterne paa det jammerligste og tilførte Folk allehaande Fornærmelser.

Endelig besluttede Macduf for sit eget Livs Sikkerhed at flygte til Engelland, i Haab om at formaae Malcolm Canmore til at giøre Fordring paa Skotlands Krone. Macbeth, som i enhver Adelsmands Huus holdt en Spion blandt Folkene, fik snart Macduffes Anslag at vide. Han kom derfor pludselig med en Krigshær til Fife, og beleirede Slottet, hvor Macduf boede, i den Forventning at finde ham der selv. Portene bleve strax aabnede af Betienterne,

som

som ingen Fare formodede, men Macbeth, rasende over at Macduf var ham undløbet, gav Befaling, at man skulde dræbe Kone, Børn og alle dem, som maatte befinde sig paa Slottet.

Macduf var allerede i Sikkerhed ved det Engelske Hof, da han erholdt Efterretningen om denne gruelige Handling. Hans Ønske, at redde det undertrykte Skotland, opflammedes nu af Haabet om at forskaffe sig selv Hævn. Han stræbede at bevæge Prindsen til at sette sig i Besiddelse af sine Rettigheder. Han forestillede ham meget rørende hans Fædrenelands beklagelige Tilstand, hvori det var geraadet ved Macbeths umenneskelige Grusomheder, og hvorledes Folket, der hadede ham for hans begangne Mord saavel paa Adelen som paa Folket, intet ivrigere ønskede end en Leilighed til at afkaste Aaget.

Malcolm, som følede inderlig Medlidenhed med sine Landsmænds Ulykker, drog et dybt Suk, imedens Macduf talede; det bemærkede denne sidste og fornyede igien sine kraftigste Opmuntringer. Malcolm blev vel meget rørt over hans Tale, men tvivlede dog, om ikke Macbeth maaskee kunde have udsendt ham, for at forraade sig, og fattede derfor det Forsæt, først at sette hans Redelighed paa Prøve, inden han antog hans Forslag. I denne Hensigt svarede han ham saaledes: Den Elendighed, Macduf, hvorunder mit ulykkelige Fædreland allerede saalænge har sukket, smerter mig meget; Men om endog min Lyst til at hielpe det var ligesaa stærk som din Attraae, saa er jeg dog ei i Stand til at vove et saa vigtigt Foretagende formedelst nogle uovervin-

delige Laster, der har slaget dybe Rydder i mit Hierte. Thi først er jeg saa dybt nedsynket i umaadelig Vellyst og Sandselighed — alle andre Lasters afskyelige Kilder — saa at, naar jeg kom i Besiddelse af den Kongelige Magt, skulde ei en eneste af ebers Døttres og Koners Ære blive i Sikkerhed; og saadan udsvævende Umaadelighed maatte blive eder endnu ufordrageligere end Macbeths blodige Tyrannie.

Umaadelighed, vedblev Macduf, er overalt en meget stor Feil. Mange fortræffelige Konger og Fyrster ere derved blevne skildte baade ved Liv og Rige, fordi de vare hengivne til denne Last. Imidlertid er der Fruentimmer nok i Skotland, der kan tilfredsstille dine Begierligheder. Følg derfor mit Raad, og gior dig selv til Konge; Lad det være min Sag, at fyldestgiøre din Tilbøielighed til Vellyst, jeg vil giøre det paa saa hemmelig en Maade, at din Ære slet intet skal lide derved.

Dertil med, igientog Malcolm, er jeg og det egennyttigste Menneske af Verden; og dersom jeg var Konge i Skotland, saa skulde jeg skille den største Deel af Adelen ved Livet, for at sette mig i Besiddelse af deres Godser.

Denne Feil, sagde Macduf, er meget slemmere end hiin; thi Gierrighed er en Rod til alt ondt, og en Last, der har berøvet vore fleste Konger Livet. Imidlertid maae jeg dog endnu bede dig om at giøre Fordring paa Kronen; Skotland har Rigdomme nok, hvorved din gierrige Graadighed kan tilfredsstilles.

Jeg

Jeg er ligeledes, sagde Malcolm, meget tilbøielig til Forstillelse og al Slags Bedragerie; Jeg glæder mig aldrig mere, end naar jeg kan forraade dem, som nogensinde sette Tillid til mig. Da nu intet gior en Fyrste mere elsket, end Bestandighed, Retfærdighed og Troeskab, og jeg ganske er hengiven til de modsatte Laster, saa indseer du vel, hvor uskikket jeg er til Regieringen. Alle mine øvrige Feil har du vidst at besmykke, forsøg nu og at undskylde denne.

Forstillelse, sagde Macduf, er sandelig det værste af alle Ting; Jeg maae altsaa opgive mit Haab om dig. Men ak! I ulykkelige og ynkværdige Skotter, føiede han til, der ere hiemsøgte med saa mange uundgaaelige Plager! den ugudelige Boddel, der uden mindste Rettighed hersker over Eder, undertrykker Eder med den blodgierrigste Grumhed; og den Person, der har en saa grundet Ret til Kronen, er saa aldeles befængt med Engellændernes skiændigste Laster, at han ei fortiener at erholde den. Thi, efter hans egen Tilstaaelse er han ei allene yderst egennyttig, men endog dybt nedsynket i den umætteligste Vellyst; derhos og saa falsk en Forræder, at man ei kan sette Troe til et eneste af hans Ord. Nu, Skotland, faer da for evig vel! Nu anseer jeg mig selv for virkelig landsflygtig, uden hereefter at kunne giøre mig Forhaabning om nogen Trøst eller Hielp mere. — I det han saaledes talede, græd han bitterlig.

Da Malcolm saae, at han vilde gaae bort, tog han ham ved Haanden og sagde: vær rolig Macduf, thi jeg besidder ingen af de Laster, hvorover du beklager

klager dig. Jeg har allene for Spsg talt saaledes, for at sette din Redelighed paa Prøve; thi Macbeth har meget ofte forsøgt paa denne Maade at fange mig. Men desto utilbøieligere jeg forhen viiste mig i at opfylde dit Forlangende, jo større Umage vil jeg nu giøre mig for at iværksette det. Herpaa omarmede de hinanden, lovede at befordre hinandens Bedste af yderste Kræfter, og overlagde nu, hvorledes de paa bedste Maade kunde udføre deres Forehavende.

Macduf begav sig strax derefter hen til Grændserne af Skotland, og skikkede hemmelig Breve omkring til Adelen i Landet, hvori han tilmeldte dem, at Malcolm havde fattet den Beslutning pludselig at komme til Skotland, og giøre Fordring paa Kronen; hvorfore han bad dem, at saasom denne Prinds var den sande og retmæssige Arving, de da vilde giøre dem Biestand med deres hele Magt, for at rive Tyrannen Kronen af Hænderne.

Imidlertid vidste Malcolm at overtale Kong Edvard til, at den gamle Seyward Greven af Northumberland maatte med ti tusende Mand blive affendt til Skotland, og ledsage ham derhen for at understøtte hans Fordringer paa Thronen.

Da Rygtet om dette forestaaende Indfald udbredede sig i Skotland, deelte Adelen sig i to forskiellige Partier, hvoraf det ene var paa Macbeths, og det andet paa Malcolms Side. Imellem disse tvende Partier forefaldt ofte smaae Skiermydsler; Men de, som holdte med Malcolm, vilde ei udsette sig for Faren af et ordentligt Slag, førend Malcolm og den

En-

Engelske Magt, som Greven af Northumberland anførte, havde foreenet sig med dem.

Macbeth troede sig ei stærk nok til at binde an med Engellænderne, men trak sig tilbage til Fife, og slog Leir i Nærheden af Dunsinanes Slot, i det Forsæt ei at vove nogen Trefning, uden naar hans Fiender skulde forfølge ham derhen. Imidlertid raadede nogle af hans Venner ham, enten at indgaae Forlig med Malcolm, eller strax at flye til Øerne, og sammestedshen føre sine Skatte med sig, for at kunne blive i Stand til at bringe nogle af Rigets største Fyrster paa sin Side, og beholde Fremmede i sin Sold, paa hvilke han bedre kunde forlade sig, end paa sine Underdanere, som daglig forlode ham. Desuagtet havde han sat en saa fast Tillid til Spaadommene, at han sikkert troede ei at blive overvunden førend Birnams Skov kom til Dunsinane, ei heller at skulle berøves Livet af nogen, der var født af en Qvinde.

Malcolm, der i største Hast forfulgte Macbeth, ankom til Birnams Skov Aftenen før Slaget; og da hans Hær havde udhviilt sig der noget, befalede han, at enhver af dem skulde hugge sig en Green af Træerne, og marschere frem med samme i Haanden, for at de, paa denne Maade beskyggede, kunde i al Stilhed komme deres Fiender lige under Øinene uden at forraade deres Antal.

Den følgende Dag, da Macbeth saae dem, forferdedes han meget; og da han erindrede sig Spaadommene, som længe tilforn vare foregaaede, drog han ei længer i Tvivl, at de nu vare opfyldte,

da han saae Birnams Skov komme til Dunsinane. Desuagtet stillede han sine Folk i Slagtordning, og opmuntrede dem til tappert at fegte. Men neppe havde hans Fiender bortkastet Grenene førend Macbeth blev vaer deres Antal, og tog Flugten.

Macduf, ansporet af Had og Hævngierrighed, lod ei før af at forfølge ham, indtil han endelig traf ham i Lunfannain; og da Macbeth saae ham i Hælene efter sig, sprang han af Hesten og raabte høit: Du Forræder, hvorfor forfølger du mig forgieves, da jeg ei kan dræbes af nogen, der er født af en Qvinde? Men kom dog hid, og imodtag den Belønning, som din Dumdristighed fortiener. — Han tilbragte ham et Stød med sin Kaarde, og troede at have dræbt ham; Men Macduf sprang hurtig fra Hesten, undvigede Stødet, holdt den dragne Kaarde i Haanden, og svarede: Det er sandt, hvad du siger, Macbeth, og nu skal din umættelige Grusomhed tage en Ende; thi jeg er just den selvsamme, som, efter Troldqvindernes Udsigende, ei af min Moder er født til Verden, men blev udskaaret af hendes Liv. I det samme gik han los paa ham, dræbte ham paa Stedet, og hug ham Hovedet fra Skuldrene, sat det paa en Stang, og tilbragte Malcolm det.

Dette var Macbets Endeligt, efterat han havde regieret over Skotland i sytten Aar. I hans Regierings Begyndelse giorde han mange roesværdige Handlinger, og udgav adskillige meget nyttige Love; men i den paafølgende Tid fordunklede han formedelst Djevelens Forblindelse sine gode Gierninger ved de afskyeligste Grusomheder.

Man

Man finder og Beretningen om Macbeth i Buchanans *) Historie af Skotland med de samme Omstændigheder, allene noget kortere; undtagen at denne Historieskriver udgiver Troldqvindernes Tilsyneladelse blot for en Drøm **), som og det Løfte til Banqvos Efterkommere for et af slette Folk udspredt Rygte ***); og anfører den Omstændighed, at Malcolms Soldater droge frem med Grene i Hænderne, som en blot Virkning af deres glade Haab om Seier, kaldende de ved Macbets Død ellers fortalte Begivenheder, saavelsom Erindringen om de foregaaende Spaadomme og flere slige Ting, fabelagtige, mere theatralske end historiske ****).

Nogle Kunstdommere have været af den Meening, at Shakspeare haver laant Lady Macbeths Karakteer af denne Historieskriver. Men, naar man sammenholder det Sted, som angaaer samme, med dem, som

*) S. Geo. Buchanani Opera omnia. Edinb. 1715 fol 1 voll. p. 111. sq.

**) Cum in Scotia omnia pace florerent, Macbethus, qui consobrini ignavia semper spreta Regni spem occultam in animo alebat, creditur somnio quodam ad eam confirmatus. Quadam enim nocte, cum longiuscule abesset a Rege, visus est sibi tres fœminas forma augustiore quam humana vidisse, quarum una Angusiæ Thanum, altera Moraviæ, tertia Regem eum salutasset.

***) De hoc (Banchone) vulgabatur Sors, per maleficos edita, fore, ut ejus posteritas aliquando Regnô potiretur.

****) Multa hic fabulosè quidam nostrorum affingunt: sed quia Theatris aut Milesiis fabulis sunt aptiora quam historiæ, ea omitto.

findes hos Holingshed og Hektor Boethius, saa seer man ei mindste Grund til denne Formodning. Dertil kommer endnu, at man af Buchanans Afvigelse fra Krønikeskriveren i Henseende til Troldqvindernes Hilsen aabenbare seer, at Shakspeare ei har havt den første men sidste for Øine. Farmer holder for, at Macbeth ganske vist var et af Shakspear's sidste Skuespil; og maaskee tog han Anledning dertil af et lidet Stykke af samme Indhold, som blev opført for Kong Jacob i Oxford Aar 1605. Wacke giver i sin Rex Platonicus følgende Efterretning derom: Fabulæ ansam dedit antiqua de regia prosapia historiola apud Scoto-Britannos celebrata, quæ narrat, tres olim Sybillas occurrisse duobus Scotiæ proceribus, Macbetho & Banchoni & illum predixisse regem futurum, sed regem nullum geniturum; hunc regem non futurum, sed reges geniturum multos. Vaticinii veritatem rerum eventus comprobavit. Banchonis enim è stirpe potentissimus Jacobus oriundus.

Milton, som efterlod en Fortegnelse paa ikke mindre end hundrede og to Sujets til Sørgespil, havde og blandt andre anmærket Macbeth. Hans Hensigt var at giøre Begyndelsen ved Malcolms Ankomst til Macdufs Slot. Hvad der foregaaer med Duncan, siger han, kan blive forebragt ved at indføre hans Geist. Af denne Anmærkning skulde man slutte, siger Steevens, at Milton har misbilliget den Frihed, som hans Forgienger havde taget sig ved at bringe en Historie af saadan Længde inden et Skuespils snevre Grændser, og at han har villet omarbeide det Hele efter det gamle Drama's Plan. I det mindste

mindste kunde han vel ikke smigre sig med det forfængelige Haab at overgaae Shakspeare i Sørgespillet Macbeth.

Allerede for mere end fyrgetyve Aar siden udgav Dr. Johnson et særskildt lidet *) Skrivt over dette Sørgespil, hvoraf han igien har indrykket det vigtigste i Anmærkningerne ved sin Udgave af denne Digter. En af de udførligste og fortrinligste af disse Anmærkninger har jeg giemt til dette Sted; det angaaer Maschineriet i Macbeth.

For tilbørlig at kunne bedømme en Skribents Færdigheder og Fortieneſter, bliver det altid nødvendigt at anstille Undersøgelser over hans Tidsalders Genie og de Medlevendes Tænkemaade. En Digter, som i vore Tider vilde grunde sit hele Sørgespils Handling paa Tryllerie, og som vilde frembringe de fornemste Begivenheder ved overnaturlige Magters Medvirkning, skulde med Rette fortiene den Bebreidelse, at han overskred Sandsynlighedens Grændser, ja blive forviist fra Theatret til Børnestuen, og dømt til at skrive Fee-Fortællinger hellere end Sørgespil. Derimod vil en Undersøgelse om de Begreber og Meninger, som herskede paa den Tid, da dette Sørgespil blev skrevet, tilstrækkelig bevise, at Shakspeare har ingen saadan Bebreidelse at befrygte, i det han allene til sin Fordeel benyttede sig af det System, som dengang var almindelig antaget, og var derhos meget langt fra at forudsette hos sine Tilhørere for megen Lettroenhed.

*) Miscellaneous Observations on the Tragedie of Macbeth. Lond. 1745-8.

Hexeriers og Trylleriers Virkelighed, der vel ikke egentlig ere lige betydende, men som dog blandes om hinanden i dette Skuespil, er til alle Tider og i alle Lande bleven antaget og troet af den almindelige Mand og paa de fleste Steder endog af de Lærde selv. Vist nok lode disse Fantomer sig desto oftere til Syne, jo større Uvidenhedens Mørke var; imidlertid bemærker man ei at Indsigters og Kundskabers klareste Lys haver nogen Tid været tilstrækkelig nok til at fordrive dem af Verden. Den Tid, paa hvilken dette Slags Overtroe haver naaet den høieste Spidse, synes at være den hellige Krigs Tidspunkt, da de Kristne altid tilskrev Fortryllelser eller Djevelens Modstand Skylden for deres Nederlag, ligesom de takkede deres stridbare Helgenes Bistand for deres Lykke; og den lærde Dr. Warburton synes at troe, at de første Fortællinger om Fortryllelser ere indførte i vor Verdens Deel af dem, som kom tilbage fra de Østerlandske Feldtog. Dog alligevel er der altid et vist Mellemrum saavel imellem Daarskabens som Ondskabens Fødsel og Modenhed. Hiin Mening har allerede længe været til i Verden, omendskiønt den i de forbigangne Tider aldrig var saa sædvanlig eller almindelig antaget. Olympiodorus i Udtogene af Photius melder om en vis Libanius, som drev dette Slags Tryllerie i Krigen, og da han havde lovet: „at udrette store Ting imod Barbarerne uden Hielp af Soldater" saa blev han paa Keiserinden Placidias Forlangende berøvet Livet, ligesom han var i Begreeb med at aflegge Prøver paa sin Duelighed. I al sin Forbittrelse udviste dog Keiserinden nogen Godhed, i det hun lod ham henrette paa en Tid, der var saa fordeelagtig for hans Ære.

Der-

Derforuden finder man et endnu mærkværdigere Beviis paa denne Menings Ælde, i den hellige Chrysostomus's Bog De Sacerdotio, hvor der i en Scene forekommer Tryllerier, som ingen Roman fra Middelalderen har drevet videre. Han foregiver, at en Person som Tilskuer tager en Valplads i Diesyn i en andens Selskab, der betyder ham Skrækkens mangfoldige Gienstænder, Ødeleggelsens Værktøi og alle Slags mordiske Kunster. Han viser ham fremdeles i de fiendtlige Hære, fortryllede, flyvende Heste, bevæbnede Mænd, som føres igiennem Luften, og enhver magisk Kraft og Gestalt. Enten nu Chrysostomus haver troet, at saadanne Tryllerier virkelig vare synlige samme Dag et Slag blev holdet, eller blot haver søgt at giøre sin Beskrivelse mere levende ved Anbringelsen af ualmindelige Forestillinger, saa bliver det dog altid afgiort, at saadanne Meninger vare paa hans Tid almindelige, og at de følgelig ei først i de senere Tider bleve indførte af Sarazenerne. Imidlertid gav dog Krigene med Sarazenerne Anledning til deres Forplantelse, ei allene fordi Overtroe meget let opdager Vidundere, men og fordi Handlingens Skueplads var i en stor Fraligghed.

Kirkeforbedringerne naaede ikke saa strax deres Middagshøide; og om endog Lyset mere og mere tiltog, saa sværmede dog Troldommens Spøgelser omkring i Dæmringen. I Dronning Elisabets Tid forefaldt den mærkværdige Hexe-Proces i Warbois, til hvis Ihukommelse der endnu aarlig holdes en Præken i Huntington. Men under Kong Jakobs Regiering, da dette Sørgespil blev skrevet, stødte forskiellige Omstændigheder sammen, som biedroge til

at

at forplante og bestyrke denne Mening. Kongen, som var meget berømt for sine Indsigter, havde før sin Ankomst til Engelland ikke allene selv holdet Forhør over en Kone, der var beskyldt for Hexerie, men endog i sine Samtaler over Dæmonologien, som vare forfattede i den Skotske Dialect, og udkom i Edinburg, givet en omstændelig Beretning om onde Aanders Kunster og Blendværk, om Hexernes hemmelige Forbund, om de iblandt dem brugelige Skikke, om Maaden at opdage dem paa, og om den lovformelige Omgangsmaade ved deres Afstraffelse. Denne Bog blev kort efter hans Regierings Tiltrædelse paa nye trykt i London; og da det var den korteste Vei, hvorved man kunde tilvende sig Kong Jakobs Gunst, nemlig at føie sig efter hans Griller, saa blev Dæmonologie-Systemet strax antaget af alle, som ønskede enten at blive befordret til Embeder, eller ei at miste dem, som de havde. Saaledes blev da Læren om Hexerie indprentet Folk paa det eftertrykkeligste; og da de fleste ingen anden Grund have for deres Meninger, end at de hævdes af Moden, saa var man desto snarere tilbøielig til at antage disse, som tilmed bleve understøttede af Forfængelighed og Overtroe. Parlamentet blev selv endog snart anstukket deraf. I Kong Jakobs første Regieringsaar gaves en Forordning, i hvis tolvte Kapitel blev sagt: „Dersom nogen betiener sig af onde Aanders Paakaldelse eller Besværgelse; eller i nogen Sag raadfører sig med en ond Aand, holder Samtale med ham, bruger, underholder eller belønner ham; eller udtager nogen afdød Mand, Kone eller Børn af Graven, eller og Huud, Been og mindste Deel af et dødt Legeme for dermed at anstille Troldom, Hexerie eller Besværgelser;

ser; eller om han udøver noget Slags Hexerie, Troldom eller Besværgelse, hvorved nogen bliver giort ulykkelig, dræbt, beskadiget, udtæret eller fordærvet paa nogen Deel af Legemet; da skulle enhver, som saadant gior, og derom overbeviises, have Livet forbrudt." — Denne Forordning blev først i vore senere Tider tilbagekaldet.

I Shakspeares Tid var altsaa Læren om Troldom baade ved Lov og Sædvaner stadfæstet; det var ei blot upolitisk, men endog strafværdigt at kalde dem i Tvivl, og da man desto snarere seer Vidundere, jo mere man forventer det, saa opdagede man daglig Hexer, og samme vare paa nogle Steder saa talrige, at Biskop Hall melder om en Landsbye i Lancaster-Shire, hvor der vare flere Hexer end Huse. Jesviter og Sekterere førte sig denne almindelige Vildfarelse til Nytte, og bemøiede sig at befordre deres Partiers Fordele ved besatte og af onde Aander plagede Menneskers foregivne Helbredelse; men de bleve af den herskende Kirkes Geistlighed opdagede og beskiæmmede.

Man kan altsaa let tilgive vor Digter, at han har grundet et Skuespil paa saa almindelig en Daarlighed; saameget mere, som han med største Nøiagtighed fulgte Historiens Beretninger, hvilke man dengang holdt for sande. Tilmed er der ingen Tvivl om, at disse Hexe-Scener, saameget man i vore Dage maae lee over dem, bleve baade af ham selv og hans Tilskuere holdte for meget rørende og høitidelige."

I en

I en Anmærkning til fierde Acts første Scene forklarer Dr. Johnson den egentlige Beskaffenhed med Hexebesværgelserne, som, da den tiener til at udbrede Lys over samme Scene, her indføres.

„Shakspeare har med meget Overlæg valgt alle Omstændighederne og Høitideligheder i denne Scene, og paa det nøieste rettet sig efter de almindelige Fortællinger og Meeninger:

Den spragled Kat har tregang miavet.

Den sædvanlige Skikkelse, hvori Aanderne efter Almuens Sagn lode sig see, er Skikkelsen af en Kat. En Hex, som henimod et halvt hundrede Aar for Shakspears Tider blev dømt, havde en Kat, der heed Rutterkin, ligesom en af disse Hexers Aand havde det Navn Grimalkin, og naar hun vilde stifte et eller andet Uhæld, saa pleiede hun at byde Rutterkin „at gaae og at flyve afsted;" men engang, da hun vilde afskikke Rutterkin for at plage Grevinden af Rutlands Datter, saa vilde Katten hverken gaae eller flyve, men skreeg allene Miau; et Tegn paa, at den unge Grevinde ei var i hendes Magt. Thi Hexernes Magt var ei almindelig, men indskrænket, som Shakspeare ei har glemt at tilkiendegive:

Endskiønt hans Skib kan ei forgaae,

Skal Storme og Bølger det dog forslaae.

De almindelige Plager, som Hexernes Ondskab bevirkede vare, Tungsindhed, Legemets Fordreielser og Udtærelse; ogsaa hermed truer en af Shakspears Hexer:

— Jeg vil plage ham maver og mat
Søvn skal han hverken faae Dag eller Nat —
Lange Nætter og Dage syvgange ni
Skal han omtumles og pines udi.

End videre pleiede de at ødelægge deres Naboers Hiorder; og Forpagterne paa Landet bruge endnu adskillige Kunster for at beskytte deres Køer og øvrige Qvæg for at blive forhexet. Allermeest synes de at være mistænkt for at udøve deres Ondskab paa Sviin. Shakspeare lader derfore en af sine Hexer sige, at de har ombragt Sviin; og Dr. Harsenet bemærker, at intet Sviin paa den Tid kunde have Finner, ingen Pige hysteriske Tilfælde, uden at man desaarsag holdt en gammel Kielling for at være en Hex.

Tudse, der i Dvale under kiølig Steen
I tredive Jevndøgn har hviilt dine Been,
Og tærende Gift indaandet har,
Kaag du først i det tryllede Kar.

Tudserne har man ligeledes længe havt Mistanke paa, at de bidroge noget til Troldom; derfor kalder Shakspeare i første Scene af dette Skuespil en af Aanderne Padocke (Tudse); og lader først legge en Tudse ned i Kiedlen.

Myrer

Nyrer af moradsig Snog
I Kiedlen vældig skum og kaag.
Been af Frøe, Fiirfissels Lunge,
Flaggermuus Duun og Hunde-Tunge —

Disse Ingredientsers Passelighed og gode Valg kan man overbeviises om ved at læse de Bøger: De viribus animalium og De mirabilibus Mundi, som blive Albertus Magnus tillagde; hvor enhver, der har Tid og Lettroenhed nok, kan opdage underfulde Hemmeligheder.

Finger af Barn i Fødselen dræbt,
Og i en Hule af Moderen henslæbt. —

Det er allerede anført i Forordningen imod Hexerne, at man troer om dem, de borttage døde Liig for at bruge dem til deres Tryllerier. Det tilstod den Qvinde, som Kong Jakob afhørte; hun havde for sin Deel faaet to Fingre af et dødt Legeme, som blev deelt i en af deres Forsamlinger. Det er mærkeligt, at Shakspeare ved denne store Begivenhed, da det kom an paa en Konges Skiæbne, fordobler de Skræk opvækkende Omstændigheder. Det Barn, hvis Finger bliver brugt maae være dræbt i Fødslen; Fittet maae ei blot være Menneske Fit, men neddryppet af en Morders Galge. Endog den Soe, hvis Blod bliver brugt, maae have skiendet Naturen, og opædt hendes egne Grise. Alle Træk af Bedømmelseskraft og Genie!

Sorte Aander og hvide,
Blaae Aander og graae!
Blander, blander, blander
I som blande maae!

Og i første Act:

Troldsysterne alle Hand i Hand
Sendebud over Søe, over Land,
Dandser nu lystigen i en Ring,
Tre Gange rundt og tilbage sving;
Og endnu tre Gange til vi faae ni! —
Holdt! — kraftig er nu vort Tryllerie.

Jeg tager disse to Steder paa eengang, da de begge kunde synes for ubetydelige for Tryllekunstens Høitidelighed, og det dog lader sig bevise af et Sted i Camdens Beretning om Irland, at de grunde sig paa en Skik, som virkelig udøvedes af dette Lands usædelige Indvaanere. „Naar en falder, siger den Person, af hvilken Camden sammesteds lod sig underrette, saa springer han pludselig op, dreier sig tre Gange til høire Side, og graver et Hul i Jorden; Thi de troe, at i samme befinder sig en Aand. Og naar han inden to eller tre Dage bliver syg, saa skikker de en af disse Koner, der er forsøgt i saadanne Ting, hen til hiint Sted, hvor hun siger: Jeg kalder dig fra Østen, Vesten, Norden og Sønden, fra Skove og Buske, Floder og Søer, du blandt de røde, sorte og hvide Feer o. s. v." Man havde og for Shakspear's Tider en Bog, hvori blandt andre Aandernes Egenskaber, deres Farve tillige beskrives. Der lod sig endnu mange Omstændigheder anføre, hvor Shakspeare har viist Indsigt og Bedømmelseskraft.

I Henseende til dette Sørgespils indvortes store Skionheder *) da maae man beundre det ei blot som et herligt Mesterstykke af vor Digter, men endog som et Mesterstykke af den menneskelige Forstand.

Den Beundring er bekiendt, hvormed man i Engelland, blandt andre af de store Shakspear's Stykker, saae ogsaa dette forestillet af den Digteren saa værdige Garrick. Følgende Lovtale har man givet ham i Anledning af Macbeth.

Ligesom Shakspeare paa mange Steder har vidst at hæve sig over sig selv, saaledes og denne hans største og bedste Fortolker, der ei blot fremstiller hans Skionheder for Indbildningskraften, men endog paa den føleligste Maade veed at aabne dem Adgang til Hiertet. Blandt tusend andre Beviis paa næsten Hexemester-Fortieneste vil vi blot erindre nogle faae i Macbeths Karakteer. Hvo saae vel den uddelige Skuespiller, kort før han gik hen at fuldføre Mordet paa Duncan, at fare tilbage ved Dolken, som han troede at see, og beskrive samme, uden ved Sympathie at virkeliggiøre den gestaltløse Luft til en Dolks skrækkelige Skikkelse? Hvo hørte nogensinde hans Stemmes hule men igiennemtrængende Tone, naar han siger, Gierningen er fuldbragt! og naar han fremsagde hine uefterlignelige Steder om de sovende Bevogtere og om Søvnens Mord, uden at føle en stærk Rystelse i sine Nerver? Hvo saae den Samvittigheds Angst og Forvirring i hans Ansigts Træk,

*) I følgende Skrivter bliver dette Stykke noiere bedømt og igiennemgaaet: A philosophical Analysis and illustration of some of Shakspear's remarkable Characters, by W. Richardson, Esqv. 2. Edit. London 1774. 8vo, hvoraf haves en tydsk Oversettelse. — The Dramatic Censor. Vol. 1. p. 79.

Træk, naar Banqvos Geist lader sig tilsyne ved Taffelet, uden at hans Fornuft ganske bliver betaget af en virkelig Frygt for et opdigtet Gespenst? Hvo kan, efter at han har faaet det dødelige Saar, med den yderste Dods-Angst *) til Legeme og Siel høre ham tale, uden at zittre ved Tanken om den tilkommende Straf, og uden næsten at beklage den døende Elendige, om han endskiønt er beflekket med de afskyeligste Forbrydelser.

Den theatralske Kunst forestiller de fleste Tilskuere sig at bestaae i Lemmernes mechaniske Stilling, og i en papegoiemæssig Art af Foredrag. Det er den desværre alt for ofte; men det sande og store Talent gaaer langt udenfor saa snevre og ufrugtbare Grændser. Det forfølger Naturen i dens mangfoldige Vendinger, trænger ind i dens dybeste Afgrunde, og opsporer tusende Skiønheder, som blot Kunst og Methode ei bliver vaer. Det tungeste Begreeb kan lære at komme ind fra denne eller hiin Side, at stille sig paa en bestemt Plads, og her at forhøie, der igien at nedtrykke Stemmen; men naar Bevægelse og Foredrag ei bliver bestyret af en indsigtsfuld Kundskab om Verden og medfød rigtig Følelse, opnaaes ingen høiere Grad af Fortieneste, end kold Regelmæssighed og Orden. Garricks uforlignelige Genie derimod fængsler ei allene vor ustadige Følelse, men giver og vor Siel den bedste og meest styrkende Næring.

*) Efter den Forandring, hvormed dette Sorgespil opføres i disse senere Tider, døer Macbeth paa Skuepladsen, og beslutter sit Liv med nogle af Garrick tilføiede Vers.

Anmærkninger
over
Sørgespillet Othello.

Dette Sørgespils Fabel er laant af Giraldi Cinthio's Noveller *), hvoraf forskiellige bleve oversatte paa Engelsk af Painter og andre. Denne nærværende har man hidindtil ei endnu forefundet i dette Sprog; men formodentlig var det en særskilt aftrykt Piece, der lettelig kunde forkomme. Rimeligviis var den, som andre saadanne Fortællinger, taget af en fransk Oversættelse af samme Cinthio, som en vis Gabriel Chappuys allerede Aar 1584 havde udgivet, og hvoraf her skal leveres et kort Udtog efter Oversettelsen i den Tydske Merkur. 3die Bind. 63 Side.

„I Venedig levede en overmaade tapper Moer, der havde giort sig meget fortient af Staten. Den Berømmelse, som han ved sine Bedrivter og sin Tapperhed havde indlagt sig, opvakte en ung Venetianerindes Kierlighed til ham; hun hedte Desdemona, og var meget smuk. Moeren var ligeledes fortryllet af hendes overordentlige Skionhed, og de ægtede hinanden, hvormeget det end mishagede Desdemonas Fader og hendes øvrige Paarørende. Strax derpaa maatte Moe-

*) Deca. III. Nov. 7.

Moeren, efter Raadets Befaling i Venedig, forføie sig til Cypern, for at paatage Comandoen over Besætningen sammesteds, hvorhen Desdemona til Skibs og ledsagede ham. Moeren havde to fortrolige Venner: den ene var Fændrik, og havde et nederdrægtigt og ondskabsfuldt Gemyt, men var tillige huul og snedig nok til at skiule sin Ondskab; den anden var en Kaptain, af en retskaffen og god Tænkemaade. Othello havde ham meget kiær, og Desdemona viiste sig derfore meget venskabelig mod ham. Fændriken havde indgaaet Ægteskab med en ung Italienerinde, som fortiente hans hele Kierlighed; men hans Tanker gik bestandig ud paa, hvorledes han kunde beskiemme sin General og forføre hans Kone. I denne Hensigt udlagde han for Desdemonas Dyd mange hemmelige Snarer. Han saae sig dog alligevel bedraget i sit Haab, og skiød Skylden derfor paa Kaptainen, hvilken han holdt for sin lykkelige Medbeiler. Denne Forestilling opflammede hans Had og Hævngierrighed. Han naaede endelig sit Diemed, hvortil ogsaa Omstændighederne hældigen biedroge. Et eller andet tilsyneladende tvetydigt Forfald havde bestyrket Moeren i sin Mistanke, og han begyndte at tænke paa hvorledes han vilde ombringe den formeente Forbryder. — Fændriken var ved sin Nederdrægtighed alt for feig til at paatage sig dette Mords Udførelse; endelig lod han sig bestikke dertil og fattede Mod. En Aften, da hiint retskafne unge Menneske gik hiem til sit Logis, anfaldt Fændriken ham i Mørket, og gav ham bag fra et dygtigt Stød i Benet, saa at han faldt omkuld. Den Saaredes Raaben opvakte det hele Naboelaug; og da Fændriken saae, at Folk løb sammen, kom han tilbage og forstak

sig iblandt Hoben, anstillende sig ganske forferdet og bedrøvet over det ulykkelige Forfald, der var hændet Kaptainen, omendskiønt han i Grunden haabede, at hans Vunde skulde være dødelig.

Nu tænkte Moeren ogsaa paa, hvorledes han paa bedste Maade kunde skille sin Kone ved Livet, og raadførde sig desangaaende med Fændriken. Hans Mistanke var ved nogle tvivlsomme Omstændigheder blevet mere bestyrket, besynderlig ved et Tørklæde, som han med Vished troede, at Desdemona havde foræret Kaptainen. Fændriken søgte at befordre Desdemonas Død, og foreslog det Middel, at slaae hende saalænge med en Sæk fuld af Sand, indtil hun opgav Aanden, og derpaa lade en Deel af Loftet indstyrte, for siden at kunde foregive, at hun ved dets Fald var blevet ihielslaget. Moeren biefaldt dette Anslag. — Natten derpaa maatte Fændriken skiule sig i et Kabinet tæt ved deres Sovekammer, hvor han magede det saa, at der inden for hørtes en Larmen. Moeren bad hende staae op for at see, hvad det kunde være; da Fændriken i det samme pludselig kom frem af Kabinettet, og gav hende et saa heftigt Slag, at hun sank livløs til Jorden. Han og Moeren tog og bare hende hen paa Sengen, hvor de forslog hendes Hoved, og lod siden Loftet i Kammeret nedstyrte paa hende. Moeren raabte derpaa om Hielp, eftersom hans Huus truede at ville nedfalde, og da Naboerne løbe til, fandt man Desdemona liggende begravet under Ruinerne. Imidlertid opvaagnede ikke længe derefter en høist nagende Fortrydelse og Uroelighed i Moerens Hierte; det var umueligt længere at kunne udstaae Synet af Fændriken, som var Skyld i det

Hele,

Hele, og derfore fratog han ham sin Post. Denne blev derover forbittret, og i Forbund med Kaptainen, der var ganske helbredet efter sit Saar, overlagde de sammen, hvorledes de kunde udføre deres Hævn paa Moeren. De reiste begge i Selskab til Venedig, og forklagede ham der for Raadet. Dette gav Ordre til at lade Moeren paagribe og føre til Venedig, hvor de søgte ved Tvangsmidler at bringe ham til at tilstaae den hele Sag. Men han tilstod intet; blev dog alligevel dømt landflygtig, og siden ombragt af Desdemonas Paarørende. Fændriken blev og siden efter paa en voldsom Maade taget af Dage."

Man seer snart, naar denne Fortælling sammenlignes med Shakspears Sørgespil, at begge stemme overeens i Hovedsagen, og afvige allene fra hinanden i nogle Biomstændigheder. Da man endnu ikke, som forhen er bemærket, har forefundet den Engelske Fortælling, hvoraf Digteren umiddelbar har benyttet sig, saa lader det sig ikke heller bestemme, hvormeget af de tilføiede Begivenheder kan tillegges hans egen Opfindelse, eller blot ere en Tilsætning af den Franske eller Engelske Novellist. I øvrigt maae enhver nok tilstaae, at Sujettet fast heel igiennem har vundet meget ved disse Forandringer. Cinthio, f. E. tillegger ei Moeren nogen fortrinlig Rang; Shakspeare lader ham udstamme af Kongeligt Blod. Derved bliver hans Person anseeligere, og den Værdighed, som Raadet i Venedig giver ham, mere begribelig. I Sørgespillet bliver Kassio, paa hvilken Moeren er jaloux, forestillet som en ung, elskværdig Officier, som altsaa let kunde indtage Desdemona; I Fortællingen derimod tillegges alle disse Egenskaber

den Spidsbub, som ophidser Moeren til at myrde sin Kone; og den formeente Medbeiler er kun et ganske almindeligt Menneske.

Nogle have troet Emlia's Karakteer, som i Novellen er god, og i Sørgespillet snart god snart slet, i dette sidste at fortiene Daddel. Men Digteren synes med Flid at have tillagt denne Karakteer den qvindelige Vankelmodighed, som efter de forekommende Tilfælde snart hælder til Dyden, snart igien til Lasten. Emilia bliver maaskee ved et ugunstigt Tilfælde, eller og blot ved et Hang til at slutte Kierligheds Handeler, bevæget til endog selv at biedrage til Mistankens Befordring hos sit Herskab; men derpaa, naar denne Mistanke bliver Desdemonas Ulykke, ja endog hendes Død, er hendes Kierlighed til hende stærk nok til ved hendes Skiebne at blive bevæget til Medlidenhed og den inderligste Deeltagelse.

Endnu et Fortrin, som Sørgespillet haver for Fortællingen, er den Omstændighed, at Jago haver Othello mistænkt for Emilia. Derved bliver hans Hævngierrighed mod Othello desto fatteligere; og hans Grusomhed mod Desdemona synes af samme hans Hævngierrighed at lade sig forklare og retfærdiggiøre.

Paa det mesterligste lykkedes Othellos Karakteer Digteren, hvis hele Anlæg synes at være hans eget Værk. I Novellen er han et grusomt Umenneske; og i Sørgespillet en Mand af et godt Gemyt, men udannet. Hans Lidenskaber ere vilde og raae, som Landet, hvor han fødtes. Hans Kierlighed er næsten Affindighed; hans Venskab Eenfoldighed, hans Retfærdighed Grusomhed, og hans Fortrydelse Selvmord.

Men

Men hans indvortes naturlige Godgiørenhed giør at disse hans Handlinger her opvække Medlidenhed hos os, som vi afskye hos ham i Fortællingen.

Dog dette Sørgespils Skionheder indpræge sig hos Læseren alt for dybt af sig selv, som Dr. Johnson med Rette siger, til at nogen kritisk Forklaring skulde kunne forstærke Indtrykket. Den frimodige Aabenhiertighed hos Othello, der er høimodig, ukunstlet og lettroende, uindskrænket i sin Tilliid, brændende i sin Tilbøielighed, ubøielig i sin Beslutning, og haardnakket i sin Hævn; Jagos kolde Ondskab, som er forborgen i sin Forbittrelse, snedig i sine Hensigter, der tragter ligesaameget efter sin Fordeel som efter Hævn; Desdemonas milde ukunstlede Væsen, som fuld af Tilliid til en god Sag, er sig sin Uskyldighed bevidst, hendes utvungne Standhaftighed ved hendes Ansøgning, og hendes Langsomhed i at falde paa Mistanke om, at man kan holde hende mistænkt for noget; dette er alt Beviser paa Shakspears store Kundskab om det menneskelige Hierte, hvorefter man formodentlig skal søge forgieves hos enhver anden af de nyere Forfattere. Den gradvise Fortgang, som Jago giør, indtil han faaer Moeren overbeviist, og de Midler han bruger for at opflamme ham, ere paa en saa konstig Maade naturlig, at man maaskee vel ikke skal sige om ham, hvad han siger om sig selv, at han nemlig ei lettelig kan blive skuudsyg; men saa maae vi dog nødvendig beklage ham, naar vi til Slutning see, at han bliver bragt til det Yderste.

Det er altid at befrygte, at et ondt Gemyt foreenet med store Sinds Gaver skal tilsnige sig Agtelse, om den endog intet Bifald erholder; men Ja-

gos Karakteer er saaledes skildret, at man fra den første Scene af maae hade og foragte ham.

Endog Bipersonernes Karakterer i dette Skuespil skulde i ethvert andet Stykke overordentlig udmærke sig, ikke allene formedelst deres Rigtighed, men og for deres Styrke. Kassio er tapper, godhiertig og retskaffen; allene hans Mangel paa Standhaftighed til at modstaae en listig Forførelse giør ham ulykkelig. Rodrigo's mistænkelige Lettroenhed, og den Utaalmodighed, hvormed han finder sig i ethvert Bedragerie, som man aabenbar spiller ham, og det den ene Gang efter den anden, udgiør et stærkt Billede af et svagt Gemyt, som af utilladelige Begierligheder lader sig forraade ved en falsk og bedragelig Ven. Og Emilias Dyd er af den Art, som vi ofte forefinde den, skiødesløs baaret, men aldrig ganske nedlagt; Lettelig forledet til smaae Forseelser, men som settes ganske i Uorlighed og oprøres ved himmelraabende Skielmsstykker.

Personerne ere fra Begyndelsen og til Enden virksomme, og Handlingen ved lykkelige Mellemtildragelser afvexlende, som paa en regelmæssig Maade vedblive bestandig at befordre dens Fremgang; og endskiønt Fortællingen siger os til Slutning ikke andet end det vi allerede vide, saa er den dog nødvendig til at bevirke Othello's Død.

Var Skuepladsen strax blevet aabnet i Cypern, og det foregaaede fortalt ved Leilighed, saa skulde det have feilet dette Sørgespil kun ganske lidet i den nøiagtigste og strengeste Regelmæssighed.

Dr.

Dr. Young har i sit Sørgespil, Hævnen, uden Tvivl og havt Othello for Øine. — Og selv Voltaire, saa haanlig han ofte synes at ringeagte vor Digter, og saa dievt han ofte selv har spottet over Steder i dette Sørgespil, skylder dog aabenbar ingen anden end Shakspeare allene Ideen til sin Zayre, og selv en Deel af sammes Udførelse. „Othello, siger Lessing, er aabenbar det Billede, hvorefter Orosman har været tegnet. Cibber siger, at Voltaire har bemægtiget sig den Brand, som stak Ild i Shakspears tragiske Baal. Jeg vilde have sagt, at det var kun en Brand af det flammende Baal; og det endnu kun en, som ryger mere end lyser og varmer. I Orosman høre vi den skindsyge Mand tale, vi see ham foretage den Skindsyges raske Handling; men om Skindsygen selv lærer vi intet mere og intet mindre, end hvad vi vidste tilforn. Othello derimod er den fuldstændigste Lærebog over dette sørgelige Raserie; der kan vi lære alt, hvad den angaaer, hvorledes den opvækkes og kan undgaaaes *)."

*) Hamburgische Dramaturgie, B. 1. S. 115.

An-

Anmærkninger

over Lystspillet

Ende god, alting godt.

Kilden til dette Skuespil er en Fortælling hos Boccaz, den niende nemlig i den tredie Giornata; omendskiønt det er at formode, at Shakspeare ikke har laant den af ham, men af Painter, i hvis Palace of Pleasure den forefindes under denne Opskrivt: Giletta of Narbon. Dens Indhold er kortelig følgende.

En Fransk Adelsmand, ved Navn Isnard Greve af Roussillon, var meget svagelig, og havde desaarsag altid en Læge, navnlig Gerhard af Narbonne, hos sig i Huset. Greven havde en eeneste Søn, Bertram, som han lod opdrage tillige med andre Børn af samme Alder, hvoriblandt og Gilette, en Datter af denne Læge, befandt sig. Denne Pige havde fattet en overordentlig Kierlighed til den unge Bertram; og da Kongen lod ham efter hans Faders Død kalde til Paris, maatte hun skiønt længselfuld blive tilbage i Roussillon til hendes største Bedrøvelse. Hendes Fader døde kort derefter. Man foreslog hende adskillige Partier, som hun alle afslog, da hun i Hiertet havde fattet den faste Beslutning, aldrig at give nogen

sin

sin Haand, uden den unge Greve. Strax derpaa fik hun Underretning om, at Kongen laae syg af en Fistel. Hendes Fader havde efterladt hende adskillige af sin Kunstes Hemmeligheder, hvoraf hun nu kunde gisre et bequemt Brug; med Glæde benyttede hun sig derfore af denne Leilighed for at reise til Paris. Kongen antog hendes Lægemiddel, og lovede at ville give hende en Person af de rigeste og adeligste Familier til Mand, hvilken hun selv kunde udvælge sig, naar hun bevirkede hans Helbredelse. Hendes Kuur havde den forønskte Virkning, og Geletta udbad sig nu Grev Bertram til sin Gemahl; men han viiste sig ganske kold ved Forslaget til dette Giftermaal, som han troede at være saa langt under hans Stand. Imidlertid blev Kongen ved sin Paastand, for ikke at bryde det engang giorte Løfte, og føiede de nødvendige Anretninger til deres Bryllup, som og virkelig blev fuldbyrdet. Strax efter at samme var holdet, forføiede Bertram sig, under Forevendig af at ville reise til sit Fædreneland, i det Sted til Toskana, og tog Krigstieneste hos Florentinerne, som dengang førte Krig med Sienenserne. Giletta begav sig imidlertid til Roussillon, og erhvervede sig sammesteds en almindelig Kierlighed og Agtelse hos alle. Hun affendte to af hendes Venner til Greven, for at lade ham sige, at hun for evig vilde forlade Roussillon, om hendes Ophold der skulde være Skyld i hans Fraværelse. Bertram meldede hende tilbage igien, at hun kunde gisre, hvad hun fandt for godt, og at han var fast besluttet ikke at leve med hende som sin Gemahlinde, førend hun kom i Besiddelse af denne Ring, som han bar paa sin Finger, og ved ham havde avlet en Søn; thi

han

han troede at begge Dele skulde altid blive lige umuelige. Giletta overlagde imidlertid, hvorledes hun kunde gjøre samme mueligt, og besluttede endelig at reise derhen, hvor Greven opholdt sig.

Dette gjorde hun i en Pilgrims Dragt, ledsaget af en Kammerpige og en af hendes Fettere. I Florents tog hun Boepæl hos en Enke; og ikke længe efter hendes Ankomst saae hun Grev Bertram med et stort Følge at ride forbi. Hun lod som hun ikke kiendte ham, og spurgte Enken om ham. Denne fortalte hende iblandt andet, at han var stærkt forelsket i en af hendes Naboerske, en ung, kiøn og deilig Pige, der tillige var fattig, og som af hendes Moder meget omhyggelig blev bevogtet for hans Forførelser. For denne hendes Medbeilerindes Moder aabenbarede Giletta sig, og overtalede hende ved Løfte om en anseelig Belønning til i hendes Datters Navn at melde Greven, at man nu villigede i hans Ønskes Opfyldelse, og til den Ende forlangede af ham, som et Tegn paa hans oprigtige Kierlighed, den Ring, som han bar paa sin Finger. Dette skeede; Bertram skikkede hende Ringen, og kom paa den bestemte Time i Enkens Huus, hvor Giletta, i Stedet for hans Elskede, imodtog ham i sine Arme. Bedrageriet lykkedes, og han igientog som oftest sine Besøg hos hende. Følgen deraf var, som Giletta havde ønsket, nemlig hendes Besvangrelse; hun overøste Moderen og Datteren med rige Foræringer, og begav sig igien tilbage til Enken. Bertram hørte at hans Gemahlinde havde forladt Roussillon, og lod sig ved sine Underdaneres Bønner bevæge til at reise der hen tilbage. Giletta blev imidlertid i Florents

rents forløst med tvende Sønner, som lignede deres Fader meget, og reiste, saasnart hun var opkommet af Barselsengen, med hendes to Sønner til Roussillon, hvor Greven, paa samme Tid hun ankom, gav et stort Giestebud. Hun gik i hendes Pilgrims Dragt, med de to Sønner i hendes Arme, lige ind til Selskabet, faldt paa Knæe for Greven, gav ham Ringen, og fortalte ham alt. Bertram, bestyrtset og rørt over denne Begivenhed, antog Giletta som sin virkelige Gemahlinde, og levede fornøiet og lykkelig med hende." — Man seer altsaa, at Shakspeare har i den alvorlige Deel af sit Skuespil fulgt denne Novelle meget nøie; den komiske Deel synes ganske at være hans egen Opfindelse. Men han har og under hiin Histories Gang giort nogle smaae Forandringer og Tilsætninger, som formodentlig den dramatiske Indklædnings Nødvendighed synes ham at fordre eller at retfærdiggiøre. Men ogsaa disse Vendringer ere ei undgaaede Kunstdommernes Dadel, der som oftest er ugrundet og overdreven. Saaledes synes man at Helenas foregivne Død er en elendig og ufordeelagtig Tilsats, som opvækker en skammelig Mistanke mod Greven, hvilken han bær med den meest vanærende Feighed. Men tiente ei den formeente Død meget mere til at knytte Knuden desto fastere, og at giøre Oplosningen mere uventet og interessent? fortiente ikke Greven, der saa letsindig og grusom havde behandlet Helena, paa nogen Tid at straffes med denne Mistanke, som og de ham ved denne Leilighed giorte Bebreidelser? og hvordan skulde han anderledes have opført sig mod sin opbragte Konge?

Helenas Karakteer i Skuespillet fortiente ligesaa lidt i Sammenligning med Gilettas i Fortællingen

at

at forringes. Hvor kolde vilde ikke de Scener have blevet, hvori den Dramatiske Digter skulde have forsøgt at anbringe i Handling hendes Klogskab i Huusvæsens Indretningen og øvrige Bestyrelses Sager i Roussillon, hvilke Fortælleren ganske rigtig kunde berøre til hendes Fordeel! Men hvad er vel i den sidstes Novel saa rørende, saa indtagende, som de Scener imellem Helena og Grevinden, som hendes Taler med sig selv i Eenrum, som hendes Handlemaade mod Bertram, mod Kongen, mod Enken, og s. f. Endog Dianas Anbringende, hvorved hun vil anklage Bertram for Kongen, gisr, synes mig, Helenas Karakteer ikke i mindste Maade lastværdig. Bertrams Hensigt og Forhold fortiente denne lille Hævn, den korte Forlegenhed, hvori han derved bliver sat, og som endes saa hastig ved den lykkeligste Opløsning. Ligeledes havde og en saa forkastet og mishandlet Ægtefælle mere Ret, ved saa mange Fordringer, til at paastaae Grevens Kierlighed, end Aarsag til klælende og bedende at trygle om den; i det mindste synes mig hendes Karakteer forædles mere ved det ene, end ved det andet.

Lad endog være at Bertram viser sig i Skuespillet langt mere forhadt og nederdrægtig end i Fortællingen; hvorfor maae han ikke det? Hans Modbydelighed for hende lader sig i Forstningen retfærdiggisre ved den Tvang, hvorved en Kone bliver ham paansdet. Men hvad kan vel undskylde hans paafølgende Forhold mod en Person, der opofrer alle Ting for hans Skyld? *)

*) De her igiendrevne Beskyldninger mod Shakspeare ere for det meeste giorte af Miß Lenox i hendes Shakspeare illustrated.